Graham Greene

AGENTUL SECRET

Graham Greene

AGENTUL SECRET

Traducerea de
PETRE SOLOMON

Editura Sirius
Bucureşti, 1991

Graham Greene
© 1991, « Agentul secret »
Editura Sirius
The Confidential Agent (1939), William Heinemann, London

Partea I

URMĂRITUL

I

Pescăruşii măturau cerul de deasupra Dover-ului. Se desprindeau ca nişte fulgi din ceaţă şi pluteau înapoi spre oraşul ascuns, tânguindu-se în acompaniamentul sirenei vaporului. Alte câteva vapoare îi răspunseră – un cor întreg de glasuri, bocind moartea cui? Vasul înainta, cu viteza redusă la jumătate, prin apriga seară de toamnă, evocându-i lui D. un dric mânat încet şi discret spre „grădina păcii”, de către un dricar grijuliu să nu zguduie sicriul, ca şi cum cadavrului dinăuntru i-ar mai fi păsat de o zdruncinătură-două. Printre vele răzbăteau ţipetele unor femei isterice.

Barul de la clasa a treia era ticsit: o echipă de rugbi se întorcea în patrie, iar membrii ei, împopoţonaţi cu cravate vărgate, se îmbulzeau gălăgioşi spre paharele lor. D. nu prea le pricepea zbieretele; poate că vorbeau în argou, sau într-un dialect. Avea să mai treacă un timp până să-i revină complet în memorie engleza: o vorbise la perfecţie cândva, dar acum cunoştinţele sale erau cam prea literare.

Omul acesta între două vârste cu mustaţă stufoasă, cu bărbia crestată de o cicatrice şi cu fruntea încreţită de griji, încerca să se

ţină deoparte, dar în barul acela nu prea puteai înainta: un cot îi intră în coaste şi o gură îi suflă în faţă o duhoare de bere îmbuteliată. Oamenii aceştia îl umpleau de uimire; privindu-le feţele vesele, învăluite în fum de ţigară, n-ai fi zis că există un război – nu numai în ţara din care venea el, ci chiar aici, la o jumătate de milă distanţă de cheiul Dover-ului. D. purta războiul cu el. Orişiunde s-ar fi aflat, războiul îl urmarea. Nu putuse niciodată să priceapă cum de nu-l simţeau oamenii.

— Dă-o încoace, dă-o încoace! strigă unul dintre jucători, adresându-se barmanului, dar cineva îi smulse din mână halba de bere, zbierând:

— Ofsaid!

— Grămadă! răcniră toţi, în cor.

— Daţi-mi voie. Vă rog, dăţi-mi voie! spuse D. şi se furişă afară.

Ridicându-şi gulerul pardesiului, merse pe puntea învăluită în ceaţa rece prin care boceau pescăruşii ce zburau spre Dover, drept deasupra capului său. Începu să se plimbe de colo până colo cu capul în jos, de-a lungul balustradei, ca să se încălzească. Puntea îi apărea ca o hartă presărată cu tranşee, cu poziţii intenabile, cu ieşinduri şi cu cadavre; dintre ochii lui parcă decolau bombardiere, iar în creier i se zguduiau munţi atinşi de explozia obuzelor.

Umblând de colo până colo pe puntea acestui vas englezesc, care luneca imperceptibil în rada portului Dover, nu se simţea câtuşi de puţin la adăpost. Primejdia făcea parte integrantă din el. Nu era ca un pardesiu de care te poţi lepăda uneori, ci era ca pielea însăşi. Mureai cu ea; numai putrezind poţi scăpa de propria-ţi piele. Nu puteai avea încredere decât în tine însuţi. Sub cămaşa cutărui prieten fusese găsit un medalion sfinţit; un

alt prieten făcuse parte dintr-o organizaţie care nu avea iniţialele cuvenite.

Mergând în susul şi în josul acestei punţi de clasa a treia, neacoperite şi friguroase ajunse la o uşiţă de lemn pe care stătea scris: „Rezervat pasagerilor de clasa întâi”. Pe vremuri, deosebirile de clasă i s-ar fi părut jignitoare, dar acum clasele erau ele însele prea divizate pentru ca asemenea subdiviziuni să mai aibă vreun sens. Îşi aţinti privirea spre puntea de clasa întâi: nu se afla acolo decât un pasager, care stătea în frig, ca şi el, cu gulerul ridicat, şi privea de la prova spre Dover.

D. se întoarse la pupa, şi din nou bombardierele decolară, în ritmul egal al paşilor săi. Nu te puteai bizui decât pe tine însuţi, ba uneori te întrebai dacă, la urma urmelor, aveai temei să te bizui. Ei nu aveau încredere în tine mai mult decât avuseseră în prietenul cu medalionul sfinţit: de vreme ce, în cazul lui, nu greşiseră, cine putea şti dacă n-aveau dreptate şi în privinţa ta? Un om plin de prejudecăţi... Ideologia e un lucru complex, în care se pot strecura erezii...

Poate că era supravegheat chiar în clipa asta. Nu era convins că n-aveau dreptate să-l supravegheze. În definitiv, existau unele aspecte ale materialismului economic pe care, în adâncul sufletului său, nu le accepta... Dar oare cel care-l supraveghea era la rându-i supravegheat? D. avu o clipă senzaţia unei suspiciuni, universale. Într-un buzunar interior, care-i umfla puţin pieptul, îşi purta aşa-numitele „scrisori de creditare”, dar „acreditarea” nu mai era sinonimă cu încrederea.

Merse încet înapoi până la capătul punţii. Prin ceaţă, auzi limpede glasul ascuţit al unei femei tinere:

— Mai vreau un pahar! Dă-mi încă unul!

Undeva parcă se sparseră o mulţime de pahare.

Cineva plângea îndărătul unei bărci de salvare: oriunde mergea, dădea peste o lume stranie. Ocoli cu grijă prova bărcii şi zări un copil, ghemuit într-un colţ. Se opri şi privi: copilul acesta nu însemna nimic pentru el, semăna cu o scriere atât de neciteaţă, încât nici nu te mai osteneai s-o descifrezi. Se întrebă dacă va mai fi în stare vreodată să împărtăşească emoţiile cuiva.

— Ce-ai păţit? i se adresă el copilului, pe un ton grijuliu şi binevoitor.

— M-am lovit la cap.

— Eşti singur?

— Tăticu m-a pus aici.

— Pentru că te-ai lovit la cap?

— Zicea că nu-i un motiv să plâng.

Copilul nu mai plângea; începu să tuşească din pricina ceţii care-i intra în gâtlej. Nişte ochi negri îl priveau, speriaţi, prin spaţiul cuprins între barcă şi balustradă. D. se răsuci pe călcâie şi merse mai departe; îşi spunea că n-ar fi trebuit să-i vorbească: copilul era, probabil, supravegheat de taică-su ori de maică-sa. Ajuns la barieră – „Rezervat pasagerilor de la clasa întâi" – privi dincolo. Celălalt se apropia prin ceaţă, de-a lungul punţii sale, ceva mai lungă. D. îi zări mai întâi pantalonii bine călcaţi, apoi gulerul de blană şi în sfârşit, faţa. Luaţi prin surprindere, n-aveau ce să-şi spună. De altfel nu-şi vorbiseră niciodată: erau despărţiţi de iniţialele diferite ale organizaţiilor lor, şi de foarte mulţi morţi. Se văzuseră cu ani în urmă pe un coridor apoi într-o gară. Şi altă dată pe un aeroport. D. nu-şi mai amintea nici măcar numele celuilalt.

Acesta fu primul care se depărtă. Înalt şi slab ca un fir de pătrunjel sub paltonul său gros. Părea nervos şi agil, mergea repede, cu picioarele-i ţepene ca nişte picioroange, dar elastice la nevoie. Avea aerul că luase o hotărâre. „Va încerca, probabil, să

mă jefuiască, sau poate să pună pe cineva să mă omoare” îşi spuse D. Avea, desigur, mai mulţi prieteni şi mai mulţi bani. Aducea cu el scrisori de recomandare către diferiţi lorzi şi miniştri – el însuşi purtase un titlu de nobleţe odinioară, înainte de instaurarea republicii... Conte, marchiz, sau ceva asemănător... D. uitase titlul exact. Era o nenorocire că amândoi călătoreau cu acelaşi vapor şi că se întâlniseră astfel, la bariera ce despărţea pasagerii din diferite clase: doi agenţi secreţi urmărind acelaşi scop.

Sirena urlă din nou şi deodată, ca nişte feţe ce se arată la o fereastră, din ceaţă răsăriră o sumedenie de nave şi lumini, şi o frântură de dig. Se detaşau dintr-o masă compactă. Vaporul îşi încetini şi mai mult viteza, apoi se opri cu totul. D. putea auzi clipocitul apei ce se izbea de copastie. Ai fi zis că vaporul pluteşte în derivă. Se auzi un strigăt, ieşit parcă din mare. Cu încă o smucitură, vasul se lipi de chei. Ajunseseră: era cât se poate de simplu. Puhoiul oamenilor încărcaţi cu bagaje fu respins de către marinari, care păreau porniţi să sfărâme în bucăţi vaporul: în mâinile lor rămase, parcă, o bucată de balustradă.

Peste câteva clipe, toţi pasagerii se repeziră spre pasarelă, cu valizele lor, pe care erau lipite etichete ale unor hoteluri elveţiene sau ale unor pensiuni din Biarritz. D. aşteptă să se scurgă şuvoiul; n-avea alt bagaj decât o taşcă de piele conţinând o perie şi un pieptene, o periuţă de dinţi şi alte câteva obiecte mărunte. Pierduse obiceiul de a purta o pijama: n-avea rost să porţi pijama, când bombele te puteau trezi de două ori pe noapte.

Şuvoiul pasagerilor se despărţi în două, pentru controlul paşapoartelor: de o parte – străinii, de cealaltă – supuşii britanici. Străinii nu erau mulţi la număr; la câţiva paşi de D., lunganul de la clasa întâi tremura uşor în paltonul său de blană: palid şi delicat, părea nelalocul lui în hangarul acesta de pe chei, aflat în

bătaia vânturilor. Fu lăsat totuşi să treacă foarte repede: o privire fugară asupra actelor sale fusese de ajuns. Întocmai ca o operă de artă antică avea un certificat de autenticitate. „O piesă de muzeu” îşi spuse în gând D., fără duşmănie. Toţi cei din tabăra cealaltă i se păreau nişte piese de muzeu; vieţile lor se desfăşurau în case mari şi reci, aidoma unor galerii publice pe pereţii cărora atârnau tablouri străvechi, dar destul de plicticoase, şi pe coridoarele cărora găseai scrinuri cu incrustaţii.

D. se pomeni în faţa unui individ cu mustaţă blondă, care-i spuse, cu multă blândeţe:

— Pretindeţi că fotografia asta e chiar a dumneavoastră?

— Bineînţeles – răspunse D., privind fotografia; nu se mai uitase la paşaportul lui de ani de zile...

Era faţa unui necunoscut, a unui om mult mai tânăr şi, aparent, mult mai fericit decât el: omul din fotografie zâmbise aparatului.

— E o fotografie veche – zise el.

Şi-o făcuse, probabil, înainte de a intra în închisoare, înainte ca soţia lui să fie omorâtă şi înainte de bombardamentul aerian din 23 decembrie, când fusese îngropat de viu, vreme de cincizeci şi şase de ore, într-o pivniţă. Dar cum să-i explice asta inspectorului de la controlul paşapoartelor?

— Cât de veche?

— Poate de doi ani.

— Bine, dar părul dumneavoastră e cărunt acum...

— Într-adevăr?

— Vreţi să vă daţi puţin la o parte, ca să faceţi loc celorlalţi pasageri? rosti inspectorul.

Era politicos şi nu părea grăbit. Pesemne din pricină că trăia pe o insulă. În patria lui D., ar fi fost deja chemaţi soldaţii: l-ar fi luat numaidecât drept spion şi l-ar fi supus unui interogatoriu

febril, zgomotos şi interminabil. Inspectorul veni lângă el şi-i spuse, atingându-i cotul:

— Sunt dezolat că trebuie să vă reţin. N-aţi vrea să intraţi o clipă aici?

Şi deschise uşa unei încăperi. D. intră. În încăpere se aflau o masă, două scaune şi un portret al regelui Eduard al VII-lea pe cale de a boteza cu numele de „Alexandra” un tren expres; nişte figuri extraordinare, de epocă, rânjeau deasupra gulerelor lor albe şi înalte; mecanicul de locomotivă purta o pălărie melon...

— Sunt dezolat – urmă inspectorul. Paşaportul dumneavoastră pare să fie în regulă, dar fotografia asta... poftim, uitaţi-vă în oglindă şi-o să vedeţi şi singur.

D. se privi în unica oglindă aflată acolo: coşul locomotivei şi barba regelui Eduard îi cam astupau vederea, dar trebui să-admită că observaţia inspectorului era întemeiată. Arăta, într-adevăr, cu totul altfel decât în fotografie.

— N-aş fi crezut că m-am schimbat atâta – rosti el.

Inspectorul îl privea cu luare-aminte. Da, acum D. îşi amintea precis: trecuseră numai trei ani. Avea pe atunci 42 de ani. Dar arăta încă tânăr. Se dusese cu soţia lui la fotograf: avea de gând să ceară un concediu de şase luni de la universitate, pentru a face un voiaj, împreună cu ea, fireşte. Exact peste trei zile avea să izbucnească războiul civil. El avea să fie ţinut timp de şase luni într-o închisoare militară, iar nevastă-sa avea să fie executată – fusese o eroare, nu o atrocitate. Iar după aceea...

— Ştiţi cât de mult îi schimbă războiul pe oameni – încercă el să explice. Fotografia a fost făcută înainte de război.

Aparatul îl surprinsese tocmai când râdea de o glumă – ceva în legătură cu nişte ananaşi. Era prima vacanţă pe care şi-o petrecea cu nevastă-sa, după mulţi ani. Aveau cincisprezece ani de căsnicie. Ţinea bine minte aparatul desuet şi fotograful care-şi

vâra capul sub o glugă neagră. De nevastă-sa, însă, nu-şi mai amintea decât foarte vag. Nutrise pentru ea o adevărată pasiune, şi e foarte greu să-ţi aminteşti de un sentiment mort.

— Alte acte aveţi? întrebă inspectorul. Sau aveţi pe cineva la Londra care vă cunoaşte? Ambasadorul dumneavoastră, de pildă...

— A, nu! Sunt un cetăţean particular, fără nicio importanţă.

— Faceţi cumva o călătorie de agrement?

— Nu. Am câteva scrisori de recomandare pentru nişte oameni de afaceri, dar s-ar putea să fie false – răspunse el, surâzând.

Nu putea să se supere pe inspector: mustaţa sură, ridurile adânci din jurul gurii, toate astea erau noi, ca şi cicatricea de pe bărbie. O atinse cu mâna. Spunând:

— Ştiţi, suntem în război.

Se întreba ce făcea în clipa asta celălalt: desigur că nu pierdea timpul. Probabil că era aşteptat de o maşină; va ajunge la Londra cu mult înaintea lui. Ceea ce ar putea crea complicaţii. Celălalt primise desigur dispoziţii să nu lase pe nimeni din tabăra adversă să achiziţioneze cărbuni.

Înainte de descoperirea electricităţii, cărbunii erau socotiţi „diamante negre". Da, în ţara lui, cărbunele era mai preţios chiar decât diamantele, şi va fi în curând la fel de rar ca ele.

— Desigur, paşaportul dumneavoastră e în regulă – zise inspectorul. V-aş ruga să-mi spuneţi unde anume veţi locui în Londra...

— N-am nicio idee...

Inspectorul îi făcu deodată cu ochiul, atât de brusc, încât lui D. nu-i venea să creadă.

— Daţi-mi o adresă oarecare – îl auzi el spunând.

— A, da. Există mi se pare un hotel pe nume „Ritz", nu-i aşa?

— E adevărat, dar în locul dumneavoastră aş alege un hotel mai puţin costisitor.

— „Bristol”. Pretutindeni se găseşte câte un „Bristol”.

— Nu însă şi în Anglia.

— Bine. Dar unde credeţi c-ar putea locui un om ca mine?

— La „Strand Palace”, să zicem.

— Perfect.

Inspectorul îi restitui paşaportul, spunându-i, cu un surâs:

— Trebuie să fim circumspecţi. Vă rog să mă iertaţi. Şi acum, grăbiţi-vă, dacă vreţi să mai prindeţi trenul.

Circumspecţi! îşi spunea D. Oare asta numesc insularii „circumspecţie”? O, cât îi invidia pentru siguranţa lor!

Din pricina întârzierii, D. ajunse aproape ultimul la vamă: tinerii aceia gălăgioşi se şi aflau, probabil, pe peron în aşteptarea trenului; cât despre compatriotul său, era convins că acesta nici nu aşteptase trenul. Deodată auzi un glas de fată:

— O, am de declarat o mulţime de lucruri!

Era un glas aspru: îl mai auzise. În bar, cerând încă un pahar. D. se uită la fată fără prea mare interes; ajunsese la un moment din viaţă când un bărbat e fie nebun după femei, fie indiferent, iar fata asta era, de fapt destul de tânără ca să-i poată fi fiică. O auzi spunând:

— Am o sticlă de brandy, dar e deschisă.

Aşteptându-şi rândul, D. îşi spuse că fata n-ar trebui să bea atâta; vocea o dădea de gol – nu era o beţivă autentică. Ce-i venise să bea în barul de la clasa a treia? Era bine îmbrăcată, ca un manechin.

— Mai am şi o sticlă de calvados, dar şi asta e începută, adăugă ea.

D. se simţea obosit: ar fi vrut ca vameşii să termine odată cu fata şi să-l lase să treacă. Fata era foarte tânără, blondă şi inutil de

arogantă; arăta ca un copil căruia i se refuză tot ce doreşte cu adevărat şi care e hotărât să obţină orice, fie că-i place sau nu.

— A, da – spuse ea – mai e încă o sticlă de brandy. V-aş fi spus dacă mi-aţi fi dat răgazul, dar după cum vedeţi, şi sticla asta e începută!

— Mă tem că va trebui să plătiţi taxă pentru o parte din aceste sticle – spuse vameşul.

— N-aveţi niciun drept!

— Puteţi citi regulamentul...

Discuţia continuă multă vreme. Un alt vameş examină taşca lui D. şi-l lăsă să treacă.

— Trenul spre Londra? întrebă D.

— A plecat. Va trebui să-l aşteptaţi pe cel de şapte şi zece.

Acum nu era nici şase fără un sfert.

— Tatăl meu face parte din consiliul de administraţie al căilor ferate! strigă fata mânioasă.

— Vama n-are nicio legătură cu căile ferate.

— Sunt fiica lordului Benditch!

— Dacă doriţi să păstraţi aceste sticle, trebuie să plătiţi o taxă de douăzeci şi şapte de şilingi şi şase pence.

Aşadar, aceasta era fiica lordului Benditch! D. rămase la ieşire, pândind-o. Se întreba dacă Benditch va fi la fel de dificil cu el, pe cât fusese fiică-sa cu vameşul. Multe depindeau de Benditch dacă acesta ar consimţi să vândă cărbune la un preţ pe care-l puteau plăti, ei ar rezista ani de zile; dacă nu, s-ar putea ca războiul să se termine până-n primăvară.

Fata părea să fi obţinut ce voia: era oare un semn bun? Mergând spre poarta ce dădea spre peronul învăluit în ceaţa deasă şi rece, avea aerul că-i stăpâna lumii. Se întunecase înainte de vreme; lângă un chioşc de ziare ardea o lămpiţă, şi un cărucior de fier stătea rezemat de un panou metalic care făcea reclamă

produselor „Horlicks”. Nu se vedea nici măcar până la celălalt peron, astfel încât acest nod de cale ferată al marelui port maritim – cum îl considera D. – ar fi putut trece drept o mică gară rurală aruncată în mijlocul unor câmpuri jilave, prin care treceau fără să oprească trenurile rapide.

— Dumnezeule! exclamă fata. A plecat!

— Mai e un tren. Peste o oră şi jumătate – zise D.

Pe măsură ce vorbea, simţea că-i revin cunoştinţele de engleză: limba ţării se infiltra în el odată cu ceaţa şi fumul. Orice altă limbă i s-ar fi părut deplasată.

— Aşa pretind dumnealor – răspunse fata. Dar pe o ceaţă ca asta o să întârzie cu câteva ore.

— Trebuie neapărat s-ajung în capitală astă-seară.

— Crezi că numai dumneata?

— S-ar putea ca în interior ceaţa să nu fie atât de deasă.

Fata se despărţi de el şi începu să se plimbe, nervoasă, de colo până colo, pe peronul îngheţat, dispărând cu totul în spatele chioşcului. Peste câteva clipe se întoarse însă mestecând o brioşă. Îi întinse şi lui una, ca şi cum ar fi oferit ceva de mâncare unui animal închis după gratii.

— Vrei o brioşă?

— Mulţumesc.

D. o luă, cu o mutră solemnă, şi începu să mănânce: iată ce vasăzică ospitalitatea engleză!

— Mă duc să fac rost de o maşină – spuse fata. Nu pot s-aştept un ceas în văgăuna asta plicticoasă. S-ar putea ca în interior ceaţa să nu fie atât de deasă. (Aşadar, auzise cuvintele lui).

Fata azvârli resturile brioşei în direcţia şinelor; ai fi zis că-i o prestidigitatoare: uite brioşa, nu e brioşa...

— Vrei să te iau şi pe dumneata? îl întrebă ea.

Văzându-l că ezită, adăugă:

— Sunt trează ca un magistrat.

— Mulţumesc. Nu la asta mă gândeam. Mă întrebam doar cum aş putea ajunge mai repede.

— A! Cu mine ajungi cel mai repede.

— Atunci merg cu dumneata.

Deodată o faţă apăru în chip ciudat la picioarele lor – pesemne că stăteau chiar la marginea peronului; era o faţă supărată. Auziră un glas:

— Hei, cucoană te crezi la grădina zoologică?

— Am zis eu aşa ceva? replică fata, privindu-l fără mirare

— Atunci, ce tot arunci brioşe?!

— Ia lasă prostiile, omule! izbucni ea, enervată.

— Asta-i agresiune – zise omul. Aş putea să te dau în judecată, cucoană. Ai aruncat în mine c-un proiectil.

— Da' de unde! Era o simplă brioşă!

O mână şi un genunchi se iviră în dreptul picioarelor lor; faţa ajunse ceva mai aproape de ei.

— Te-nvăţ eu minte...

D. interveni:

— Nu doamna a aruncat brioşa. Ci eu. N-ai decât să mă dai în judecată. Locuiesc la „Strand Palace”. Numele meu este D.

Şi apucând-o de braţ pe fată, o împinse spre ieşire. O voce scârbită gemu prin ceaţă, aidoma unui monstru marin înjunghiat:

— Un venetic!...

— Nu trebuia neapărat să mă ocroteşti în felul ăsta – spuse fata.

— Acum îmi cunoşti numele...

— Al meu e Cullen, dacă vrei să ştii. Rose Cullen. Un nume oribil, care se explică prin faptul că tatăl meu iubeşte la nebunie

trandafirii[1]. Specia botezată „Marchiza de Pompadour” e opera lui. Îi plac şi prostituatele. Mai cu seamă cele regale. Avem o casă care se numeşte „Vila Gwyn”[2].

Avură norocul să găsească o maşină. Garajul de lângă gară era bine luminat – lumina străpungea ceaţa pe o lungime de circa cincizeci de yarzi[3]. Fata închirie un Packard vechi.

— Am de tratat o afacere cu lordul Benditch – spuse D. E o coincidenţă bizară.

— Nu văd de ce: toţi oamenii pe care-l întâlnesc au de tratat afaceri cu el.

Fata conducea încet, pe ghicite, în direcţia Londrei, poticnindu-se de şinele de tramvai.

— Nu ne putem rătăci dacă urmărim linia tramvaiului.

— Călătoreşti totdeauna în clasa a treia? o întrebă el.

— Îmi place să-mi aleg tovarăşii de drum. La clasa a treia nu risc să dau peste prietenii de afaceri ai tatii.

— Dar eu eram la clasa a treia.

— La naiba! Portul! exclamă ea şi, făcând un viraj periculos, întoarse brusc maşina.

Ceaţa era plină de zgomote: frâne care scrâşneau şi oameni care înjurau. Refăcură orbeşte drumul străbătut şi începură să urce o colină.

— Dac-am fi practicat cercetăşia, am fi ştiut fireşte că la capătul unui coborâş dai totdeauna peste un curs de apă – zise fata.

În creştetul dealului, ceaţa era ceva mai străvezie; se zăreau crâmpeie din cerul rece şi cenuşiu al după-amiezii şi garduri de

---

[1] Joc de cuvinte; în engleză *rose* – trandafir. (n.tr.)

[2] Nell Gwyn – actriţă celebră; una din numeroasele ibovnice ale regelui Charles al II-lea – care a domnit în Anglia între 1649 şi 1651. (n.tr.)

[3] 45.72 m. (n. hy.)

uluci asemănătoare unor piroane. Şi totul era învăluit în tăcere. Un miel ţopăia în iarba de pe marginea drumului. Cu vreo două sute de iarzi mai încolo, se aprinse brusc o lumină. Da, aici domnea pacea.

— Presupun că sunteţi foarte fericiţi în ţara asta – spuse D.

— Fericiţi? Pentru ce?

— Păi... siguranţa ăsta...

Îşi aminti vorbele pe care i le spusese inspectorul, făcându-i prieteneşte cu ochiul: „Trebuie să fim circumspecţi”...

— Nu-i cine ştie ce – zise fata, cu vocea ei de copil prost-crescut.

— Ba da – începu el să explice. Vezi dumneata, eu vin aici după doi ani de război. Pe un drum ca ăsta ar trebui să merg cu băgare de seamă, gata să mă opresc şi să mă arunc într-un şanţ la auzul unui avion.

— Da, presupun că lupţi pentru ceva. Sau poate mă înşel?

— Ştiu şi eu?!... Unul din rezultatele obişnuinţei de a trăi în pericol este că, după un timp, nu mai încerci nicio emoţie. Nu cred că voi mai fi vreodată în stare să simt altceva, în afară de frică. Niciunul dintre noi nu mai e în stare să urască sau să iubească. Nu ştiu dacă ştii, dar e un fapt dovedit prin statistici, că în ţara mea se nasc foarte puţini copii.

— Totuşi, continuaţi războiul Trebuie să aveţi un motiv.

— Pentru a pune capăt unui război, trebuie să simţi ceva. Uneori îmi spun că ne agăţăm de acest război pentru că încă ne este teamă Dacă nu ne-am mai teme, n-am mai simţi nimic. Niciunul din noi nu s-ar putea bucura de pace.

În faţa lor se ivi un sătuc, ca o insulă: o bisericuţă veche, vreo câteva morminte, un han.

— Să fiu în locul dumitale şi să am toate astea în jur, nu aş pizmui soarta celor din ţara mea...

Se gândea la peisajul acesta paşnic şi banal, la drumul acesta ciudat de ireal pe care-l puteai urma spre toate orizonturile...

— Nu e neapărat nevoie de un război pentru a uniformiza viaţa. Banii, părinţii şi multe alte lucruri echivalează în această privinţă cu războiul.

— La urma urmei, eşti tânără... şi foarte drăguţă...

— Ei, drăcie! Nu cumva ai de gând să-mi faci curte?!

— Nu, fii pe pace. Doar ţi-am spus că... nu mai sunt capabil de niciun sentiment. Şi-apoi, sunt bătrân...

Se auzi un pocnet, maşina derapă, iar D îşi ridică braţele pentru a-şi acoperi faţa. Automobilul se opri brusc. Ne-au dat o anvelopă uzată – zise fata.

D îşi lăsă jos braţele, spunând:

— Iartă-mă. Încă mai simt... frica.

Mâinile îi tremurau.

— Aici n-ai de ce să-ţi fie frică – îi linişti ea.

— Nu sunt chiar aşa sigur.

Purta războiul în inimă. „Dacă mi s-ar da răgazul – îşi spunea – aş contamina totul, chiar peisajul ăsta. S-ar cuveni să port un clopoţel, aidoma leproşilor inveteraţi”.

— Nu fii melodramatic – îi spuse ea. Nu pot să sufăr melodramele.

Şi, deschizând contactul, porni brusc maşina.

— În curând o să găsim un han, un garaj sau ceva asemănător spuse fata. E prea frig ca să putem schimba pe loc afurisita asta de anvelopă.

...

— Iar e ceaţă! adăugă ea după un timp.

— Crezi că-i bine să conduci mai departe? Cu o roată pe geantă?

— Nu te teme.

— Ştii, am o treabă importantă – încercă el să se justifice.

Fata îşi întoarse faţa spre el – o faţă delicată şi obosită, dar absurd de tânără. Ai fi zis că-i o fetiţă, care se plictiseşte la o petrecere. N-avea desigur mai mult de douăzeci de ani, oricum, era destul de tânără ca să-i poată fi fiică.

— Faci pe misteriosul – zise ea. Vrei să mă impresionezi?

— Nu.

— E un truc atât de vechi!

— L-au încercat mulţi cu dumneata?

— N-am stat să-i număr – răspunse ea.

Lui i se păru nespus de trist faptul că o fată atât de tânără cunoscuse atâta înşelătorie. Poate din pricina maturităţii lui, socotea că tinereţea trebuie să fie o vârstă a... speranţei.

— Nu sunt câtuşi de puţin misterios – rosti el cu blândeţe. Sunt doar un om de afaceri.

— Şi dumneata puţi a bani?

— A, nu. Sunt reprezentantul unei firme destul de sărace.

Fata îi zâmbi, iar el se gândi, fără emoţie, că se putea spune despre ea că e frumoasă.

— Eşti căsătorit? îl întrebă ea.

— Oarecum.

— Vrei să spui că te-ai despărţit?

— Da. Adică soţia mea a murit...

În faţa lor, ceaţa devenise violacee; maşina încetini şi pătrunse, hodorogind, într-o zonă de glasuri şi de faruri aprinse. Auziră o voce ascuţită:

— I-am spus eu lui Sally c-o să ajungem aici!

Zăriră o fereastră lungă, din spatele căreia răzbătea o muzică suavă. O voce adâncă şi cavernoasă cânta: „*Ştiu că mi te dai / Doar când pe nimeni n-ai...*”

— Înapoi la civilizaţie! zise fata, posomorâtă.

— Crezi că putem schimba aici anvelopa?

— Cred că da.

Fata deschise portiera şi coborî, mistuindu-se numaidecât în ceaţa plină de lumini şi de oameni. D. rămase singur în maşină; acum, când motorul se oprise, era tare frig. Încercă să se gândească la ceea ce avea de făcut. Întâi de toate, primise indicaţia să tragă la o pensiune de pe strada Bloomsbury. Numărul casei fusese probabil ales înadins pentru ca ai lui să-l poată ţine sub supraveghere. În al doilea rând avea o întâlnire, poimâine, cu lordul Benditch; nu erau nişte cerşetori, puteau oferi un preţ bun pentru cărbune, adăugând chiar o bonificaţie după terminarea războiului. Multe dintre minele lui Benditch erau închise, aşa încât ambele părţi aveau interesul să încheie tranzacţia. D. fusese avertizat că nu era de dorit să facă apel la serviciile ambasadei; ambasadorul şi primul secretar nu erau demni de încredere; numai al doilea secretar părea a fi loial, dar situaţia era atât de încurcată, încât nu era exclus ca al doilea secretar să fie, în realitate, omul rebelilor. În tot cazul, tranzacţia trebuia încheiată în mod discret; nimeni nu prevăzuse complicaţia ivită pe vapor, în timpul traversării canalului. De-aici înainte, se putea întâmpla orice, începând cu o ofertă competitivă pentru cărbuni şi terminând cu un jaf sau chiar cu o crimă. Omul acela se afla undeva în ceaţă, înaintea lui.

D. simţi deodată nevoia să stingă lumina din maşină. Rămânând în întuneric, îşi scoase scrisorile de acreditare din buzunarul de la piept şi, după ce şovăi o clipă cu ele în mână, le vârî în ciorap. Portiera se deschise şi fata îl strigă:

— Pentru Dumnezeu, de ce-ai stins lumina? Mi-au ieşit ochii până te-am găsit!

Aprinse din nou lumina şi adăugă:

— N-au niciun lucrător deocamdată, dar au să trimită după unul...

— Trebuie să aşteptăm?

— Mi-e foame.

D. coborî cu băgare de seamă din maşină, întrebându-se dacă trebuia sau nu să-i ofere fetei o masă: avea banii număraţi, nu-şi puteau permite să cheltuiască nicio lăscaie fără rost.

— Putem lua masa aici, o întrebă.

— Fireşte că da. Ai destui bani? Eu mi-am dat ultimul ban pe maşină.

— Da. Da. Vrei să iei masa cu mine?

— Chiar la asta mă gândeam...

O urmă în casă... în hotel... sau ce naiba o fi fost. Instituţia asta nu exista pe vremea când venise el în Anglia, ca student tânăr, pentru a citi în biblioteca de la British Museum. Era o casă veche, în stil Tudor – se vedea că-i un stil Tudor autentic – plină de fotolii şi canapele, şi prevăzută cu un bar într-un loc unde te-ai fi aşteptat să găseşti o bibliotecă. Un individ cu monoclu apucă una din mâinile fetei – mâna stângă – şi i-o strânse cu putere, exclamând!

— Rose! Ia te uită, e Rose! apoi adăugă: Scuză-mă, mi se pare că l-am zărit pe Monty Crookham

Şi se furişă pieziş, cu paşi repezi.

— Îl cunoşti? întrebă D.

— E patronul Nu ştiam că lucrează aici. Pe vremuri avea un local pe Western Avenue. Frumoasă lume. Nu-i aşa? adăuga ea, cu dispreţ. De ce nu te întorci la războiul dumitale?

Nu era nevoie să se întoarcă, pentru că îşi adusese războiul cu el: infecţia începuse să se propage D. îl zări dincolo de salon pe celălalt agent, care şedea întors cu spatele, la prima masă din restaurant. Mâna începu să-i tremure. Întocmai ca înaintea unui

bombardament aerian: cine trăieşte şase luni într-o închisoare, aşteptând din zi în zi să fie împuşcat, nu poate ajunge altceva decât un laş.

— N-am putea lua masa în altă parte? bâigui el. Aici e atâta lume!

Era desigur, absurd să se teamă, dar privind spatele acela strâmt, aplecat peste masa din restaurant, se simţea la fel de expus ca într-o curte, între un zid alb şi un pluton de execuţie.

— N-avem unde merge. Dar ce nu-ţi place aici? îl întrebă ea aruncându-i o privire bănuitoare De ce nu vrei să fie multă lume? Sper că n-ai de gând să începi, totuşi...

— Nu. Fii pe pace... Mi s-a părut numai că...

— Mă duc să mă spăl pe mâini şi mă-ntorc îndată...

— Bine.

— Numai un minut

...În clipa când ea dispăru, D. căută din ochi toaleta: avea nevoie de apă rece, şi de un răgaz de gândire. Nervii lui erau mai slabi decât fuseseră pe vapor: un fleac era de ajuns ca să-i zdruncine – bunăoară pocnetul unui cauciuc ce se sparge. Îl urmări cu privirea pe directorul cu monoclu, care traversa salonul. Localul prospera, în ciuda, sau poate tocmai datorită ceţii. De la Dover şi de la Londra soseau necontenit maşini, claxonând aiurea. Îl găsi pe director vorbind cu o doamnă bătrână, cu părul alb, căreia îi spunea:

— Atât de înalt... Am fotografia lui, dacă doriţi s-o vedeţi. M-am gândit numaidecât la soţul dumneavoastră...

Vorbind, căuta din ochi alte figuri cunoscute. Cuvintele lui erau lipsite de convingere; faţa lui smeadă şi scofâlcită, cu trăsăturile caracteristice oricărui om trecut prin câţiva ani de serviciu militar, era lipsită de expresie, ca aceea a unui animal împăiat, expus într-o vitrină.

— O clipă, te rog – i se adresă D.

— Fireşte că nu l-aş vinde nimănui – urmă directorul, apoi se răsuci pe călcâie, arborând un surâs, la fel cum şi-ar fi aprins o brichetă. Ia să mă gândesc unde ne-am mai întâlnit?

Ţinea în mână fotografia unui fox sârmos.

— Bine legat, cu o linie zveltă, cu nişte dinţi...

— Voiam să te întreb... – îl întrerupse D.

— Scuză-mă, bătrâne, l-am zărit pe Tony!

Şi, spunând acestea, se făcu nevăzut. Bătrâna doamnă rosti deodată, cu glas tăios:

— N-are rost să-i pui vreo întrebare. Dacă vrei să te duci la W.C., e la subsol.

Toaleta nu era, desigur, în stil Tudor: totul era în sticlă şi în marmură neagră. D. îşi scoase haina şi o agăţă într-un cuier (era singur în tot lavaboul), apoi deschise robinetul unui lavoar, pe care-l umplu cu apă rece. Era exact ceea ce-i trebuia pentru a-şi calma nervii: apa rece cu care-şi uda ceafa acţionă asupra lui ca un şoc electric. Era atât de aţâţat, încât se întoarse brusc în clipa când intră cineva în closet, ca şi cum s-ar fi aşteptat să zărească vreun cunoscut. Nu era decât şoferul uneia dintre maşinile de afară. D. îşi muie capul în apa rece şi şi-l scoase, ud leoarcă. Căută pe pipăite un prosop şi-şi şterse ochii. Acum se simţea mai bine. Mâna nu-i mai tremura de loc în clipa când se întoarse, spunând:

— De ce-mi scotoceşti în haină?

— Ce tot îndrugi? se burzului şoferul. Îmi agăţăm haina mea. Ce vrei să insinuezi?

— Mi s-a părut că încercai să-mi scoţi ceva din buzunar.

— Atunci, n-ai decât să chemi poliţia – zise şoferul.

— N-am niciun martor.

— Cheamă poliţia, sau cere-ţi scuze!

Şoferul – un zdrahon înalt de peste şase picioare – înainta ameninţător pe pardoseala lucioasă.

— Ai merita să-ţi crap capul, venetic afurisit! După ce că vii să ne mănânci pâinea îţi închipui că-ţi poţi permite...

— Se prea poate să mă fi înşelat – îl întrerupse D. cu blândeţe.

Era uluit: la urma urmei, poate că individul era un biet găinar... Nu-l păgubise cu nimic...

— Se prea poate să te fi înşelat... Se prea poate să-ţi crăp capul. Asta se cheamă scuze?

— Îţi cer scuze în orice fel doreşti – zise D. Războiul nu-ţi lasă nici măcar simţul ruşinii.

— N-ai nici măcar curajul să te baţi?! mârâi şoferul.

— De ce m-aş bate? Eşti mai tare. Şi mai tânăr ca mine...

— Aş putea face praf o bandă întreagă de venetici!

— Sunt convins..

— Mă iei la mişto? făcu şoferul.

Era saşiu, şi din această pricină părea că vorbeşte cu un ochi aţintit asupra unui public... Poate că. De fapt, există un public – îşi spuse D.

— Dacă ai această impresie. Îţi cer scuze din nou.

— Aş putea să te fac să-mi lingi ghetele...

— Nu m-ar mira deloc...

Oare individul era beat? Sau poate că-l pusese cineva să-i caute ceartă. D. stătea cu spatele rezemat de lavoar. I se făcuse greaţă, din pricina spaimei. Ura violenţa fizică: a ucide un om cu un glonţ sau a fi ucis e un act mecanic, împotriva căruia se ridică doar voinţa de a trăi sau trama de suferinţă. Pe când forţa pumnului e cu totul altceva: o lovitură de pumn umileşte; cel ce mănâncă bătaie e pus într-o situaţie penibilă faţă de agresor. D. ura acest contact, aşa cum ura promiscuitatea în relaţiile sexuale. Şi-i era frică, o frică irezistibilă

— Iar mă iei la mişto!

— N-am avut intenţiunea...

Englezeasca lui pedantă păru să-l înfurie pe şofer:

— Vorbeşte englezeşte ca lumea, altfel îţi rup gura!

— Sunt un străin...

— N-ai să mai fii nimic după ce-o să te-ating!

Individul se apropie şi mai mult, cu pumnii atârnându-i pe lângă coapse, ca două bucăţi de carne uscată. Părea să „se monteze” pentru un acces de furie.

— Hai, încleştează-ţi pumnii! îi zise. Nu cumva eşti laş?!

— De ce nu? răspunse D. N-am de gând să mă bat cu dumneata. Aş fi bucuros dacă mi-ai permite... Mă aşteaptă, sus, o doamnă.

— Îi las ce-o să mai rămână din mătăluţă după ce-am isprăvit. Te-nvăţ eu minte să nu mai acuzi de hoţie un om cinstit!

Şi începu să-şi bălăbănească pumnul stâng – era, pesemne stângaci.

D. se lipi de lavoar, aşteptând să se abată asupră-i nenorocirea. Trăia din nou clipa teribilă când, în curtea închisorii, gardianul se apropia de el, cu o bâtă în mână. Dac-ar fi avut un revolver, l-ar fi folosit: ar fi fost gata să facă faţă oricărei acuzaţii, ca să evite acest contact personal. Închise ochii şi se rezemă cu spatele de oglindă: era lipsit de apărare. N-avea habar cum să se folosească de pumni. Deodată auzi vocea directorului:

— Ce-i cu dumneata, bătrâne? Ţi-e rău?

D. îşi îndreptă spinarea. Şoferul se trăsese cu câţiva paşi înapoi, cu aerul unuia care-şi dă seama că dreptatea e de partea lui. Privindu-l, D. răspunse, pe un ton blajin:

— Mă apucă uneori o... cum se numeşte asta? Da, o ameţeală...

— Miss Cullen m-a trimis după dumneata. Vrei să mă interesez de un doctor?

— Nu. N-am nimic.

D. îl opri pe director la ieşirea din closet.

— Îl cunoşti pe şoferul acesta?

— E prima oară că-l văd. Doar nu-i pot ţine minte pe toţi clienţii, bătrâne. Dar de ce-ntrebi?

— Mi s-a părut că-mi scotoceşte prin buzunare.

Ochiul păru să îngheţe înapoia monoclului:

— Exclus, bătrâne! Aici nu primim decât lume bună: nu vreau să par snob, dar ăsta-i adevărul. Ţi s-o fi părut numai. Domnişoara Cullen o să-ţi confirme. Eşti de mult prieten cu ea? adăugă directorul, cu prefăcută indiferenţă.

— Nu, n-aş putea spune. A avut amabilitatea să-mi ofere un loc în maşină, la Dover.

— Aha, înţeleg – zise directorul cu răceală şi urcă grăbit scările.

Ajuns sus, adăugă:

— O găseşti pe miss Cullen în restaurant...

D. se întoarse în sala de mese. Un individ îmbrăcat într-un pulover cu gulerul înalt acompania la pian o femeie care cânta cu o voce foarte adâncă şi melancolică. D. trecu ţanţoş pe lângă masa la care şedea celălalt.

— Ce-i cu dumneata? îl întâmpină fata. Credeam că m-ai abandonat. Arăţi de parcă-ai fi văzut o fantomă.

Din locul unde se aşezase, D. nu-l putea vedea pe L. (în sfârşit, îşi amintea numele lui).

— Am fost atacat – răspunse el încet. Adică, era cât pe ce să fiu atacat, la closet.

— De ce-mi torni asemenea poveşti? zise fata. Ţii morţiş s-o faci pe misteriosul! Eu, una, prefer povestea cu cei trei urşi...

— Prea bine. Trebuia, oricum, să găsesc o scuză, nu-i aşa?

— Sper că nu crezi nici dumneata cu adevărat – spuse ea cu nelinişte în glas. Nu cumva ai rămas zdruncinat de pe urma vreunui bombardament?

— Nu, nu cred. Sunt însă un om cu care nu e bine să te împrieteneşti. Atâta tot.

— Barem de n-ai fi atât de caraghios! Poveştile astea melodramatice... Doar ţi-am spus că nu-mi place melodrama...

— Uneori, lucrurile iau o întorsătură melodramatică. La prima masă de lângă uşă e un individ, drept în faţa dumitale... Nu te uita încă. Vreau să fac o prinsoare cu dumneata. Individul se uită la noi, chiar în clipa asta.

— E adevărat. Şi ce-i cu asta?

— E cu ochii pe mine.

— Există, ştii, şi o altă explicaţie: poate că se uită la mine...

— De ce?

— Dragul meu, mi se întâmplă adesea, să fiu privită.

— A, da, desigur, înţeleg – zise el precipitat.

Şi, trăgându-se puţin înapoi, o privi – gura tristă, pielea străvezie. Se simţi năpădit de o antipatie absurdă faţă de lordul Benditch: să fi fost el tatăl fetei, n-ar fi lăsat-o să bată drumurile în felul acesta. Femeia cu voce gravă cânta o romanţă stupidă, despre o dragoste neîmpărtăşită:

Erau doar vorbe-n vânt, dar eu n-aveam habar,
Visam mereu, dar inima mi-era de jar,
Spuneai „mi-eşti dragă, inima-mi îţi aparţine”,
Dar mi-o dăduseşi doar cu împrumut, vezi bine...

Oamenii îşi puseseră paharele pe masă şi ascultau, ca şi cum ar fi fost vorba de o poezie adevărată. Până şi fata încetă o clipă să mănânce. Cântecul acesta plângăreţ îl irită pe D.:

autocompătimirea era un viciu pe care niciunul dintre compatrioţii săi, indiferent de tabăra din care făceau parte, nu avea răgazul să-l practice.

Nu spun că minţi – aşa-i modern! Nu vreau să mor
După tipicul victorian, îngrozitor...

D. se gândi că toate astea exprimau, probabil, „spiritul vremii”, deşi nu pricepea exact sensul acestei expresii. Personal, aproape că prefera celula de închisoare, casele bombardate, fuga sănătoasă, vecinătatea inamicului. Se uita posomorât la fată: altădată ar fi încercat, poate, să-i scrie un poem, mai reuşit decât versurile astea:

Visam în plină zi – abia acum pricep!
Erau doar vorbe-n vânt, să înţeleg încep...

— E o porcărie, ştiu, dar are un soi de farmec – zise Rose.

Un chelner veni la masa lor şi spuse:

— Domnul care stă lângă uşă mi-a cerut să vă înmânez acest bileţel, sir.

— Dar repede îţi mai faci relaţii, cu toate că abia ai pus piciorul în ţara asta! observă fata.

D. citi bileţelul: era scurt şi concis, deşi nu specifica exact ce anume i se cerea adresantului.

— Presupun că n-o să mă crezi dacă-ţi voi spune că mi se oferă două mii de lire.

— De ce mi-ai spune-o?

— Ai dreptate.

D. chemă un chelner.

— Fii bun şi spune-mi dacă domnul acela are un şofer, un tip înalt, cu privirea cam saşie?

— Mă duc să mă interesez, sir.

— Grozav ştii să te prefaci! spuse fata. Omul misterios.

D. avu impresia că fata băuse din nou peste măsură

— N-o să ajungem niciodată la Londra dacă nu eşti prudentă – îi spuse.

Chelnerul se întoarse, cu următorul răspuns:

— E şoferul persoanei despre care-aţi întrebat, sir.

— E stângaci, nu-i aşa?

— O, încetează, te rog! exclamă fata.

— Nu caut să te epatez – încerca el să-i explice. Toate astea n-au nicio legătură cu dumneata. Lucrurile se precipită, trebuia să mă conving.

Apoi, dându-i chelnerului un bacşiş, îi spuse:

— Înapoiază-i domnului de colo acest bileţel.

— Fără răspuns, sir?

— Niciun răspuns.

— De ce să nu fii politicos răspunzându-i: „Mulţumesc pentru propunere”? zise fata.

— Nu vreau să-i dau o mostră a scrisului meu. S-ar putea să încerce să mi-l imite.

— Mă dau bătută. Ai câştigat.

— Ai face bine să nu mai bei.

Cântăreaţa amuţise după un ultim geamăt, urmat de o vibraţie asemănătoare aceleia a unei emisiuni radiofonice. Câteva perechi începură să danseze.

— Ne aşteaptă un drum lung – zise D.

— De ce să ne grăbim? Putem rămâne aici peste noapte.

— Desigur. Dumneata ai putea, dar eu, unul, trebuie neapărat să ajung într-un fel sau altul la Londra.

— De ce?

— Superiorii mei n-ar înţelege de ce-am întârziat.

Era sigur că-i calculaseră durata fiecărei mişcări, ţinând seama tocmai de astfel de situaţii, ca întâlnirea lui cu L. Şi oferta de bani a acestuia. Serviciile pe care le putea aduce cauzei nu erau de ajuns pentru a-i convinge că nu se lăsase cumpărat în vreun fel oarecare. La urma urmelor – îşi spunea el cu mâhnire – plătiseră ei înşişi destul de scump: poporul fusese de atâtea ori trădat de conducătorii săi! Dar chiar dacă singura filosofie ce-ţi mai rămânea era conştiinţa datoriei, cunoaşterea adevărului nu te putea împiedica să continui...

Directorul îşi legăna monoclul în direcţia domnişoarei Cullen: o invita la dans. D. se gândi cu jale că povestea asta putea să ţină toată noaptea – nu va reuşi s-o smulgă de-acolo. Dansatorii făceau încet ocolul încăperii, în ritmul unei melodii triste şi monotone. Directorul o ţinea strâns pe fată, cu o mână lată întinsă pe spatele ei; cealaltă mână şi-o vârâse în buzunar, cu o dezinvoltură ce i se păru lui D. cam impertinentă.

Directorul îi vorbea fetei, uitându-se din când în când la el. La un moment dat, D. auzi cuvântul „prudentă”. Fata îl asculta cu luare-aminte, dar paşii ei nesiguri păreau să indice că era mai beată decât îşi închipuise.

D. se întreba dacă fusese schimbat cauciucul acela. Dacă maşina era gata, poate că o va convinge pe fată să plece, după dansul acesta... Se ridică şi ieşi din restaurant. L. nu-şi ridică privirea din farfurie, ci continuă să taie în bucăţele friptura de viţel pe care-o comandase: pesemne că digera greu... D. se simţea ceva mai puţin nervos. Refuzând oferta aceea de bani, se pusese parcă într-o poziţie net superioară aceleia a adversarului său. Cât despre şofer, era puţin probabil că-i va mai căuta ceartă.

Ceaţa se ridicase puţin: putea vedea maşinile din curte – vreo cinci-şase limuzine: un Daimler, un Mercedes, două Morris-uri, Packard-ul vechi al fetei şi o maşinuţă „sport” roşcată. Cauciucul fusese schimbat.

Se gândi că n-ar fi rău să plece cu fata chiar acum, în timp ce L. mânca. Deodată însă auzi o voce care nu putea fi decât a lui L., căci i se adresa în propria-i limbă:

— Scuză-mă, aş vrea să stăm puţin de vorbă.

D. simţi o uşoară invidie văzându-l cum stătea acolo, în mijlocul limuzinelor din curte: părea la locul lui printre ele. Era produsul a cinci veacuri de selecţie, ce-l plasaseră într-un mediu perfect adecvat, în care se simţea ca la el acasă, deşi continua să fie obsedat de păcatele strămoşilor săi şi de gusturile lor învechite.

— Nu prea avem, cred, ce vorbi – zise D.

Recunoştea însă că individul avea un anumit farmec şi se simţea măgulit, ca la o sindrofie, în toiul căreia un oaspete de seamă l-ar fi luat la o parte pentru a-i vorbi între patru ochi.

— Totul mă face să cred că nu înţelegi situaţia – începu L. cu un zâmbet care parcă dezaproba această constatare, ce putea să pară impertinentă după doi ani de război. Vreau sa spun – urmă el – că, de fapt, eşti de-al nostru.

— N-am simţit acest lucru în închisoare.

L. avea un soi de probitate, dădea impresia că-i sincer:

— Ai trecut, probabil, prin momente îngrozitoare. Am văzut unele din închisorile noastre. Dar să ştii că între timp s-a adus o oarecare ameliorare: începutul unui război e totdeauna momentul cel mai greu. Dar, în fond, n-are niciun rost să vorbim de atrocităţi. Doar ai văzut cum arată şi închisorile voastre. Suntem vinovaţi şi unii şi alţii. Şi cred că vom continua să fim vinovaţi, până când una din tabere va învinge.

— E un argument foarte vechi. Câtă vreme nu capitulăm, nu facem decât să prelungim războiul... Cam ăsta-i raţionamentul dumitale. Nu-i un argument potrivit când te adresezi unui om care şi-a pierdut soţia.

— A fost un accident oribil. Cred că ai aflat că noi l-am executat pe comandantul acela. Voiam însă să-ţi spun următorul lucru. (Avea un nas lung ca acelea care se văd în unele portrete înnegrite de vreme, expuse într-o galerie de pictură: zvelt şi subţiratic, i-ar fi stat bine încins cu o spadă la fel de suplă ca el însuşi) Dacă ieşiţi învingători voi, ce fel de lume va fi pentru un om ca dumneata? N-au să aibă niciodată încredere în dumneata, eşti un burghez, şi cred că nici acum nu te bucuri de încrederea lor. Nici dumneata n-ai încredere în ei. Îţi închipui că vei găsi printre ei, printre oamenii care au distrus Muzeul Naţional şi tablourile lui Z., măcar vreunul care să se intereseze de lucrările dumitale? Mă refer la manuscrisul de la Berna – adăugă el cu blândeţe în glas, ca şi cum ar fi încheiat un discurs pentru primirea lui D. într-o Academie de Stat

— Eu nu lupt pentru mine – protestă D.

Avea sentimentul că, dacă n-ar fi fost război, s-ar fi putut împrieteni cu omul acesta: aristocraţia dă naştere, din când în când, câte unui astfel de ins subţire şi zbuciumat, care se interesează de artă sau acordă burse de studii, ca un Mecena.

— Nici n-am crezut aşa ceva. Eşti un idealist, în mai mare măsură decât mine. Motivele mele sunt, fireşte, demne de suspiciune. Averea mi-a fost confiscată. Sunt convins (surâsul amar ce-i înflori pe buze sugera că era conştient de simpatia interlocutorului său), sunt convins că tablourile mele au fost arse, ca şi colecţia mea de manuscrise. De altfel, n-aveam nimic din ceea ce te-ar fi putut interesa pe dumneata; eram, totuşi, în

posesia unuia dintre primele manuscrise ale „Cetăţii Domnului” a Sfântului Augustin.

D. avea senzaţia că e ispitit de un demon înzestrat cu o personalitate şi un gust admirabil. Nu-i venea pe buze nicio replică.

— Nu mă plâng de fel – urmă L. În timp de război, lucrurile la care ţii au adesea o soartă îngrozitoare. Mă refer la colecţia mea şi la soţia dumitale...

În mod ciudat, nu păru să-şi dea seama că făcuse o gafă. Aştepta parcă aprobarea lui D., care-i privea nasul lung, gura prea senzuală, trupul subţire şi înalt, de amator de artă. Habar n-avea ce înseamnă să iubeşti pe cineva; casa lui – căreia îi dăduseră foc – semănase probabil cu un muzeu, plin de mobile vechi şi de tablouri, protejate desigur cu frânghii întinse de o parte şi de alta a galeriei, în zilele când era admis publicul. Deşi părea să aprecieze manuscrisul de la Berna, nu pricepea că acesta nu înseamnă nimic în comparaţie cu femeia iubită.

— Amândoi am suferit – urmă L., pe acelaşi ton fals.

Cum de fusese în stare să-l considere, o clipă, prieten? D. se gândea că e preferabil să distrugi o întreagă civilizaţie, decât s-o laşi să cadă în mâinile unor astfel de oameni „civilizaţi”, cum probabil că se socoteau. Ce fel de lume ar fi lumea lor? O lume plină de obiecte etichetate: „Nu ne aţineţi”, o lume în care religia ar fi înlocuită cu o sumedenie de cântări gregoriene şi ceremonii pitoreşti. Icoane miraculoase, de martiri care sângerează sau scutură din cap în anumite zile. Ar fi păstrate pentru ciudăţenia lor, superstiţia e, oricum, interesantă... Ar exista biblioteci excelente, dar nu şi cărţi noi. D. prefera suspiciunea, barbaria, trădările până şi haosul. În definitiv, evul mediu era epoca lui preferată!

— Convorbirea asta n-are niciun rost – zise el. N-avem nimic în comun, nici măcar un manuscris...

Poate că acesta era singurul lucru de care izbutise cu chiu cu vai să scape după atâta moarte şi război: rafinamentul şi erudiţia sunt calităţi primejdioase, ele pot ucide inima unui om.

— Aş dori să mă asculţi – spuse L.

— Ar fi o pierdere de timp

— Sunt bucuros, oricum, că ţi-ai terminat lucrarea despre manuscrisul de la Berna înainte de războiul ăsta blestemat – urmă L. zâmbind

— Nu cred că-i ceva prea important.

— Asta-i curata trădare! exclamă L, surâzând melancolic.

În cazul lui războiul n-avusese ce să distrugă, căci individul fusese înzestrat doar cu un pospai de sensibilitate, rezervat exclusiv unor scopuri culturale. Locul lui era printre lucrurile moarte.

— Te părăsesc – zise L. N-o să mă socoti răspunzător...

— Pentru ce anume?

— Pentru ceea ce se va întâmpla de-aci înainte.

Şi spunând acestea, se depărtă – înalt, fragil, politicos neconvingător, ca un Mecena ce iese de la expoziţia unui pictor, după ce a constatat că, la urma urmei, acesta nu prea are talent: cu o uşoară tristeţe, nu lipsită de maliţie. D aşteaptă o clipă, apoi se întoarse în salon. Prin uşile de sticlă ale restaurantului putu vedea umerii strâmţi aplecându-se din nou asupra fripturii de viţel. Fata nu mai era la masa ei se alăturase unui alt grup. Lângă urechea ei strălucea un monoclu: directorul îi făcea confidenţe. D le auzea râsetele şi vocea aspră, dar copilăroasă, pe care o auzise în barul de clasa a treia „Mai vreau un pahar Dă-mi încă unul!” Era în stare să bea ore în şir. Bunătatea ei nu însemna nimic! Îţi dăruia o brioşă pe peronul îngheţat, îţi oferea un loc în maşina ei,

dar pe urmă te părăsea la jumătatea drumului. Avea mentalitatea absurdă a clasei sale. Capabilă să dăruiască o bancnotă de o liră unui cerşetor, dar şi să uite de mizeria acelora ce nu se aflau la vedere. Făcea parte, de fapt, din tabăra lui L., se gândi D. Amintindu-şi de oamenii din propria-i tabără, care în clipa asta chiar făceau coadă la pâine sau încercau să se încălzească în amiezile lor veşnic friguroase.

Se răsuci brusc pe călcâie Nu-i adevărat că războiul nu-ţi lasă niciun alt sentiment, în afară de frică: încă mai era în stare să se înfurie şi să se simtă dezamăgit într-o oarecare măsură. Se întoarse în curte şi deschise portiera maşinii. Un paznic se apropie, ocolind capota:

— Doamna nu e!

— Miss Cullen rămâne aici peste noapte – îl întrerupse D. Fii bun şi spune-i că-i voi lăsa mâine maşina la locuinţa lordului Benditch

Şi demară.

Condueea cu prudenţă, nu prea repede. N-avea niciun rost să fie oprit de poliţie şi arestat pentru că n-avea permis de conducere. Un panou indica: „Londra, 45 de mile”. Cu puţin noroc, putea ajunge acolo înainte de miezul nopţii. Începu să se întrebe care era misiunea lui L. Bileţelul acestuia nu-i dezvăluise nimic: „*Eşti dispus să accepţi două mii de lire?*” Atâta tot spunea. Pe de altă parte, şoferul îi scotocise prin buzunare. Dacă umblau să pună mâna pe scrisorile lui de acreditare, înseamnă că erau informaţi despre scopul venirii lui în Anglia: fără aceste hârtii D n-ar fi avut niciun fel de autoritate în faţa angrosiştilor de cărbuni din Anglia. Dar în patria lui nu erau la curent cu această afacere decât când oameni toţi membri ai Consiliului de Miniştri.

Da. Nu încăpea îndoială că poporul era trădat de conducătorii săi. Să fi fost oare bătrânul ministru liberal, care protestate

cândva împotriva execuţiilor? Sau tânărul şi ambiţiosul ministru de interne, care-şi închipuia poate că are mai multe şanse de a parveni sub o dictatură? Dar trădătorul putea fi oricare dintre ei. Nu mai puteai avea încredere în nimeni. Pretutindeni în lume existau oameni ca el, care nu concepeau ideea de a se lăsa corupţi, din pricină că asta le-ar fi făcut viaţa imposibilă, ca atunci când nu poţi spune adevărul despre nimic. Era vorba nu atât de un principiu de morală; cât de însăşi posibilitatea de a exista.

Un semn indicator arăta: 40 de mile.

Să fi venit oare L. în Anglia numai şi numai pentru a împiedica tranzacţia? Sau poate că ai lui aveau şi ei urgentă nevoie de cărbuni? E drept că ocupau regiunea minieră din munţi, dar dacă era cumva adevărat zvonul că minerii refuzau să coboare în mină?

Îşi dădu seama, deodată, că un far se apropia în spatele maşinii şi scoase mâna pentru a-i face semn celeilalte maşini să o ia înainte. Aceasta ajunse în dreptul lui – era un Daimler. Îl zări pe şofer era cel care încercase să-i fure scrisorile în closet. D. apăsă pe accelerator, dar cealaltă maşină refuză să cedeze Goneau nebuneşte una lângă alta, prin ceaţa subţire. D nu pricepea ce se-ntâmplă: nu cumva încercau să-l omoare? Un asemenea lucru era puţin probabil în Anglia, dar de doi ani încoace se obişnuise cu imposibilul: e cu neputinţă să rămâi îngropat timp de cincizeci şi şase de ore într-o casă bombardată şi să ieşi de acolo convins că violenţa nu există.

Cursa nu dură decât două minute: acul indicatorului de viteză ajungea de obicei până la şaizeci, dar el sili motorul să meargă cu şaizeci şi două de mile pe oră, apoi cu şaizeci şi trei şi atinse chiar şaizeci şi cinci; însă Packard-ul lui vechi nu putea rivaliza cu un Daimler. Şoferul acestuia păru să ezite. Lăsându-l o clipă s-o ia

înainte, dar în clipa următoare îşi făcu vânt şi porni cu optzeci de mile pe oră, depăşindu-l; apoi se puse de-a curmezişul şoselei învăluite în ceaţă, blocând-o. D. frână brusc: încă o imposibilitate părea să se realizeze – aveau de gând să-l omoare!

Aşezat pe scaunul lui de şofer, rămase în aşteptarea agresorilor, încercând să stabilească răspunderile: orice publicitate ar fi fost dezastruoasă pentru cealaltă tabără. Moartea lui putea fi mult mai preţioasă decât fusese vreodată viaţa lui. Odinioară publicase o ediţie ştiinţifică a unui poem medieval, dar moartea lui va fi desigur mult mai utilă...

Auzi un glas:

— Uite-l pe ticălos!

Spre uimirea lui, lângă portiera maşinii nu apăru nici L., nici şoferul lui. Ci directorul. Totuşi L. era şi el acolo – îi zări silueta subţire, tremurând ca un lujer la marginea ceţii. Să fi fost oare directorul complice cu ceilalţi?... Absurdă situaţie!

— Ce doreşti? îl întrebă D.

— Ce doresc? Asta-i maşina domnişoarei Cullen!

Nu, violenţa era exclusă, doar se afla în Anglia!

Era în afara oricărei primejdii. Trebuia doar să aibă o explicaţie penibilă. Dar ce foloase încerca L. să tragă din această situaţie? Nu cumva voiau să-l ducă la poliţie? Era sigur că fata nu va depune plângere împotriva lui. În cel mai rău caz putea fi vorba de o întârziere de câteva ore.

— Am lăsat un mesaj pentru miss Cullen, comunicându-i că-i voi depune maşina la locuinţa tatălui ei – spuse D. cu blândeţe.

— Liftă spurcată! mârâi directorul. Îţi închipui că poţi s-o ştergi aşa, cu valizele unei doamne? Ale unei fete splendide ca miss Cullen? Şi cu bijuteriile ei?

— Uitasem de valize!

— Dar de bijuterii pun pariu că n-ai uitat! Hai. Ieşi de-acolo!.

Nu era nimic de făcut. Coborî. Undeva, în spatele lor, două-trei maşini claxonau cu furie Directorul strigă:

— Fii bun, bătrâne, şi degajează şoseaua, căci am pus mâna pe mizerabil!

Şi-l apucă pe D. de gulerul pardesiului.

— Nu-i nevoie – zise acesta. Sunt gata să dau explicaţii domnişoarei Cullen, sau poliţiei.

Celelalte maşini trecură pe lângă ei. Şoferul ieşi la iveală cu vreo câţiva paşi mai încolo. L. stătea lângă Daimler şi vorbea cu cineva dinăuntru.

— Grozav de şmecher te mai crezi! urmă directorul Ştii că miss Cullen e o fată bună şi-ţi închipui că n-o să depună plângere!

Monoclul se bălăngănea cu furie. Directorul îşi apropie faţa de a lui D. şi spuse:

— Să nu-ţi închipui c-o să poţi abuza de bunătatea ei!

Unul din ochii lui era ciudat de albastru şi mort, ca un ochi de peşte: nu exprima nicio emoţie.

— Cunosc eu soiul ăsta de oameni! Te strecori la bordul unui vas şi după aia... Te-am mirosit eu de la bun început!

— Sunt grăbit – zise D. N-aţi vrea să mă duceţi odată la miss Cullen, sau la poliţie?

— Voi, străinii, veniţi aici şi ne seduceţi fetele... dar o să te-nvăţăm noi minte!

— Păi şi prietenul dumitale de colo e tot un străin...

— Da, dar e un gentleman!

— Nu pricep, ce aveţi de gând?

— Dac-ar fi după mine, ai înfunda puşcăria, dar Rose, adică miss Cullen, n-o să depună plângere.

Directorul băuse mult whisky, duhnea de la o poştă.

— Vei fi mai bine tratat decât o meriţi, şi anume, vei primi o chelfăneală. Ca între bărbaţi.

— Vrei să spui că... o să mă bateţi? întrebă D. neîncrezător. Bine, dar sunteţi trei..

— A, îţi dăm voie să te aperi. Hai, scoate-ţi pardesiul! L-ai făcut hoţ pe omul ăsta, pungaşule! O să-ţi arate el!

D. era îngrozit

— Dacă vreţi neapărat să ne batem, n-am putea folosi pistolul? Eu şi dumnealui, adică...

— În ţara asta nu se practică un asemenea gen de crimă.

— Şi nici nu vă bateţi personal, ci puneţi pe alţii...

— Ştii prea bine că am o mână beteagă.

Şi directorul îşi scoase din buzunar şi-şi agită mâna beteagă – un obiect înfăşurat într-o mănuşă, cu nişte degete ţepene şi artificiale, ca ale unei păpuşi complicate.

— Refuz să mă bat – spuse D.

— Cum doreşti...

Şoferul se apropie, cu capul descoperit. Îşi scosese pardesiul, dar nu se ostenise să-şi scoată şi puloverul, un pulover albastru şi strâmt, din lână ieftină.

— E cu douăzeci de ani mai tânăr decât mine – protestă D.

— Nu ne aflăm într-un club sportiv – spuse directorul. E vorba de o răfuială. Hai, scoate-ţi haina! adăugă el dând drumul gulerului.

Şoferul aştepta, cu pumnii lăsaţi pe coapse. D. îşi scoase încet pardesiul, simţindu-se din nou năpădit de oroarea contactului fizic: parcă vedea iar bâta gardianului şi faţa lui era un contact degradant. Deodată avu impresia că în spatele lor se apropia o maşină. Se repezi în mijlocul drumului şi începu să dea din mâini strigând:

— Pentru Dumnezeu! Oamenii ăştia...

Era un mic automobil Morris. La volan şedea un bărbat slăbănog şi nervos, alături de o femeie corpolentă, îmbrăcată în gri. Ea aruncă o privire dezaprobatoare şi superioară ciudatului grup de pe şosea.

— Ei bine, ce se întâmplă aici? întrebă omul de la volan.

— Nişte beţivi – îl lămuri nevastă-sa.

— E în regulă, bătrâne – îi zise directorul, care-şi pusese la loc monoclul peste ochiul de peşte. Numele meu este Currie, căpitanul Currie, de la clubul Tudor. Omul ăsta a furat o maşină.

— Vreţi să chemăm poliţia? îl întrebă femeia.

— Nu. Proprietara maşinii, o fată extrem de cumsecade, nu vrea să depună plângere. Îi vom da o lecţie hoţului...

— Bine, atunci n-aveţi nevoie de noi – îi spuse individul de la volan. Prefer să nu fiu amestecat în treaba asta...

— Ştiţi, e unul dintre străinii ăia cu limba lungă – zise directorul.

— Aha, un străin! făcu femeia, ţuguindu-şi buzele. Hai dragul meu, dă-i drumul!

Maşina demară şi dispăru în ceaţă.

— Şi-acum, ai de gând să te baţi? rosti directorul cu dispreţ. Nu trebuie să te temi. Jucăm cinstit.

— Ar fi mai bine să mergem pe câmp – propuse şoferul. Pe şosea trec prea multe maşini.

— Nu mă mişc de-aici – spuse D.

— Prea bine!

Şi şoferul îl lovi uşor peste obraz. Mâinile lui D. se ridicară maşinal, într-un gest de apărare. Şoferul îl plesni numaidecât peste gură, privind tot timpul cu un ochi în altă parte – ceea ce-i dădea un aer îngrozitor de detaşat, ca şi cum putea distruge fără să-şi concentreze întreaga atenţie. Urmă să-l lovească la întâmplare, hotărât să obţină nu atât o victorie rapidă, cât o

dureroasă vărsare de sânge. Mâinile lui D. nu foloseau la nimic: nu făcea nicio încercare de a contraataca. (Continua să fie îngrozit de spectrul înjositorului contact fizic). De altfel, nu cunoştea gesturile necesare pentru a se apăra. Şoferul îl lovea într-una, iar D. se gândea, deznădăjduit: „Au să înceteze curând, doar nu vor să mă omoare...”

O nouă lovitură îl trânti la pământ.

— Scoală-te, împuţitule! îi strigă directorul. Nu te mai preface!

Ridicându-se, D. avu impresia că-şi vede portofelul în mâinile lui L. „Bine că am apucat să-mi ascund hârtiile – îşi spuse. Oricât m-ar bate, nu-mi pot scoate ciorapii cu forţa!”

Şoferul îl aşteptă să se ridice, apoi îl trânti într-un gard de uluci şi se trase cu câţiva paşi înapoi, rânjind. D. vedea tulbure, gura-i era plină de sânge, iar inima îi bătea cu putere.

Îşi spunea, cu un soi de satisfacţie deznădăjduită: „Idioţii, au să sfârşească prin a mă ucide! N-ar fi rău de loc!”

Adunându-şi ultimele puteri, se smulse de lângă gard şi-l izbi în burtă pe şofer.

— Loveşte sub centură, porcul! exclamă directorul. Hai! Dă-l gata!

D. se prăbuşi din nou, sub lovitura unui pumn greu ca un bocanc cu crampoane de oţel. Avu senzaţia ciudată că cineva numără: „... şapte, opt, nouă...”

Unul dintre agresori îi desfăcuse haina. O clipă, se crezu acasă, îngropat în pivniţă, sub dărâmături, lângă o pisică moartă. Apoi îşi aminti unde se află, şi simţi din nou apăsarea degetelor, care-i pipăiau cămaşa, căutând ceva. Recăpătându-şi văzul, desluşi faţa şoferului, foarte aproape, uriaşă. Încercă un sentiment de triumf: de fapt, el ieşea învingător din acest meci! Ridică spre şofer ochii, luminaţi de un surâs sardonic.

— E în regulă? întrebă directorul.

— N-are nici pe dracu’, sir – răspunse şoferul.

— Bine. Sper că ţi-am servit o lecţie!

D. se ridică, destul de anevoie, şi văzu, cu uimire, că directorul părea cam încurcat: semăna cu un monitor care a tras o chelfăneală unui elev, dar constată, după aceea, că situaţia nu-i chiar aşa de limpede. Întorcându-i spatele lui D., spuse:

— Hai să plecăm. Eu mă urc în maşina domnişoarei Cullen.

— Mă luaţi şi pe mine? întrebă D.

— Să te luăm şi pe tine? Să te ia dracu’! N-ai decât să mergi pe jos.

— Dar prietenul dumitale ar putea să-mi dea haina înapoi.

— Du-te şi ia-ţi-o singur.

D. se târî până-n şanţul unde-i fusese aruncată haina. Nu-şi amintea s-o fi lăsat acolo, aproape de maşina lui L. Îşi găsi portofelul tot acolo. Se aplecă să-l ridice, iar când se îndreptă, cu mare greutate, o zări pe fată: rămăsese tot timpul în fundul maşinii lui L. Simţi din nou cum suspiciunea lui creşte, înglobând întreaga omenire. Nu cumva era şi fata o spioană? A, nu, era o idee absurdă: Rose nu se trezise încă din beţie şi nu pricepuse, mai mult decât stupidul căpitan Currie, despre ce era vorba. Fermoarul portofelului era desfăcut; de obicei, când îl deschideai, rămânea înţepenit, iar cel care scotocise prin portofel n-avusese timp să-l închidă la loc. D. spuse, ridicând portofelul în dreptul geamului din spatele maşinii:

— După cum vezi, oamenii ăştia, deşi foarte meticuloşi, n-au găsit ceea ce căutau...

Fata îl privi cu scârbă prin geam: D. îşi dădu seama că încă mai sângera abundent.

— Las-o în pace pe miss Cullen! îi porunci directorul

— Doar câţiva dinţi sparţi – explică D. cu blândeţe La vârsta mea, trebuie să te aştepţi să-ţi pierzi dinţii. Poate că ne întâlnim la „Gwyn Cottage”.

Fata se uită la el, iremediabil năucă.

D. îşi duse mâna la cap – nu mai avea pălărie: îi căzuse, pesemne, undeva pe drum.

— Acuma te rog să mă scuzi – urmă el. Mă aşteaptă un drum lung. Dar te avertizez, cât se poate de serios, că ar trebui să fii precaută cu oamenii ăştia.

Şi porni, pe jos, spre Londra. Mai putu auzi vocea indignată a căpitanului Currie, care lansa, în urma lui, pe întuneric, cuvinte grele: „Fir-ar al dracului...” Avea senzaţia că trăise o zi foarte lungă, dar până la urmă destul de satisfăcătoare.

Nu fusese o zi neobişnuită: aceasta era atmosfera în care trăia de doi ani încoace. Dacă s-ar fi pomenit pe o insulă pustie, s-ar fi aşteptat ca, prin simpla lui prezenţă, însăşi pustietatea să devină violentă într-un fel sau altul. Nu poţi scăpa de război alegându-ţi o altă ţară; nu faci decât să schimbi tehnica – să înlocuieşti bombele cu pumnii, bombardamentul de artilerie cu furtişagul viclean. D. nu izbutea decât în somn să scape de violenţă; visele lui erau aproape invariabil alcătuite din imagini paşnice din trecut. Să fi fost oare o compensaţie? Sau, poate, proiecţia unei dorinţe intense? Propria-i psihologie încetase să-l mai intereseze. Visa săli de conferinţe, o visa pe soţia lui, uneori mâncare şi vin, foarte adesea flori.

Mergând prin şanţ, ca să evite maşinile, avea impresia că lumea e învăluită într-o linişte albă. Din când în când trecea pe lângă un bungalow negru, pierdut printre coteţe de găini. Bordura albă a şoselei oprea ca un ecran luminile farurilor. D. se întreba care va fi următorul pas al lui L.: astăzi nu obţinuse nimic, şi nu-i rămânea multă vreme. Atâta doar, că aflase precis

de întâlnirea lui D. cu Benditch; n-ar fi trebuit să-i pomenească fetei de Benditch, despre această întâlnire, dar de unde să fi bănuit că ea se va vedea cu L.? Absorbit de o sumedenie de detalii practice, uită de oboseală şi de durere. Orele treceau foarte repede. Se mişca automat. Abia după ce reflectă îndeajuns de mult, începu să se gândească şi la picioarele lui, la posibilitatea de a-şi continua drumul cu vreun vehicul. Deodată auzi huruitul unui camion care urca dealul, în spatele lui. Păşi aşadar pe şosea şi începu să facă semne: un om în toată firea, zdrobit, care şchiopăta însă cu o ciudată sprinteneală...

II

Primele tramvaie matinale ocoleau closetul public de pe strada Theobald, îndreptându-se spre Kingsway.

Dinspre districtele răsăritene soseau camioane, în direcţia Covent Garden. Într-un uriaş scuar desfrunzit din Bloomsbury, o pisică se întorcea acasă după o escapadă făcută pe vreun acoperiş străin.

Oraşul îi apăru lui D. extraordinar de vulnerabil şi ciudat de intact. Nu existau „cozi” şi nu se vedea nicio urmă de război – în afară de el însuşi... Îşi purtă paşii molipsitori de-a lungul unor prăvălii închise – o tutungerie, o bibliotecă de împrumut... Deşi ţinea minte numărul pe care-l căuta, îşi vârî mâna în buzunar ca să-l verifice; carneţelul, însă, *dispăruse*. Prin urmare, se aleseseră totuşi cu ceva după atâta caznă! Carneţelul nu conţinea însă nicio informaţie care-ar fi putut să-i intereseze. În afară de adresa lui. În rest, o reţetă copiată dintr-un ziar franţuzesc, în legătură cu utilizarea la maximum a unei verze; un citat dintr-un poet englez de origine italiană[4] citat pe care-l găsise undeva şi care i se păruse

[4] Dante Gabriel Rossetti, poet englez din sec. al XIX-lea. (n.tr.)

că exprimă o stare sufletească înrudită cu propriul lui sentiment faţă de femeia pierdută:

...şi zilnica bătaie
A inimii şi-a paşilor cu care o urmezi,
O, cât de pătimaş şi implacabil,
În dorul tău, în zborul zilelor ce trec...

Mai era acolo şi o scrisoare pe tema „*Cântecului lui Roland*”, primită din partea unei reviste trimestriale franceze, ca răspuns la un articol mai vechi de-al lui. Se întreba ce-au să zică L sau şoferul acestuia, citind versurile. Poate că le vor socoti un mesaj cifrat şi vor încerca să-i afle cifrul: credulitatea oamenilor nu cunoaşte margini. La fel şi neîncrederea, inerentă lor.

Îşi amintea numărul casei: 35. Constată însă, cu oarecare uimire, că era un hotel, şi încă unul destul de mediocru.. Uşa deschisă de la intrare era un indiciu sigur al categoriei sale, în orice oraş din Europa.

Aruncă o privire în jur – îşi amintea foarte vag de cartierul acesta. Străzile sale păstrau încă, în ochii lui, o aură sentimentală, datând din zilele când frecventa British Museum şi-i făcea curte neveste-si, zile de învăţătură şi de linişte. Strada se vărsa, la un capăt, într-un scuar imens, ai cărui arbori erau învineţiţi de frig. Deasupra lor se zăreau cupolele fantastice ale unui hotel mare şi ieftin. O placardă făcea reclamă unui stabiliment de „Baie rusească”.

D. intră pe uşa deschisă şi sună la o uşă interioară, cu geamuri. Undeva, o pendulă bătu ora şase.

O fetiţă de vreo paisprezece ani, cu o faţă ascuţită, îl privea buimacă.

— Cred că aveţi o cameră reţinută pentru mine – îi spuse el. Numele meu este D.

— A, vă aşteptam încă de aseară – răspunse fetiţa, silindu-se să-şi lege la spate şnurul unui şorţuleţ. Colţurile ochilor ei erau încă albe de somn.

D. îşi imagina grozăvia soneriei ceasului deşteptător vuind în urechile fetiţei.

— Dă-mi, te rog, cheia – îi spuse cu blândeţe. O să urc singur.

Fetiţa îi privea, consternată, faţa.

— Am avut un mic accident de automobil – îi explică el.

— Camera numărul 27 – îi spuse fetiţa. Sus de tot. Vă conduc!

— Nu te deranja.

— Nu-i niciun deranj Mă deranjează numai cei care închiriază camera cu ora. Mă scoală de câte trei ori pe noapte.

Avea inocenţa acelora care-şi petrec încă din leagăn viaţa printre păcătoşi.

Până la etajul al doilea, scara era acoperită de un covor; mai sus, treptele de lemn erau goale. O uşă se deschise şi un indian într-un halat pestriţ îi privi cu ochi grei şi nostalgici. Fetiţa mergea încet înaintea lui D. Avea o gaură la călcâiul unuia din ciorapi, ce-i ieşea mereu din pantoful scâlciat. Dac-ar fi fost ceva mai în vârstă, ar fi părut murdară, dar la anii ei părea numai tristă.

— A lăsat cineva un mesaj pentru mine? o întrebă el.

— Aseară v-a căutat un domn şi v-a lăsat un bileţel. Îl găsiţi pe lavoar – îi răspunse fetiţa, şi deschise o uşă.

Camera era mică: un pat de fier, o masă acoperită cu o scoarţă cu franjuri, un jilţ de nuiele împletite, o cuvertură de pat cu motive albastre, curată, dar decolorată şi subţire ca o pânză de păianjen.

— Doriţi puţină apă caldă? îl întrebă fetiţa, posomorâtă.

— Nu, nu te osteni.

— Dar la micul dejun ce doriţi să luaţi? Mai toţi clienţii cer scrumbie afumată sau ouă fierte.

— Azi-dimineaţă nu iau nimic. Vreau să dorm puţin.

— Vreţi să vă trezesc mai târziu?

— A, nu! Sunt prea multe trepte de urcat. Şi-apoi, sunt obişnuit să mă trezesc singur. Nu te deranja.

— E minunat să lucrezi pentru un gentleman! spuse fetiţa cu însufleţire. Aici vin numai clienţi „cu ora”, ştiţi ce vreau să spun, sau indieni.

Îl privea cu un început de devotament: era la o vârstă când un singur cuvânt te poate cuceri pentru totdeauna.

— N-aveţi nicio valiză?

— Nu.

— Noroc c-aţi avut o recomandare, căci de obicei nu închiriem camere celor fără bagaje, când vin singuri...

Două plicuri îl aşteptau, rezemate de paharul pentru periuţa de dinţi, aflat pe lavoar. Primul pe care-l deschise conţinea o hârtie cu antetul „Centrul de difuzare a limbii Entrenationo” – o circulară dactilografiată:

> „Tariful nostru pentru un curs de treizeci de lecţii de Entrenationo este de şase guinee. O lecţie-model a fost pregătită pentru dumneavoastră, mâine (16 crt.) la orele 8:45, şi sperăm că această lecţie vă va încuraja să urmaţi un curs complet. Dacă ora nu vă convine, fiţi bun şi telefonaţi-ne, ca să v-o schimbăm, potrivit dorinţei dumneavoastră”.

Cealaltă scrisoare era de la secretara lordului Benditch şi-i confirma întâlnirea fixată.

— Va trebui să ies curând – zise D. O să trag doar un pui de somn.

— Doriţi o sticlă cu apă caldă?

— Nu, mulţumesc, mă descurc şi fără.

Fetiţa zăbovea, neliniştită, la uşă.

— Aveţi un contor cu bani, pentru gaz. Ştiţi cum funcţionează?

Cât de puţin se schimbase Londra! Îşi amintea de tic-tacul contorului lacom de bani, şi de cadranul lui misterios; într-o seară, îşi golise de bani buzunarul, iar nevastă-sa poşeta, până când rămăseseră lefteri; şi cum peste noapte se făcuse frig, ea îl părăsise, lăsându-l singur până a doua zi dimineaţă. D. îşi dădu deodată seama că afară îl aşteptau, gata să-l asalteze, doi ani de amintiri dureroase.

— Da, ştiu – zise el repede. Îţi mulţumesc.

Fetiţa îi sorbi cu patimă cuvintele: era un gentleman!

Felul discret cum închise uşa părea să indice că, în ochii ei cel puţin, o singură rândunică era de ajuns ca să facă primăvara.

D. îşi scoase pantofii şi se trânti pe pat, fără să-şi mai spele faţa de sânge. După ce-i porunci subconştientului, ca unui servitor credincios căruia îi ajunge un singur cuvânt, să-l trezească la opt şi un sfert, adormi aproape numaidecât şi visă că mergea pe malul unui râu alături de un bătrân cu purtări alese. Bătrânul îl întreba ce părere are despre „Cântecul lui Roland” şi discuta cu o deosebită deferenţă. Pe celălalt mal se zărea un şir de clădiri înalte, de o frumuseţe rece, aidoma acelora pe care le văzuse într-o fotografie a pieţei Rockefeller din New York; o orchestră cânta.

D. se trezi exact la ora opt şi un sfert, după ceasul lui.

Se sculă şi-şi spălă gura năclăită de sânge: cei doi dinţi pe care-i pierduse nu erau din faţă, spre norocul lui, căci îşi spunea că viaţa părea pornită să-l facă să semene din ce în ce mai puţin cu fotografia din paşaport. Nu era chiar atât de plin de vânătăi şi de tăieturi, cum crezuse. Coborî scările. În hol răzbea, dinspre sala

de mese, o duhoare de peşte. Fetiţa, care purta o tavă cu două ouă fierte, se ciocni nas în nas cu el.

— Pardon! bâigui ea.

Un soi de instinct îl îndemnă s-o oprească:

— Cum te cheamă?

— Elsa.

— Ascultă, Elsa. Am încuiat uşa camerei mele. Te rog să ai grijă ca nimeni să nu intre în lipsa mea.

— A, nimeni n-o să îndrăznească!

D. o apucă uşor de braţ:

— S-ar putea ca totuşi cineva să încerce. Păstrează cheia. Am încredere în dumneata.

— Voi avea grijă. Nu voi lăsa pe nimeni înăuntru – făgădui ea în şoaptă, în timp ce ouăle se rostogoleau pe tavă

Centrul de difuzare a limbii Entrenationo se afla la etajul al treilea al unei clădiri situate pe partea de miazăzi a străzii Oxford deasupra unui magazin de strasuri, a unei societăţi de asigurări şi a redacţiei unei reviste intitulate „*Igiena mintală*". Se urcă într-un lift hodorogit, care-l zdruncină zdravăn. Nu ştia prea bine ce va găsi la ultimul etaj. Deschise o uşă pe care scria „Informaţii" şi se pomeni într-o încăpere largă, traversată de un puternic curent de aer; câteva fotolii, două clasoare şi o tejghea, în faţa căreia tricota o femeie între două vârste, alcătuiau mobilierul încăperii.

— Numele meu e D. – i se adresă el femeii. Am venit pentru lecţia-model.

— Îmi pare foarte bine – zise femeia, surâzând radioasă.

Avea o faţă uscată, de idealistă, încadrată de un păr încâlcit, şi purta o bluză de lână albastră cu picăţele roşii.

— Sper că veţi deveni în curând un prieten al nostru – spuse ea, apăsând pe un buton.

„Ce ţară”! se gândi D., cu o admiraţie reticentă şi ironică.

— Doctorului Bellows îi place să schimbe o vorbă cu noii elevi – urmă femeia.

„Oare doctorul Bellows era cel cu care trebuia să ia legătura?” se întrebă D.

Înapoia tejghelei se deschise o uşă, ce dădea într-un birou.

— Poftim pe-aici – îl îndemnă femeia, ridicând tejgheaua.

Nu, nu putea crede că era vorba de doctorul Bellows.

Din mijlocul unei cămăruţe care mirosea a cerneală uscată, fiind îmbrăcată toată în piele şi-n lemn de nuc, veni spre el, cu mâinile întinse, un individ cu părul alb şi lins, şi cu o privire plină de speranţă sfioasă.

— Me tray joyass – bolborosi individul.

Gesturile şi vocea-i erau mai grandilocvente decât faţa, chircită parcă de prea multe afronturi.

— Primele cuvinte din limba Entrenationo trebuie să fie cele de bun venit – explică el.

— Sunteţi foarte amabil – zise D.

Doctorul Bellows închise uşa şi spuse:

— Am hotărât ca lecţia dumneavoastră, şi sper să pot spune în curând „lecţiile”, să fie dată de un compatriot. Aceasta e metoda noastră, ori de câte ori avem posibilitatea. E o metodă care promovează simpatia şi pregăteşte treptat noua ordine pe care dorim s-o vedem instaurată în lume. Veţi găsi în domnul K. un profesor foarte priceput.

— Sunt convins.

— Dar, înainte de toate, îmi place să explic personal esenţa idealurilor noastre.

Doctorul Bellows, care continua să-l ţină de mână, îl conduse încet spre un fotoliu capitonat şi-i spuse:

— Sper totdeauna că fiece nou elev vine aici mânat de dragoste.

— Dragoste?

— Da, dragoste pentru întreaga omenire. Dorinţa de a putea schimba idei... cu toţi oamenii. Ura asta, războaiele astea despre care citim în ziare se datorează neînţelegerii. Dacă toţi oamenii ar vorbi aceeaşi limbă...

Şi doctorul Bellows scoase un mic şi jalnic suspin, câtuşi de puţin teatral.

— Totdeauna am visat să fiu folositor – adăugă el

Nenorocitul încercase să dea viaţă acestui vis nesăbuit, şi era conştient de eşecul lui: dovadă, micile fotolii capitonate, sala de aşteptare plină de curent, femeia în bluză, care croşeta... Visase pacea universală, şi ajunsese să ocupe două etaje pe partea de sud a străzii Oxford! Omul avea ceva de sfânt, deşi sfinţii reuşesc de obicei.

— Cred că-i o operă foarte nobilă – îşi dădu cu părerea D.

— Vreau ca fiecare om care vine la noi să-şi dea seama că nu ne leagă doar nişte relaţii... comerciale. Vreau să vă simţiţi cu toţii colegi cu mine, întru aceiaşi cauză.

— Fireşte.

— Ştiu că încă n-am ajuns prea departe... Dar am realizat mai mult decât îţi imaginezi. Am avut elevi spanioli, germani, un siamez, un compatriot de-al dumitale, precum şi numeroşi englezi. Se înţelege că englezii ne ajută cel mai mult. N-aş putea, vai, să spun acelaşi lucru despre Franţa!

— E o chestiune de timp – zise D.

Îl compătimea pe bătrân.

— De treizeci de ani mă consacru acestei opere. Evident, războiul a fost pentru noi cea mai grea lovitură.

Deodată se ridică în picioare şi adăugă cu hotărâre:

— Dar luna aceasta am avut rezultate admirabile. Am organizat cinci lecţii-model. A dumitale va fi a şasea. Nu vreau să te reţin, te aşteaptă domnul K.

Din sala de aşteptare se auzi orologiul, care bătea de nouă.

— La hora sonas – rosti doctorul Bellows, cu un zâmbet timid, întinzându-i mâna. Asta înseamnă: a sunat ceasul.

Reţinu îndelung mâna lui D., ca şi cum ar fi simţit la el mai multă simpatie decât găsea de obicei.

— Îmi place să primesc şi să salut un om inteligent – urmă el. Sunt atâtea lucruri bune de făcut! Sper că vom mai avea asemenea convorbiri interesante...

— Desigur, sunt convins că da.

Doctorul Bellows îl mai reţinu o clipă în prag, spunându-i:

— S-ar fi cuvenit, poate, să te previn. Noi folosim metoda directă de predare. Ne bizuim pe onoarea dumitale că nu vei vorbi decât în Entrenationo.

Şi spunând acestea, închise uşa şi se întoarse în cămăruţa lui.

Femeia în bluză îl luă în primire pe D.

— Ce om interesant e doctorul, nu găsiţi?

— E însufleţit de mari speranţe...

— E nevoie de asta, nu credeţi?

Ieşind din spatele tejghelei, îl conduse până la lift.

— Sălile de clasă se află la etajul al patrulea. Apăsaţi pe buton. Domnul K. vă aşteaptă.

Ascensorul se urni, cu zgomot.

D. se întreba cum o fi arătând domnul K.: de bună seamă că nu era la locul său aici, dacă aparţinea lumii pustiite din care venea el.

Găsi însă un om care se potrivea perfect, dacă nu cu idealismul practicat în această clădire, cel puţin cu clădirea însăşi; cu degetele lui pătate de cerneală şi cu înfăţişarea lui cam

mizeră, arăta ca orice profesor prost plătit, care predă limbi străine într-o şcoală comercială. Purta ochelari cu rame de oţel şi se vedea că-şi folosea cu economie lamele de ras.

— Bona matina – îl întâmpină el pe D., deschizând uşa liftului.

— Bona matina – răspunse D., iar domnul K. îl conduse de-a lungul unui coridor cu pereţii din lemn de brad băiţuit, până la o încăpere largă, cam cât sala de aşteptare, şi împărţită în patru compartimente. D. se întreba dacă nu cumva îşi pierdea vremea degeaba; poate că era o greşeală la mijloc... Dar cum de-i aflaseră numele şi adresa? Sau te pomeneşti că L. aranjase totul, pentru a-l scoate din hotel în timp ce-i percheziţiona camera? Nu era cu neputinţă: L. nu avusese de unde să-i ştie adresa, până nu pusese mâna pe carneţelul lui.

Domnul K. îl introduse într-un fel de chilioară, încălzită de un radiator anemic. Ferestrele duble ale încăperii împiedicau să intre aerul şi vuietul circulaţiei de pe strada Oxford. Pe un perete era atârnată o planşă naivă, înfăţişând o familie aşezată la masă în faţa unui fel de „chalet” elveţian: tatăl ţinea în mână o puşcă, iar una dintre femei o umbrelă; în fund se vedeau munţii, o pădure, o cascadă; pe masă erau îngrămădite o mulţime de mâncăruri, un amestec bizar de mere, varză crudă, pere, portocale, cartofi cruzi, un pui şi o halcă de carne. Un copil se juca cu cercul, iar un prunc sugea din biberon într-un cărucior. Pe celălalt perete se afla un cadran de pendulă, cu minutarele mobile.

— Tablo – zise domnul K. şi bătu cu degetul în masă.

Apoi, aşezându-se cu emfază pe unul dintre cele două scaune, adăugă:

— Essehgo.

D. îi urmă îndemnul şi se aşeză.

— El timo es neuvo – urmă domnul K., arătând spre pendulă.

Şi începu să scoată din buzunar o mulţime de cutiuţe.

— Attentio...

— Îmi pare rău – îl întrerupse D. Trebuie să fie o greşeală la mijloc...

Domnul K. aşeză cutiuţele una peste alta, numărând cu glas tare:

— Una, Da, Trea, Kwara, Vif...

Şi adăugă, în şoaptă:

— Regulamentul ne interzice să vorbim în orice altă limbă afară de Entrenationo. Plătesc o amendă de un şiling dacă sunt prins. Aşa că, te rog să vorbeşti în şoaptă, când nu te exprimi în Entrenationo...

— Cineva a aranjat pentru mine o lecţie...

— Exact. Am primit instrucţiuni. Que son la? întrebă el, arătând spre cutiuţe, apoi îşi răspunse singur la întrebare: La son castes.

Şi se grăbi să adauge, coborând din nou glasul:

— Ce-ai făcut aseară?

— Aş dori, fireşte, să-ţi văd împuternicirile.

Domnul K. Scoase din buzunar o legitimaţie şi i-o arătă, spunându-i:

— Vaporul dumitale a avut numai două ore întârziere, şi totuşi n-ai fost la Londra noaptea trecută.

— Întâi, am pierdut trenul, din cauza aglomeraţiei de la controlul paşapoartelor. Pe urmă, o doamnă mi-a oferit un loc în maşina ei, dar pe drum s-a spart un cauciuc şi am rămas în pană, la un fel de han. L. era acolo...

— Ţi-a vorbit?

— Mi-a-trimis un bileţel prin care-mi oferea două mii de lire.

O flacără ciudată se aprinse în ochii omuleţului – de invidie sau poate de foame.

— Şi ce-ai făcut? îl întrebă.

— Nimic, fireşte.

Domnul K îşi scoase ochelarii cu rame de otel şi le şterse sticlele.

— Fata aceea avea vreo legătura cu L.?

— Nu-mi vine să cred – răspunse D.

— Altceva ce s-a mai întâmplat? întrebă domnul K., grăbindu-se să adauge, cu un deget îndreptat spre planşa de pe perete: La es un famil. Un famil gentilbono.

Uşa se deschise, lăsând să se vadă capul doctorului Bellows.

— Excellente, excellente – zise acesta, surâzând afectuos, apoi închise uşa la loc.

— Continuă! îi spuse domnul K. lui D.

— Am luat maşina fetei, care era beată şi nu mai voia să plece. Directorul hotelului, un anume căpitan Currie, m-a urmărit, cu maşina lui. Am fost bătut măr de şoferul lui L. Am uitat să-ţi spun că acelaşi şofer încercase să-mi fure hârtiile la toaleta hotelului Mi-au scotocit prin buzunare, dar n-au găsit, fireşte, nimic Mi-am continuat drumul pe jos şi-am umblat mult pân-am găsit o maşină, care m-a adus la Londra

— Căpitanul Currie e cumva...

— A, nu, e doar un imbecil, cred.

— Extraordinară poveste!

D. îşi îngădui un zâmbet:

— Pe moment, mi s-a părut cât se poate de reală. Dacă nu mă crezi, uită-te la faţa mea. Ieri nu era chiar aşa de ciopârţită...

— Să ţi se ofere atâţia bani! murmură omuleţul. Nu ţi-a precizat ce-ţi cerea în schimb?

— Nu.

Lui D. i se năzări deodată că individul din faţa lui nu ştia pentru ce anume venise el la Londra: n-ar fi fost de mirare ca oamenii care-l trimiseseră în misiune secretă să-l fi pus sub supravegherea unor indivizi în care n-aveau destulă încredere pentru a le dezvălui obiectivul acestei misiuni. Într-un război civil, neîncrederea poate să capete proporţii fantastice şi să creeze complicaţii nebănuite, devenind adesea o povară mai grea decât încrederea însăşi. Trebuie să fii un om tare ca să suporţi neîncrederea; oamenii slabi trăiesc conform firii ce li se atribuie.

D. avea impresia că domnul K. era un om slab

— Eşti bine plătit aici? îl întrebă.

— Doi şilingi ora.

— Nu-i cine ştie ce.

— Din fericire, nu trăiesc numai din asta – zise domnul K.

Dar judecând după costumul lui şi după privirea evazivă a ochilor lui obosiţi, nu prea părea să aibă alte mijloace de subzistenţă. Privindu-şi degetele – ale căror unghii erau roase până la sânge – domnul K. spuse:

— Sper că ai aranjat totul...

Neplăcându-i pesemne o unghie, începu s-o roadă, ca s-o aducă la nivelul celorlalte.

— Da, totul – răspunse D.

— Toţi cei pe care vrei să-i vezi se află în oraş?

— Toţi.

Omuleţul încerca, evident, să-l tragă de limbă, dar eforturile lui erau penibil de stângace: nu degeaba nu-i acordau încredere, de vreme ce îl plăteau atât de prost.

— Trebuie să trimit un raport – zise domnul K. Voi arăta că ai ajuns cu bine şi că întârzierea dumitale pare justificată.

Era umilitor să-ţi simţi mişcările supravegheate de un individ de teapa domnului K.

— Când termini treaba?

— În cel mult câteva zile

— Pe câte înţeleg, trebuie să părăseşti Londra cel mai târziu luni seara.

— Da.

— Pentru orice eventuală întârziere trebuie să mă previi. Dacă nu se iveşte nicio complicaţie, va trebui să pleci cu trenul de unsprezece treizeci, nu mai târziu

— Aşa am înţeles şi eu.

— Bine – zise domnul K. cu oboseală în glas Nu poţi pleca de aici înainte de ora zece. E preferabil să continuăm lecţia.

Aşa cum stătea în faţa planşei de pe perete, părea şi mai jigărit şi famelic – ce naiba îi făcuse să-l aleagă tocmai pe el? Ascundea, oare undeva, sub această înfăţişare derizorie, o pasiune fierbinte pentru partidul său?

— Un famil tray gentilbono – rosti domnul K şi adăugă, arătând spre halca de carne: Vici el carnor.

Timpul trecea încet. La un moment dat D. avu impresia că aude pe coridor paşii doctorului Bellows, încălţat desigur cu nişte pantofi cu tălpi de cauciuc Nu prea domnea încrederea în acest centru internaţionalist...

În sala de aşteptare stabili o nouă întâlnire, pentru ziua de luni. Şi plăti taxa pentru un ciclu întreg de lecţii. Femeia de la tejghea îi spuse:

— Mă tem că vi s-a părut puţin cam greu la început...

— A, simt că am şi făcut progrese – îi răspunse D.

— Mă bucur. Ştiţi, doctorul Bellows organizează mici serate pentru studenţii avansaţi. În fiece sâmbătă seara, la ora opt. Sunt foarte interesante. Vi se oferă prilejul de a întâlni oameni din toate ţările: spanioli, germani, siamezi, şi de a face un schimb de

idei. Intrarea e liberă, vi se cere doar să plătiţi cafeaua şi prăjiturile pe care le consumaţi.

— Sunt convins că prăjiturile sunt delicioase – zise D. cu o plecăciune.

Ajunse din nou pe strada Oxford. Acum nu mai era nicio grabă: n-avea nimic de făcut înainte de vizita la lordul Benditch. Porni la plimbare, savurând impresia de irealitate pe care i-o dădeau vitrinele pline de mărfuri, absenţa ruinelor. Femeile care intrau la „Buzzard" ca să bea o cafea. Era ca unul din visele lui despre pace... Se opri în faţa unei librării şi aruncă o privire înăuntru: oamenii aveau timp să citească, şi nu cărţi vechi, ci cărţi noi! Una dintre acestea se intitula „O doamnă de onoare la Curtea regelui Eduard" şi avea pe copertă fotografia unei femei corpolente, îmbrăcată într-o rochie de mătase albă, cu pene de struţ. Era ceva de necrezut! O altă carte se intitula „Zile de vânătoare" şi avea pe copertă un bărbat cu cască colonială pe cap şi cu un picior pe cadavrul unei leoaice. „Ce ţară!" îşi spuse D. din nou. Cu duioşie, merse mai departe. Nu se putu opri să nu observe cât de bine îmbrăcaţi erau toţi trecătorii. Deasupra lor strălucea un soare palid, de iarnă: de-a lungul străzii Oxford se înşiruiau, imobile, o mulţime de autobuze stacojii – pesemne că circulaţia era blocată pe undeva. „Ce ţintă pentru avioanele inamice!" îşi spuse D. Cam pe la ora asta îşi făceau apariţia. Dar aici cerul era pustiu. Un mic aeroplan strălucitor se rotea pe bolta de un albastru pal, trasând, în nouraşi pufoşi, o reclamă: „ÎNCĂLZIŢI-VĂ CU OVO"

Ajuns în Bloomsbury, avu sentimentul că petrecuse o dimineaţă foarte liniştită: boala lui contagioasă îşi găsise parcă, în sfârşit, un leac eficace în această metropolă paşnică şi activă. Imensul scuar desfrunzit era pustiu – nu se zăreau decât vreo doi

indieni care-şi comparau, sub reclama pentru „Baia rusească”, notiţele luate la vreo conferinţă.

D. intră în hotel.

În vestibul dădu peste o femeie durdulie şi oacheşă, cu pete în jurul buzelor. Era, pesemne, administratoarea hotelului; măsurându-l cu o privire rece, comercială, femeia strigă, cu o voce aspră:

— Elsa! Elsa! Unde eşti, Elsa?

— Nu vă deranjaţi – o întrerupse D. O găsesc eu, sus.

— Cheia ar fi trebuit să fie aici, în cârligul ei.

— Nu face nimic.

Elsa mătura culoarul în faţa uşii camerei lui.

— N-a intrat nimeni – îi comunică ea.

— Mulţumesc. Eşti un paznic de nădejde.

Dar din clipa când intră înăuntru ştiu că fata nu spusese adevărul. Pentru a avea un reper, D. îşi pusese portofelul într-un anumit unghi geometric în raport cu celelalte obiecte din cameră. Cineva îl mişcase puţin... Poate că Elsa ştersese praful.

Deschise fermoarul portofelului – care nu conţinea hârtii importante: era evident însă că fuseseră răvăşit.

— Elsa – o chemă el cu blândeţe.

Văzând-o aşa mică şi slabă, cu expresia aceea de devotament pe care o arbora cu aceeaşi stângăcie cu care-şi purta şorţul, se întrebă dacă exista pe lume vreo fiinţă incoruptibilă. Dar nu cumva putea fi el însuşi cumpărat? Cu ce anume?

— Sunt sigur că a intrat cineva aici! îi spuse.

— Numai eu şi...

— Şi cine încă?

— Administratoarea, domnule. Dar nu-mi închipuiam că intrarea dumneaei v-ar deranja...

D. se simţi uimitor de uşurat când îşi, dădu seama că, la urma urmei, exista o şansă de a descoperi un rest de cinste pe undeva.

— Fireşte, pe ea nu puteai s-o împiedici să intre.

— Am încercat eu, dar mi-a reproşat că nu vreau să vadă că n-am făcut curat în cameră. I-am răspuns că dumneavoastră mi-aţi spus să nu las pe nimeni. „Dă-mi cheia", mi-a zis atunci. „Domnul D. mi-a încredinţat cheia, spunându-mi să nu las pe nimeni înăuntru", aşa i-am răspuns. Dar dumneaei mi-a smuls cheia din mână. N-aş fi vrut s-o las să intre. Dar după aceea m-am gândit că nu-i nimic rău în asta. Îmi închipuiam că nici n-o să observaţi... îmi pare foarte rău. N-ar fi trebuit s-o las înăuntru...

Avea lacrimi în ochi.

— Te-a certat? o întrebă el cu blândeţe.

— M-a dat afară din slujbă. Dar nu face nimic – se grăbi ea să adauge. E o muncă de rob... Atâta doar, că te mai alegi cu câte ceva. Se poate câştiga şi mai mult, n-am de gând să rămân toată viaţa slujnică.

„De fapt, continui să fiu contagios!" îşi spuse D. „Iată, am venit aici parcă înadins pentru a distruge Dumnezeu ştie câte vieţi!"

— Am să vorbesc cu administratoarea.

— A, nu vreau să mai rămân, după tot ce s-a petrecut. M-a pălmuit...

Parc-ar fi mărturisit o crimă.

— Ce-ai de gând să faci?

Era îngrozit de amestecul acesta de candoare şi de cunoaştere a vieţii.

— A, cunosc o fată care obişnuia să vină pe-aici. Acum are un apartament al ei. Mi-a spus totdeauna că pot veni la ea să lucrez ca fată-n casă. N-aş avea de loc de-a face cu bărbaţii. Doar să le deschid uşa.

— Nu, nu! exclamă el.

Era ca şi cum ar fi întrezărit întreaga păcătoşenie ce-i apasă pe oameni, chiar fără să ştie. Niciun om nu-şi dă seama câtă inocenţă a trădat: dac-ar şti, s-ar simţi răspunzător...

— Aşteaptă până vorbesc cu administratoarea, îi spuse.

— N-ar fi o deosebire prea mare faţă de ceea ce fac aici – urmă ea cu amărăciune în glas. La fata aia, nu m-aş simţi de loc ca o servitoare. Eu şi Clara ne-am duce la cinema în fiecare după-amiază. Zice că are nevoie de cineva ca s-o însoţească. N-are decât un căţel pechinez. Pe bărbaţi nu te poţi bizui, cică...

— Aşteaptă puţin. Sunt sigur că te pot ajuta într-un fel sau altul.

Nu ştia în ce fel, dar se gândea că, poate, fiica lui Benditch... Totuşi, era puţin probabil, după întâmplarea cu maşina.

— Păi. Plec abia peste o săptămână.

La vârsta ei, era absurd să posede o cunoaştere teoretică atât de deplină a viciului.

— Clara are un telefon ascuns într-o păpuşă – urmă ea. O păpuşă îmbrăcată ca o dansatoare spaniolă... Clara dă totdeauna cameristelor ei bomboanele de ciocolată pe care le capătă.

— Clara poate să mai aştepte – zise D.

Începea să-şi facă o imagine completă despre fata aceea: era, probabil, bună la suflet, ca şi fiica lui Benditch, de altfel. (Nu-i dăduse ea, oare, o brioşă, pe peron? Gestul acesta prea făţiş i se păruse, pe moment, de o generozitate cam teatrală.)

Deodată auzi un glas, de pe coridor.

— Ce cauţi aici, Elsa?

Era administratoarea.

— Eu am chemat-o, ca s-o întreb cine a intrat în camera mea – zise D.

N-avusese însă răgazul să digere informaţia pe care i-o dăduse fetiţa. Nu cumva era şi administratoarea o „colaboratoare” de-a lui, nerăbdătoare, la fel ca şi domnul K., să se încredinţeze că nu se abătuse de la calea strâmtă şi anevoioasă a virtuţii? Sau fusese, poate, cumpărată de L.? Dar în cazul ăsta, de ce l-or fi trimis cei din patrie tocmai în acest hotel? Doar îi reţinuseră camera! Totul fusese pregătit din timp, ca să nu piardă legătura cu el. Dar, fireşte, nu era exclus ca totul să fi fost aranjat chiar de către omul care-l informase pe L., admiţând că acesta fusese informat de cineva. Era un ciclu infernal în care te învârteai la infinit.

— N-a intrat nimeni aici, în afară de mine şi de Elsa – o auzi el pe administratoare.

— I-am spus Elsei să nu lase pe nimeni înăuntru.

— Mie ar fi trebuit să-mi spuneţi!

Avea o faţă masivă şi pătrată, răvăşită de boală.

— Şi apoi – urmă ea – nu intră nimeni în camere, afară de cei care au treabă.

— Se pare că cineva s-a interesat de hârtiile astea ale mele.

— Te-ai atins de ele, Elsa?

— Bineînţeles că nu!

Administratoarea îşi întoarse spre D. faţa masivă şi pătrată, ameninţătoare ca o fortăreaţă veche, dar încă redutabilă.

— Vedeţi, v-aţi înşelat... crezând în spusele fetei ăsteia.

— Pe ea o cred...

— Atunci, nu mai e nimic de zis... şi nicio supărare.

D. nu-i răspunse. N-avea niciun rost să mai spună ceva; administratoarea făcea parte fie din tabăra lui, fie din aceea a lui L. Dar nu avea importanţă din care anume, de vreme ce nu găsise nimic interesant în hârtiile lui. Şi apoi, tot nu putea părăsi acest hotel; primise dispoziţii precise.

— Şi acum – zise administratoarea – poate că-mi veţi îngădui să vă spun ceea ce venisem să vă spun, şi anume că sunteţi chemat la telefon de o doamnă. Telefonul e în vestibul.

— O doamnă? exclamă D. uimit.

— Da, aşa cum v-am spus.

— Nu v-a spus cum o cheamă?

— Nu.

D. observă că Elsa îl privea cu nelinişte. „Dumnezeule! îşi spuse. Nu cumva mă paşte o nouă complicaţie: dragostea unei copile?"

Ieşind pe uşă, îi atinse uşor mâneca şi-i şopti:

— Poţi avea încredere în mine!

La paisprezece ani e îngrozitor de devreme ca să ştii atâtea, rămânând totodată atât de neputincios.

Dacă asta se cheamă „civilizaţie" – străzile prospere şi aglomerate, femeile care dau buzna în cafeneaua „Buzzard", doamna de onoare de la curtea regelui Eduard şi copilul care se scufundă şi se îneacă – atunci prefera barbaria, străzile bombardate şi cozile la pâine: acolo, un copil nu se putea teme decât de moarte. Da, pentru copii ca Elsa lupta el: pentru a face ca o asemenea civilizaţie să nu mai poată fi restaurată în propria lui ţară.

Ridică receptorul.

— Alo. Cine-i acolo, vă rog?

Un glas nerăbdător îi răspunse:

— Sunt Rose Cullen.

„Ce naiba înseamnă asta? se întrebă D. Nu cumva îmi întind o cursă, folosind drept momeală o fată, întocmai ca în romanele de aventuri?

— Aha! spuse el. Ai ajuns cu bine aseară acasă, la Gwyn Cottage?

O singură persoană putea să-i fi dat fetei adresa lui, şi anume L.

— Fireşte c-am ajuns acasă. Ascultă...

— Regret că a trebuit să te las în compania unor oameni atât de dubioşi...

— A, nu mai face pe prostul! Eşti cumva hoţ de meserie?

— Am început să fur maşini încă înainte de a te fi născut dumneata.

— Bine. Dar ai o întâlnire cu tatăl meu...

— El ţi-a spus asta?

O exclamaţie de nerăbdare făcu să vibreze firul:

— Îţi închipui că eu şi tata vorbim? Data întâlnirii era trecută în carneţelul dumitale. Ţi-a căzut din buzunar.

— Ai găsit şi adresa mea de-aici în carneţel?

— Da.

— Aş dori să-l capăt înapoi. Carneţelul, adică. Îmi evocă amintiri sentimentale.. În legătură cu alte hoţii de-ale mele.

— O, pentru numele lui Dumnezeu, ce-ar fi să n-o mai faci pe...

D. privi posomorât spre micul vestibul al hotelului: o aspidistra[5] cocoţată pe un suport de lemn. Un rastel pentru umbrele în formă de dulie pentru cartuşe... „Am putea pune pe picioare o întreagă industrie, cu toate gloanţele de care dispunem – îşi spuse. Dulii goale pentru export... Cel mai frumos cadou de Crăciun:. Un rastel de umbrele, adus dintr-unul din oraşele distruse de bombe”.

— Nu cumva ai aţipit? auzi el vocea fetei.

— Nu. Aştept doar să aflu ce doreşti. Mă simt oarecum jenat. Îţi dai seama... Ultima noastră întâlnire a fost cam... ciudată..

---

[5] *Aspidistra elatior* este o plantă decorativă originară din China. (n. hy.)

— Aş vrea să-ţi vorbesc

— Poftim.

Ar fi vrut să ştie precis dacă lucra sau nu şi ea pentru L.

— Nu prin telefon. N-ai vrea să luăm masa împreună astă-seară?

— Nu-s destul de bine îmbrăcat, ştii...

Vocea fetei i se păru ciudat de încordată.

Dacă era, cumva, din tabăra lui L., nu-i de mirare că acesta începuse să se neliniştească: nu-i mai rămânea mult timp ca să acţioneze! Întâlnirea cu Benditch trebuia să aibă loc mâine la amiază.

— Mergem oriunde vrei.

Era convins că nu risca nimic întâlnindu-se cu ea, cu condiţia să nu-şi ia scrisorile de acreditare, nici măcar în ciorani. Pe de altă parte însă, camera lui putea fi din nou percheziţionată. Da, era o problemă...

— Unde ne întâlnim? o întrebă.

— În faţa staţiei Russell Square, la ora şapte – răspunse ea repede.

Locul părea destul de sigur.

— Spune-mi, cunoşti pe cineva care are nevoie de o slujnică destoinică? Poate chiar dumneata, sau tatăl dumitale, de pildă?

— Eşti nebun?

— Lasă asta. Vorbim noi diseară. La revedere.

D. urcă încet scările. Nu, nu avea de gând să rişte nimic; scrisorile de acreditare trebuiau ascunse. În fond, nu era vorba decât de douăzeci şi patru de ore; la capătul lor, va redeveni un om liber – liber să se întoarcă în patria lui bombardată şi înfometată. Era absurd să-şi închipuie că ceilalţi au să încerce să-l încurce cu vreo femeie – numai într-o melodramă se întâmplă asemenea lucruri. Într-o melodramă, un agent secret nu e

niciodată obosit, indiferent sau amorezat de o femeie moartă. Dar poate că L. citea melodrame. La urma urmei făcea parte din aristocraţie; marchizii, generalii, episcopii trăiesc într-o curioasă lume convenţională, şi-şi petrec timpul zornăindu-şi medaliile pe care şi le acordă unii altora. Aidoma peştilor într-un acvariu, sunt veşnic priviţi printr-o sticlă şi închişi într-o stihie[6] aparte. În virtutea nevoilor lor fiziologice, ideile lor despre ceilalţi oameni – despre specialişti şi despre muncitori – îşi au adesea obârşia în melodrame. Ignoranţa clasei dominante nu trebuie subestimată. Nu spusese oare Maria Antoaneta[7], în legătură cu săracii: „Să mănânce cozonaci...”?!

Administratoarea dispăruse – avea, poate, un fir secret, care-i îngăduise să-i asculte la un alt aparat convorbirea. Fetiţa continua să măture culoarul, cu o aplicaţie furioasă. D. rămase locului, privind-o câteva clipe. „La nevoie, trebuie să ştii să-ţi asumi şi riscuri” – îşi spunea.

— N-ai vrea să vii o clipă în camera mea? o întrebă.

Iar după ce închise uşa, îi spuse:

— Vorbesc încet, pentru că administratoarea nu trebuie să audă.

Rămase încă o dată surprins de expresia de devotament a fetei – ce naiba făcuse ca s-o merite tocmai el, un străin între două vârste, cu faţa plină de cicatrici, pe care abia şi-o spălase de sânge?!... Îi spusese câteva vorbe bune – oare acestea erau atât de rare în mediul ei, încât stârneau automat o asemenea... stare sufletească?

— Aş dori să-ţi cer un serviciu – îi spuse.

---

[6] Fenomen al naturii care se manifestă cu o forţă irezistibilă, distrugătoare. (n. hy.)

[7] Această expresie este inexactă. Se pare că Maria Antoaneta ar fi spus „*Qu'ils mangent de la brioche*”: să „mănânce brioşă” (n. hy.)

— Orice – îi răspunse ea.

D. se gândi că fata îi era la fel de devotată şi Clarei. Vai de viaţa copilului care, în lipsă de ceva mai bun, e silit să-şi dăruiască dragostea unui străin bătrân şi unei prostituate!

— Nu trebuie să ştie nimeni – urmă el. Sunt în posesia unor hârtii pe care alţii caută să pună mâna. Aş vrea să mi le păstrezi până mâine.

— Sunteţi spion? îl întrebă ea.

— A, nu!

— Nu-mi pasă ce sunteţi!

D se aşeză pe pat şi-şi scoase pantofii. Fetiţa îl privea fascinată. Apoi îi spuse:

— Doamna aceea, care v-a chemat la telefon...

— Nici ea nu trebuie să ştie. Numai noi doi – îi răspunse D., cu un ciorap într-o mână şi cu hârtiile în cealaltă.

Fetiţa se lumină la faţă: parcă i-ar fi oferit în dar o bijuterie! D se hotărî să nu-i dăruiască bani. Mai târziu, poate la plecare. Îi va oferi un cadou pe care fetiţa putea să-l şi vândă, la nevoie. În orice caz, nu o răsplată grosolană şi înjositoare.

— Unde vrei să le ţii? o întrebă.

— Unde le-aţi ţinut şi dumneavoastră.

— Nu trebuie să afle nimeni.

— V-o jur cu mâna pe inimă!

— Ascunde-le chiar acum, pe loc!

Se întoarse cu spatele şi privi pe fereastră: chiar dedesubt atârna firma hotelului, scrisă cu litere mari, aurite; nu erau decât vreo cincisprezece metri până la trotuarul îngheţat, pe care tocmai trecea un cărucior cu cărbuni.

— Şi acum – spuse D. – vreau să mai dorm un pic.

Avea un uriaş deficit de somn.

— N-aţi vrea să mâncaţi ceva? îl întrebă fetiţa. Astăzi mâncarea e destul de bună. Avem tocană irlandeză şi budincă cu sirop. Mâncarea ţine de cald. Vă fac eu rost de o porţie mare când o să se-ntoarcă dumneaei cu spatele

— Încă nu m-am obişnuit cu porţiile voastre copioase. În ţara de unde vin, ne-am dezobişnuit să mâncăm.

— Trebuie totuşi să mâncaţi!

— Păi, am găsit un sistem mai puţin costisitor: ne uităm la reclamele de alimente din revistele ilustrate...

— Nu vă cred! Trebuie să vă hrăniţi! Dacă-i vorba de bani...

— Nu. Nu-i vorba de bani. Îţi promit că voi mânca bine astă-seară. Dar acum am nevoie de somn.

— N-o să mai intre nimeni de data asta. Nimeni!

D. îi auzi paşii pe coridor: se plimba de colo până colo ca o santinelă – fâş-fâş-fâş; se prefăcea, pesemne, că şterge praful.

Se culcă din nou în pat, fără să se dezbrace. De data asta nu mai era nevoie să-i ceară subconştientului să-l trezească. Nu obişnuia să doarmă mai mult de şase ore deodată; era cel mai lung interval între două bombardamente. Acum, însă, nu putu să doarmă de loc – nu se despărţise niciodată de aceste hârtii. Ele îl însoţiseră de-a lungul Europei: în expresul de Paris şi pe vapor, de la Calais la Dover. Chiar în timp ce-l băteau, hârtiile ascunse sub călcâi îl apăraseră ca un scut. Se simţea prost fără ele: în lipsa lor n-avea nicio autoritate, era egal cu zero – un străin indezirabil, întins pe un pat nenorocit, într-un hotel deocheat. Ce s-ar întâmpla dacă fetiţa s-ar lăuda cu destăinuirile lui? Dar nu, avea mai multă încredere în ea decât în oricine Numai că era foarte naivă; dacă o să-şi schimbe ciorapii şi, uitând de hârtiile lui, o să le lase la vedere?!... „L. n-ar fi comis niciodată o asemenea imprudenţă” – îşi spuse el cu amărăciune. Într-un anumit sens, viitorul a ceea ce mai rămăsese din patria lui se afla

în ciorapii unei fetiţe prost plătite. Aceste hârtii valorau pe puţin două mii de lire – avusese o dovadă certă. Probabil că i-ar fi oferit o sumă şi mai mare, dacă le-ar fi câştigat încrederea.

D. se simţea neputincios, ca Samson în lipsa pletelor. Îi veni să se dea jos din pat şi s-o recheme pe Elsa Dar ce putea face cu hârtiile? În cămăruţa asta golaşă, n-avea unde să le ascundă Şi-apoi îşi spunea că, într-un fel, era bine ca viitorul atâtor sărăntoci să atârne de o fetiţă săracă.

Orele se scurgeau încet, dându-i sentimentul că se odihneşte După un timp, pe coridor se făcu linişte; fetiţa nu se putea preface la infinit că şterge praful. „O, dac-aş avea măcar un revolver, nu m-aş mai simţi atât de neputincios!” îşi spunea D. Dar îi fusese cu neputinţă să-şi ia un revolver – ar fi însemnat să rişte prea mult la vamă Existau, probabil, mijloace de a-ţi procura clandestin un revolver, dar el nu le cunoştea. Îşi dădu seama deodată că-i era cam frică: îi rămânea atât de puţin, timp! Fără îndoială c-au să pună curând ceva la cale împotriva lui Dacă începuseră prin a-l bate, următoarea tentativă avea să fie desigur şi mai brutală. Era ceva straniu, lugubru, terifiant, să fii absolut singur în pericol: de obicei, se simţea în compania unui întreg oraş.

Gândurile lui se întoarseră din nou la închisoare şi la imaginea gardianului ce se apropia de el pe asfalt: şi în clipele acelea fusese singur. Pe vremuri era mult mai simplu să lupţi – Roland avea aliaţi la Ronceveaux – pe Olivier şi Turpin. Întreaga cavalerime a Europei alerga în ajutorul lui. Oamenii erau uniţi printr-o credinţă comună. Chiar şi un eretic ar fi luptat de partea creştinătăţii, împotriva maurilor; puteau să existe între ei divergenţe în privinţa Sfintei Treimi, dar erau ferm uniţi în chestiunile esenţiale. Acum, existau atâtea variante ale materialismului economic, atâtea litere iniţiale!

Dinspre stradă răzbătură, prin aerul rece, câteva glasuri: un telal[8] care striga „haine vechi” şi un om care se oferea să repare scaune. D. spusese că războiul ucide orice emoţie, dar nu era adevărat. Strigătele acestea îl răscoleau. Îşi îngropa capul în pernă, întocmai cum ar fi făcut un tânăr. Strigătele îi evocau intens anii de dinaintea căsătoriei. Le ascultaseră împreună. D. se simţea ca un tânăr care şi-ar fi investit toată încrederea în cineva, pentru a constata apoi că a fost înşelat, trădat, batjocorit sau ca un om care, pentru un minut de voluptate, şi-ar fi zădărnicit perspectiva de a convieţui până la adânci bătrâneţe cu o fiinţă dragă. Viaţa era un nesfârşit sperjur. De câte ori nu-şi juraseră unul altuia că nu-şi vor supravieţui nicio săptămână. Şi totuşi, el nu murise: supravieţuise şi închisorii, şi casei distruse de bombardament. Bomba care distrusese patru etaje şi omorâse o pisică îl lăsase în viaţă! Oare L. îşi închipuia realmente că-l putea atrage în capcană cu ajutorul unei femei? Şi oare tocmai o astfel de recrudescenţă a sentimentelor, deci şi a disperării, îl aştepta în această paşnică metropolă străină, care era Londra?

Se însera; luminile se aprinseră ca nişte flori pe cer. Întins pe spate, cu ochii deschişi. D. se gândea: „O, dac-aş fi acasă!”

Se dădu jos din pat şi se bărbieri. Era timpul să plece, îşi încheie pardesiul până la bărbie şi ieşi în noaptea geroasă. Dinspre City bătea vântul de est, rece ca zidurile de piatră ale marilor bănci şi clădiri comerciale. Îţi evoca lungi coridoare cu glasvanduri înapoia cărora se desfăşura o muncă rutinieră. Era un vânt în stare să descurajeze pe oricine.

O porni în sus pe Guilford Street. Aglomeraţia de după terminarea orelor de birou încetase, iar cea din preajma deschiderii teatrelor nu începuse încă. În micile hoteluri se punea

[8] telal – vânzător ambulant. (n. hy.)

masa pentru cină, iar în ferestrele dormitoarelor apăreau feţe orientale, care priveau cu o sumbră nostalgie.

Dând colţul spre o stradă lăturalnică, auzi în spatele lui o voce slabă şi insinuantă, de om bine educat:

— Scuzaţi, domnule, scuzaţi, vă rog.

D. se opri. Un individ îmbrăcat cam fistichiu, cu un melon ponosit şi cu un lung palton negru, al cărui guler de blană fusese scos, îl saluta cu o excesivă distincţie; avea un fel de bărbiţă căruntă, nişte ochi injectaţi şi încercănaţi, şi întindea parcă la sărutat o mână subţire şi zbârcită. Individul începu numaidecât să se scuze, cu o rămăşiţă de accent universitar, sau poate teatral:

— Eram convins că nu vă veţi supăra că vă acostez, domnule. Adevărul este că mă aflu în mare dificultate.

— Ce fel de dificultate?

— E vorba de câţiva şilingi, domnule.

D. nu era obişnuit cu aşa ceva: în patria lui, pe vremuri, cerşetorii erau mai spectaculoşi. Ei întindeau cioturi de carne putredă la porţile bisericilor

Individul îşi ascundea cu greu neliniştea ce-l stăpânea:

— Nu m-aş fi adresat, desigur, dumneavoastră, dacă n-aş fi simţit că-mi sunteţi... hm... apropiat.

Să fi existat oare într-adevăr un element de snobism în cerşetorie, sau era cumva numai un mijloc verificat de a acosta oamenii?

— Fireşte, dacă vă incomodează, să nu mai vorbim despre asta.

D. îşi vârî mâna în buzunar.

— Nu aici, domnule, dacă nu vă supăraţi. N-aş vrea s-o faceţi la lumina zilei, ca să zic aşa. Fiţi bun şi intraţi în pasajul acesta. Mărturisesc că mi-e oarecum ruşine să cer un astfel de împrumut unei persoane cu totul necunoscute!

Şi spunând acestea, se furişă cu o mişcare nervoasă în pasajul pustiu.

— Vă puteţi imagina situaţiunea în care mă aflu, urmă el.

În pasaj nu se vedea nici ţipenie de om. Doar o maşină în faţa unui garaj cu porţile verzi închise

— Poftim o jumătate de coroană, spuse D.

— Vă mulţumesc, domnule – rosti individul, apucând moneda. Poate că într-o zi voi avea posibilitatea să v-o restitui...

Şi ieşi cu paşi mari din pasaj, dispărând pe stradă D. Porni pe urmele lui. Deodată auzi în spatele lui un zgomot sec, şi în aceiaşi clipă o bucată de cărămidă se desprinse dintr-un zid şi-l izbi cu putere în obraz. Memoria îl avertiză să fugă. Multe din ferestre erau luminate; ajuns la colţul străzii, zări un sergent şi se simţi în siguranţă. Ştia că trăsese cineva în el, cu un revolver prevăzut cu amortizor. Câtă ignoranţă! Doar se ştie că amortizorul compromite precizia tirului!

Cerşetorul îl aşteptase, pesemne, la ieşirea din hotel şi-l atrăsese în pasajul acela, ca într-o capcană; în cazul când agresorii l-ar fi nimerit, maşina era acolo pentru a-i lua cadavrul. Sau poate că avuseseră doar intenţia de a-l schilodi. Probabil că nu erau hotărâţi ce anume să facă, iar această nehotărâre explica la rându-i de ce nu-l nimeriseră, întocmai cum, la jocul de biliard, când vrei să nimereşti două bile, le ratezi pe amândouă. Dar cum de ştiuseră la ce oră va ieşi din hotel?

D. grăbi pasul şi ajunse pe Bernard Street. Mânia îi ardea în piept ca o flăcăruie subţire. Era sigur că domnişoara Cullen nu va fi la locul de întâlnire.

Dar o găsi acolo.

— Nu mă aşteptam să te găsesc aici – îi spuse. După încercarea prietenilor dumitale de a mă ucide...

— Ascultă – îl întrerupse ea – există lucruri în care pur şi simplu nu vreau şi nu pot să cred. Am venit aici să mă scuz în legătură cu noaptea trecută. Nu cred c-ai vrut să furi maşina aceea, dar eram beată şi furioasă... Nu mi-aş fi închipuit niciodată că ar fi capabili să te bată aşa cum te-au bătut... Totul a fost din pricina imbecilului ăluia de Currie. Dar dacă începi iar să fii melodramatic... E cumva, un mijloc inedit de a duce de nas oamenii? Un procedeu menit să cucerească inima romantică a femeii? Cu mine, însă, aşa ceva nu se prinde, crede-mă!

— L. ştia că ţi-ai dat întâlnire cu mine aici, la şapte şi jumătate? o întrebă el.

— L. nu ştia. Dar Currie, da – răspunse fata, cam stânjenită.

Mărturisirea asta îl surprinse pe D.: în definitiv, poate că Rose era nevinovată...

— Currie ţi-a luat carneţelul – urmă ea. Spunea că n-ar strica să-l păstreze pentru eventualitatea că ai încerca din nou... Am vorbit astăzi la telefon cu el – era la Londra – şi i-am spus că nu cred că aveai intenţia să furi maşina. I-am mai spus că mi-am dat întâlnire cu dumneata, ca să-ţi restitui carneţelul.

— Ţi i-a dat?

— Uite-l.

— Poate că i-ai spus unde şi când anume ne-ntâlnim?

— Se prea poate. Am vorbit mult – mă tot contrazicea. Dar să nu-mi spui că însuşi Currie a tras în dumneata, că nu te cred.

— A, nu, nici eu nu cred asta. Presupun că s-a întâlnit cu L. şi i-a spus.

— A luat masa cu L. Dar e fantastic! exclamă ea, furioasă. Cum ar fi putut să tragă asupra dumitale în plină stradă, la Londra? Crezi că poliţia ar fi rămas cu braţele încrucişate, şi că vecinii n-ar fi ieşit din case, alarmaţi de împuşcături?... Ia spune, de ce te afli aici, în loc să fii la comisariatul de poliţie?

— Nu pot răspunde la atâtea întrebări deodată. Să le luăm pe rând. Totul s-a petrecut într-un pasaj. Agresorul avea un revolver cu amortizor. Cât despre comisariatul de poliţie, nu m-am dus acolo fiindcă aveam întâlnire cu dumneata, aici.

— Nu te cred. E cu neputinţă să te cred. Nu-ţi dai seama că dacă asemenea lucruri s-ar întâmpla aievea, viaţa ar fi cu totul altfel? Ar merita să o iei de la început.

— Nu mi se pare de loc neobişnuit ceea ce mi s-a întâmplat. În ţara mea trăim sub gloanţe. Chiar şi voi, cei de-aici, v-aţi obişnuit cu asta. Viaţa îşi urmează cursul, aproape la fel ce înainte.

D. o luă de mână, ca pe un copil şi o conduse pe Bernard, apoi pe Grenville Street.

— Nu e niciun pericol – o linişti el. Individul acela a plecat, desigur.

La intrarea în pasaj, D. ridică de pe jos o bucăţică de cărămidă.

— Uite, asta a reuşit să nimerească!

— Dovedeşte-mi, izbucni ea, cu furie.

— Nu cred că-i posibil.

Începu să zgârie zidul cu unghiile, căutând pesemne glonţului care putea foarte bine să fi rămas înfipt acolo..

— Şi-au cam pierdut cumpătul – urmă el. Ieri a fost povestea aceea din closet, apoi scena la care-ai asistat. Astăzi, cineva mi-a percheziţionat camera – deşi poate că a fost chiar unul dintre ai mei. Dar astă-seară au mers prea departe. Nu le mai rămâne decât să mă omoare. Nu cred, totuşi, c-au să reuşească! Mă las foarte greu ucis.

— Dumnezeule, e adevărat! exclamă Rose.

D. se întoarse cu faţa spre ea: ţinea în mână un glonţ. Ricoşase pesemne, izbindu-se de zid.

— E adevărat – repetă ea. Trebuie să facem ceva. Poliţia

— N-am văzut pe nimeni. N-am nicio dovadă

— Aseară mi-ai spus că ţi-au oferit bani...

— Da.

— De ce nu accepţi? îl întrebă ea, iritată. Doar nu vrei să fii omorât!

D. avu impresia că Rose devine isterică. O apucă de braţ şi o împinse într-un local.

— Două rachiuri duble – comandă el.

Şi începu să vorbească repede, pe un ton foarte volubil:

— Aş vrea să-ţi cer o favoare. La hotelul unde locuiesc lucrează o fată, care mi-a făcut un serviciu şi a fost concediată din cauza asta. E un copil bun, deşi cam exaltat. Dumnezeu ştie ce-o să i se întâmple. N-ai putea să-i găseşti o slujbă? Ai desigur sute de prieteni bogaţi...

— A, încetează cu donquijotismele astea Prefer să-mi vorbeşti despre cele ce ţi s-au întâmplat.

— Nu prea mai am ce-ţi spune. S-ar părea că nu vor să mă văd cu tatăl dumitale.

— Eşti ceea ce se numeşte un patriot? îl întrebă ea cu un soi de furie dispreţuitoare

— A, nu, n-aş crede. Dimpotrivă, ei sunt cei care vorbesc mereu despre „patria noastră”.

— Atunci, de ce nu vrei să primeşti bani de la ei?

— Fiece om trebuie să-şi aleagă o linie de conduită şi se trăiască în consecinţă Altminteri, nimic nu mai are importantă şi sfârşeşti prin a da drumul robinetului de gaze. În ce mă priveşte, am optat pentru cauza unor oameni care flămânzesc de veacuri.

— Dar oamenii aceştia sunt veşnic trădaţi.

— N-are a face. S-ar putea spune că singurul lucru ce-i rămâne de făcut fiecăruia dintre noi este să se agaţe de ceva... N-are rost să adopţi un punct de vedere moral – oamenii mei comit

atrocităţi la fel ca şi ceilalţi Dacă aş crede în Dumnezeu, lucrurile ar fi poate mai simple.

— Ai impresia că şefii dumitale sunt mai buni decât ai lui L.? îl întrebă ea şi, dând pe gât rachiul, începu să lovească nervos tejgheaua cu micul cartuş de metal.

— Fireşte că nu. Dar continui să ţin la oamenii conduşi de ei, chiar dacă sunt conduşi prost.

— De partea săracilor, fie că au sau nu dreptate...

— Nu-i o lozincă mai greşită decât „bună, rea, e ţara mea”... Oamenii aleg o dată pentru totdeauna – fireşte, pot face o alegere greşită. Dar numai istoria e în măsură să judece.

D. îi smulse din mână cartuşul, şi adăugă:

— Aş vrea să mănânc ceva, de aseară n-am mai pus nimic în gură.

Luă o farfurie cu sandvişuri şi se aşeză la o masă.

— Hai, mănâncă şi dumneata puţin. De câte ori te întâlnesc, bei pe stomacul gol. E foarte rău pentru nervi...

— Nu mi-e foame.

— Mie îmi este.

Şi muşcă dintr-un sandviş cu şuncă.

Rose începu să bată cu degetul în capacul lucios de porţelan

— Spune-mi ce erai... înainte de a începe toată povestea asta.

— Eram conferenţiar – răspunse el. Specializat în franceza medievală. O ocupaţie nu prea amuzantă. Dar şi-a avut însemnătatea ei – adăugă el surâzând. Ai auzit de „Cântecul lui Roland”?

— Da.

— Ei bine. Eu sunt cel care-a descoperit manuscrisul din Berna.

— Asta nu-mi spune nimic. Sunt de o ignoranţă crasă.

— Cel mai bun manuscris era cel păstrat de compatrioţii dumitale la Oxford, dar avea prea multe corecturi, precum şi unele lacune. Exista şi un alt manuscris, cel veneţian. Cu mai puţine lacune, dar foarte mediocru. Iar eu – adăugă el, cu mândrie – am descoperit manuscrisul din Berna.

— Nu zău?! mormăi ea, privind posomorâtă cartuşul din mâna lui.

Apoi îi privi din nou cicatricea de pe bărbie şi gura învineţită

— Mai ţii minte, desigur, povestea – urmă el. Îţi aminteşti de ariergarda aceea din Pirinei, şi de Olivier, care zărindu-i pe Sarasini[9], l-a rugat pe Roland să sune din corn pentru a-l chema înapoi pe Charlemagne...

— Ce spuneai? întrebă ea, preocupată de cicatrice.

— Dar Roland nu voia să sune din corn. Jurase că niciun duşman nu-l va sili s-o facă. Un imbecil plin de curaj! În război e ales totdeauna eroul cel mai nepotrivit. Olivier ar fi trebuit să fie eroul acestei epopei, în loc să fie lăsat pe planul al doilea, alături de sângerosul episcop Turpin...

— Cum a murit soţia dumitale? îl întrerupse Rose.

Dar el era hotărât să ferească această conversaţie de contagiunea propriului său război. De aceea spuse:

— Şi atunci, văzând că toţi oamenii lui sunt morţi sau pe moarte, şi că nici el nu mai are mult de trăit, Roland a consimţit, fireşte, să sune din corn. Prilej, pentru povestitor, să facă mare tărăboi, cum se spune. Iată-l pe Roland. Cu tâmplele zdrobite şi cu gura plină de sânge. Dar Olivier nu-i dă pace. Îi reproşează c-ar fi putut să sune din corn încă de la început, pentru a salva toate aceste vieţi, dacă n-ar fi fost preocupat de propria-i glorie.

[9] Denumirea pe care Occidentul medieval o foloseşte pentru a se referi la musulmanii arabi. (n. hy.)

Abia acum, când a fost înfrânt şi rănit de moarte, va suna din corn şi-şi va acoperi de ruşine numele şi neamul. Mai bine să moară în tăcere, mulţumindu-se cu dezastrul pe care l-a provocat eroismul lui... Nu-ţi spuneam eu că Olivier a fost adevăratul erou?

— Mi-ai spus aşa ceva?

Era limpede că nu fusese atentă la vorbele lui.

D. observă că Rose avea lacrimi în ochi şi că-i era ruşine – probabil pentru că se compătimea: un sentiment pe care el unul îl dispreţuia chiar la un adolescent.

— Tocmai în asta constă importanţa manuscrisului de la Berna – urmă el. În faptul că-l reabilitează pe Olivier şi că transformă povestea într-o tragedie, nu o simplă epopee eroică. În varianta aflată la Oxford, Olivier se împacă cu Roland, pe care-l omoară din greşeală, orbit de sângele propriilor lui răni. Povestea a fost uşor modificată, potrivit unui anumit gust, pricepi?... Pe când în varianta berneză Olivier îşi răpune prietenul în deplină cunoştinţă de cauză, pentru ceea ce a căşunat oamenilor săi, pentru pierderea atâtor vieţi. El moare urându-l pe idolul lor. Pe acest imbecil viteaz şi lăudăros, preocupat mai mult de propria-i glorie decât de triumful credinţei sale îţi dai seama însă că o asemenea versiune nu putea să placă unor castelani, la ospeţele lor, în mijlocul câinilor, flautelor şi cupelor cu vin, menestrelii au trebuit s-o adapteze la gustul nobililor feudali, care ar fi putut să fie ei înşişi nişte Rolanzi mai mărunţi – în definitiv, nu e nevoie decât de un braţ puternic şi de înfumurare pentru a deveni un Roland – dar care nu erau capabili să priceapă ce anume voia Olivier.

— Sunt categoric de partea lui Olivier – exclamă Rose.

D. o privi cu mirare, iar ea adăugă:

— Tatăl meu ar fi, natural, de partea lui Roland, întocmai ca baronii aceia...

— Îndată după ce am publicat manuscrisul de la Berna, izbucnit războiul.

— Dar după ce-o să se termine războiul, ce-ai de gând faci?

La asta, D. nu se gândise niciodată.

— A, nu prea cred că voi apuca sfârşitul – răspunse el.

— Ca şi Olivier. Ai fi oprit războiul dac-ai fi avut posibilitatea. Dar de vreme ce a izbucnit...

— Nu, nu semăn cu Olivier, cum nu seamănă sărăntocii în ţara mea cu Roland sau L. cu Ganelon...

— Cine-i Ganelon?

— Cel care-a trădat.

— Eşti sigur în privinţa lui L.? Mi s-a părut destul de simpatic.

— Se pricep să se facă simpatici. Au cultivat timp de secole această artă. Ei bine – urmă el după ce goli paharul de rachiu – iată-mă aici! Ce rost are să vorbim despre afaceri? M-ai chemat, şi am venit.

— Voiam să te ajut, atâta tot.

— De ce?

— Ieri noapte, după ce te-au bătut, mi-a fost greaţă. Bine înţeles, Currie a crezut că-i din pricina excesului de băutură. Dar era din pricina feţei dumitale... Cunoşti, desigur, această senzaţie. Să ştii că nu poţi avea încredere în nimeni!... N-am văzut niciodată vreo faţă care să pară cât de cât cinstită. Cinstită în înţelesul larg al cuvântului Amicii tatălui meu sunt cinstiţi în ce priveşte, să zicem, mâncarea şi dragostea, poate – oricum, au nişte neveste ghiftuite şi satisfăcute – dar când vine vorba de cărbune, sau de muncitori... Dacă speri să obţii ceva de la ei, nu fii melodramatic sau sentimental, pentru Dumnezeu! Arată-le un carnet de cecuri, sau un contract... tare ca fierul!

În barul din faţa lor, câţiva bărbaţi aruncau săgeţi[10] cu o are precizie.

— N-am venit aici ca să cerşesc – rosti D.

— Te interesează într-adevăr treaba asta?

— Războaiele de astăzi nu se compară cu cele de pe vremea lui Roland. Cărbunele poate fi mai preţios decât tancurile. Iar noi avem mai multe tancuri decât ne trebuie. Şi oricum, nu ne sunt de prea mare folos.

— Dar Ganelon e încă în stare să zădărnicească totul?

— Nu-i e nici lui atât de uşor.

— Presupun că vor fi cu toţii acolo, când te vei întâlni cu tatăl meu. Sentimentul onoarei poate fi găsit chiar la tâlhari. Mă gândesc la Goldstein, la bătrânul lord Fetting, la Brigstock şi la Forbes. E mai bine să ştii cu cine vei avea de-a face.

— Ia seama! La urma urmei, sunt oamenii dumitale...

— Eu n-am pe nimeni. Şi, oricum, bunicul meu a fost un simplu muncitor.

— N-ai noroc. Te afli în „Ţara Nimănui”. Ca şi mine, de altfel. Trebuie să alegem o tabără sau alta, şi ambele tabere refuză, fireşte, să ne acorde încredere.

— În Forbes – mai bine zis în Furtstein, căci, de fapt, aşa îl cheamă – se poate avea încredere – în ce priveşte cărbunii, adică: nu pe toată linia. E necinstit în dragoste. Vrea să mă ia de nevastă, de aceea ştiu: are o amantă în Shepherd’s Market. M-a informat chiar unul dintre prietenii lui. Ha, ha! Grozavi prieteni avem!

Pentru a doua oară în cursul acelei zile, D. se simţi zguduit. Îşi aminti de fetiţa de la hotel. „Da, trăim într-o epocă în care copiii învaţă prea multe înainte de a se maturiza”. În propria-i ţară,

---

10 Darts – Joc practicat în Anglia.

copiii cunoşteau moartea încă înainte de a învăţa să umble şi se obişnuiau de mici să dorească pătimaş unele lucruri... O asemenea cunoaştere s-ar cuveni să vină treptat, ca un rod al experienţei. Într-o viaţă fericită, deziluzia finală, pricinuită de condiţia umană, coincide cu moartea. În zilele noastre, însă, oamenii par să aibă nevoie de o viaţă întreagă pentru a se obişnui cu această deziluzie timpurie...

— Nu cumva ai de gând să te căsătoreşti cu el? o întrebă D., neliniştit.

— Ba s-ar putea. E mai bun decât aproape toţi ceilalţi.

— Poate că povestea cu amanta nu e adevărată...

— Ba este! Am pus detectivi să-l urmărească.

D. capitulă: asta nu era pace! Punând piciorul în Anglia simţise oarecare invidie... din pricina nepăsării generale şi a credulităţii celor de la controlul paşapoartelor. Dar probabil că se ascundea ceva îndărătul acestor aparenţe. Îşi închipuise că atmosfera de suspiciune, în care trăia el însuşi, se datora războiului civil, dar acum începea să creadă că ea exista pretutindeni, ca o parte integrantă a vieţii omeneşti. Oamenii erau uniţi doar prin viciile lor: simţul onoarei exista printre cei ce practicau adulterul şi hoţia. El, unul, fusese pe vremuri prea obsedat de dragostea lui, de manuscrisul din Berna şi de conferinţele lui săptămânale despre limbile romanice, pentru a putea observa acest lucru. Era ca şi cum întreaga lume ar fi fost abandonată, lăsată pradă întunericului. Rămâneau, poate, cel mult zece oameni drepţi, ca s-o sprijine. Păcat! Mai bine ar fi fost distrusă în întregime, pentru ca viaţa s-o poată lua de la început, de la amfibii...

— Hai să mergem – zise Rose.

— Unde?

— Oriunde. Trebuie să facem ceva! E încă devreme. Ce-ar fi să mergem la cinema?

Petrecură aproape trei ore într-un soi de palat plin de statuete cu aripi aurite şi de covoare moi pe care păşeau întruna, aducând răcoritoare, nişte fete îmbrăcate fistichiu. Ultima oară când fusese la Londra, sălile de cinematograf erau mai puţin luxoase. Filmul, o comedie muzicală împănată cu sacrificii şi suferinţe bizare, avea ca protagonişti un producător famelic şi o blondină care reuşise în viaţă. Deşi numele ei apărea scris cu litere de neon în plin Piccadilly, ea renunţa la un mare rol şi se întorcea pe Broadway ca să-şi salveze iubitul. Acolo finanţa, pe ascuns, un nou film, asigurându-i succesul cu numele ei prestigios. În filmul acesta – un fel de vodevil scris la repezeală – jucau o sumedenie de actori famelici: toţi câştigau o mulţime de bani; numele fiecăruia era scris cu litere de neon, inclusiv al producătorului şi, bineînţeles, numele fetei. Era multă suferinţă în film – lacrimi de gelatină şiroind pe obrajii blondinei – şi multă fericire. Un mestec de bizarerie şi patetism: toţi aveau purtări nobile şi câştigau bani cu nemiluita. Ai fi zis că un străvechi cod moral-religios, pierdut de veacuri, era pe punctul de a fi reconstituit de către omenire, pe baza dorinţelor subconştiente şi a mărturiilor nu prea sigure ale memoriei colective, şi poate, chiar pe baza unor hieroglife gravate în piatră.

D. simţi pe genunchi mâna Rosei. Amintindu-şi de afirmaţia ei că nu e romantică, presupuse că era un gest maşinal provocat de scaunele adânci, de lumina obscură şi de romanţele sentimentale, un reflex pavlovist ca al câinilor care salivează. Aidoma foamei, acest reflex poate fi întâlnit la toate categoriile sociale. D. avea însă reflexele blocate. Îşi puse mâna peste a ei eu un sentiment de milă – merita ceva mai bun decât un bărbat ca Furtstein, care

întreţinea o amantă în Shepherd's Market. Rose nu era romantică, dar mâna ei rece se destindea sub a lui, consimţind...

— Am impresia c-am fost urmăriţi – îi spuse el cu blândeţe.

— Nu-mi pasă. Dacă aşa-i făcută lumea, mă voi acomoda. O să tragă cineva un foc de armă sau o să explodeze o bombă? Nu-mi plac zgomotele neaşteptate, dar o să mă previi, nu-i aşa?

— Nu-i decât un tip care predă limba Entrenationo. Sunt sigur că i-am zărit ochelarii în vestibul.

Eroina blondă vărsa alte lacrimi: pentru nişte oameni predestinaţi să reuşească, prin însăşi popularitatea lor, păreau, toţi, neobişnuit de trişti şi de mărginiţi. „Dac-am trăi într-adevăr într-o lume în care happy-end-ul ar fi asigurat, am descoperi oare atât de târziu acest lucru?" se întrebă D. Poate că tocmai în asta consta incomprehensibila fericire a sfinţilor: ei vedeau de la bun început deznodământul şi nu-şi puteau lua în serios chinurile, oricât de cumplite.

— Nu mai pot suporta filmul ăsta – îi spuse deodată Rose. Finalul poate fi prevăzut cu o jumătate de ceas înainte... Hai să plecăm.

Ajunseră cu greu pe coridor. D. observă că ţinea încă mâna fetei într-a lui.

— Câteodată aş dori să pot prevedea propriul meu... sfârşit – spuse el.

Se simţea extraordinar de obosit: două zile atât de agitate, şi bătaia aceea, îl vlăguiseră.

— Ţi-l spun eu, dacă vrei – zise Rose. Vei continua să lupţi pentru nişte oameni care nu merită. Într-o bună zi vei fi omorât. Dar nu vei răspunde la loviturile lui Roland, în orice caz nu cu bună ştiinţă. Manuscrisul din Berna greşeşte din acest punct de vedere.

Se urcară într-un taxi, iar ea îi spuse şoferului:

— Hotel Carlton, strada Guilford.

D. privi înapoi, prin ferestruica maşinii: nici urmă de domnul K. Poate că nu fusese decât o coincidenţă – chiar şi domnul K. simţea uneori nevoia să se destindă puţin, privind lacrimile de gelatină.

D. spuse, adresându-se mai mult sieşi decât fetei:

— Nu-mi vine să cred că au abandonat atât de repede lupta. La urma urmei, mâine îi aşteaptă... înfrângerea. Cărbunele face cât o escadrilă întreagă de bombardiere moderne.

Coborau încet pe Guilford Street.

— Barem dac-aş avea un revolver! oftă el.

— Sper că n-au să îndrăznească – spuse Rose, vârându-şi mâna sub braţul lui, ca şi cum ar fi vrut să rămână cu el în taxi, unde nu-i pândea niciun pericol.

D. îşi aminti că, o clipă, bănuise că era şi ea unul dintre agenţii lui L. Acum îi părea rău.

— Draga mea, e exact ca o socoteală aritmetică. Moartea mea ar putea să provoace complicaţii diplomatice, dar acestea i-ar deranja mai puţin decât certitudinea că noi am făcut rost de cărbuni. E o problemă de adunare simplă: cum să ajungi la o sumă cât mai mare.

— Ţi-e frică?

— Da.

— Atunci, de ce nu-ţi schimbi domiciliul? Vino cu mine. Îţi pot oferi un pat.

— Nu se poate, am lăsat ceva la hotel.

Taxiul se opri şi D. coborî. Fata îl urmă şi rămase lângă el, pe trotuar.

— Ce-ar fi să intru şi eu... în caz că..

— Mai bine nu.

O ţinea de mână. Era un pretext de a zăbovi şi de a se încredinţa că strada e pustie. Se întreba dacă administratoarea era sau nu de partea lui. Domnul K....

— Înainte de a pleca, aş vrea să te mai rog o dată... n-ai putea să-i găseşti o slujbă fetiţei de care ţi-am vorbit? E un copil bun... demn de încredere...

— N-aş mişca un deget, chiar de-aş vedea-o pe moarte – îi răspunse, cu glasul tăios pe care i-l auzise, parcă în urmă cu secole, în barul de pe vapor, când comanda „Mai vreau un pahar, dă-mi încă unul!”. Un glas de copil răsfăţat, care se plictiseşte. Dă-mi drumul! adăugă ea.

D. îi lăsă repede mâna, iar Rose urmă:

— Don Quijote stupid! Du-te! Lasă-te împuşcat, mori!... Eşti pe altă lume!

— Ai înţeles greşit. Fetiţa asta ar putea să-mi fie...

— Fiică, nu-i aşa? Şi eu la fel. Râzi? Aşa se întâmplă totdeauna. Ştiu. Ţi-am mai spus că nu sunt romantică! E vorba de ceea ce se numeşte „fixaţie paternă”: îţi urăşti tatăl dintr-o mie de motive, şi ajungi să te îndrăgosteşti de un bărbat de vârsta tatălui... E ridicol. Şi totodată lipsit de poezie. Continui să dai telefoane, să fixezi întâlniri..

O privea stânjenit, conştient de teribila lui incapacitate de a simţi altceva decât frică, şi un pic de milă... Judecând după operele poeţilor din veacul al XVII-lea, s-ar putea crede că omul e în stare să-şi dăruiască pe veci inima. Potrivit psihologiei moderne, acesta e un neadevăr; iar durerea şi deznădejdea pot anula în om însăşi posibilitatea de a mai simţi ceva.

Stătea neputincios şi stângaci în faţa uşii deschise a acestui hotel sordid, în care se închiriau camere cu ora...

— O, dacă s-ar termina odată războiul! exclamă el.

— Pentru dumneata n-o să se termine niciodată, singur ai spus-o

Era fermecătoare. În tinereţea lui, D. nu cunoscuse niciodată o fiinţă atât de fermecătoare – în orice caz, nu nevastă-sa, care fusese o femeie destul de oarecare, deşi asta n-avusese nicio importanţă. În principiu, frumuseţea ar trebui să stimuleze dorinţa... D. făcu o încercare: o strânse în braţe pe Rose.

— Să vin şi eu sus? îl întrebă ea.

— Nu, nu aici.

Şi-i dădu drumul: încercarea nu izbutise.

— Am simţit că se petrece ceva cu mine încă aseară, când te-ai apropiat de maşină. Tremurai tot, dar nu uitai să fii politicos M-a apucat greaţa când i-am auzit cum te băteau; credeam că sunt beată, dar azi-dimineaţă, când m-am trezit, greaţa dăinuia Ştii, e prima oară că mă îndrăgostesc. Englezii au o expresie specială pentru acest gen de dragoste: calf-love – amor juvenil.

Rose folosea un parfum scump. D. se silea să simtă altceva decât milă. În definitiv, îşi spunea, era o pleaşcă pentru un bărbat tomnatic, fost profesor de limbi romanice...

— Draga mea.. – începu el.

— Genul acesta de dragoste nu ţine prea mult, nu-i aşa? Dar în cazul de faţă nici nu va avea cum să ţină mult! Vei sfârşi prin a fi omorât, nu încape nicio îndoială.

D. o sărută fără convingere, apoi îi spuse:

— Draga mea, ne vom vedea mâine. Până atunci, povestea asta o să se termine. Ne vom întâlni... ca să sărbătorim...

Îşi dădea seama că nu-şi juca prea bine rolul, – dar momentul nu era prielnic sincerităţii. Rose era prea tânără ca să poată suporta sinceritatea.

— Chiar şi Roland avea, cred, o iubită – rosti ea.

Iar D. îşi aminti că iubita aceasta, pe nume Alda, murise pe loc când i se adusese vestea. Într-o legendă, viaţa nu poate continua după moartea fiinţei iubite, aşa cum se întâmplase în cazul lui. Era ceva de la sine înţeles: menestrelul îi acordase Aldei doar câteva versuri convenţionale.

— Noapte bună – spuse D.

— Noapte bună.

Rose porni pe stradă, sub copacii negri. Iar el se gândi că, la urma urmei, L. ar fi putut să-şi aleagă o iscoadă mult mai îngrozitoare. Îşi descoperea o vocaţie erotică echivalentă cu o trădare – dar la ce bun? îşi spunea. Mâine, totul se va rezolva într-un fel sau altul, iar el se va întoarce acasă... Se întrebă dacă, până la urmă, Rose se va mărita cu Forbes...

Împinse uşa interioară, cu geamuri: era întredeschisă... Îşi vârî maşinal mâna în buzunar, deşi n-avea, fireşte, nicio armă.

Era întuneric, dar simţea că e cineva acolo: îi auzea răsuflarea, nu departe de hârdăul cu aspidistra. Stând în faţa uşii, cu lumina felinarului de pe stradă în spatele lui, era vulnerabil. N-avea niciun rost să se mişte: agresorii ar fi tras în el. Îşi scoase mâna din buzunar, cu tabachera. Încercă să-şi stăpânească tremurul degetelor, dar constată că se temea de durere. Îşi vârî o ţigară în gură şi căută un chibrit, cu gândul să-l scapere de perete pentru a-i lua prin surprindere pe agresori. Înaintă puţin şi scăpără brusc chibritul, frecându-l de rama unui tablou. La lumina flăcării, o faţă albă de copil ţâşni ca un balon din beznă.

— Dumnezeule! Ce spaimă am tras din pricina ta, Elsa! Ce făceai aici?

— Vă aşteptăm – îi şopti ea cu o voce subţire.

Chibritul se stinse.

— De ce?

— Credeam c-o să intraţi cu dumneaei. E slujba mea, să-i servesc pe clienţii care vin să ceară o cameră.

— Vorbeşti prostii!

— Aţi sărutat-o, nu-i aşa?

— N-a fost un sărut reuşit.

— Dar nu despre asta-i vorba. Aveţi tot dreptul. E vorba e ceea ce v-a spus dumneaei...

D. se întrebă dacă nu cumva făcuse o greşeală încredinţându-i spre păstrare hârtiile: dacă le va distruge, din gelozie?

— Dar ce anume mi-a spus?

— A spus că veţi fi omorât, fără îndoială.

D. râse, răsuflând uşurat.

— Da, ţara mea se află în război, şi într-un război mor mulţi oameni. Numai că ea nu ştie...

— Dar şi aici sunteţi urmărit...

— Nu-mi pot face prea mult rău.

— Am simţit că se întâmplă ceva îngrozitor. În clipa asta, ei sunt sus şi stau de vorbă.

— Cine? întrebă el, tăios.

— Administratoarea şi un individ.

— Ce fel de individ?

— Unul scund, cu părul cărunt şi nişte ochelari cu rame de oţel.

Domnul K. ieşise, desigur, înaintea lor de la cinematograf.

— M-au luat la întrebări – urmă Elsa.

— Ce întrebări?

— Dacă mi-aţi spus ceva... Şi dacă am văzut ceva hârtii... Fireşte, am tăcut chitic. N-aş fi vorbit pentru nimic în lume!

D. era mişcat de devotamentul ei, dar îi era şi milă: o lume care lăsa să se piardă asemenea calităţi nu merita niciun pic de stimă.

— Nu-mi pasă dacă mă omoară! exclamă Elsa cu patimă.

— Nu-i niciun pericol.

— Ea e capabilă de orice! urmă fata cu glas tremurător. Uneori se poartă ca o nebună, mai ales când o superi cu ceva. Dar nu-mi pasă. N-o să vă părăsesc. Sunteţi cu adevărat un gentleman.

Era un motiv îngrozitor de nepotrivit.

— Aş face orice ar face şi fata aceea – adăugă ea, posomorâtă.

— Faci mult mai mult

— Pleacă şi ea cu dumneavoastră acolo?

— Nu! Nu!

— Dar eu aş putea veni?

— Draga mea. Nici nu ştii ce viaţă-i acolo!

O auzi oftând prelung.

— Nu ştiţi ce viaţă duc eu aici!

— Unde se află în clipa asta, administratoarea şi amicul?

— La etajul întâi, prima uşă. Vă sunt duşmani de moarte?

Dumnezeu ştie din ce literatură de doi bani îşi scotea vocabularul.

— Nu, s-ar părea că-mi sunt prieteni. Nu ştiu precis. Ar fi poate mai bine să aflu, înainte ca ei să prindă de veste că sunt aici.

— Au şi prins de veste, sunt sigură. Ea aude tot. Din bucătărie aude chiar ce se vorbeşte pe acoperiş. Mi-a poruncit să nu vă spun nimic.

D. era stăpânit de o îndoială: nu cumva copila asta era în pericol? Nu-i venea a crede. Ce-i puteau face?

Urcă prudent scara cufundată în întuneric. O treaptă scârţâi. La un colţ al scării se pomeni pe palier, în faţa unei uşi deschise. Sub un abajur roz, cu franjuri de mătase, ardea un bec care lumina două siluete ce-l aşteptau cu o imensă răbdare.

D. rosti cu blândeţe:

— Bona matina... Nu m-ai învăţat cum se spune „bună seara”...

— Intră şi închide uşa! îl pofti administratoarea.

D. se supuse – n-avea încotro: abia acum îşi dădu seama că nu era lăsat niciodată să ia iniţiativa. Era ca un pion pe care ceilalţi îl mută mereu, de colo până colo.

— Unde-ai fost? îl întrebă administratoarea.

Avea o înfăţişare cumplită: ar fi trebuit să fie bărbat, cu hidosul ei maxilar pătrat, cu silueta ei echivocă şi cu eczema aceea oribilă.

— O să-ţi spună domnul K. – răspunse el.

— Ce făceai cu fata aia?

— Mă distram.

D. îşi roti privirea prin încăperea strâmtă, care aducea mai degrabă cu o văgăună decât cu odaia unei femei: o masă pătrată şi goală, câteva scaune capitonate, un dulăpior pentru pantofi... Nici un fel de podoabe femeieşti, nici măcar o floare. Părea făcută şi mobilată exclusiv pentru un scop utilitar.

Uşa dulăpiorului era deschisă, lăsând să se vadă o sumedenie de pantofi butucănoşi, cu tocurile joase.

— Fata îl cunoaşte pe L.

— Şi eu.

Până şi tablourile de pe pereţi aveau ceva masculin: portrete în culori ţipătoare, înfăţişând femei cu ciorapi şi lenjerie mătase. Ai fi zis că-i camera unui burlac refulat. Domnea o atmosferă vag ameninţătoare, evocând dorinţe secrete de intimităţi irealizabile.

Domnul K. începu deodată să vorbească: glasul lui aproape isteric era parcă singurul element feminin al acestei camere masculine.

— În timp ce erai... la cinema... cineva a telefonat... pentru a-ţi face o propunere.

— De ce-or fi telefonat? Doar ştiau, cred, că ieşisem...

— Au spus că acceptă propriile dumitale condiţii; dacă nu te prezinţi la întâlnirea de mâine.

— N-am formulat niciun fel de condiţii.

— Mi-au transmis mie mesajul – zise administratoarea.

— Prin urmare, bănuiau că sunteţi la curent, dumneata şi domnul K.

Domnul K. îşi frângea mâinile osoase.

— Voiam să ne încredinţăm că eşti încă în posesia hârtiilor – spuse el.

— Vă temeaţi să nu le fi vândut deja... în timp ce mă întorceam la hotel...

— Trebuie să fim prudenţi – rosti domnul K. în şoaptă, ca şi cum s-ar fi aşteptat să audă tălpile de cauciuc ale doctorului Bellows.

Chiar şi aici era obsedat de spectrul amenzii de un şiling.

— Acţionaţi potrivit unor instrucţiuni?

— Instrucţiunile noastre sunt foarte vagi! Multe lucruri sunt lăsate la discreţia noastră. N-ai vrea să ne arăţi şi nouă hârtiile?

Femeia nu mai intervenea în discuţie – îi lăsa pe bieţii masculi să vorbească.

— Nu!

D. îşi plimbă privirea de la unul la celălalt – avea impresia că, în sfârşit, iniţiativa trecea în mâinile lui. Ar fi vrut să aibă mai multă vlagă ca să şi-o poată exercita din plin, dar se simţea zdrobit de oboseală. Anglia era plină de amintiri tulburătoare, care-l făceau să se gândească la adevărata lui vocaţie în clipa asta. S-ar fi cuvenit să fie la British Museum, şi să citească vreun manuscris medieval.

— Admit că avem aceiaşi şefi – spuse el. Dar n-am niciun motiv să vă acord încredere.

Omuleţul cu părul încărunţit şedea ca un condamnat, cu ochii aţintiţi asupra unghiilor sale roase; dar femeia îl înfrunta, cu faţa ei pătrată şi dominatoare – deşi nu avea ce să domine decât cel mult un hotel dubios. D. asistase la execuţia multor trădători, de o parte şi de alta a frontului, şi ştia că e cu neputinţă să-i deosebeşti după purtările sau feţele lor: „tipul Ganelon” nu exista în realitate.

— Sunteţi nerăbdători să vă asiguraţi partea voastră de pradă? Dar nu va fi nicio pradă, adică nicio tranzacţie.

— Atunci, poate că vei citi această scrisoare – se amestecă în vorbă administratoarea – îi lăsase destul să vorbească...

D. citi încet scrisoarea: nu încăpea nicio îndoială în privinţa autenticităţii ei. Cunoştea prea bine iscălitura şi hârtia aceea ministerială, ca să se poată înşela. Scrisoarea asta punea, *aparent*, capăt misiunii sale: administratoarea era împuternicită să preia de la el hârtiile – nu se preciza în ce scop.

— Vezi? N-am încredere în dumneata! zise administratoarea.

— De ce nu mi-ai arătat scrisoarea când am sosit aici?

— Sarcina de a hotărî dacă eşti sau nu demn de încredere a fost lăsată la discreţia mea.

Situaţia devenea de-a dreptul fantastică. I se încredinţaseră nişte hârtii până la Londra: domnul K. primise instrucţiuni să-i supravegheze mişcările până la sosirea lui la hotel, dar nu fusese pus la curent cu natura misiunii lui secrete; iar această femeie părea să fi fost şi pusă la curent, şi împuternicită să-i ia hârtiile – *numai în caz de forţă majoră*, dacă ar fi considerat suspectă comportarea lui...

— Desigur că ştii despre ce hârtii e vorba – spuse D.

— Fireşte – răspunse ea, îndărătnică.

D. rămase totuşi convins că femeia nu ştia nimic precis: putea citi asta pe faţa ei impasibilă, încăpăţânată. Jocul acesta

complicat, în care oamenii îşi acordau încredere numai pe jumătate, şi se înşelau reciproc tot aşa, numai pe jumătate, păţea să fie fără sfârşit! Dar dacă ministerul făcuse cumva o greşeală?... Şi dacă D. ar fi predat hârtiile, iar ei le-ar fi vândut lui L.?... D. era sigur de un singur lucru: că nu putea avea încredere decât în sine însuşi. Altceva nu ştia. În încăpere plutea un oribil miros de parfum ieftin – era evident singura ei caracteristică feminină –, dar te îngreţoşa întocmai ca un bărbat parfumat.

— Acum te poţi întoarce acasă, pricepi? îi zise administratoarea. Misiunea dumitale a luat sfârşit.

Totul părea prea simplu, suspect de simplu. Ministerul n-avea încredere nici în el, nici în ei, nici în altcineva. Se suspectau unii pe alţii. Numai fiecare ştia, cu titlu personal, dacă era leal sau nu. Domnul K., de pildă, ştia ce intenţiona să facă domnul K. cu hârtiile acelea. Administratoarea îşi cunoştea, la rându-i, intenţiile. Nimeni nu putea fi răspunzător pentru altcineva decât pentru sine însuşi.

— Instrucţiunile nu mi-au fost adresate personal – spuse D. Voi păstra hârtiile.

Domnul K. începu să ţipe:

— Dacă acţionezi pe la spatele nostru...

Ochii speriaţi ai famelicului profesor de Entrenationo îi trădau lăcomia şi invidia, ca pe nişte patimi secrete... La ce te puteai aştepta din partea unuia plătit atât de prost? Câtă trădare generează surmenajul acumulat în asemenea mici instituţii, născute totuşi din idealismul cuiva!

— Eşti un sentimental – îi spuse administratoarea. Un burjui. Un profesor. Probabil un romantic. Dacă ne tragi pe sfoară, să ştii că... o, am o imaginaţie grozavă!

D. n-o putea privi în faţă: avea impresia că priveşte într-un abis. Da, femeia avea într-adevăr imaginaţie. Eczema ei era ca o

urmă lăsată de vreun act ruşinos, din care nu-şi revenise niciodată. Îşi aminti de ceea ce-i spusese Elsa: „Se poartă ca o nebună”...

— Ce înseamnă: „Ne tragi pe sfoară”? o întrebă el. Te referi la voi doi, sau la cei din patrie?

Era într-adevăr nesigur de semnificaţia vorbelor ei. Se simţea ostenit şi pierdut printre duşmani potenţiali: cu cât te depărtezi de câmpul de bătălie, cu atât mai singur te simţi. Îi invidia pe cei ce se aflau acum în linia de foc. Se întoarse cu gândul acolo – parcă auzea sirena de alarmă şi vuietul străzii: să fi fost oare maşina pompierilor, sau ambulanţa? Bombardamentul se terminase şi începea operaţiunea de degajare a cadavrelor. Oamenii luau piatră cu piatră, de teamă să nu treacă peste vreun corp; uneori, o lovitură de cazma mânuită cu neatenţie putea să provoace agonia cuiva... Lumea era parcă învăluită în ceaţă – praful împânzea ore în şir câte o stradă. D. se simţea zguduit, şi-i era greaţă: îşi amintea de un motan mort, lipit de faţa lui; nu se putea mişca, zăcea acolo, cu blana aceea lângă gura lui...

Întreaga încăpere începu să se învârtească în juru-i. Capul administratoarei se umflă ca o băşică. O auzi spunând:

— Încuie uşa repede!

Încercă să se dezmeticească. Ce-aveau de gând să-i facă? Erau duşmani? Sau prieteni?... Se pomeni în genunchi. Timpul se scurgea parcă mai lent. Domnul K. mergea spre uşă cu o încetineală îngrozitoare. Fusta neagră a administratoarei era din ce în ce mai aproape de gura lui D., amintindu-i de blana acelui motan. Ar fi vrut să ţipe, dar demnitatea lui de om îi apăsa ca un căluş limba. „Să nu ţipi, nici măcar când bâta se abate asupră-ţi”...

Îi auzi din nou glasul:

— Unde-s hârtiile?

Stătea aplecată asupra lui. Răsuflarea ei mirosea a parfum ieftin şi a nicotină: pe jumătate femeie, pe jumătate bărbat...

Îi spuse în chip de scuză:

— Ieri am fost bătut, azi au încercat să mă împuşte...

Un policar gros şi autoritar coborî spre ochii lui: era în plin coşmar.

— Nu le am – bâigui el.

— Unde sunt?

Degetul se legăna deasupra ochiului său drept. D. îl auzea pe domnul K. împingând nervos uşa.

— Nu se închide! mârâi acesta.

D. era oripilat de mâna femeii, ca şi cum aceasta ar fi fost la fel de contaminată ca şi faţa ei.

— Răsuceşte cheia în sens invers – îl îndemnă ea pe domnul K.

D. încercă să se ridice, dar degetul îl împinse înapoi. Un pantof vigilent îi apăsă zdravăn mâna. Domnul K. se plânse în şoaptă de ceva. Apoi se auzi o voce speriată, dar hotărâtă:

— Dumneavoastră aţi sunat, doamnă?

— N-am sunat de loc!

D. izbuti totuşi să se ridice şi spuse:

— Eu am sunat, Elsa. Nu m-am simţit bine. Nimic grav. Nu e nevoie de nicio ambulanţă. O dată am fost îngropat sub ruine, într-un bombardament. Dă-mi te rog braţul, ca să mă duc la culcare.

Odăiţa îşi recapătă înfăţişarea cunoscută: dulăpiorul cu pantofi, hermafroditele în ciorapi negri de mătase, scaunele masculine...

— Azi-noapte am să încui uşa, ca să nu umblu în somn: – rosti D.

Urcară încet până la ultimul etaj.

— Ai sosit taman la timp – spuse el. Aş fi fost în stare fac o prostie. Cred că poimâine dimineaţa vom pleca de-aici.

— Şi eu?

D. avu nesocotinţa să-i promită, ca şi cum într-o lume dominată de violenţă ar fi fost posibil să făgăduieşti ceva, dincolo de clipa prezentă...

— Da, şi tu.

III

Blana motanului şi fusta fumurie rămaseră lângă el toată noaptea. Pacea care-i umplea de obicei visele era iremediabil distrusă: florile, apele liniştite, bătrânii care ieşeau discutând de la vreo conferinţă, dispăruseră definitiv. După bombardamentul acela cumplit, D. rămăsese cu o permanentă teamă de asfixiere. Era bucuros că ceilalţi îşi împuşcau prizonierii şi nu-i spânzurau: ştreangul pus la gât dă viaţă coşmarului.

Se făcu ziuă fără să se lumineze: afară, o ceaţă gălbuie întuneca totul, reducând vizibilitatea la cel mult douăzeci de metri. În timp ce se bărbierea, Elsa intră în încăpere cu o tavă: îi aducea un ou fiert, puţină scrumbie afumată şi un ceainic plin.

— Nu trebuia să te deranjezi – îi spuse el. Aş fi coborât.

— M-am gândit că ar fi un pretext foarte bun. Poate că vreţi să vă dau înapoi hârtiile.

Şi începu să-şi scoată, întâi pantoful, apoi ciorapul

— Dumnezeule! exclamă ea Ce-au să creadă dac-au să intre tocmai acum?

Se aşeză pe pat şi dădu să scoată hârtiile ascunse sub călcâi.

— Ce se aude? spuse D., ciulind urechile.

Parcă i-ar fi fost teamă să reintre în posesia hârtiilor: răspunderea e ca un inel blestemat, pe care preferi să-l laşi în seama altora. Culcată pe pat, Elsa trăgea şi ea cu urechea. Deodată treptele scârţâiră: cobora cineva.

— A, nu-i decât domnul Muckerji, un domn din India – zise ea Nu-i ca celălalt indian, care stă cu un etaj mai jos. Domnul Muckerji e foarte politicos.

D. luă hârtiile – oricum, va scăpa curând de ele! Fetiţa urmă, în timp ce-şi punea la loc ciorapul:

— Dar e curios din fire. E singurul lui cusur. Pune nişte întrebări!...

— Ce fel de întrebări?

— A, despre orice. Bunăoară, dacă cred în horoscoape. Sau în ceea ce scriu ziarele. Sau ce părere am despre domnul Eden Şi îşi notează răspunsurile, nu ştiu de ce.

— Ciudat.

— Credeţi că o să am neplăceri? Când am chef de vorbă, spun nişte lucruri. Despre domnul Eden, sau despre orice alt subiect. Aşa, ca să mă distrez. Uneori însă mă apucă groaza când mă gândesc că-şi notează fiece vorbuliţă de-a mea. Şi apoi, se întâmplă să mă uit la dumnealui, şi-l văd că mă priveşte ca pe-un animal. Altminteri, e totdeauna respectuos.

D. nu mai insistă: domnul Muckerji nu-l interesa. Se aşeză la masă. Fetiţa, însă, nu plecă: ai fi zis că avea rezervă de vorbe păstrate anume pentru el, sau pentru domnul Muckerji:

— Vorbeaţi serios aseară, când spuneaţi c-o să plecăm de-aici împreună?

— Da. Voi găsi eu un mijloc.

— N-aş vrea să fiu o povară pentru dumneavoastră – urmă ea, folosind din nou vocabularul romanelor-foileton. Pot apela oricând la Clara...

— O să-ţi găsim o slujbă mai bună decât îţi poate oferi Clara.

Da, o s-o roage din nou pe Rose: aseară, fusese cam isterică.

— Nu s-ar putea să mă luaţi şi pe mine în ţara dumneavoastră?

— Nu mi s-ar permite.

— Am citit despre nişte fete care s-au travestit.

— Asemenea lucruri se petrec numai în cărţi.

— Mi-ar fi frică să mai rămân aici, cu dumneaei.

— N-ai să rămâi – o asigură el.

De undeva, de jos, se auzi o sonerie, insistentă.

— A, nu degeaba îl cheamă Row[11]!

— Cine mai e şi ăsta?

— Indianul de la etajul doi.

Elsa porni încet spre uşă

— Vasăzică, mi-aţi promis-că n-o să mai fiu astă-seară aici?

— Promis.

— Juraţi cu mâna pe inimă.

D. se supuse.

— Ieri noapte n-am putut să dorm – urmă ea. Mă temeam c-o să păţiţi ceva îngrozitor. Să fi văzut ce mutră a făcut când am intrat la dumneaei! „Dumneavoastră aţi sunat?” am întrebat-o. „N-am sunat de loc” mi-a răspuns, cu nişte ochi... parcă erau pumnale! După ce-am ieşit de la dumneavoastră, m-am încuiat în odăiţa mea. Ce-o fi pus la cale acolo?

— Nu ştiu precis. Dar de fapt nu poate face mare lucru. E ca şi diavolul: face mai mult zgomot decât rău. Dacă nu ne speriem de ea, nu ne poate căşuna niciun rău.

— O, ce bucuroasă aş fi să pot pleca de-aici!

[11] Row – în engleză = gălăgie, scandal. (n.tr.)

Din pragul uşii, Elsa îi surâse fericită: era ca un copil de ziua lui onomastică.

— Aş scăpa de domnul Row, de clienţii cu ora, de domnul Muckerji şi mai ales de dumneaei. Ce mai, am noroc astăzi!

Ai fi zis că-şi ia rămas bun, pe îndelete, de la un întreg mod de viaţă.

D. rămase închis în camera lui până-n clipa când trebui să pornească spre locuinţa lordului Benditch. De data asta, nu mai voia să rişte nimic. Îşi vârî hârtiile în buzunarul de la piept al vestei şi-şi încheie pardesiul până la gât: era sigur că nici măcar un hoţ de buzunare nu i le putea sustrage de-acolo. Cât despre violenţă, trebuia să fie gata s-o înfrunte. Acum ceilalţi ştiau că avea hârtiile asupra lui: trebuia să se bizuie pe protecţia pe care i-o putea oferi Londra.

Locuinţa lordului Benditch era pentru el aidoma casei părinteşti pentru un băieţaş care se joacă de-a v-aţi-ascunselea într-o grădină mare şi necunoscută. „Peste trei sferturi de ceas – îşi spuse el auzind o pendulă care bătea de unsprezece şi un sfert – totul se va hotărî într-un fel sau altul. Probabil că ceilalţi vor încerca să profite de ceaţă”.

Va folosi, însă următorul itinerar pe Bernard Street până la staţia Russell Square (doar n-au să îndrăznească să-l atace în Metrou!). Apoi de la Hyde Park Corner până la Chatham Terrace, circa zece minute de mers prin ceaţă Putea, fireşte, să ia un taxi şi să facă drumul în felul ăsta, dar i-ar lua îngrozitor de mult timp; aglomeraţia, ceaţa şi gălăgia de pe străzi erau prielnice unor oameni încolţiţi – cum i se părea că sunt ceilalţi Şi-apoi erau destul de abili ca să-i pună ei înşişi la dispoziţie un taxi. Cel mai bine ar fi să ia un taxi dintr-o staţie, şi să meargă cu el până-n Hyde Park Corner.

Coborî scările cu inima cât un purice. În zadar îşi repeta că nu i se putea întâmplă nimic la Londra, ziua-n amiaza mare. Şi că era la adăpost de orice primejdie.

Răsuflă uşurat, totuşi, când îl zări pe etajul al doilea. Îmbrăcat în halatul lui uzat şi pestriţ îşi vârâse capul în uşa întredeschisă. D. îşi spuse că în asemenea ocazii un martor valorează cât un prieten. I-ar fi plăcut să lase urme vizibile pe oriunde călca, pentru a-şi marca trecerea pe-acolo.

Ajuns la treptele acoperite cu covor, începu să calce încet: nu voia ca administratoarea să-l simtă că pleacă. Dar nu putu ieşi fără s-o vadă: prin uşa deschisă a odăii ei masculine, o zări aşezată la masă şi îmbrăcată în aceeaşi rochie fumurie, cu care-i apăruse în acea zi de coşmar. D. se opri la uşă şi-i spuse:

— M-am dus.

— Eşti cel mai în măsură să ştii ce te face să nu respecţi instrucţiunile.

— Mă întorc peste câteva ore. Nu mai rămân aici peste noapte.

Ea îl privi cu o indiferenţă totală, care-l ului. Era ca şi cum femeia asta îi cunoştea mai bine intenţiile decât şi le cunoştea el însuşi, ca şi cum totul ar fi fost conceput, cu multă vreme înainte, în creierul ei încăpător.

— Îmi închipui că vi s-a plătit pentru camera mea – zise D.

— Da.

— O cheltuială care n-a fost prevăzută este leafa pe o săptămână pentru fetiţă. O voi plăti din banii mei.

— Nu înţeleg.

— Elsa pleacă şi ea. Ai băgat-o în sperieţi. Nu ştiu din ce motiv...

Pe faţa ei se zugrăvi o curiozitate reală, dar nu păru de loc supărată: parcă-i dăduse o idee, pentru care-i era recunoscătoare.

— Vrei să spui că o iei pe fetiţă?

D. fu cuprins de nelinişte: ce nevoie avusese să-i spună asta? O voce lăuntrică îl avertiză: „Ia seama!” Aruncă o privire în jur: fireşte, nu era nimeni. Undeva, departe, se închise uşa: alt avertisment.

— Ai grijă să n-o mai sperii pe fetiţă – se pomeni el spunând.

Îi venea greu să se smulgă de-acolo. Hârtiile erau la loc sigur în buzunar, dar simţea că lasă în urmă o fiinţă care avea nevoie de protecţia lui. Era o senzaţie absurdă: nu putea fi niciun pericol. Aruncă o privire duşmănoasă feţei aceleia pătrate, plină de pete şi vinişoare, şi spuse, pe un ton marţial:

— Mă întorc foarte curând Am s-o întreb dacă cumva...

În ajun nu observase cât de enormi erau policarii ei. Acum îi ţinea ascunşi în pumnii albi şi cărnoşi (simptom neurotic, pe cât se pare); nu purta niciun inel

— Tot nu pricep – zise ea tare şi răspicat, ieşind din placiditatea de până atunci.

În aceeaşi clipă, faţa ei se schimonosi: închizând o pleoapă, îi făcu semn cu ochiul – un semn grotesc şi inexplicabil de hilar. D. avu impresia că administratoarea nu mai era de loc neliniştită, ci se simţea stăpână pe situaţie. Se răsuci pe călcâie şi se depărtă. Inima continuă să-i bată cu putere în colivia ei, încercând parcă să transmită un mesaj, un avertisment într-un cod pe care nu-l înţelegea. „Intelectualii – îşi spunea – au un cusur: vorbesc totdeauna prea mult”. Ar fi putut să-i spună toate astea la întoarcere. Dar dacă nu se va întoarce?... Ei bine, fetiţa nu era o sclavă, nu putea fi schingiuită. Doar trăia într-o metropolă înzestrată cu cea mai bună poliţie din lume...

Când ajunse în vestibul, un glas i se adresă, pe un ton cam prea smerit:

— Aţi vrea să-mi faceţi un serviciu, un foarte mare serviciu?...

Era un indian cu nişte ochi căprui, mari şi impenetrabili, şi cu o înfăţişare umilă. Purta un costum bleu deschis şi o pereche de pantofi portocalii – era, desigur, domnul Muckerji.

— V-aş ruga să-mi răspundeţi la o întrebare, una singură – urmă acesta. Şi anume, în ce fel reuşiţi să faceţi economii?

Să nu fi fost, oare, în toate minţile?

— Nu fac niciodată economii – îi răspunse D.

Domnul Muckerji avea o faţă lată şi buhăită, ce se revărsa, în cute adânci, spre gură.

— Chiar niciodată? întrebă el alarmat. Vreau să spun că există unii care pun deoparte toate monezile de aramă, toţi gologanii. Mai există, apoi, casele de ajutor reciproc şi casele de economii...

— Nu fac niciodată economii.

— Mulţumesc, e exact ce doream să ştiu – zise domnul Muckerji şi începu să mâzgălească ceva într-un carneţel.

În spatele domnului Muckerji apăru Elsa. Încă o dată, D. se simţi năpădit de o bucurie inexplicabilă: îi părea bine de prezenţa domnului Muckerji; se chema că n-o lasă pe fetiţă singură cu administratoarea. Îi trimise un surâs pe deasupra spinării încovoiate de studiu a indianului şi-i făcu un semn discret cu mâna. Elsa îi răspunse cu un zâmbet vag. Totul era ca într-o gară plină de despărţiri şi gesturi bizare, de intimităţi întrerupte de sfielile amanţilor şi rudelor – bun prilej pentru un străin ca demnul Muckerji să privească în sufletele oamenilor, să pătrundă în intimitatea lor. Domnul Muckerji ridică privirea şi spuse, pe un ton cam prea entuziast:

— Sper că vom mai avea asemenea convorbiri interesante.

Şi-i întinse o mână, dar şi-o retrase repede, ca şi cum s-ar fi temut de un refuz. Apoi rămase locului, cu un zâmbet umil, în timp ce D. dispărea în ceaţă.

Nimeni nu poate şti precis cât durează o despărţire; dac-am şti, am da mai multă atenţie surâsurilor şi formulelor de politeţe.

Ceaţa îl învăluia din toate părţile; trenul ieşise din gară, iar oamenii părăseau peronul; un pod de fier reteza gesturile zăbavnicilor care continuau să-şi fluture mâna.

D. mergea repede, cu urechea la pândă. O fată cu o servietă la subsuoară trecu pe lângă el; un poştaş părăsi în zigzag trotuarul, mistuindu-se în beznă D. se simţea ca un aviator care, înaintea zborului peste Atlantic, are încă sub ochi forfota de pe coastă... N-avea de mers mai mult de o jumătate de ceas. Totul avea să se decidă curând. Nici nu concepea gândul că s-ar putea să nu cadă la învoială cu Benditch; ai lui erau dispuşi să plătească oricât pentru cărbune. Ceaţa învăluia totul. Încercă să audă paşii trecătorilor, dar singurii pe care-i auzea erau proprii săi paşi pe caldarâmul de piatră Tăcerea asta nu-l liniştea câtuşi de puţin. D. o luă înaintea altor pietoni, dar nu-i observa decât în clipa când era la un pas de siluetele lor răsărite brusc din ceaţă. Chiar dac-ar fi fost urmărit, tot nu şi-ar fi putut da seama. Dar oare-l puteau urmări în oraşul acesta învelit parcă în vată? Totuşi, la un moment dat, negreşit că-l vor ataca. Într-un fel sau altul.

Un taxi încetini şi veni în dreptul lui. Şoferul îl întrebă:

— Doriţi un taxi, domnule?

D. uită de hotărârea lui de a nu lua un, taxi decât din staţie.

— Gwyn Cottage, Chatham Terrace – rosti el urcându-se în maşină.

Aceasta porni în sens invers pe strada cufundată în ceaţa de nepătruns.

„Nu ăsta-i drumul – îşi spuse D., cuprins de nelinişte. Ce imbecil sunt!”. Apoi, cu glas tare:

— Opreşte!

Dar taxiul merse mai departe. D. nu-şi dădea seama unde se aflau – nu distingea decât spatele uriaş al şoferului şi ceaţa ce-i învăluia. Bătu cu pumnul în geam, strigând:

— Dă-mi drumul!

Taxiul se opri, iar el vârî un şiling în mâna şoferului şi sări pe trotuar. Auzi o voce foarte mirată:

— Ei, drăcia dracului, ce s-a întâmplat?

Şoferul era, desigur, un om cinstit.

Cu nervii îngrozitor de zdruncinaţi, D. alergă drept în braţele unui poliţist:

— Unde-i staţia Russell Square?

— Aţi luat-o greşit, domnule. Întoarceţi-vă şi mergeţi de-a lungul grilajului, prima la stânga.

D. ajunse în staţie, după un drum ce i se păru nespus de lung. Aşteptând liftul ce cobora spre metrou, îşi dădu brusc seama că asemenea coborâre cerea mai mult curaj decât îşi închipuise el. Nu mai coborâse niciodată sub nivelul unei străzi, din ziua când i se prăbuşise casa peste el; ajunsese, după aceea, să pândească de pe acoperişuri bombardamentele aeriene. Prefera să moară repede, decât să se asfixieze lent, cu o pisică moartă lângă el.

Înainte ca uşile liftului să se închidă, încercă să-şi stăpânească nervii: ar fi vrut să se repeadă spre ieşire. Încordarea asta era peste puterile lui. Se aşeză pe unica bancă din lift şi simţi cum pereţii acestuia încep să plutească în jurul lui. Îşi îngropă capul în palme şi încercă să nu vadă şi să nu simtă coborârea. Liftul se opri. Ajunsese în gara subterană.

Auzi un glas:

— Doriţi o mână de ajutor? Conway, ajută-l pe domnul!

Un pumn mic şi groaznic de lipicios îl ajută să coboare. O femeie cu un gât descărnat, înfăşurat într-o blăniţă subţire, îi spuse:

— Şi lui Conway i se făcea rău, pe vremuri, în ascensor, nu-i aşa, răţoiule?

Un băieţaş palid şi posac, în vârstă de vreo şapte ani, îl ţinea de mână.

— Acum mă simt mult mai bine – zise D., încă tulburat de albul tunel subteran, de aerul stătut şi de vuietul depărtat al unui tren.

— Mergeţi spre vest? îl întrebă femeia. Vă arătăm noi în ce staţie să coborâţi. Sunteţi străin, nu-i aşa?

— Da.

— A, eu n-am nimic împotriva străinilor.

Se pomeni condus prin tunelul fără sfârşit. Băiatul era oribil îmbrăcat, cu un pantalonaş de stofă vărgată, o flaneluţă galbenă ca lămâia şi o şapcă de şcolar, cu dungi ciocolatii şi mov.

— Sunt destul de îngrijorată de Conway – spuse femeia. Doctorul pretinde că-i din cauza vârstei, dar taică-su a avut ulcer duodenal.

O evadare era cu neputinţă: îl urcară în metrou, între ei amândoi.

— Acum nu mă supără la el decât că are nasul veşnic înfundat – urmă femeia. Conway, închide gura! Domnul nu doreşte să-ţi vadă amigdalele!

În vagon nu era multă lume. D. era sigur că nu fusese urmărit până-n metrou. Dar oare în Hyde Park Corner i se va întâmplă ceva? Poate că exagera şi el! Doar se afla în Anglia!... Îşi aminti însă de şoferul care-l atacase, cu o plăcere diabolică, pe şoseaua Dover-ului, şi de glonţul de revolver din pasajul acela.

— Din păcate, Conway nu vrea să pună în gură nicio legumă – continuă să se plângă femeia.

Lui D. îi veni o idee.

— Mergeţi departe spre vest? întrebă el.

— În Kensington, pe High Street. Ne ducem la „Barker”[12]. Băiatul ăsta uzează aşa de repede hainele!...

— Dacă vreţi, vă duc eu cu un taxi, de la Hyde Park Corner...

— O, nu vrem să vă deranjăm! Ajungem mai repede cu metroul.

Trenul intră în staţia Piccadilly şi se urni numaidecât, cufundându-se din nou în tunel, cu un zgomot înfricoşător, ce-l făcu pe D. să-şi încleşteze pumnii: era un zgomot asemănător celui produs de explozia unei bombe grele, al cărei suflu e încărcat de moarte şi de suferinţă.

— Mă gândeam că poate băiatul... Conway adică...

— E un nume caraghios, nu-i aşa? Adevărul este că înainte să nasc ne-am dus la cinema şi-am văzut un film cu Conway Tearle. Soţului meu i-a plăcut numele ăsta. Mai mult decât mie, în orice caz. Şi-a zis aşa: „Dacă-i băiat, îl botezăm Conway”. Iar când, în aceeaşi noapte, băiatul a venit pe lume, ni s-a părut că fusese un soi de... semn prevestitor.

— Poate că i-ar plăcea să meargă cu taxiul...

— A, nu, în taxi i se face rău. E tare sucit în privinţa asta. În autobuz şi-n metrou, n-are nici pe dracu’, măcar că uneori mi-e ruşine să mă nimeresc cu el într-un ascensor; nu e de loc plăcut pentru ceilalţi. Se uită deodată la câte unul şi p-ormă, până să spui „pâs”, îi şi varsă pe pantaloni. Parc-ar fi un scamator, zău aşa!

N-avea niciun rost să insiste. De altfel, ce putea să i se întâmple? Îi făcuseră destule! Dincolo de tentativa de asasinat nu puteau merge – deşi rămânea, fireşte, posibilitatea unui asasinat reuşit. Nu şi-l putea imagina pe L. amestecat în aşa ceva, dar

[12] Magazin din Londra. (n.tr.)

parcă-l vedea scuturându-se cu o miraculoasă dezinvoltură de o asemenea întâmplare neplăcută.

— Aţi ajuns – îi spuse femeia în staţia asta trebuie să coborâţi. Mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu dumneavoastră. Conway, dă-i mâna domnului

D. strânse degetele lipicioase ale băiatului şi porni în sus, spre dimineaţa gălbuie.

În văzduh pluteau aclamaţii – mulţimea aclama, poate, o mare victorie. Trotuarul de pe Knightsbridge era ticsit; deasupra străzii, dominând ceaţa joasă, se ridicau porţile din Hyde Park; într-altă parte o caleaşcă trasă de patru cai cabraţi se mişca repede pe fundalul unor nori murdari. În jurul spitalului St. George, autobuzele oprite în loc dispăreau aidoma unor aligatori, în aerul jilav ca o mlaştină. Se auzi un fluierat, şi din ceaţă răsări un cărucior manevrat de un invalid ce-şi acompania, cu un fluier ţinut în mâna cealaltă, drumul anevoios. Melodia nu se închega: ai fi zis că e fâsâitul unui mic animal de cauciuc care se dezumflă; apoi, după o nouă opintire, o lua de la început. Pe o tăbliţă, invalidul scrisese: „Gazat în 1917. Pierdut un plămân” ’

În jurul lui aerul era ca un fum gălbui, prin care oamenii aclamau de zor.

Un Daimler se desprinse din şirul maşinilor oprite; mai multe femei începură să zbiere, iar câţiva bărbaţi îşi scoaseră pălăriile. D. nu ştia ce să creadă: pe vremuri, asistase la câteva procesiuni religioase, dar aici nimeni nu părea, să îngenuncheze.

Maşina trecu încet prin faţa lui; două copiliţe îmbrăcate în taioraşe strâmte şi cu mâinile înmănuşate priveau prin geamurile maşinii, cu nepăsarea unor momâi de mucava.

— Drăguţele de ele! exclamă o femeie. Se duc să facă cumpărături la „Harrods”.

Era o privelişte extraordinară: un totem transportat într-un Daimler!

— Scoate-ţi pălăria, domnule! auzi el un glas tăios, dar parcă familiar.

Era Currie.

O clipă se gândi: „M-a urmărit!” Dar Currie păru sincer stânjenit când îl recunoscu, şi se feri în lături, tuşind şi legănându-şi monoclul:

— A, scuzaţi-mă. Sunteţi străin.

Dacă D. ar fi fost o femeie cu care întreţinuse cândva relaţii ruşinoase, tot aşa ar fi procedat; unei astfel de femei e greu să-i întorci spatele, dar încerci să treci pe lângă ea.

— Spune-mi, te rog, pe unde s-o iau ca s-ajung la Ghatham Terrace? i se adresă D.

Currie se împurpura la faţă.

— Te duci la lordul Benditch?

— Da.

Invalidul de pe stradă începu din nou să cânte din fluier. Autobuzele se urniră, greoaie, şi mulţimea se împrăştie.

— Ascultă – spuse Currie. Se pare că aseară m-am purtat ca un dobitoc. Scuzele mele.

— În regulă.

— Te luasem drept un escroc. O prostie. Dar odată am păţit-o eu însumi cu un astfel de potlogar, şi-apoi domnişoara Cullen e o fată admirabilă.

— Adevărat.

— Odată, am cumpărat un galion spaniol scufundat, una dintre corăbiile Invincibilei Armada. Am plătit o sută da lire, bani buni. Fireşte, nu exista un asemenea galion.

— Zău?!

— Ascultă, aş vrea să-ţi dovedesc că nu-ţi port pică. Te conduc până la Chatham Terrace. Totdeauna sunt bucuros să ajut un străin. Sunt sigur că şi dumneata ai face la fel dac-aş veni în ţara dumitale. Ceea ce, fireşte, e puţin probabil.

— Eşti foarte amabil – zise D. cu convingere, răsuflând uşurat.

Însemna că bătălia se sfârşea: dacă ceilalţi plănuiseră cumva un ultim atac disperat la adăpostul ceţii, soarta le fusese potrivnică. N-ar fi putut pretinde că el însuşi le dejucase planul. Îşi duse mâna la piept şi pipăi prin pardesiu umflătura reconfortantă a scrisorilor sale de acreditare.

— E normal să devii prudent după o asemenea experienţă – urmă să explice, cam prea mult, căpitanul Currie.

— Ce fel de experienţă?

— Experienţa cu galionul spaniol. Individul părea atât de serios... Mi-a oferit cincizeci de lire ca garanţie până la încasarea cecului meu. Nu voiam să-i primesc, dar a insistat, zicând că am tot dreptul la o garanţie, devreme ce-mi ceruse să-i plătesc în bani.

— Prin urmare n-ai pierdut decât cincizeci de lire?

— A, mi-a dat nişte bancnote false! Cred că a mirosit că-s un romantic. Totuşi, m-am ales cu o experienţă instructivă. Omul învaţă din greşeli.

— Da?

Era o adevărată plăcere să te plimbi pe Knightsbridge cot la cot cu un om atât de vorbăreţ.

— Ai auzit de „Galionul spaniol”?

— Nu, n-am impresia.

— A fost primul meu hotel rutier. Lângă Maidenhead. Dar am fost nevoit să-l vând până la urmă. Vestul a cam început să-şi piardă puterea de atracţie. Kent-ul e mult mai atrăgător pentru

elită. Chiar şi Essex-ul. În vest e o clientelă mai... din popor: oamenii care se duc la Cotswolds...

Violenţa părea mai mult ca oricând nelalocul ei în această ţară guvernată de distincţii atât de complicate şi de tabu-uri atât de stranii. Violenţa e prea simplă şi denotă o lipsă de gust...

Cotiră la stânga, lăsând în urmă marele bulevard. Din ceaţă răsări că siluetele fantastice ale unor turnuri roşii, crenelate.

— Ai văzut vreun spectacol frumos? întrebă căpitanul Currie.

— Am fost cam ocupat...

— Ai grijă să nu te surmenezi.

— Şi am luat lecţii de Entrenationo...

— Dumnezeule! La ce bun?

— E o limbă internaţională.

— Când stai să te gândeşti, mai toţi oamenii vorbesc puţin englezeşte... Mii de draci! Ştii pe lângă cine-am trecut?

— N-am văzut pe nimeni.

— Şoferul ăla... cum naiba-l cheamă? Ala cu care te-ai bătut.

— Nu l-am zărit.

— Stătea lângă o uşă. Maşina era şi ea acolo. Ce-ar fi să ne întoarcem şi să stăm puţin de vorbă cu el?

Şi adăugă, apucându-l de mânecă pe D., cu mâna-i teafără:

— Ai tot timpul. Ghatham Terrace e chiar în faţa noastră.

— Nu, n-am timp de loc.

D. se simţi cuprins de panică. Nu cumva îi întindeau, totuşi, o capcană? Mâna îl împingea încet, dar fără cruţare...

— Am o întâlnire cu lordul Benditch.

— E vorba doar de câteva clipe. În definitiv, a fost o luptă dreaptă, fără părtinire. S-ar cuveni să-i strângi mâna, ca să-i arăţi că nu eşti supărat. Aşa se obişnuieşte. Doar ştii că eu am fost de vină...

Sporovăia drept, în urechea lui D., trăgându-l mereu de mânecă Duhnea uşor a whisky.

— După aceea – zise D. După întâlnirea cu lordul Benditch.

— Mi-ar părea rău să ştiu că-i porţi pică. A fost greşeala mea.

— Nu! Nu! stărui D.

— La ce oră ai întâlnirea?

— La amiază

— Nu-i nici fără cinci. Avem timp să ne strângem mâinile şi să bem un rând

Nu! gemu D. Şi se smulse din strânsoarea mâinii aceleia stăruitoare: în spatele lui fluierase – cineva. Se întoarse, cu pumnii strânşi, într-o pândă deznădăjduită. Dar nu era decât un poştaş.

— Arată-mi, te rog, unde o Gwyn Cottage – i se adresă D.

— Chiar în faţă – îi răspunse poştaşul. Luaţi-o pe-aici.

D zări mutra uluită şi scandalizată a căpitanului Currie. Ceva mai târziu avea să-şi spună că se înşelase: căpitanul Currie nu dorise probabil decât o împăcare.

Când uşa masivă în stil Eduardian se deschise, lăsând să se vadă un vestibul fantastic, D. avu senzaţia pe care-o încerca ori de câte ori auzea semnalul de încetare a alarmei. Putu din nou să zâmbească – îl amuza predilecţia arătată de bogata gazdă pentru amantele unor regi. De jur împrejur, pe pereţii acoperiţi cu imitaţii de lambriuri, erau atârnate reproduceri după tablouri celebre Nell Gwyn[13] trona la loc de cinste deasupra scării, printre o mulţime de heruvimi ridicaţi la ranguri de nobleţe. Cât sânge nobil îşi avea obârşia în negoţul de portocale!

[13] Nell Gwyn înainte de a deveni actriţă, a fost vânzătoare de portocale (şi de scrumbii) pe străzile Londrei. (n. tr.)

D. o recunoscu pe doamna de Pompadour şi pe doamna de Maintenon[14]. Mai era acolo şi domnişoara Gaby Deslys – uluitor de antebelică, cu ciorapii ei negri de mătase şi cu mănuşile-i negre. Ce gusturi bizare!

— Pardesiul, sir!

Îl lăsă pe valet să-i scoată pardesiul.

Mobilierul vădea un amestec penibil de stiluri – chinezesc, Ludovic al XVI-lea şi Stuart. D. era fascinat: ciudat adăpost pentru un agent secret!

— Mă tem că am venit cam prea devreme – zise el

— Excelenţa sa a dat ordin să intraţi numaidecât!

Îl uimea cel mai mult gândul că Rose crescuse în acest cadru, în mijlocul acestor imagini ale unei senzualităţi factice. Să fi întruchipat, oare, ele visul unui ambiţios fiu de muncitor? Cu bani se pot cumpăra şi femei. Valetul avea, la rându-i, o înfăţişare neverosimilă: foarte înalt, cu o înclinaţie ce părea să pornească de la talie în sus, şi care se menţinea datorită unei poziţii ciudate, piezişe, cam ca aceea a Turnului din Pisa.

Valeţii îi displăcuseră totdeauna lui D.: erau atât de conservatori, atât de prosperi – nişte paraziţi! Dar omul ăsta îl făcea să râdă: era ca o caricatură. Îi amintea de locuinţa unui actor-director de teatru, care-l invitase odată la masă: în casa aceea erau valeţi în livrea.

— Domnul D. – anunţă valetul, deschizând o uşă.

Se pomeni într-o încăpere uriaşă, cu parchet pe jos. Pereţii erau acoperiţi cu portrete – nu puteau fi, toate, portrete de familie. În jurul unui mare cămin, în care ardeau buşteni, erau dispuse câteva fotolii, cu spătare înalte: cu greu îţi puteai da

---

[14] Françoise d'Aubigné Scarron, marchiză de Maintenon (1635 – 1719) a fost metresa regelui Ludovic al XIV-lea al Franţei. (n. hy.)

seama dacă sunt sau nu ocupate. D. înaintă cu băgare de seamă. Un altul, în locul lui, ar fi rămas impresionat de încăperea asta, menită parcă să te facă să te simţi inferior, cu mânecile tale roase şi cu viaţa ta precară. Numai că, din întâmplare, D. nu era de loc snob din fire. Nici nu-i păsa de înfăţişarea lui mizeră.

Păşind tacticos pe parchet, fredona în gând o melodie. Era prea fericit de prezenţa lui acolo, ca să-i mai pese de ceva.

Din fotoliul aşezat la mijloc se ridică un individ masiv, cu un cap rotund ca o bilă, acoperit de o clădărie de păr negru înspicat şi cu o falcă de statuie ecvestră.

— Domnul D.? întrebă el.

— Lordul Benditch?

Individul arătă cu mâna spre celelalte trei fotolii şi spuse:

— Domnul Forbes, lordul Fetting, domnul Brigstock... Domnul Goldstein n-a putut veni.

— Cunoaşteţi, presupun, scopul vizitei mele – zise D.

— Acum două săptămâni am primit o scrisoare în care eram avizaţi de sosirea dumitale.

Şi-şi flutură mâna în direcţia unui uriaş birou de lemn cu încrustaţii: avea mania de a-şi folosi mâna ca pe-un indicator de circulaţie.

— Scuză-mă că intrăm direct în subiect. Sunt un om ocupat.

— N-am nimic împotrivă.

Un alt personaj se ivi dintr-un fotoliu: un tip scund, oacheş, cu trăsături ascuţite şi cu o expresie vioaie şi foarte şireată. Începu să aşeze fotoliile în spatele biroului, cu un aer important.

— Domnule Forbes! chemă el.

Domnul Forbes se arătă în sfârşit: purta un costum de tweed şi reuşea să dea impresia unui ins sosit tocmai atunci de la ţară.

— Iată-mă, Brigstock – rosti el, pe un ton vag batjocoritor.

— Lord Fetting!

— Eu l-aş lăsa pe Fetting să doarmă – spuse Forbes. Bineînţeles cu condiţia să nu sforăie.

Se aşezară pe rând în faţa biroului, cu lordul Benditch în mijloc. Ai fi zis că-i o comisie pentru ultimul examen oral în vederea acordării unui titlu universitar.

Domnul Brigstock – îşi spuse D – era examinatorul cel mai dificil, cel care pune beţe în roate şi se agaţă de amănunte, cu tenacitatea unui foxterrier.

— Nu vrei să iei loc? îl pofti lordul Benditch, cu emfază.

— Aş lua, cu plăcere, dac-ar fi vreun scaun de această parte a frontierei...

Forbes izbucni în râs Lordul Benditch zise tăios:

— Brigstock!

Brigstock ocoli repede biroul şi împinse un fotoliu

D. se aşeză.

Totul părea îngrozitor de ireal. Momentul mult aşteptat sosise, dar parcă era neverosimil, în acest decor teatral, printre aceşti strămoşi falşi şi aceste ibovnice moarte. Nici măcar lordul Fetting nu era vizibil.

Nu, într-un asemenea loc nu te aştepţi să se hotărască soarta unui război!

— Ştiţi cât cărbune ne-ar trebui începând de-acum şi până-n aprilie? întrebă el.

— Da.

— Ni l-aţi putea livra?

— Cu condiţia să fim mulţumiţi, eu, Forbes şi Fetting – răspunse lordul Benditch. Şi Brigstock – adăugă el peste o clipă.

— E vorba de preţ?

— Fireşte. Şi de încredere.

— Vom plăti preţul cel mai ridicat de pe piaţa mondială, plus o bonificaţie de douăzeci şi cinci la sută după livrare.

— În aur? întrebă Brigstock.

— Parte în aur.

— Nu vă aşteptaţi să acceptăm bancnotele dumneavoastră, care ar putea să nu mai valoreze nimic în primăvara viitoare – zise Brigstock. Şi nici mărfuri, pe care n-aţi putea, probabil, să le scoateţi din ţară.

Lordul Benditch se rezemă de spătar, lăsându-l pe Brigstock să ducă discuţia: Brigstock făcuse un antrenament special pentru astfel de discuţii. Domnul Forbes desena pe hârtia din faţa lui fete în chiloţi de baie, cu nişte ochi mari şi rotunzi.

— Dacă vom avea cărbuni, nici vorbă nu poate fi de o prăbuşire a monedei noastre. I-am menţinut cursul la un nivel constant în cei doi ani de război. Cărbunii aceştia ar putea însemna înfrângerea definitivă a rebelilor.

— Informaţiile de care dispunem arată contrariul – zise Brigstock.

— N-aş crede că sunt demne de încredere.

Deodată se auzi un sforăit, dincolo de spătarul unui fotoliu.

— Insistăm să primim plata în aur – urmă Brigstock. Să-l trezesc pe Fetting?

— Lasă-l să doarmă – zise domnul Forbes.

— Vă satisfacem cererea doar pe jumătate: suntem dispuşi să plătim în aur preţul curent pe piaţă, dacă dumneavoastră veţi accepta bonificaţia în bancnote sau în mărfuri.

— În cazul acesta, cerem treizeci şi cinci la sută.

— E prea mult

— Dar şi riscurile noastre sunt foarte mari – spuse Brigstock. Vasele trebuie asigurate. Da, mulţime de riscuri...

În spatele lui era atârnat un tablou înfăţişând un nud de femeie într-un peisaj bucolic, cu flori.

— Când aţi începe livrarea?

— Avem unele stocuri, aşa că am putea începe luna viitoare, însă pentru întreaga cantitate de care aveţi nevoie va trebui să redeschidem câteva mine. Ceea ce ia timp... şi bani. Utilajul acelor mine s-a deteriorat, desigur. Iar minerii de-acolo nu mai pot fi muncitori de frunte – oamenii se deteriorează mai repede decât utilajul.

— Fireşte, dumneavoastră aveţi pâinea şi cuţitul – zise D. Avem neapărat nevoie de cărbuni.

— Încă ceva – urmă Brigstock. Suntem oameni de afaceri, nu politicieni, şi nici cavaleri care pornesc în cruciade.

Vocea ascuţită a lordului Fetting se auzi de lângă cămin:

— Pantofii! Unde-mi sunt pantofii?

Domnul Forbes zâmbi şi începu iar să deseneze ochi rotunzi, cu gene lungi: se gândea, cumva, la ibovnica lui din Shepherd's Market? Avea aerul senzual al unui bărbat robust, care fumează pipă şi-şi ascunde virilitatea sub un costum de tweed.

Lordul Benditch interveni, cu o voce aspră şi dispreţuitoare:

— Brigstock vrea să spună că am putea primi din altă parte o ofertă mai convenabilă.

— Aţi putea, dar trebuie să vă gândiţi şi la viitor. Dacă ceilalţi vor câştiga războiul, ei vor înceta să vă fie clienţi. Au alţi aliaţi...

— Să nu mergem cu gândul atât de departe. Pe noi ne interesează profitul imediat.

— S-ar putea să constataţi că aurul lor oferă mai puţine garanţii decât hârtia noastră. La urma urmei, au furat acest aur. I-am putea da în judecată... Şi apoi, nu uitaţi că mai e şi guvernul dumneavoastră. A furniza cărbune rebelilor ar putea fi o acţiune ilegală.

— Dacă am cădea la învoială – spuse Brigstock, tăios – am fi dispuşi să primim treizeci la sută în bancnote, la cursul existent în ultima zi a livrărilor. Dar vă daţi seama, desigur, că orice

comision trebuie să fie suportat de către dumneavoastră... În ce ne priveşte, e maximum de concesii posibil.

— Comision? Nu prea înţeleg...

— E vorba, evident, de comisionul dumitale asupra tranzacţiei. Oamenii dumitale trebuie să se îngrijească de asta.

— Nici prin gând nu-mi trecea să cer un comision. Aşa se obişnuieşte? Nu ştiam, dar în orice caz n-aş fi cerut un comision.

— Eşti un agent neobişnuit – zise lordul Benditch privindu-l chiondorâş, ca şi cum D. ar fi proclamat o erezie sau s-ar fi făcut vinovat de vreun matrapazlâc.

— Înainte de a se încheia contractul, am dori să-ţi vedem scrisorile de acreditare – spuse Brigstock.

D. îşi duse mâna la buzunarul de la piept. Era de necrezut, dar hârtiile dispăruseră de-acolo! Cuprins de panică, începu să se scotocească de zor prin buzunar s nu găsi nimic. Ridicând privirea, văzu trei perechi de ochi care-l urmăreau: domnul Forbes încetase să deseneze şi se uita la el cu atenţie.

— E ceva nemaipomenit! exclamă D. Le aveam aici, în buzunarul de la piept...

— Poate că le-ai lăsat în pardesiu – spuse cu blândeţe domnul Forbes.

— Brigstock! Sună, te rog – porunci lordul Benditch, şi peste câteva clipe adăugă, adresându-se valetului, care tocmai intra: Adu pardesiul acestui domn!

Era o simplă formalitate: D. ştia că hârtiile nu se aflau în pardesiu, dar cum de dispăruseră? Nu cumva i le luase Currie? Nu, era cu neputinţă! Nimeni nu avusese posibilitatea, afară doar de...

Valetul se întoarse, cu pardesiul pe braţ. D. se uită în ochii lui impasibili, de slugă plătită, pentru a desluşi în ei vreun indiciu,

dar ochii aceştia nu exprimau nimic, nici măcar când valetul primea un bacşiş sau vreun şperţ.

— Ei bine? întrebă Brigstock, cu asprime în glas.

— Nu-s nici în pardesiu – răspunse D.

Deodată, în faţa căminului se ridică în picioare un om foarte bătrân:

— Când o să sosească odată individul ăla, dragă Benditch? Aştept de-o veşnicie!

— Se află aici în clipa de faţă

— S-ar fi cuvenit să mă preveniţi...

— Dormeai.

— Aiurea!

D. îşi scotoci, pe rând, toate buzunarele, apoi căută în căptuşeală, dar, fireşte, nu găsi nimic. Era din parte-i, un simplu gest teatral, menit să-i convingă că avusese, cândva, scrisorile de acreditare. Simţea însă, că joacă prost şi că de fapt nu dă impresia că se aştepta cu adevărat să găsească hârtiile.

— Chiar am dormit Brigstock?

— Da, lord Fetting

— Ei, şi ce-i dac-am dormit? Somnul ăsta m-a înviorat. Sper că n-aţi luat încă nicio hotărâre.

— Nu lord Fetting.

Brigstock părea senin şi satisfăcut, cu aerul că spune: *Eu, unul, am bănuit încă de la început*...

— Vrei să ne faci să credem că ai venit aici fără documentele respective? întrebă lordul Benditch. E foarte ciudat.

— Le aveam asupra mea Mi-au fost furate.

— Furate?! Când anume?

— Nu ştiu. În drum spre această încăpere.

— Oricum, situaţia e lămurită – conchise Brigstock.

— Care situaţie? întrebă lordul Fetting, pe un ton înţepat. N-am de gând să subscriu la ce-aţi hotărât voi.

— N-am hotărât nimic.

— Foarte bine – zise lordul Fetting. E nevoie de multă chibzuinţă.

— Vă rog să mă credeţi pe cuvânt – spuse D. Ştiu că nu vă pot oferi altceva decât cuvântul meu de onoare, dar ce interes aş avea să vă mint?

Brigstock se aplecă peste birou şi spuse, cu venin:

— Există, totuşi, un comision, la urma urmei!...

— Bine, Brigstock, dar dumnealui a refuzat comisionul – interveni Forbes.

— Da, l-a refuzat când şi-a dat seama că e inutil să spere c-o să-l capete.

— Discuţia asta e lipsită de sens, Brigstock – spuse lordul Benditch. Domnul acesta este fie autorizat, fie neautorizat să ducă tratative. Dacă este autorizat – şi o poate dovedi – sunt dispus să semnez un contract.

— Desigur, şi eu la fel – zise Forbes.

— Dar, domnul meu – urmă lordul Benditch – ca om de afaceri înţelegi, cred că nu putem semna un contract cu un agent neautorizat.

— Şi cred că ştii de asemenea – interveni Brigstock – că în ţara asta există o lege care-i pedepseşte pe cei ce încearcă să stoarcă bani sub o identitate falsă!

— Mai bine să aşteptăm cu toţii până mâine – îşi dădu cu părerea lordul Fetting. Noaptea e un bun sfătuitor.

„Ce-i de făcut? se întreba D. Ce-aş putea face acum?” Şedea în fotoliu, zdrobit Scăpase de toate capcanele, afară de ultima. Gândul că scăpase de celelalte nu-l consola de fel. Nu i rămânea decât lungul pelerinaj al întoarcerii – traversarea Canalului

Mânecii, trenul de Paris... În patrie, fireşte, nu va crede nimeni în povestea lui. Şi ar fi absurd să fi scăpat – fără niciun efort din parte-i – de gloanţele inamicului, pentru a cădea sub zidul unui cimitir, dincoace de frontiera propriei sale tabere! Ai lui îi executau pe trădători chiar în cimitir, ca să nu mai fie nevoie să le transporte cadavrele...

— Ei bine – rosti lordul Benditch – cred că nu mai rămâne nimic de spus Dacă, întorcându-te la hotel, îţi vei găsi scrisorile de acreditate, fii bun şi telefonează-ne de îndată. Avem şi un alt client... nu putem amâna la infinit această tranzacţie.

— Nu ai pe nimeni la Londra, care să poată garanta pentru dumneata? îl întrebă Forbes.

— N-am pe nimeni.

— Nu cred că are rost să-l mai reţinem – zise Brigstock,

— Desigur că e inutil să vă mărturisesc că m-am aşteptat la toate astea – spuse D. N-au trecut nici trei zile de când mă aflu în ţara asta. Dar în acest scurt interval, camera mi-a fost percheziţionată, iar eu am fost bătut. Puteţi vedea vânătăile. S-a şi tras asupra mea.

Privindu-le feţele, îşi aminti de avertismentul pe care i-l dăduse Rose: fără melodramă! Benditch, Fetting, Brigstock, toţi deveniseră gravi şi inexpresivi, ca un auditoriu prea select în faţa căruia D. ar fi spus o anecdotă cam deocheată.

— Sunt dispus să cred că ţi-ai pierdut, poate, hârtiile –, zise lordul Benditch.

— E clar că ne pierdem timpul – îşi dădu cu părerea Brigstock.

— Da, e absurd – spuse şi lordul Fetting. Doar există poliţia!

— Încă un lucru, domnule Benditch – zise D., ridicându-se în picioare. Fiica dumneavoastră ştie că s-a tras asupra mea. A văzut locul din care s-a tras şi a găsit chiar ea glonţul.

Lordul Fetting izbucni în râs:

— A, femeiuşca aceea! Ştrengăriță aia...

Neliniştit, Brigstock îl privi cu coada ochiului pe lordul Benditch: s-ar fi zis că vrea să spună ceva, dar nu îndrăzneşte.

— Vorbele fiicei mele nu pot servi drept mărturie în această casă – mârâi lordul Benditch, încruntându-şi sprâncenele şi privindu-şi mâinile enorme şi păroase.

— Atunci, nu-mi rămâne decât să vă spun la revedere – zise D. Dar să ştiţi că n-am isprăvit. Vă implor să nu vă pripiţi.

— Nu ne pripim niciodată – protestă lordul Fetting.

D. străbătu lunga şi recea încăpere – era ca începutul unei retrageri: nimeni nu i-ar fi putut spune dacă un popas înainte de a ajunge la zidul din cimitir era sau nu cu putinţă. În vestibul îl zări pe L. care aştepta. Simţi, fireşte, o mică satisfacţie la gândul că acesta fusese lăsat să aştepte câteva minute, ca un personaj lipsit de importanţă. L. stătea în picioare şi se uita cu un aer prea voit indiferent, la Nell Gwyn şi la heruvimii ce-o împresurau. Nici nu-şi întoarse capul: era ca un fost patron, pe care împrejurările vitrege îl silesc să întoarcă spatele unui fost subaltern; aplecându-se asupra tabloului, părea să examineze îndeaproape spatele ducelui de St. Albans.

— În locul dumitale, aş fi mai precaut – i se adresă D. Fireşte ai o mulţime de agenţi, dar jocul dumitale se joacă de obicei în doi.

Îşi întoarse, posomorât, faţa de la heruvimi pentru a-l privi pe acest om lipsit de simţul distincţiilor sociale.

— Presupun că te vei întoarce cu primul vapor, dar dac-aş fi în locul dumitale m-aş opri în Franţa.

— Nu plec din Anglia.

— La ce-ţi mai foloseşte să rămâi?

D. nu-i răspunse: nu-i trecea prin minte nimic. Tăcerea lui păru să-l descumpănească pe L., care rosti cu gravitate:

— Te sfătuiesc...

Prin urmare, exista încă un unghi de vedere prin care mai putea să pară periculos! Din ce motiv? Oare din cel mai simplu?

— Ai comis greşeli – îi spuse D. Bătaia aceea, de pildă... Domnişoara Cullen n-o să-ţi susţină niciodată afirmaţia că am furat maşina. Şi apoi încercarea de a mă împuşca!... Nu eu am găsit glonţul, ci domnişoara Cullen. Am de gând să depun plângere...

Se auzi o sonerie. Valetul apăru, prea repede şi prea fără zgomot:

— Lordul Benditch vă aşteaptă, sir.

L. nu-l învrednici nici măcar cu o privire (ceea ce era destul de semnificativ).

— Dac-ai vrea măcar să-ţi dai cuvântul de onoare – i se adresă el lui D. – ai fi scutit, atunci, de alte neplăceri.

— Îţi dau cuvântul că reşedinţa mea în următoarele câteva zile va fi Londra.

Începuse să-şi recapete încrederea: înfrângerea nu fusese definitivă. L. era neliniştit de ceva şi părea dornic să discute, să pledeze. Ştia, evident, un lucru de care D. n-avea habar.

Se auzi soneria de la intrare şi valetul merse să deschidă. Era Rose: intra ca o străină în propria-i casă!

— Voiam să mai apuc...

Văzându-l pe L., Rose nu-şi sfârşi gândul.

— Ce adunare! exclamă ea.

— Tocmai încercam să-l conving că nu-ţi furasem maşina, spuse D.

— Bineînţeles că nu!

L. se scuză, cu o plecăciune:

— Nu-l pot lăsa pe lordul Benditch să aştepte.

Valetul deschise uşa, iar L. se mistui în încăperea aceea uriaşă.

— Ei bine – începu Rose – îţi aminteşti ce mi-ai spus în legătură cu sărbătorirea victoriei?

Îl înfrunta cu un aer de prefăcută nonşalanţă: fireşte, nu-i uşor lucru să te întâlneşti din nou cu un om căruia i-ai spus că-l iubeşti. D. se întreba dacă Rose va încerca să se justifice.

— Am ajuns într-un hal! Spune-mi, eram foarte beată? Nu ai uitat, sper, discuţia noastră de aseară.

Era de o onestitate înspăimântătoare.

— Îmi amintesc de tot ce-ţi aminteşti. Dar n-avem ce sărbători. Mi-au furat scrisorile de acreditare.

— Te-au rănit, cumva? întrebă ea precipitat.

— A, nu, au făcut-o fără să-mi provoace durere. Spune-mi, te rog, valetul care ţi-a deschis uşa o nou aici?

— Nu ştiu.

— A, da...

— Nu cumva îţi închipui că locuiesc aici? se burzului ea, dar abandonă repede acest subiect. Ce le-ai spus? îl întrebă.

— Adevărul.

— Toată melodrama?

— Da.

— Doar te avertizasem! Cum a reacţionat Furt?

— Furt?

— Adică Forbes. Eu îi spun totdeauna Furt.

— Nu ştiu. Cel mai mult a vorbit Brigstock.

— Furt e un om cinstit... *în felul lui*.

Buzele i se înăspriseră parcă, rostind acest „în felul lui”. D. simţi din nou o imensă milă pentru fata asta, care stătea ca o străină în casa tatălui ei şi care trăia într-o atmosferă de izolare şi suspiciune, printre detectivi particulari. Era atât de tânără, încât fusese desigur un copil când D. se însurase. Timpul operează atât de repede schimbările cele mai îngrozitoare!

— Nu există la ambasada voastră vreun funcţionar care ar putea să garanteze pentru dumneata? îl întrebă Rose.

— N-aş crede. De altfel, n-avem încredere în ei... decât, poate în al doilea secretar.

— Merită să încerci. Voi vorbi cu Furt. Nu-i un imbecil.

Apăsă pe butonul unei sonerii.

— Aş vrea să stau de vorbă cu domnul Forbes – îi spuse ea valetului.

— Regret, doamnă, dar e în şedinţă.

— Puţin îmi pasă. Spune-i că vreau să-i vorbesc numaidecât!

— Lordul Benditch a dat dispoziţii...

— Am impresia că nu ştii cine sunt. Pesemne că eşti nou aici. Nu-i treaba mea să-ţi cunosc faţa. Dar te sfătuiesc să mi-o cunoşti pe-a mea. Sunt fiica lordului Benditch

— Îmi pare foarte rău miss. Nu ştiam...

— Du-te şi spune-i ce te-am rugat. Vasăzică, e nou – adăugă ea, după ce valetul se depărtă.

Când uşa se deschise, putură auzi vocea, lui Fetting: „Nu-i nicio grabă. O noapte de somn.”

— Dacă ţi-a furat chiar el hârtiile? urmă Rose.

— Sunt sigur că el mi le-a furat.

— Atunci voi avea grijă să moară de foame! izbucni ea furioasă. Niciun birou de plasare din Anglia nu-i va da de lucru!...

Domnul Forbes îşi făcu apariţia.

— Furt, vreau să-mi faci un serviciu – îl întâmpină ea.

Domnul Forbes închise uşa în urma lui şi spuse

— Orice doreşti.

Era ca un potentat oriental în pantaloni de golf, gata să promită cele mai fabuloase comori.

— Imbecilii ăştia nu vor să-l creadă – începu ea să-i explice.

Ochii lui Forbes se umeziră privind-o: orice-ar fi pretins detectivii particulari, era iremediabil îndrăgostit de ea.

— Scuză-mă, dar povestea dumitale mi se pare cam fantastică – i se adresă el lui D.

— Eu am găsit glonţul – interveni Rose.

— Am spus fantastică, nu imposibilă – se justifică el.

Undeva, foarte departe în trecutul lui, se întindea deşertul, mărginit de Marea Moartă şi de peisajul dezolant al munţilor se întindea drumul sângeros al Ierihonului. Convingerile lui aveau o temelie solidă.

— Ce fac ăia acolo? îl întrebă Rose.

— Nu prea fac mare lucru. Bătrânul Fetting e o frână grozavă, ca şi Brigstock, de altfel... Să nu-ţi închipui că este sigurul în care Brigstock n-are încredere – adăugă el, adresându-se lui D.

— Dac-am putea să-ţi dovedim că nu minţim! spuse Rose.

— Vorbeşti la plural?

— Da, e vorba de noi.

— Dacă-mi faceţi dovada, voi semna un contract pentru cantitatea pe care-o pot livra eu însumi. Nu va acoperi complet nevoile, dar ceilalţi îmi vor urma exemplul.

Domnul Forbes îi privea cu nelinişte, ca şi cum s-ar fi temut de ceva: pesemne că trăia veşnic terorizat de ideea de a citi în presă vreun anunţ privitor la căsătoria fiicei lui Benditch. Sau de a auzi vreun zvon sinistru în acest sens.

— N-ai vrea să mergi chiar la ambasadă? îl întrebă ea.

— Mi s-a părut că spuneai...

— Asta nu-i ideea mea – îl lămuri D. N-am impresia că ar putea folosi la ceva. De altfel, ai mei n-au încredere în ambasador... Dar nu se ştie niciodată...

Se urcară tăcuţi, în maşină, care porni încet prin ceaţă. La un moment dat, Forbes spuse:

— Mi-ar plăcea să redeschid minele. Muncitorii de acolo trăiesc ca vai de lume...

— Şi ce-ţi pasă ţie de ei, Furt?

Domnul Forbes îi răspunse cu un surâs amar.

— Nu-mi place să fiu detestat.

Ochii lui de culoarea stafidei se cufundară apoi din nou în lumina galbenă a zilei: ochii aceştia aveau ceva din răbdarea lui Iacob. „La urma urmei – îşi spunea D. – poate că Iacob se consolase. Într-un fel sau altul sub cortul în care trăise vreme de şapte ani. Puteai, oare, să-i reproşezi ceva?”... Aproape că-l invidia pe Forbes; e mare lucru să fii îndrăgostit de o femeie vie, chiar dacă nu te alegi decât cu spaimă, gelozie şi suferinţă. Nu, nu era un sentiment lipsit de nobleţe!

La intrarea ambasadei, D. îi spuse:

— Cereţi să staţi de vorbă cu al doilea secretar... E singura şansă.

Intrară într-o sală, de aşteptare, ai cărei pereţi erau tapisaţi cu fotografii de dinainte de război.

— Ăsta-i locul în care m-am născut – zise D., arătând spre fotografia unui sătuc pierdut în munţi. Acum e în mâinile lor...

Se plimbă încet în jurul încăperii, vrând parcă să-l lase pe Forbes singur cu Rose. Fotografiile erau foarte proaste, de un pitoresc exagerat, cu nori masivi şi cu flori enorme. Recunoscu universitatea la care fusese conferenţiar: o clădire pustie şi ireală, ca o mănăstire.

Se deschise o uşă. Un individ cu înfăţişare de cioclu, îmbrăcat într-o haină neagră dominată de un guler alb, întrebă:

— Domnul Forbes?

— Prezenţa mea nu trebuie să vă stingherească – spuse D. Puneţi orice întrebare doriţi.

În încăpere se afla o bibliotecă: toate cărţile din rafturi păreau neatinse, în legăturile lor masive şi uniforme. Dramaturgul naţional, poetul naţional... D. se întoarse cu spatele la ceilalţi, prefăcându-se că cercetează cărţile.

Îl auzi pe domnul Forbes spunând:

— Am venit să cer unele informaţii. În numele meu personal şi al lordului Benditch...

— Am fi bucuroşi să vă putem fi de folos...

— Am luat contact cu un domn care pretinde că este agent al guvernului dumneavoastră... în legătură cu o comandă de cărbuni.

Funcţionarul ambasadei răspunse pe un ton înţepat:

— După ştiinţa mea, n-am primit nicio informaţie în acest sens... Îl voi întreba pe ambasador, dar sunt aproape sigur...

Vocea lui căpăta tot mai mult aplomb, pe măsură ce vorbea.

— S-ar putea, totuşi, să nu fiţi la curent – replică domnul Forbes. E vorba de un agent secret...

— E puţin probabil.

— Sunteţi al doilea secretar? îl întrebă Rose, pe un ton tăios.

— Nu, doamnă. Regret, dar al doilea secretar e în concediu. Eu sunt primul secretar.

— Când se va întoarce din concediu?

— Nu se mai întoarce la noi...

„Acesta era, probabil, sfârşitul” – îşi spuse D.

— Dumnealui afirmă că i s-au furat scrisorile de acreditare zise domnul Forbes.

— Regret, dar... din păcate... nu ştim nimic... De altfel, după cum vă spuneam, mi se pare foarte puţin probabil...

— Domnul acesta nu este un necunoscut – interveni Rose Este un savant... profesor la universitate...

— În cazul acesta, ne va fi uşor să vă informăm.

„Ce temperament de luptătoare avea fata asta!” îşi spuse D., plin de admiraţie; „totdeauna găsea argumentul cel mai nimerit.”

— E o autoritate în materie de limbi romanice – urmă ea. A editat manuscrisul de la Berna al „Cântecului lui Roland. Numele lui este D.

Se aşternu o tăcere penibilă, apoi diplomatul spuse:

— Regret, dar... numele acesta îmi este cu totul necunoscut.

— Asta nu dovedeşte nimic, nu-i aşa? Poate că nu vă interesează limbile romanice.

— Bineînţeles – chicoti funcţionarul, sigur de sine – dar dacă aşteptaţi un minut-două, voi căuta numele într-un anuar.

D. se depărtă de bibliotecă şi-i spuse domnului Forbes:

— Mă tem că vă pierdeţi timpul de pomană.

— A, nu pun chiar atâta preţ pe timpul meu – răspunse domnul Forbes.

Nu-şi putea lua ochii de la fată: îi urmărea fiecare mişcare cu o senzualitate melancolică şi obosită. Rose stătea acum lângă bibliotecă şi contempla operele poetului naţional şi ale dramaturgului naţional.

Scoase o carte dintr-un raft şi începu să-i întoarcă filele. Uşa se deschise din nou: era secretarul.

— Am căutat numele, domnule Forbes, şi nu l-am găsit. Nu există o asemenea persoană. Mă tem că aţi fost indus în eroare.

Rose se repezi la el, furioasă:

— E o minciună, nu-i aşa?

— De ce-as minţi, miss... miss...

— Cullen!

— Scumpă domnişoară Cullen. Războiul civil scoate la iveală asemenea false personalităţi.

— Dar atunci cum se explică numele tipărit aici? îl întrebă ea, arătând spre cartea deschisă pe care o ţinea în mână. Nu înţeleg

ce scrie, dar numele ăsta e clar, nu mă pot înşela în această privinţă... Desluşesc şi cuvântul Berna. Am impresia că este un anuar.

— Foarte ciudat. Îmi permiteţi să văd şi eu? Poate că, dat fiind că nu cunoaşteţi limba...

— Având în vedere că eu o cunosc, v-aş putea citi pasajul – se amestecă D. Da, e precizată data numirii mele în calitate de conferenţiar la Universitatea din Z. E pomenită şi lucrarea mea despre manuscrisul din Berna. Nimic nu lipseşte...

— Dumneata eşti persoana în chestiune?

— Da.

— Îmi permiteţi să văd şi eu cartea?

D. i-o dădu. „Dumnezeule! Rose a învins!'; îşi spunea. Forbes o privea cu admiraţie.

— A, îmi pare rău, domnişoară Cullen – zise secretarul. Felul cum aţi pronunţat dumneavoastră numele m-a indus în eroare. Fireşte că-l cunoaştem pe D. Este unul dintre cei mai preţuiţi cărturari ai noştri...

Lăsă ultimele cuvinte suspendate în aer: s-ar fi zis că e o capitulare totală, dacă nu şi-ar fi aţintit tot timpul ochii asupra fetei, nu asupra omului despre care vorbea. Era limpede că, pe undeva, se ascundea o capcană!

— Ai văzut?! exclamă Rose, adresându-se lui Forbes.

— Dar savantul despre care vorbim – urmă diplomatul pe un ton blajin – nu mai este în viaţă A fost împuşcat de rebeli în închisoare.

— Nu-i adevărat! protestă D. Am fost obiectul unui schimb de prizonieri. De altfel, iată paşaportul meu.

Din fericire, nu-l pusese în acelaşi buzunar cu celelalte acte. Secretarul i-l luă din mână.

— Ce mai ai de spus acum? îl întrebă D. O fi şi paşaportul fals?

— A, nu! Cred că e un paşaport autentic. Numai că nu-i al dumitale! N-aveţi decât să priviţi fotografia...

Şi le întinse celorlalţi paşaportul. D. îşi aminti de strania faţă surâzătoare, pe care o privise la Dover, în biroul paşapoartelor. De bună seamă, nimeni nu putea crede...

— Războiul şi închisoarea pot schimba un om – exclamă el deznădăjduit.

— Există, desigur, o mare asemănare – spuse cu blândeţe domnul Forbes

— Fireşte – replică secretarul. Doar n-ar fi ales un...

— E faţa lui! îl întrerupse Rose furioasă. Îi recunosc faţa! Ajunge s-o priveşti cu atenţie...

D. desluşi însă o umbră de îndoială în această mânie căreia fata i se abandona numai şi numai pentru a încerca să se convingă pe sine.

— Nu putem şti cum şi-a procurat acest paşaport – urmă Secretarul.

Apoi, întorcându-se spre D.:

— Voi avea grijă să fii pedepsit cum se cuvine... Da, da, voi avea grijă!

Şi adăugă, îndulcindu-şi glasul:

— Sunt dezolat, domnişoară Cullen, dar e vorba de unul dintre cei mai eminenţi cărturari ai ţării mele...

Vorbea într-un fel extraordinar de convingător. D. se simţea măgulit, avea senzaţia ciudată pe care-o încerci auzindu-te lăudat de un altul.

— Ar fi mai bine să lăsăm poliţia să limpezească lucrurile, spuse domnul Forbes. Eu, unul, nu mai sunt în stare.

— Dacă-mi permiteţi, telefonez numaidecât la poliţie – zise secretarul şi aşezându-se la o măsuţă, ridică receptorul.

— Ce de acuzaţii se abat asupra capului meu, deşi sunt dat drept mort! mormăi D.

— Alo? Scotland Yard-ul? începu secretarul.

Şi preciză numele ambasadei.

— Întâi m-au acuzat că ţi-am furat maşina...

Secretarul continua să vorbească la telefon:

— Paşaportul a fost vizat la Dover, acum două zile. Da, acesta e numele.

— Pe urmă, domnul Brigstock a vrut să mă bage la puşcărie pentru tentativă de a stoarce bani în mod fraudulos. Nu pricep de ce?

— Înţeleg – urmă secretarul. Da. Da. Totul corespunde... Desigur, îl ţinem aici.

— Iar acum sunt acuzat că m-am folosit de un paşaport fals. Iată un cazier cam încărcat pentru un conferenţiar universitar.

— Nu glumi! îl dojeni Rose Ceea ce se întâmplă e absurd! Eşti D., ştiu bine că eşti D. Dacă nici dumneata nu eşti un om cinstit, atunci toată lumea asta putredă...

Secretarul o întrerupse:

— Poliţia îl caută deja pe individul acesta... Nu încerca s-o ştergi! Am un revolver în buzunar. Poliţia vrea să-ţi pună câteva întrebări...

— Nu-s doar câteva. Furtul unei maşini... Tentativa de a stoarce bani... Paşaport fals...

— Poţi adăuga şi moartea unei fetiţe – spuse secretarul.

IV

Coşmarul reîncepea. Violenţa îl însoţea peste tot pe D. – era un caz molipsitor. Ca un purtător de bacili de tifos, era vinovat de moartea altora.

— Ce fetiţă? bâigui el prăbuşindu-se într-un fotoliu.

— Vei afla în curând – îi răspunse secretarul.

— Cred c-ar fi mai bine să plecăm – zise domnul Forbes.

Părea profund nedumerit de tot ce se-ntâmplă.

— Aş prefera să rămâneţi – spuse secretarul. Probabil că vor dori să afle exact ce-a făcut în tot acest timp.

— Eu, una, rămân – exclamă Rose. E de-a dreptul fantastic, nebunie curată!... Le poţi spune unde-ai fost începând de azi-dimineaţă?

— Da, desigur – răspunse D. Am martori pentru fiecare minut al zilei.

Disperarea începu să scadă: era evident, o greşeală la mijloc, iar duşmanii lui nu-şi puteau permite prea multe greşeli. Deodată însă îşi aminti că, undeva, exista un cadavru: în privinţa asta, nu putea fi nicio greşeală. Simţea mai degrabă milă decât groază: te obişnuieşti atât de uşor cu moartea altora!

O auzi pe Rose spunând:

— Doar nu crezi, Furt, în toată povestea asta!

Încă o dată D. desluşi o undă de îndoială în vorbele ei.

— Nu ştiu ce să zic, e foarte ciudat – răspunse domnul Forbes.

Dar ea nu se lăsă şi găsi din nou argumentul cel mai potrivit.

— Dacă ar fi un impostor, pentru ce s-ar mai osteni cineva să-l împuşte?

— Ştiu eu dac-au încercat efectiv să-l împuşte?

Secretarul stătea lângă uşă politicos, cu aerul că nu ascultă.

— Bine Furt. Dar am găsit eu însumi glonţul!

— Un glonţ poate fi pus oriunde, chiar cu mâna.

— Refuz să cred...

D. observă că Rose nu mai spunea categoric: nu cred!

— Ce-au să mai inventeze acum? i se adresă ea.

— Ar fi mai bine să pleci – o rugă domnul Forbes.

— Unde?

— Acasă.

Rose izbucni într-un râs isteric. Nimeni nu mai scoase o vorbă. Rămaseră toţi în aşteptare. Domnul Forbes începu să privească atent fotografiile de pe pereţi, ca şi cum acestea ar fi avut o mare importanţă. Deodată se auzi soneria de la intrare. D.se ridică.

— Rămâi locului! îi porunci secretarul. Poliţiştii au să intre îndată.

Pe uşă intrară doi indivizi arătau ca un negustor însoţit de un băiat de prăvălie. Cel cu mutră de negustor zise:

— Domnul D?

— Da.

— Fiţi bun şi veniţi până la comisariat, spre a răspunde la câteva întrebări.

— Vă pot răspunde chiar aici la orice întrebare.

— Cum doriţi, domnule.

Aşteptă în tăcere să iasă ceilalţi.

— Nu mă deranjează prezenţa acestor persoane – zise D. Dacă doriţi să aflaţi cum mi-am petrecut timpul, dumnealor pot fi de folos.

— E exclus să fi comis vreun delict! izbucni Rose. Vă poate aduce martori pentru orice minut din această zi...

Comisarul spuse, cam stânjenit:

— E o chestiune serioasă, domnule. Ar fi mai bine pentru noi toţi să veniţi la comisariat...

— Atunci, arestaţi-mă.

— Nu vă pot aresta aici, domnule. Şi-apoi... încă nu e cazul.

— Atunci, continuaţi. Formulaţi-vă întrebările...

— Am impresia, domnule, că aţi cunoscut-o pe domnişoara Crole.

— Aud pentru prima oară acest nume.

— Ba da, aţi cunoscut-o. Locuiţi la hotelul unde lucra.

— Nu cumva vorbiţi de Elsa? întrebă D. ridicându-se şi înaintând spre comisar cu mâinile întinse într-un gest rugător: Sper că nu i-au făcut vreun rău!

— Nu ştiu despre cine vorbiţi, domnule, dar fetiţa e moartă.

— Dumnezeule! exclamă D. Eu sunt de vină!

Comisarul urmă cu blândeţea unui medic faţă de pacientul său:

— Trebuie să vă previn domnule, că tot ceea ce spuneţi...

— A fost un asasinat!

— Poate că da, din punct de vedere tehnic.

— Cum adică, tehnic?

— Să lăsăm asta deocamdată, domnule. În clipa de faţă nu ne interesează decât faptul că... fata pare să fi sărit pe fereastră de la ultimul etaj.

D. îşi aminti de trotuarul pe care-l întrezărise prin ceaţă, undeva, foarte jos. O auzi pe Rose spunând:

— Nu poate fi amestecat în treaba asta! De la amiază s-a aflat în casa tatălui meu!

D. îşi aminti cum îi parvenise ştirea despre moartea nevesti-si; fusese convins că o asemenea veste nu-l va mai putea zgudui niciodată. Cel care-n trecut prin foc nu se teme de o opăreală. Dar acum, moartea îi răpise parcă unicul copil. Cât de speriată trebuie să fi fost sărmana înainte de a se arunca pe fereastră! De ce, de ce, de ce?

— Aveaţi relaţii intime cu fata, domnule?

— Nu! Bineînţeles că nu! Doar era un copil.

Toţi îl priveau cu luare-aminte. Buzele comisarului părură să se crispeze sub mustaţa de negustor respectabil:

— Aţi face mai bine să plecaţi, doamnă. Lucrurile astea nu-s făcute pentru urechile unei doamne.

— E o eroare la mijloc! protestă Rose, Sunt sigură că e o eroare!

Domnul Forbes o apucă de braţ şi o duse afară. Comisarul îi spuse secretarului:

— V-aş ruga să mai rămâneţi, domnule. Poate că dumnealui doreşte să fie interogat în prezenţa unui funcţionar al ambasadei dumisale.

— Aceasta nu-i ambasada mea – replică D. E evident. Dar n-are a face. Continuaţi.

— Un anume domn Muckerji, cetăţean indian, care locuieşte în hotelul dumneavoastră, a declarat că azi-dimineaţă a văzut-o pe fată dezbrăcându-se în camera dumneavoastră.

— E absurd! Cum putea să vadă aşa ceva.

— Nu ascunde câtuşi de puţin faptul că s-a uitat prin gaura cheii. Pretinde că strânge dovezi – nu ştiu pentru ce anume. Spune că fata şedea pe patul dumneavoastră şi-şi scotea ciorapii

— Aha! Acum înţeleg!

— Continuaţi să tăgăduiţi că aveaţi relaţii intime cu fata?

— Da.

— Atunci, ce făcea acolo?

— Îi încredinţasem, în ajun nişte hârtii de valoare, ca să mi le păstreze. Fata le-a vârât în pantof, sub ciorap. Vedeţi dumneavoastră, aveam motive serioase să bănuiesc că odaia îmi va fi percheziţionată, sau chiar că voi fi atacat.

— Ce fel de hârtii, domnule?

— Hârtii din partea guvernului meu, prin care acesta mă împuternicea să tratez anumite afaceri.

— Dar dumnealui neagă că sunteţi efectiv domnul D. şi pretinde că aţi călătorit cu paşaportul unui mort.

— Fireşte, are motivele lui s-o facă!

Iţele se împleteau strâns în jurul lui, legându-l din ce în ce mai zdravăn.

— Aş putea să văd şi eu hârtiile acelea? întrebă comisarul.

— Mi-au fost furate!

— Unde?

— În casa lordului Benditch.

Bineînţeles, povestea asta părea neverosimilă. Adăugă totuşi, cu un soi de amuzament lugubru:

— De către valetul lordului Benditch.

Se făcu linişte; nimeni nu scotea o vorbă, iar comisarul nu se osteni nici măcar să noteze această declaraţie. Ajutorul comisarului îşi ţuguie buzele şi-şi lăsă privirea să plutească prin încăpere, ca şi cum poveştile pe care le putea debita un criminal nu l-ar mai fi interesat câtuşi de puţin.

— Aşadar, să revenim la fata aceea – rosti în cele din urmă comisarul şi făcu o pauză, ca pentru a-i da un răgaz lui D. să-şi

revizuiască afirmaţiile. Nu ne-aţi putea da vreo lămurire în legătură cu această... sinucidere?

— N-a fost o sinucidere!

— Era nefericită?

— Nu astăzi, în orice caz.

— Aţi ameninţat-o cumva că o veţi părăsi?

— Nu eram ibovnicul ei, vă repet! Nu sunt un corupător de minore!

— Nu cumva i-aţi sugerat, din întâmplare, ideea unei sinucideri în doi?

Îl luase gura pe dinainte: sinucidere în doi! Aşadar, asta voise să spună comisarul vorbind de un „asasinat din punct de vedere tehnic”... Îşi închipuiau că D. o adusese pe fetiţă la paroxism, pentru ca el însuşi să se retragă liniştit, ca un laş de cea mai abjectă speţă! Ce Dumnezeu îi făcuse să pornească pe o asemenea pistă?

— Nu! răspunse el obosit.

— În fond, pentru ce aţi tras tocmai la acel hotel? îl întrebă comisarul, privind spre fotografiile vulgare de pe pereţi.

— Camera îmi fusese reţinută încă înainte de sosirea mea.

— Vasăzică o cunoşteaţi dinainte pe fată?

— Nu! Da’ de unde! N-am mai fost în Anglia de aproape optsprezece ani încoace!

— Aţi ales un hotel cam ciudat.

— Superiorii mei l-au ales.

— Totuşi, la biroul paşapoarte din Dover aţi indicat ca adresă „Strand Palace”.

D. se simţea ispitit să capituleze: fiece mişcare făcută din clipa debarcării lui în Anglia părea să adauge încă un nod la propriu-i ştreang. Spuse, totuşi, cu îndârjire:

— Credeam că-i o simplă formalitate.

— Cum aşa?

— Funcţionarul mi-a făcut cu ochiul.

Comisarul scoase un oftat şi păru dornic să-şi închidă carnetul.

— Vasăzică, nu ne puteţi da nicio lămurire în privinţa acestei... sinucideri?

— Fetiţa a fost asasinată de către administratoare şi de către un individ pe nume K.

— Din ce motiv?

— Încă nu sunt sigur.

— În cazul ăsta, veţi fi cred surprins să aflaţi că fata a lăsat o declaraţie...

— Nu cred!

— Lucrurile s-ar simplifica mult pentru noi toţi, dacă aţi binevoi să faceţi dumneavoastră însăşi o declaraţie sinceră – zise comisarul.

Şi adăugă, cu dispreţ:

— Aceste cazuri de sinucidere în doi nu sunt pasibile de spânzurătoare – deşi personal aş dori să fie pedepsite mai aspru.

— Aş putea să văd şi eu declaraţia fetei?

— N-am nimic împotrivă să vă citesc câteva fragmente – dacă asta vă poate ajuta să vă hotărâţi.

Comisarul se rezemă de spătarul fotoliului şi-şi drese glasul, ca şi cum s-ar fi pregătit să citească un poem sau un eseu scris de el însuşi. D. şedea cu mâinile lăsate pe coapse şi cu ochii aţintiţi asupra secretarului: trădarea părea să întunece ca o umbră lumea toată. „Acesta e sfârşitul – îşi spunea. Cum e posibil să ucizi un copil în felul acesta?!” Îşi aminti de hăul adânc dintre fereastră şi trotuarul îngheţat şi se întrebă cât de lungi pot să pară două secunde, când te prăbuşeşti fără speranţă.” Se simţi zguduit de o mânie oarbă. Se săturase să tot fie mutat de colo până colo ca un

pion: sosise momentul să acţioneze! Dacă voiau violenţă, o vor avea!

Stingherit de privirea lui, Secretarul începu să se foiască, şi vârî mâna în buzunarul unde-şi ţinea revolverul: pesemne că şi-l luase când ieşise ca să-i vorbească ambasadorului.

Comisarul începu să citească:

— „Nu mai pot îndura o astfel de viaţă. Astă-seară mi-a spus că vom pleca amândoi pentru totdeauna."

Se opri. Pentru a comenta:

— Ţinea un jurnal, săraca. Şi nu scrie de loc rău, după cum vedeţi!

Se înşela, însă: jurnalul era scris într-un stil îngrozitor, întocmai ca revistele pe care le citea. Dar D. Auzea parcă tonul glasului ei şi frazele stângace care i se poticneau pe buze. Deznădăjduit, jură în sinea lui: cineva va trebui să moară! Făcuse un asemenea jurământ şi atunci când nevasta lui fusese împuşcată, dar nu-l împlinise!

— „Astă-seară – urmă comisarul – am crezut că iubeşte pe alta. Dar el m-a asigurat că nu. N-am impresia că-i unul dintre acei bărbaţi care trec din floare în floare. I-am scris Clarei în legătură cu planul nostru. Cred că o să-i pară rău."

Comisarul comentă, emoţionat:

— Unde-o fi învăţat să scrie aşa frumos? Parc-ar fi un roman!

— Clara e o tânără prostituată – zise D. Cred c-o puteţi găsi destul de uşor. S-ar putea ca scrisoarea pe care i-a trimis-o fetiţa să lămurească lucrurile.

— Ce-i scris aici mi se pare destul de clar.

— Planul nostru – continuă D posomorât – se reducea la atâta: urma ca astăzi s-o scot din hotel

— O minoră...

— Nu sunt o brută: o rugasem pe miss Cullen să-i găsească o slujbă.

— S-ar putea, deci, spune că aţi convins-o să fugă cu dumneavoastră, promiţându-i o slujbă?

— Ar fi cu totul neadevărat.

— Totuşi, chiar aşa aţi declarat. Dar ce-i cu femeia aceea pe nume Clara? Ce rol joacă în toată povestea asta?

— Îi promisese fetiţei s-o angajeze în calitate de cameristă. Nu mi s-a părut o slujbă convenabilă.

Comisarul începu să scrie:

— „Fetiţei i s-a oferit o slujbă la o tânără doamnă, dar oferta nu mi s-a părut convenabilă, aşa încât am convins-o să fugă cu mine.”.

— Am impresia că nu scrieţi la fel de frumos ca fetiţa – îl întrerupse D.

— Nu-i un subiect de glumă!

Mânia creştea în D. încet, ca un cancer. Începură să-i vină în minte fraze răzleţe: „Mai toţi clienţii cer scrumbie afumată”...; îşi amintea şi de felul cum scutura din cap, de teama ei de a rămâne singură, de îngrozitoarea candoare a devotamentului ei.

— Nu glumesc de loc. Vă repet că nu poate fi vorba de o sinucidere. Îi acuz pe administratoare şi pe domnul K. de omor premeditat. Fetiţa a fost, cu siguranţă, împinsă...

— Numai noi avem căderea de a acuza – îl întrerupse comisarul. Administratoarea a fost, fireşte, interogată. Părea foarte zguduită. A recunoscut că fusese supărată pe fetiţă din cauză că era şleampătă. Cât despre domnul K., nici n-am auzit de el. La hotel nu locuieşte nimeni cu numele ăsta.

— Vă previn că, dacă nu acţionaţi dumneavoastră, voi acţiona eu însumi.

— Destul! zise comisarul. Vă asigur că nu veţi mai acţiona în această ţară. E momentul să plecăm.

— N-aveţi suficiente dovezi ca să mă arestaţi.

— E adevărat că în legătură cu cazul pe care-l anchetăm, n-avem încă destule dovezi. Dar domnul aici de faţă afirmă că aveţi un paşaport fals.

— Foarte bine – răspunse D., apăsat. Vin cu dumneavoastră.

— Aveţi o maşină la poartă.

D. se ridică.

— Îmi puneţi cătuşe la mâini?

Comisarul se muie puţin.

— Nu cred că va fi necesar.

— Aveţi nevoie de mine? întrebă secretarul.

— Mă tem, domnule, că va trebui să veniţi la comisariat. Ştiţi, n-avem nicio autoritate în această clădire, ea face parte din ţara dumneavoastră. S-ar putea ca anumiţi politicieni să ne pună unele întrebări, de aceea v-am ruga să faceţi o declaraţie, precum că am venit aici la chemarea dumneavoastră. N-ar fi exclus să se ivească şi alte acuzaţii... Peters – adăugă el – du-te şi vezi dacă maşina e acolo. N-am niciun chef să aştept afară, pe o ceaţă ca asta...

Acesta părea să fie sfârşitul absolut – nu numai pentru Elsa, ci şi pentru mii şi mii de oameni din patria lui D., căci speranţa de a obţine cărbuni se spulberase. Moartea fetiţei nu era decât prima, şi poate cea mai oribilă dintre morţi, pentru că murise singură: ceilalţi vor muri laolaltă, în adăposturi subterane... Furia îl rodea încet... Da, fusese împins de colo până colo ca un pion... După ce Peters ieşi din încăpere, D. îi spuse comisarului:

— Satul acela de la poalele munţilor e locul meu de baştină.

Comisarul se întoarse şi privi fotografia de pe perete:

— E foarte pitoresc...

D îl pocni pe secretar drept în mărul lui Adam, la marginea gulerului alb şi înalt. Secretarul se prăbuşi cu un geamăt tic durere, încercând să-şi scoată revolverul din buzunar. Gestul acesta îl ajută pe D. să pună mâna pe armă înainte ca poliţistul să poată face vreo mişcare.

— Vă înşelaţi dacă vă închipuiţi că n-o să trag – spuse el repede. Sunt în serviciu comandat!

— Vă rog să fiţi rezonabil – rosti comisarul, ridicând calm mâna ca şi cum ar fi dirijat circulaţia Acuzaţiile ce vi se aduc n-au să vă coste mai mult de trei luni...

D îi porunci secretarului:

— Du-te la perete! Din clipa când am pus piciorul în ţara asta am avut o bandă întreagă de trădători pe urmele mele. Acum e rândul meu să trag.

— Lăsaţi arma jos! îl rugă comisarul pe un ton persuasiv. V-aţi ieşit din fire... Vom examina atent cazul dumneavoastră când vom ajunge la comisariat.

D. porni de-a-ndoaselea spre uşă.

— Peters! strigă comisarul

D pusese mâna pe clanţă: încercă s-o răsucească, dar întâmpină rezistenţă – cineva voia pesemne să intre. Lăsă clanţa şi se rezemă de perete, cu revolverul îndreptat asupra comisarului. Uşa se deschise brusc, ascunzându-l în spatele ei.

— Ce se întâmplă, dom’ sergent? întrebă Peters.

— Ia seama!

Dar Peters înaintase până-n mijlocul încăperii D. îşi aţinti revolverul asupra lui şi-i porunci:

— La perete, alături de ceilalţi!

— Vă comportaţi prosteşte – spuse comisarul. Chiar dacă veţi reuşi să ieşiţi de-aici, în câteva ore veţi fi prins. Lăsaţi jos revolverul şi să nu mai vorbim despre asta!

— Am nevoie de revolver.

Uşa era deschisă. D. se retrase încet şi o trânti în urma lui Neputând s-o încuie, le strigă celorlalţi:

— Trag în primul dintre voi care va deschide uşa!

Se afla în vestibul – o încăpere plină de portrete vechi, atârnate deasupra unor console de marmură.

— Ce faci? auzi el deodată vocea Rosei.

Se întoarse spre ea, cu revolverul în mână. Domnul Forbes era lângă ea.

— N-am timp de vorbă! îi răspunse. Fetiţa aceea a fost omorâtă. Cineva va trebui să plătească cu viaţa!

— Aruncă revolverul, imbecilule! îi spuse domnul Forbes. Suntem la Londra!

Fără să-l bage în seamă. D. urmă să i se adreseze Rosei:

— Mă numesc într-adevăr D.

Se simţea dator să-i mărturisească măcar atât: probabil că n-o va mai vedea, şi nu voia ca ea să-şi închipuie că absolut toţi bărbaţii cu care avea de-a face erau nişte mincinoşi.

— Trebuie să existe o posibilitate de a verifica – adăugă el.

Rose se uita ţintă la revolver, îngrozită: probabil că nici nu-l asculta.

— Odinioară, am donat Muzeului Britanic un exemplar al lucrării mele, dedicat personalului din sala de lectură, în semn de recunoştinţă.

Clanţă începu să se răsucească.

— Lasă clanţa, sau trag! răcni D.

Un individ în negru, cu o servietă sub braţ, cobora în fugă treptele largi de marmură.

— Dumnezeule! exclamă el, observând revolverul, şi rămase locului.

Vestibulul era destul de aglomerat acum şi toţi aşteptau să se întâmple ceva.

D. şovăia: era convins că Rose va spune ceva, ceva important, ca de pildă: „Noroc” sau „Fii prudent”. Dar ea rămase tăcută, cu ochii la revolver. Domnul Forbes fu cel care vorbi, cu mirare în glas.

— Doar ştii că afară aşteaptă o maşină a poliţiei!

Individul de pe scară exclamă iar, perplex:

— Dumnezeule!

Se auzi o sonerie, care amuţi numaidecât.

— Nu uita că au şi telefonul – spuse domnul Forbes.

D. uitase acest amănunt. Se retrase încet spre uşa cu geamuri a vestibulului, iar când ajunse acolo îşi vârî revolverul în buzunar şi ieşi repede afară Maşina poliţiei aştepta, lângă trotuar Dacă domnul Forbes i-ar fi anunţat pe cei doi poliţişti, D. n-ar fi avut nici zece metri avans. Începu să meargă cât putu de repede – nu îndrăznea s-o ia la fugă. Şoferul îi aruncă o privire bănuitoare. D uitase că n-avea pălărie. Prin ceaţă nu se vedea mai departe de cincisprezece douăzeci de metri. Privi înapoi peste umăr – poate că Forbes nu-i anunţase pe ceilalţi. Maşina nu se mai vedea – numai farul de la spate. D. începu să alerge în vârful picioarelor. În spatele lui se auzi deodată larmă de glasuri, apoi uruitul unui motor care demara. Îl urmăreau, deci. Alergă mai departe, dar nu vedea nicio scăpare. Nu observase că ambasada se afla într-un scuar cu o singură intrare; ca să ajungă acolo trebuia să străbată trei dintre laturile scuarului, căci la început mersese într-o direcţie greşită. Nu, nu avea destul timp... Auzi motorul maşinii, care pornise de-a dreptul, fără să mai întoarcă.

Să fi fost din nou sfârşitul? Pierzându-şi cumpătul, alergă în lungul grilajului, în aceeaşi direcţie ca şi maşina. Deodată mâna lui nu mai simţi grilajul: era un gol acolo – capătul unei scări ce

ducea spre un subsol. Coborî în fugă treptele şi se ghemui la perete, aşteptând să treacă maşina.

Pentru moment, ceaţa îl salvase: urmăritorii n-aveau cum să ştie că fusese doar cu câţiva paşi înaintea lor. Puteau foarte bine să creadă că, în clipa când ei se urniseră, el făcuse cale-întoarsă, pentru a ieşi înaintea lor în stradă.

Dar urmăritorii nu lăsau nimic la întâmplare. D. auzi un fluierat, apoi un zgomot de paşi care dădeau încet ocol scuarului: cei doi poliţişti luau, probabil, casă cu casă. Fiecare în altă direcţie. Maşina blocase desigur ieşirea spre stradă, iar celor doi poliţişti aveau să li se alăture în curând mulţi alţii. Încetaseră, oare, să se mai teamă de revolverul lui? Sau poate că în maşină se aflau arme? Habar n-avea de obiceiurile poliţiei engleze.

Urmăritorii se apropiau. Nicio fereastră nu era luminată. Poliţiştii nu puteau să-şi închipuie, desigur, că se ascunsese într-un subsol locuit. Se uită pe fereastră, dar nu putu vedea mare lucru – doar colţul unui divan Era probabil un apartament la subsol. Pe uşă zări un bileţel: „Nu iau lapte până luni”. Îl smulse. Lângă sonerie, o plăcuţă de aramă: Glover. Încercă uşa degeaba! Era închisă cu zăvorul şi cu cheia. Paşii se apropiau mereu, foarte încet. Căutau sistematic. Îi rămăsese o singură şansă: oamenii sunt de obicei neglijenţi. Scoase din buzunar un briceag şi-l vârî sub fereastră, săltând-o în sus.

Se strecură prin deschizătură şi se prăbuşi, fără zgomot, pe divan. De-acolo putu auzi paşii unui agent care cerceta scuarul chiar peste drum. D. era vlăguit, abia mai răsufla, dar încă nu îndrăznea să se odihnească. Închise fereastra şi aprinse lumina.

În încăpere plutea un miros greu, ce venea dintr-un vas ornamental aşezat pe consola căminului. Divanul era acoperit cu o cuvertură brodată, şi cu câteva perne albastre-portocalii. Mai era şi o sobă cu gaz.

D înregistra repede toate amănuntele, inclusiv acuarelele stângace de pe pereţi şi aparatul de radio aşezat lângă o măsuţă de toaletă. Totul părea să indice prezenţa unei femei în vârstă, nemăritată, şi cu foarte puţine preocupări. Deodată auzi paşi coborând spre subsol. Apartamentul nu trebuie în niciun caz să pară pustiu – îşi spuse. Puse în priză aparatul de radio şi-l deschise. O voce de femeie, foarte volubilă, tocmai spunea „Dar ce trebuie să facă tânără noastră gospodină dacă la masa ei nu încap decât patru scaune? De la vecini e adesea greu să împrumuţi într-un răstimp atât de scurt”...

D. deschise la întâmplare o uşă şi se pomeni în baie.... De ce n-ar pune cap-la cap două mese de aceeaşi înălţime? Golul dintre ele poate fi lesne acoperit cu o faţă de masă mai lungă Dar unde să găseşti o asemenea faţă de masă?...

Cineva – nu putea fi decât un poliţist – apăsă pe butonul soneriei de la intrarea subsolului.

...„Nu e nevoie să iei cu împrumut nici faţa de masă. Dacă ai o cuvertură de pat cât de simplă”...

Mânia continua să-i dicteze fiece mişcare: tot mai era împins de colo până colo, încă nu-i venise şi lui rândul! Deschise uşa unui dulap şi găsi ceea ce căuta: un brici dintre acelea pe care le folosesc femeile pentru a-şi depila subsuorile. Un săpun de ras şi un prosop. Îşi înfăşură prosopul în jurul gâtului şi-şi săpuni mustaţa şi cicatricea de pe bărbie. Auzi din nou soneria. Apoi o voce: „Aţi ascultat-o pe lady Mersham în cea de-a doua conferinţă din ciclul «Sfaturi pentru o tânără gospodină».”

D se îndreptă încet spre uşă şi o deschise. În prag stătea un poliţist, cu o hârtie mototolită în mână.

— Văzând că pe bileţel scrie „Nu iau lapte până luni”, am crezut că nu-i nimeni înăuntru şi că locatarii au uitat aprinsă lumina.

Poliţistul îl cerceta cu luare-aminte pe D. Acesta spuse, având grijă să pronunţe cât mai corect cuvintele, ca şi cum ar fi dat un examen în limba engleză:

— Bileţelul e de săptămâna trecută.

— N-aţi văzut cumva un străin?

— Nu.

— Buna ziua – zise poliţistul şi plecă îmbufnat.

Se întoarse însă brusc şi spuse tăios:

— Ciudat brici folosiţi!

D. îşi dădu seama că ţinea în mână briciul femeii.

— A, e al surorii mele. Mi l-am pierdut pe-al meu. Dar de ce-mi spui asta?

Poliţistul, un bărbat tânăr, se fâstâci:

— Aşa, într-o doară, sir. Trebuie să fim cu ochii în patru...

— Scuzaţi-mă, dar sunt foarte grăbit!

— În regulă, sir.

D. îl urmări din ochi pe poliţist până când acesta dispăru în ceaţă. Apoi închise uşa şi se întoarse în baie. Scăpase din capcană!

Îşi spălă gura de clăbuc: nu mai avea mustaţă! Ce deosebire enormă! Fără mustaţă, părea cu zece ani mai tânăr. Mânia îi clocotea în vine, ca un izvor de energie. Acum, le va plăti cu aceeaşi monedă. Le venise şi lor rândul, după ce-l hărţuiseră şi încercaseră, zadarnic, să-l împuşte. Să suporte şi ei toate astea la fel de bine ca el, dacă erau în stare! Gândindu-se la domnul K., la administratoare şi la fetiţa moartă, se întoarse în camera aceea de femeie, în care mirosea a trandafiri veştezi, şi-şi jură că, de-aici înainte, va fi el însuşi urmăritorul şi trăgătorul din umbră.

Partea a II-a

URMĂRITORUL

I

Vocea cavernoasă a spicherului de la B.B.C. anunţă: „Înainte de a vă da legătura cu studiourile noastre din nord, care transmit recitalul de orgă din sala Super-Palace din Newcastle, ascultaţi un apel urgent al Scotland Yard-ului:

— Poliţia caută un străin, pe nume D., care a fost arestat azi-dimineaţă la cererea ambasadei X şi care a evadat după ce l-a atacat pe secretarul ambasadei. E un individ de circa 45 de ani, înalt de un metru şaptezeci şi cinci, cu părul negru uşor încărunţit, cu o mustaţă stufoasă şi cu o cicatrice în partea dreaptă a bărbiei. Se crede că are un revolver asupra lui".

— Ce nostim! exclamă chelneriţa. Şi dumneavoastră aveţi o cicatrice. Vedeţi să nu daţi de bucluc!

— Nu, fii pe pace – răspunse D. Trebuie totuşi să fiu atent, nu-i aşa?

— Ce de lucruri se-ntâmplă pe lumea asta! zise chelneriţa. E îngrozitor, nu-i aşa? Azi-dimineaţă treceam pe stradă, când deodată văd o mulţime: cineva îşi luase viaţa, aruncându-se pe fereastră. Fireşte că m-am oprit ca să privesc, dar nu era nimic de văzut. Pe la prânz, m-am repezit până la hotel ca s-o văd pe Elsa

şi s-o întreb ce se întâmplase. Când mi s-a spus că chiar Elsa se omorâse, mi s-au muiat picioarele.

— Eraţi prietene?

— Eram prietena ei cea mai bună.

— Îmi închipui că eşti zguduită...

— Încă nu-mi vine să cred.

— Da. Pare de necrezut ca o fată de vârsta ei să-şi ia viaţa! O fi fost, poate, un accident?

— A, exclus! Dacă vreţi să ştiţi părerea mea, e un caz de disperare. Ştiu mai multe decât alţii, şi cred că fata a fost dezamăgită în amor.

— Zău?

— Da, de un bărbat însurat, care locuia în Highbury.

— Ai spus asta celor de la poliţie?

— Au să mă cheme la anchetă.

— Ea însăşi ţi-a mărturisit?

— A, nu! Avea o fire ascunsă. Dar ascultând una, alta, afli ce se întâmplă...

D. o privea îngrozit: asta se chema prietenie?! Se uita la ochişorii aceştia căprui care străluceau în timp ce-şi debita minciunile născocite ad-hoc.

Bărbatul din Highbury nu exista decât în creierul ei vulgar şi romanţios. Nu cumva ea îi împrumuta Elsei romanele alea ieftine, care-i influenţaseră vocabularul?

— Cred că piedica cea mare erau copiii – urmă chelneriţa.

Vocea ei vădea un soi de extaz al creaţiei. Elsa fiind moartă, viaţa ei putea fi reconstituită potrivit gustului fiecăruia.

— Elsa era nebună după el. Parcă-i făcuse farmece...

D. puse banii alături de farfurie şi spuse:

— Povestea dumitale m-a interesat foarte mult...

— A, n-o să pot uita aşa curând. V-am spus: mi se muiaseră picioarele...

D. ieşi în seara glacială. Numai hazardul îl adusese în acest restaurant, situat, ce-i drept, la doi paşi de hotel. Pornise într-acolo, ca să poată lua o hotărâre chiar la faţa locului. Toate ziarele scriau despre el: „Banditul de la ambasadă” îl privea dintr-un afiş lipit pe toate zidurile. Semnalmentele lui erau însoţite de acuzaţia ce i se aducea, şi anume că intrase în ţară cu un paşaport fals. Un ziar aflase, nu se ştie de unde, că trăsese la un hotel în care o slujnică se sinucisese chiar în dimineaţa aceea. Tipărind ştirea, ziarul promitea cititorilor noi amănunte senzaţionale în legătură cu acest misterios incident...

Ei bine, va avea el grijă ca ziarele să nu ducă lipsă de asemenea amănunte!

Porni cu paşi apăsaţi pe stradă în direcţia hotelului.

Ceaţa se risipise aproape cu totul. D. se simţea ca un actor dezvăluit brusc privirilor prin ridicarea cortinei. Se întreba dacă poliţia pusese vreun agent de strajă la hotel. Mergea cu băgare de seamă de-a lungul grilajului, prefăcându-se că citeşte un ziar de seară, care-i ascundea faţa... Nu era nimeni pe-aproape. Uşa de la intrare era, ca de obicei, deschisă. D. intră repede pe uşa interioară, cu geamuri, şi o închise în urma lui. Cheile atârnau în cârligele lor; luă cheia camerei lui. Deodată auzi un glas – al administratoarei – care întreba de la etajul întâi:

— Dumneata eşti, domnule Muckerji?

— Da – spuse D., nădăjduind că domnul Muckerji nu folosea o formulă specială...

La urma urmelor, intonaţiile tuturor străinilor se cam aseamănă. Administratoarea păru satisfăcută. D. nu-i mai auzi glasul. Întreaga clădire era cufundată într-o linişte stranie; ai fi zis că fusese atinsă de aripa morţii. Dinspre sufragerie şi dinspre

bucătărie nu se auzea niciun zgomot, nici măcar clinchet de furculiţe. Începu să urce, încet, treptele acoperite de covor. Uşa odăii administratoarei era pe jumătate deschisă. D. trecu pe lângă ea şi urcă scările de lemn. De la ce fereastră se aruncase fata? Vârî cheia în broasca uşii sale şi o deschise încetişor.

Undeva, cineva tuşea de zor. D. lăsă uşa întredeschisă în urma lui – voia să asculte. Mai devreme sau mai târziu va auzi paşii domnului K. Îl alesese pe domnul K. drept ţinta cea mai uşor de atins: va ceda mai repede decât administratoarea când se va strânge şurubul.

Pătrunse în încăperea întunecoasă: perdelele fuseseră trase, ca în odaia unui mort. Ajuns lângă pat, observă, îngrozit, că Elsa era acolo – întinsă pe pat, gata de înmormântare. Trebuiau, oare, să aştepte până la anchetă? Pesemne că aceasta era singura cameră vacantă – a fetei fusese probabil ocupată: viaţa mergea înainte... Elsa zăcea acolo ţeapănă, neprihănită, ireală. Oamenii compară de obicei moartea cu somnul, dar moartea nu seamănă decât cu ea însăşi. D. îşi aminti de o păsărică pe care o găsise moartă în fundul unei colivii: zăcea răsturnată pe spate, cu gheruţele ţepene, ca nişte vrejuri de viţă – o întruchipare desăvârşită a morţii. Văzuse morţi rămaşi pe străzi, după bombardamente: căzuseră în poziţii ciudate, ca nişte embrioni ghemuiţi în matricea lor. Dar în cazul de faţă, era cu totul altceva; poziţia era unică, rezervată pentru o ocazie unică. Nimeni nu putea să zacă în felul acesta, fie din pricina durerii, fie sub înrâurirea somnului.

Unii oameni se roagă: e o atitudine pasivă. El, unul, ardea de nerăbdare să treacă la fapte. Cadavrul întins pe pat îi spulberase parcă teama de suferinţă: acum ar fi putut să-l înfrunte pe şoferul acela, chiar pe o potecă singuratică. Frica i se părea o absurditate.

Nici nu se gândi să-i vorbească acestui corp neînsufleţit şi lipsit de auz: fetiţa nu mai era ea însăşi.

Deodată auzi paşi pe scări, apoi glasuri. Se ascunse după perdea, aşezându-se pe cerceveaua ferestrei, ca să nu i se vadă picioarele pe podea. În odaie se făcu lumină. Auzi vocea administratoarei:

— Puteam să jur că încuiasem uşa. Priveşte. Ea e!

— Ce frumoasă pare! rosti cu emoţie un glas de fată.

— Vorbea adesea despre dumneata, Clara – zise administratoarea, apăsat.

— Draga de ea! Nu mă miră... Ce crezi c-a putut s-o împingă la?...

— Nu se poate şti, niciodată... Inima omului e o taină pentru semenii săi...

Prin deschizătura dintre perdele, D. zări o fată drăguţă, deşi cam vulgară, cu faţa uşor mânjită de lacrimi.

— Aici s-a petrecut? întrebă fata, cu glas temător.

— Da. Pe fereastra aceea.

Fereastra asta, adică... Dar de ce nu se zbătuse? se întrebă D. De ce nu lăsase nicio urmă, pe care poliţia s-o poată desluşi?

— Chiar pe fereastra aceea?

— Da.

Începură să se mişte prin încăpere; nu cumva aveau de gând să se apropie de fereastră, dând astfel peste el? Paşii celor două femei se apropiară, dar se opriră, în clipa când Clara deschise din nou gura:

— Dac-ar fi venit la mine. Nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Se simţea bine aici... până la venirea lui...

— Cred şi eu că omul ăla are ceva pe conştiinţă! Totuşi, când sărăcuţa de ea mi-a scris c-o să fugă cu el, nu mi-aş fi închipuit că se gândea să fugă în felul ăsta.

Aşadar – îşi spuse D. – nici măcar scrisoarea aceea nu-i folosea la nimic. Sărmana Elsa rămăsese până-n ultima clipă în plin

echivoc, cu frazele ei de roman-foileton. O auzi pe administratoare spunând:

— Dacă n-ai nimic împotrivă, mă duc să-l chem şi pe domnul Muckerji. Dorea tare mult s-o vadă, pentru ultima oară.

— E normal, zise Clara.

Administratoarea ieşi. Prin deschizătură, D. o văzu pe Clara pudrându-se şi rujându-se: urma să apară, un bărbat... Îşi lăsă totuşi lacrimile – îi şedeau bine.

Administratoarea se întoarse, singură.

— E foarte ciudat: nu-i în camera lui!

— Poate că nu s-a întors.

— Ba da, l-am auzit când a intrat în vestibul ca să-şi ia cheia. L-am strigat, iar el mi-a răspuns.

— Poate că e... la locul ştiut...

— A, nu, am încercat uşa de la toaletă... Nu pot să pricep. A intrat cineva în hotel.

Părea neliniştită.

— Când se întâmplă asemenea lucruri începi parcă să te gândeşti la fantome, nu-i aşa?

— Mă duc puţin sus. Ca să văd cum merge treaba. Trebuie să pregătim camera pentru servitoarea cea nouă

— Elsa nu prea era vrednică, nu-i aşa, în ce priveşte curăţenia? Sărăcuţa de ea! Nu cred că mi-ar fi convenit. Ştii, când primeşti bărbaţi bine, curăţenia contează-foarte mult.

Prin crăpătura dintre perdele, D. îi văzu, o clipă, privirea condescendentă, aplecată asupra cadavrului rămas în umbră.

— Acum trebuie să plec. La ora opt fix am rendez-vous cu un domn, căruia nu-i place să aştepte.

Clara dispăru din câmpul lui vizual. O auzi pe administratoare

— Nu te superi că nu te conduc până jos, nu-i aşa, draga mea? Am atâta treabă...

D. rămase la pândă cu mâna pe revolver. Lumina se stinse, iar uşa se închise. Auzi cum se răsuceşte cheia în broască: administratoarea avea pesemne o cheie a ei. D. îi lăsă un mic avans, apoi ieşi de după perdea. Nu se mai uită la cadavru: fără glas şi fără gânduri Elsa nu-l mai interesa. Dac-ar fi crezut în Dumnezeu s-ar fi putut consola cu gândul că fetiţa scăpase de mizerie, îndreptându-se spre un viitor luminos. L-ar fi lăsat pe Dumnezeu să-i pedepsească pe vinovaţi. De altfel, nici nu e nevoie de vreo pedeapsă dacă socoţi că ucigaşul nu face altceva decât să-şi elibereze victima. D. nu avea însă acest soi de credinţă O lume în care oamenii nu erau trataţi potrivit meritelor lor îi apărea ca un haos, îl ducea la disperare.

Deschise uşa.

Auzi glasul administratoarei, cu un etaj mai sus. Închise încet uşa în urma lui, dar n-o încuie: mai bine să rămână perplecşi, bântuiţi de mister! Auzi deodată vocea domnului K.:

— Cred c-ai uitat, pur şi simplu. Ce altceva putea fi?

— Nu uit niciodată nimic – îi răspunse administratoarea. Şi, de altfel, cine putea să-mi răspundă, dacă nu domnul Muckerji?

— O fi ieşit din nou, după aceea.

— N-are obiceiul să se fâţâie aşa.

Urcând treptele, D. simţea un miros din ce în ce mai puternic de vopsele. În curând putu vedea interiorul odăii; aceasta era luminată, pe când el stătea în întuneric, ghemuit pe scară. Domnul K. stătea lângă fereastră, cu o bidinea în mână; acum. D. înţelese limpede ce se-ntâmplase: fata căzuse chiar de pe fereastra camerei ei. Existaseră urme, dar fuseseră şterse cu grijă. Camera fusese curăţată şi zugrăvită pentru servitoarea cea nouă; nu se mai vedea nicio urmă a crimei. Numai că domnul K.

mânuia cu stângăcie bidineaua (se temuse să angajeze un zugrav); pe haina lui se vedeau urme de vopsea verde; până şi ochelarii lui cu rame de oţel erau mânjiţi.

— Cine putea fi? întrebă domnul K.

— M-am gândit la D.

— A, n-ar fi îndrăznit! Cu siguranţă că n-ar fi îndrăznit, nu-i aşa?

Vocea lui cerea imperios o confirmare.

— Nu poţi şti niciodată ce-i în stare un om când nu mai are nimic de pierdut.

— Bine, dar el nu ştie asta... Chiar crezi că ar putea să fie pe-aici, undeva, în hotel?... Poate chiar lângă ea?

Şi adăugă cu o voce sugrumată:

— Dar ce-ar putea să urmărească?

— Ar putea să ne urmărească pe noi.

D. privi încântat faţa lui K., care se zbârcise înapoia ramelor de oţel: era limpede că n-avea puterea să reziste la presiune.

— Dumnezeule! exclamă domnul K. La radio s-a anunţat că are un revolver!

— Nu vorbi aşa tare! S-ar putea să audă! Nu putem şti unde se ascunde. Sunt sigură că am încuiat uşa.

— Trebuie, totuşi, să ştii dacă are sau nu cheia! răcni domnul K.

— Sst!...

Nici administratoarea nu prea era liniştită: faţa ei lată şi plină de pete era mai pământie ca oricând.

— Când mă gândesc că ar fi putut să fie acolo, când am intrat cu Clara!

D. începu să coboare scările. Deodată îl auzi pe domnul K. strigând:

— Nu mă lăsa singur!

Apoi răspunsul ei dispreţuitor:

— Trebuie să mă încredinţez. Mă duc o clipă până jos, ca să văd dacă cheia camerei e la locul ei, pe tablou. Dacă nu, putem telefona la poliţie, – adăugă ea, fără convingere.

D. coborî în grabă scările, cu riscul de a le face să scârţâie şi cu riscul de a-l întâlni pe indianul de la etajul doi (poate că totuşi îşi făcuse bagajele şi plecase: oamenilor nu le place să rămână într-o casă în care s-a sinucis cineva). Domnea însă o linişte deplină. D. îşi agăţă cheia în cârlig – nu voia ca poliţia să se amestece în această răfuială – apoi se ascunse, cu urechea la pândă. În spatele uşii ce dădea în sufragerie. O auzi pe administratoare coborând cu băgare de seamă în vestibul şi răsuflând greu.

— Cheia e aici! strigă ea.

Apoi auzi paşii domnului K. coborând în grabă treptele, cu vopseaua gâlgâind în găleată.

— Văd că m-am înşelat – îi strigă administratoarea. Încearcă te rog uşa când treci pe-acolo.

— N-aş prea vrea.

— Hai, nu fi prost! Adineauri am încuiat-o!

— Acum e descuiată! bâigui el, gâfâind.

D. văzu în oglinda de deasupra aspidistrei faţa administratoarei – nu părea numai speriată, ci şi calculată; pesemne că nu dorea să cheme poliţia atâta timp cât pereţii camerei de sus erau încă uzi, iar mirosul de zugrăveală plutea încă în întreaga casă. Cu cât aveau mai puţin de explicat, cu atât mai bine... Domnul K. era acum în vestibul.

— Ţi s-a părut numai c-ai încuiat uşa – zise el. Ăla n-ar fi îndrăznit.

— Dar vocea?

— Era, desigur, vocea lui Muckerji...

— Ei bine, uite-l şi pe domnul Muckerji, în sfârşit! N-ai decât să-l întrebi.

Uşa vestibulului se deschise. D. văzu în oglindă ochii administratoarei – aveau o expresie calculată, rece. Apoi îi auzi glasul:

— Ai întârziat, domnule Muckerji. Mi se păruse că te-am auzit, acum vreo zece minute...

— Nu eram eu, doamnă. Am fost foarte, foarte ocupat prin vecini.

— Dumnezeule! exclamă domnul K., în cazul ăsta, a fost...

— De ce-ai fost atât de ocupat, domnule Muckerji?

— Nu te supăra, dar există în limba voastră o expresie: „Reprezentaţia continuă”... Când sărmana copilă s-a sinucis, am văzut în asta un fenomen important din punct de vedere sociologic. După cum ştii, doamnă Mendrill, noi, cei care studiem comportamentul maselor, suntem veşnic la datorie.

Ce mai era şi asta? se întrebă D. Nu pricepea absolut nimic.

— Am cules, aşadar, o mulţime de informaţii. Diferite explicaţii asupra morţii şi... ştiri în legătură cu un om însurat din Highbury şi cu un băiat din Lambeth, ştiri false, fireşte, dar foarte semnificative pentru mentalitatea acelor oameni. Bineînţeles, noi ştim că domnul acela străin...

— Ascultă! îl întrerupse domnul K. nu mai vreau să rămân aici. Cheamă poliţia!

Domnul Muckerji urmă, pe un ton mustrător:

— Am înregistrat şi multe reacţii isterice. Şi încă ceva, doamnă Mendrill, ceva care o să te intereseze: o femeie a declarat că a văzut-o pe fetiţă căzând... Dar minte, fireşte.

— Cum aşa?

— N-a văzut nimic, pentru că mi-a arătat o altă fereastră, încolo, tot ce mi-a spus e adevărat, citise desigur în ziare, dar a

completetat cu propria-i imaginaţie, pretinzând că te-ar fi văzut cum încercai s-o opreşti pe fetiţă şi că a auzit apoi ţipătul... Mă rog, toată povestea. Numai în privinţa ferestrei a cam încurcat-o. Detaliul mi se pare foarte, foarte interesant.

— Şi ce faci cu toate informaţiile astea? îl întrebă administratoarea.

— Le bat la maşină, la „*Corona*” mea portabilă, şi le trimit superiorilor mei. Noi numim aceste date „Observaţii privind comportamentul maselor”.

— Iar ei le tipăresc?

— Nu, le clasează, pe fişe, ca material documentar. Poate că într-o bună zi, în vreo carte, fără ca numele meu să fie menţionat... Lucrăm pentru ştiinţă – adăugă domnul Muckerji, cu regret parcă.

— Trebuie să chemăm poliţia! repetă domnul K.

— Încetează cu prostiile! îl repezi administratoarea.

Apoi îi explică domnului Muckerji:

— I se năzăreşte mereu că-l vede pe omul acela, care a împins-o pe fetiţă la gestul ei disperat... Îl vede peste tot.

— Ce interesant! spuse indianul, mecanic.

Apoi, adulmecând ceva în aer, adăugă:

— Aha, zugrăviţi din nou pereţii! Şi asta e foarte interesant! O faceţi, din spirit practic, pentru a înlătura urmele, sau din superstiţie?

— Ce vreţi să spuneţi prin „urme”? îl întrebă domnul K., iritat.

— A, mă refeream la murdărie, la pete... care nu-şi au locul într-un hotel elegant. Mai ales că aveaţi, oricum, intenţia de a-l renova. Sau poate că sunteţi superstiţioşi, din pricina cadavrului? Ştiţi că în Africa de vest există triburi care se comportă astfel? Oamenii aceia merg până acolo încât distrug coliba, veşmintele, tot ce a aparţinut cândva mortului. Ei vor să uite că a fost o

moarte. Sunt curios să ştiu dacă dorinţa dumneavoastră de a zugrăvi pereţii hotelului se încadrează în această categorie.

— Eu mă duc – zise domnul K. Nu mai pot să suport. Dacă ai nevoie de ajutor...

Deodată D. îşi dădu seama că administratoarea îl putea vedea în aceiaşi oglindă, în care o privea el. Ochii li se întâlniseră.

Administratoarea rosti încet:

— Mă descurc eu... Cu domnul Muckerji... Dumneata însă trebuie să bagi bine de seamă... Domnule Muckerji, parcă voiai să vezi cadavrul...

— Da, dacă nu vă deranjează. Am adus câteva flori... E şi asta o superstiţie, dar e practică, din cauza parfumului...

— În general, nu-mi place să ţin flori într-o cameră, dar în cazul de faţă, n-are cred nicio importanţă...

D. o privi cu atenţie, iar ea îi întoarse privirea, indirect... „Există oameni care pot trage la ţintă, în felul acesta” – îşi spuse D. „La bâlciuri. Cu ajutorul unei oglinzi”.

— Eu mă duc, Marie – zise domnul K. aşteptând parcă din partea ei mai mult decât un avertisment nepăsător.

S-ar fi zis că, prin oglindă, administratoarea îl încuraja pe D. să fie fără cruţare. Fireşte, ea era puternică, îi convenea: va fi ultima care va capitula...

Femeia asta energică şi masivă, cu faţa pătată, îi ceda parcă lui D. o victimă.

— Un moment – spuse domnul Muckerji. Mi-am uitat, cred ochelarii în sufragerie, azi-dimineaţă, la micul dejun.

D. îşi scoase revolverul din buzunar şi rămase în aşteptare.

— A, nu, domnule Muckerji, îi găseşti în camera dumitale – zise administratoarea. În sufragerie s-a făcut curat, ca de obicei.

Apucându-l de braţ, îl împinse uşurel pe scări. Domnul Muckerji ţinea un bucheţel de flori veştede, învelite într-un

jurnal. E extraordinar cât de mult se poate schimba lumea în urma unui act de violenţă. Crezuseră că se vor descotorosi de D. fără nicio greutate, dar iată că acum el era în siguranţă, pentru că nu mai avea decât un singur gând – să se răzbune – şi nicio obligaţie faţă de nimeni. În schimb, ei se bucurau acum de prezenţa domnului Muckerji, aşa cum se bucurase el însuşi, în dimineaţa aceea.

Uşa de la intrare se închise. D. îl urmă pe domnul K. în stradă. Domnul K. avea o umbrelă şi mergea repede, fără să se uite în urma lui. Se îndreptă, grăbit, spre bulevardul Gray's Inn urmat la vreo douăzeci de paşi de D., care nici nu se ostenea să rămână în umbră: i se părea puţin probabil că domnul K. va avea curajul să cheme un poliţist. Deodată, domnul K. se opri, disperat, pe bordura trotuarului, lângă o staţie de autobuz: auzise, pesemne, în spatele lui paşi care traversau strada şi se opreau odată cu ai lui.

Se întoarse şi-l aşteptă pe D. să se apropie. Ţinea în mână o ţigară, care tremura.

— Scuzaţi-mă, aveţi un foc? îl întrebă.

— Fireşte – zise D.

Şi scapără un chibrit, pe care i-l întinse; flacăra lui lumină ochii miopi şi speriaţi ai domnului K., a căror privire păru de îndată ceva mai liniştită: nu-l recunoscute. E uimitor cât de mult te poate schimba o mustaţă. D. trebui să-i ţină cu mâna lui ţigara, ca să şi-o poată aprinde.

— Văd că aveţi în buzunar un ziar de aseară – îi spuse K. Îmi permiteţi să mă uit puţin?

Făcea parte din acea categorie de oameni care iau cu împrumut ori de câte ori au ocazia; era în stare să economisească până şi un chibrit sau un ziar.

— Îl puteţi păstra – îi răspunse D.

Nu-şi vorbiseră decât de două ori, dar vocea lui păru să-l neliniştească pe domnul K.; acesta ridică brusc privirea, apoi şi-o aţinti din nou asupra ziarului. Nu era sigur. Deodată, lângă ei se opri un autobuz.

— Mulţumesc – zise domnul K., sărind pe scara autobuzului.

D. îl urmă, până pe imperială. Înaintau unul în spatele celuilalt legănându-se. Domnul K. se aşeză pe bancheta din faţă; D. exact în spatele lui.

Domnul K. îşi ridică deodată privirea şi zări faţa lui D. reflectată în geam. Rămase însă locului, ghemuit pe banchetă şi dus pe gânduri, fără să citească ziarul; pardesiul său vechi şi ponosit îi oglindea starea, întocmai cum blana pisicii îi trădează acesteia boala.

Autobuzul coti pe Holborn; în faţa cinematografului „Empire” făceau coadă o mulţime de oameni; vitrine uriaşe, pline cu mobilă de birou, împodobeau strada. Un „lacto-bar”, apoi alte magazine de mobilă. Autobuzul gonea spre vest. D. urmărea în geam faţa domnului K. Unde locuia, oare? Dar avea curajul să meargă acasă?

Traversară piaţa St. Giles şi intrară pe Oxford Street. Domnul K. privea din când în când pe fereastră, cu un soi de nostalgie, spre agentul de circulaţie, sau spre perechile adunate în faţa dancingului „Astoria”. La un moment dat îşi scoase ochelarii şi-i şterse – voia să vadă clar. Ziarul stătea deschis pe genunchii lui, la pagina cu ştirea despre „banditul de la ambasadă”. Începu să citească despre semnalmentele „banditului”, ca şi cum s-ar fi bizuit mai degrabă pe relatarea reporterului decât pe propria-i memorie. Apoi îi mai aruncă lui D. o privire piezişă, aţintindu-şi-o de data asta asupra cicatricei.

— Ah! exclamă el fără să vrea.

— Mi-aţi spus ceva? îl întrebă D., aplecându-se spre el.

— Eu? Nu! răspunse domnul K., tuşind sec, apoi se ridică şi porni cu paşi şovăitori, ce se legănau odată cu autobuzul.

— Coborâţi aici?

— Eu? Da, desigur...

— Şi eu la fel. Am impresia că nu vă simţiţi bine. Doriţi să vă ajut?

— Nu, nu! Mă simt foarte bine.

Şi se îndreptă spre scara imperialei, urmat îndeaproape de D.

Se regăsiră unul lângă altul pe trotuar, aşteptând să vadă semnalul verde, pentru a putea traversa strada.

— Lucrurile s-au schimbat în bine, nu-i aşa? îl întrebă D.

Se simţea năpădit de o veselie răutăcioasă şi rece.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Mă refer la vreme. Azi-dimineaţă era atâta ceaţă!

La apariţia semnalului verde, traversară împreună începutul Bond Street-ului.

Domnul K. arunca priviri grăbite spre vitrinele magazinelor, pentru a zări în ele imaginea tovarăşului lui de drum – dar nu prea vedea bine: ochii lui erau tociţi de sărăcie şi de prea multe lecturi. N-avea curajul să-i vorbească deschis. Câtă vreme D. nu spunea cine este, putea să nici nu-l ia drept D.

Domnul K. se mistui deodată într-un gang întunecos, şi aproape c-o luă la fugă spre globul electric de la capătul lui. Gangul i se păru oarecum familiar lui D. care fusese prea absorbit de propriile-i gânduri pentru a observa unde ajunseseră. Îl urmă pe domnul K. şi văzu cum un lift hodorogit cobora şuierând spre victima lui. Domnul K. strigă deodată, cu un glas piţigăiat, menit să răzbată prin tunelul liftului, până la încăperile de sus.

— Mă urmăreşti! De ce mă urmăreşti?

— S-ar cuveni, cred, să vorbiţi în Entrenationo cu un elev al dumneavoastră îi răspunse cu blândeţe D., punându-şi mâna, prieteneşte, pe mâneca domnului K. N-aş fi crezut niciodată că o simplă mustaţă mă poate schimba într-atâta.

Domnul K. deschise uşa liftului şi spuse:

— Nu vreau să mai am de-a face cu dumneata!

— Bine, dar suntem aliaţi, nu-i aşa?

— Ai fost pus pe liber.

D. îl împinse uşor înăuntru şi spuse închizând uşa liftului:

— Uitasem de serată, are loc astăzi, nu-i aşa?

— Ar fi trebuit să fii în drum spre patrie.

— Ştii bine că am fost împiedicat!

Apăsă pe butonul de alarmă şi liftul se opri între două etaje.

— De ce faci asta? gemu domnul K., rezemându-se de peretele liftului şi clipind de zor înapoia ramelor de oţel ale ochelarilor.

Undeva, pe sus, cineva cânta, destul de prost, la pian.

— Ai citit vreodată romanele poliţiste ale lui Goldthorb? îl întrebă D.

— Lasă-mă să ies de-aici!

— În general, profesorii citesc romane poliţiste.

— Am să ţip! Am să ţip!

— Ar fi o necuviinţă să ţipi, la o serată. Apropo, haina ţi-e încă pătată de vopsea. Mă mir, un om inteligent dumneata.

— Ce doreşti?

— Ce întâmplare fericită că domnul Muckerji a dat peste femeia care a văzut cum s-au petrecut lucrurile... la cealaltă fereastră...

— Nu ştiu nimic, nu eram acolo!

— Interesant!

— Lasă-mă să ies!

— Doar ţi-am vorbit de romanele poliţiste ale lui Goldthorb! Într-unul din ele e vorba de un om care a omorât pe cineva într-un lift. A coborât apoi cu liftul şi a urcat scările. Ajuns sus, a chemat liftul şi, de faţă cu martori, a descoperit cadavrul. Fireşte, norocul era de partea lui. Un asasin care reuşeşte trebuie să aibă noroc.

— N-ai să îndrăzneşti!

— Ţi-am povestit doar un roman de-al lui Goldthorb.

— Nu există un asemenea autor – bâigui domnul K. Numele e absurd.

— Din cauză că scria în Entrenationo...

— Eşti căutat de poliţie. Ai face mai bine să dispari cât mai repede!

— N-au nicio fotografie a mea, iar semnalmentele din ziar sunt greşite – zise D., apoi adăugă, pe un ton blajin. O, dac-aş putea să te arunc în gaura liftului! Pentru ca pedeapsa să fie pe măsura crimei!...

Deodată, liftul începu să urce. Domnul K. exclamă, triumfător:

— Vezi? Ai face mai bine să dispari cât mai repede!

Gâfâind, liftul trecu încet de etajul al doilea, unde se afla redacţia revistei „Igiena mintală”.

— În locul dumitale, mi-aş ţine gura – spuse D. Ai citit, cred în ziar despre revolver...

— Nu de mine trebuie să te temi, eu nu-ţi vreau răul, ci de domnişoara Carpenter, sau de doctorul Bellows...

Nu avu răgazul să-şi termine fraza: liftul se opri, iar doctorul Bellows le ieşi în întâmpinare din marea sală de aşteptare. O femeie trecută, în rochie de mătase cafenie, se urcă în lift fluturând o mână încărcată cu bijuterii grele şi rostind un cuvânt misterios, care suna cam ca: „Nugà”. Doctorul Bellows spuse: „Bona nuche, bona nuche”, zâmbindu-le fericit.

Domnul K. îl fulgeră cu privirea, fără să scoată o vorbă. D. îşi ţinea mâna în buzunar. Dar doctorul Bellows nu păru să observe nimic neobişnuit. Le strânse mâinile amândurora şi spuse:

— Socot că am dreptul să adresez câteva cuvinte în englezeşte unui nou elev... Şi adăugă, uşor nedumerit: Eşti, desigur, din nou elev, deşi am impresia că te cunosc...

— Vă întrebaţi unde mi-e mustaţa?

— A, da, fireşte, asta era!

— M-am gândit că la o limbă nouă se cere o înfăţişare nouă. Aţi citit, cumva, ziarele de seară?

— Nu, şi te rog din suflet să nu-mi povesteşti nimic. Nu citesc niciodată ziarele. Prefer să citesc o bună revistă săptămânală, care triază faptele reale, despărţindu-le de zvonurile false. Într-o astfel de revistă găseşti toate ştirile importante. Şi mult mai puţine motive de întristare.

— E o idee admirabilă.

— Ţi-o recomand şi dumitale. Miss Carpenter, secretara mea. O cunoşti, a adoptat-o, şi de-atunci încoace e mult mai fericită.

— E o idee care ne poate face pe toţi fericiţi – zise D.

Băgă de seamă că domnul K. dispăruse, aşa că se grăbi să adauge:

— Trebuie neapărat să vorbesc despre asta cu domnişoara Carpenter.

— O găseşti la bufet, împarte cafeaua. La seratele noastre, regulile sunt ceva mai puţin stricte. Sperăm ca oamenii să vorbească Entrenationo pe cât posibil, dar principalul este să fim împreună.

Îl conduse pe D. în sala de aşteptare. Pe tejghea se afla un ibric enorm şi câteva tăvi cu fursecuri. Domnişoara Carpenter îi făcu semn cu mâna prin aburii de deasupra ibricului i era îmbrăcată în aceiaşi jachetă albastră cu picăţele

— Bona nuche – îi strigă ea. Bona nuche!

O duzină de feţe se întoarseră să-l privească: laolaltă făceau efectul unei planşe dintr-o enciclopedie pentru copii, în care sunt arătate toate rasele din lume. Erau acolo mulţi orientali, cu ochelari pe nas.

Domnul K. ţinea în mână un fursec încă neatins.

— Dă-mi voie să ţi-l prezint pe siamezul nostru zise doctorul Bellows şi-l împinse uşurel pe D. spre peretele din fundul încăperii.

— Hi es mister D... Doctor Li.

Doctorul Li îi aruncă o privire prin sticlele groase, impenetrabile, ale ochelarilor săi:

— Bona nuche.

— Bona nuche – zise şi D.

Conversaţia se desfăşura spasmodic printre fotoliile capitonate: dialoguri anemice se înfiripau pe la colţuri, pentru a se stinge apoi din lipsă de combustibil. Domnişoara Carpenter turna de zor cafea iar domnul K. se zgâia la fursecul lui. Aidoma zeului Amor, doctorul Bellows îşi plimba de colo până colo părul alb şi lins, faţa nobilă şi emaciată.

— Ce idealist! exclamă D.

— Qua?

— Scuzaţi-mă, dar sunt un elev nou. Încă nu prea pot vorbi în Entrenationo.

— Qua? repetă doctorul Li, cu asprime în glas.

Îl cerceta pe D. prin lentilele-i groase ca nişte hublouri, de parcă l-ar fi suspectat de vreo grosolănie. Domnul K. începu să lunece spre uşă, cu fursecul în mână.

— Parla Entrenationo – tună doctorul Li.

— Parla Anglis.

— No – zise doctorul Li, cu hotărâre şi mânie în glas. No parla.

— Regret. Un momento – spuse D.

Şi, străbătând repede încăperea, îl apucă pe domnul K. de braţ:

— Nu se face să plecăm aşa repede, ar părea suspect.

— Lasă-mă să plec! bâigui domnul K. Te implor! Nu ştiu nimic. Nu mă simt bine de loc!

Doctorul Bellows reapăru.

— Cum te-ai înţeles cu doctorul Li? E un om foarte influent. Profesor la Universitatea Chulalankarana. Îmi dă mari speranţe în ce priveşte Siamul.

— Conversaţia cu el mi s-a părut cam dificilă – răspunse D. Am impresia că nu vorbeşte engleza.

Continua să-l ţină de braţ pe domnul K.

— A, nu, o vorbeşte la perfecţie – protestă domnul Bellows. Dar consideră, pe bună dreptate, de altfel, că n-are sens să înveţi Entrenationo decât ca să poţi ajunge să vorbeşti în această limbă. Aidoma atâtor orientali, e intransigent.

Se uitară toţi trei la doctorul Li, care stătea cu ochii pe jumătate închişi, pe un fel de insulă a tăcerii. Doctorul Bellows porni într-acolo şi începu să discute cu însufleţire în Entrenationo. Tăcerea se răspândi de jur împrejur: era un privilegiu să-l asculţi vorbind în această limbă pe însuşi inventatorul ei. Doctorul Bellows făcea impresia că luneca rapid, ca un patinator, printre subtilităţile limbii sale.

Domnul K. spuse, precipitat:

— Nu mai pot să suport! Ce vrei de la mine?

— Puţină dreptate – răspunse D. cu blândeţe.

Nu simţea pic de milă: mediul bizar în care se aflau înconjuraţi de cafele şi fursecuri, de femei ofilite, în toalete de seară demodate şi prea puţin purtate, şi de orientali ce-şi ascundeau

îndărătul ochelarilor viclenia şi abilitatea negustorească – nu făcea decât să-l îndepărteze şi mai mult pe domnul K. de categoria oamenilor care suferă şi merită simpatie.

Doctorul Bellows se întoarse lângă ei, spunând:

— Doctorul Li m-a rugat să-ţi transmit că ar fi încântat să se întâlnească din nou cu dumneata, după ce vei fi căpătat ceva mai multe cunoştinţe de Entrenationo.

Şi adăugă, cu un zâmbet vag:

— Ce tărie de caracter! O asemenea credinţă n-am mai întâlnit...

— Domnul K. şi cu mine – zise D. – ne gândeam cu părere de rău că e timpul să plecăm.

— Aşa de curând? O, şi eu care doream să te prezint unei doamne din România! Aceea care vorbeşte cu doctorul Li.

Doctorul Bellows le trimise un surâs, de-a curmezişul încăperii, ca şi cum ar fi fost vorba de o tânără pereche, a cărei idilă sfioasă ţinea s-o încurajeze şi s-o patroneze.

— Iată un exemplu viu al ţelului pe care-l urmăresc: comuniune, în loc de neînţelegere şi conflicte...

D. se gândi că era puţin probabil ca România şi Siamul să ajungă vreodată la un conflict grav... Dar doctorul Bellows se depărtase din nou, pentru a făuri relaţii între ţările cele mai disparate, iar domnişoara Carpenter stătea lângă ibric şi zâmbea într-una.

— E timpul să plecăm – zise D.

— Nu mă mişc de-aici. Trebuie s-o conduc acasă pe domnişoara Carpenter.

— Am timp să aştept, spuse D.

Se duse la fereastră şi privi în jos; autobuzele treceau încet pe Oxford Street, aidoma unor cărăbuşi gigantici.

De-a curmezişul ultimului etaj al clădirii de peste drum, un ecran luminos debita lent, literă cu literă, ultimele ştiri. Un meci care se terminase cu scorul de 2 la 1. Undeva, departe, pe trotuar, un minuscul detaşament de poliţie se îndrepta în şir indian spre strada Marlborough. Ce-avea să urmeze? Ştirile se înlocuiau una pe alta: „Se anunţă o nouă ofensivă... 5.000 de refugiaţi... patru bombardamente aeriene...” Era ca o serie de semnale primite din propria lui patrie: „Ce cauţi aici? De ce-ţi pierzi vremea? Când ai de gând să te-ntorci?”.

I se făcu dor parcă de pulberea exploziilor, de vuietul aeroplanelor. Trebuie să-ţi iubeşti patria pentru ceva – fie măcar pentru suferinţele şi violenţele ei. Se întreba dacă L. căzuse la învoială cu lordul Benditch. El, unul, nu mai putea încheia tranzacţia: niciun fel de scrisori de acreditare nu i-ar mai folosi în această ţară a respectabilităţii, acum, când era căutat de poliţie sub bănuiala de a fi săvârşit o crimă. Şi-o închipui pe fetiţă urlând la fereastră şi zgâriind vopseaua cu unghiile, înainte de a plonja în ceaţă şi de a cădea, zdrobită, pe trotuar: mii de copii avuseseră o soartă asemănătoare. Era ca şi cum, prin moarte, se naturalizase, devenind compatrioata lui. Domeniul lui era moartea: îi putea iubi pe morţi şi pe muribunzi, în mai mare măsură decât pe cei vii. Doctorul Bellows. Domnişoara Carpenter erau pentru el nişte fiinţe ireale din pricina vieţii fără riscuri în care se complăceau. Ar fi trebuit să moară, ca să-i poată lua în serios.

Se depărtă de fereastră şi veni lângă miss Carpenter:

— E pe-aici vreun telefon pe care l-aş putea folosi?

— Sigur că da: în biroul doctorului Bellows.

— Am auzit că domnul K. vă va conduce acasă.

— O, ce drăguţ din partea dumitale, domnule K.! Dar nu-i nevoie să te deranjezi. Morden[15] e atât de departe!

— Nu-i niciun deranj – bâigui domnul K.

Încă mai ţinea în mână fursecul acela – ca pe o plăcuţă, graţie căreia îi putea fi identificat cadavrul.

D. deschise uşa biroului, dar trebui să-şi ceară numaidecât scuze. Un bărbat de vârstă mijlocie, cu un craniu pleşuv, teutonic, şedea pe biroul doctorului Bellows, lângă o fată slăbănoagă. În încăpere plutea un vag miros de ceapă – unul dintre ei mâncase, pesemne, tocană.

— Vă rog să mă scuzaţi. Voiam să dau un telefon.

Slăbănoaga chicoti; era ciudat de neatrăgătoare, cu ceasul ei brăţară, mare cât o ceapă, şi cu broşa de la rever, în formă de terrier scoţian.

— Nu face nimic! Nu face nimic! spuse neamţul. Hai, Winifred, vino!

Din pragul uşii, adăugă, cu o plecăciune cam băţoasă:

— Korda.

— Korda?

— În Entrenationo, korda înseamnă inimă.

— A, da, desigur.

— Am o mare pasiune pentru englezoaicele tinere – explică neamţul, cu francheţă.

— Zău?

Neamţul strângea mâna osoasă a sărmanei Winifred; fata avea dinţii stricaţi şi un păr de culoarea şoarecelui: tipul clasic al învăţătoarei de ţară, care-şi petrece toată săptămâna lângă tabla neagră, cu creta în mână, deşi copiii se cer mereu până afară şi

[15] Orăşel la periferia Londrei. (n. tr.)

care duminica se plimbă cu câte un câine pe câmpurile lăsate în paragină.

— Au atâta candoare! mai spuse neamţul şi, înclinându-se iar, închise uşa.

D. chemă la telefon locuinţa lordului Benditch:

— Pot vorbi cu miss Cullen?

— Miss Cullen nu locuieşte aici.

Avea noroc: îi răspunsese o femeie, nu valetul, care i-ar fi putut recunoaşte vocea.

— N-o găsesc în cartea de telefon – urmă el. Fii bună şi dă mi numărul ei.

— Păi, nu cred că pot face una ca asta.

— Sunt un vechi prieten de-al dumneaei. Am venit în Anglia numai pentru o zi-două...

— Bine, dar...

— Ar fi dezamăgită dacă nu i-aş telefona...

— Bine, dar...

— M-a rugat insistent...

— Mayfair 3012.

D. formă numărul şi aşteptă. Era convins că domnişoara Carpenter îl va reţine pe domnul K.: ştia prea bine că uneori convenţiile pot fi mai puternice decât frica, mai ales când frica e încă vagă şi neplauzibilă; adevărata frică se învaţă cu greu.

— Alo, domnişoara Cullen e acasă?

— Nu cred. Aşteptaţi puţin.

Chiar dacă nu putea obţine personal comanda aceea de cărbune, trebuia să găsească un mijloc de a-l împiedica pe L. s-o obţină. Dac-ar putea măcar dovedi că crima... fusese într-adevăr o crimă...

Deodată auzi glasul Rosei:

— Cine-i la aparat?

— Mă numesc Glover – răspunse el.

— Ce doreşti? Nu cunosc niciun Glover.

— Locuiesc în Chester Gardens, nr. 3, la doi paşi de ambasadă...

La celălalt capăt al firului se făcu tăcere.

— Desigur, dacă crezi în povestea aia... cu sinuciderea în doi... poţi trimite chiar astă-seară poliţia... Sau dacă crezi că nu sunt cu adevărat D.

Rose nu răspunse; pusese, cumva, receptorul în furcă?

— Fetiţa a fost în mod sigur omorâtă. Ingenioasă crimă, nu-i aşa?

Rose spuse brusc, pe un ton furios:

— Astă-i tot ce te doare?

— Sunt hotărî t să-l ucid pe făptaş... oricine ar fi! Încă nu sunt sigur... Trebuie să-l găsesc pe vinovat. Nu-mi pot îngădui să omor două persoane...

— Eşti nebun! De ce nu pleci de-aici, de ce nu te întorci acasă?

— Probabil că m-ar împuşca. Nu că m-aş teme, dar n aş vrea ca L...

— Te-ai trezit prea târziu. Au şi semnat contractul.

— Mă temeam eu!... Ai idee care sunt termenii contractului? Nu pricep cum de speră să poată scoate cărbunii din porturi. Există un tratat de neutralitate.

— O să-l întreb pe Furt.

— Şi el a semnat?

— Da, a semnat.

Cineva începu din nou să cânte, acompaniindu-se la pian – cântecul părea să fie în Enternationo: cuvântul korda revenea mereu.

— N-avea încotro – zise Rose, scuzându-l pe Forbes. După ce semnaseră toţi ceilalţi... toţi acţionarii...

— Înţeleg.

Simţea împunsătura unei gelozii ciudate la gândul că ea îi lua apărarea lui Forbes. Era o senzaţie dureroasă, ca aceea pe care-o încerci când începe să ţi se dezmorţească o mână degerată.

Nu o iubea pe Rose – era incapabil să mai iubească o fiinţă vie – totuşi împunsătura era reală...

— De unde telefonezi? îl întrebă ea. Aud tot felul de zgomote ciudate...

— Sunt la o serată, cel puţin aşa o numesc organizatorii ei, de la şcoala de Entrenationo.

— Nebun mai eşti! exclamă ea, deznădăjduită. Nu-ţi dai seama că s-a emis un mandat împotriva dumitale? Împotrivire faţă de organele poliţiei, paşaport fals şi Dumnezeu ştie ce alte acuzaţii!

— Am impresia că aici sunt la adăpost. Suntem trataţi cu fursecuri...

— De ce eşti atât de nesăbuit? Eşti destul de matur, nu-i aşa, ca să-ţi poţi purta singur de grijă!

— N-ai vrea să afli de la Forbes... ce te-am rugat?

— Sper că nu vorbeai serios adineaori, când spuneai că vrei să ucizi...

— Ba da, cât se poate de serios.

— Vasăzică, o iubeai pe scârba aia mică?!

Vocea ţâşni cu furie din aparatul de ebonită, ca şi cum Rose ar fi stat lângă D., acuzatoare.

— Nu, răspunse el. N-o iubeam mai mult decât pe ceilalţi copii. Astăzi au avut loc patru bombardamente. Cred că au ucis pe puţin cincizeci de copii, în afară de ea... Trebuie, totuşi, să plătească pentru asta!

Deodată îşi dădu seama cât de absurd era totul. Era un agent secret, trimis să încheie o importantă tranzacţie pentru o cantitate

de cărbuni de care atârna, poate, soarta ţării sale. Rose era o fată tânără, fiica unui aristocrat căruia el îi solicita cărbuni, şi în acelaşi timp logodnica probabilă a unui anume domn Forbes, care, la rându-i, controla mai multe mine şi care întreţinea o amantă în Shepherd's Market (fapt fără legătură cu ceea ce-l interesa pe D.). O fetiţă fusese omorâtă de către administratoarea hotelului sau de către domnul K., probabil din ordinul rebelilor, cu toate că se afla în slujba propriei lui tabere. Aceasta era situaţia, o situaţie strategică, politică şi... criminală. Şi totuşi, acum, D. şi Rose îşi vorbeau, prin telefon, ca două fiinţe umane stăpânite de gelozie, ca şi cum s-ar fi iubit, ca şi cum s-ar fi mişcat într-o lume paşnică şi ar fi avut tot timpul înaintea lor.

— Nu te cred! spuse ea. Sunt sigură c-ai iubit-o!

— Mi se pare că avea numai paisprezece ani...

— Păi, ai ajuns la o vârstă când bărbaţii se cam dau în vând după fetiţe...

— Nu-i adevărat!

— Să ştii însă că în ţara asta nu poţi face aşa ceva... mă refer la omoruri. Nu pricepi? Au să te spânzure! Numai irlandezii fac asemenea lucruri, şi sfârşesc totdeauna în ştreang.

— Bine, bine...

— Dumnezeule, uşa a fost tot timpul deschisă! exclamă ea.

Apoi, după câteva clipe de tăcere:

— Probabil că te-am dat de gol Dac-au citit ziarele, nu se poate să nu fi ghicit. Probabil că Scotland Yard-ul ne ascultă în clipa de faţă. Or fi telefonat la 999, de la aparatul de jos.

— Cine să fi telefonat?

— A, o prietenă a mea, sau camerista. Nu mai poţi avea încredere în nimeni. Pleacă repede de-acolo, oriunde-ai fi!

— Da, e timpul s-o şterg. Bona nuche!

— Ce naiba mai e şi asta?

— Enternationo – răspunse el şi puse receptorul în furcă.

Deschizând uşa ce dădea spre sala de aşteptare, văzu ceva mai puţini oameni; fursecurile erau, de asemenea, mai puţine, iar cafeaua se răcea în ibric. Domnul K. stătea rezemat de tejghea, prins zdravăn în plasa verbală a domnişoarei Carpenter. Când D. se îndreptă spre el, domnul K. se fâstâci: nu părea de loc să fie tipul de om pe care-ţi vine să-l omori. Totuşi era un trădător şi cineva trebuia să moară!

Domnul K, era pentru D. ţinta cea mai uşoară: chiar dacă lichidarea lui ar fi fost, poate, un gest nesportiv, ea ar fi constituit în orice caz un avertisment pentru ceilalţi trădători. Îi spuse aşadar domnişoarei Carpenter:

— Îmi pare rău, dar trebuie să ţi-l răpesc pe însoţitorul dumitale.

Acum nu mai putea da înapoi.

— Nu plec de-aici! protestă domnul K., iar domnişoara Carpenter făcu o mutră încântată şi începu să se joace cu unul din ciucurii jachetei de lână.

— E ceva deosebit de important – urmă D. Altminteri nu ţi l-aş răpi.

— Nu văd ce-ar putea fi atât de important – zise domnişoara Carpenter pe un ton glumeţ.

— Am trecut pe la ambasada mea – începu D. să-i explice. (Imaginaţia i se dezlănţuise acum, când nu se mai temea de nimeni: era rândul lui să se facă temut, şi simţea bucuria clocotind în el ca un hohot de râs). Am discutat despre posibilitatea înfiinţării unui centru Entrenationo în ţara noastră.

— Cum aşa? În plin război? se amestecă în vorbă doctorul Bellows, care tocmai apăruse la bufet, însoţit de o femeie de vârstă mijlocie, cu părul negru şi îmbrăcată într-o rochie de creton roz.

Ochii lui blajini străluceau de emoţie.

— N-are niciun rost să luptăm pentru o anumită civilizaţie, dacă nu-i menţinem valorile în spatele frontului – răspunse D., îngrozit de propria lui volubilitate şi împuns totodată de o vagă părere de rău la gândul că trezise asemenea speranţe extravagante lângă ibricul cu cafea rece din această încăpere mizeră.

Bătrânul liberal rosti, cu ochii plini de lacrimi:

— Prin urmare, s-ar putea să iasă totuşi ceva bun din tot zbuciumul acesta?!

— Înţelegeţi, deci că eu şi compatriotul meu aci de faţă trebuie să plecăm grabnic.

Era o poveste fantastică, dar unui om care speră, nicio poveste nu i se pare neverosimilă... Toţi oamenii adunaţi în această încăpere trăiau într-o atmosferă ireală, în aşteptarea unor miracole, ca într-un turn de fildeş suspendat deasupra Oxford Street-ului.

— Azi-dimineaţă, când m-am trezit, nu mi-aş fi închipuit aşa ceva – spuse doctorul Bellows. După atâţia ani... aceasta este adevărata mea zi de naştere, ca să folosesc o imagine a uneia dintre poetesele noastre.

Şi-i strânse mâna lui D., sub privirile tuturor, iar domnişoara Carpenter îşi şterse colţurile ochilor.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toţi! mai zise doctorul Bellows.

Domnul K. repeta într-una:

— Nu vreau să plec, nu vreau să plec!

Dar nimeni nu-l lua în seamă în mijlocul aclamaţiilor generale, se pomeni împins alături de D. spre ascensor, de către cucoana în rochie de creton.

De frică, uită cu totul de englezeasca lui şi începu să-i implore într-o limbă pe care numai D. o putea înţelege. Arăta groaznic, zdrobit... Încercă apoi să spună ceva, orice, în Entrenationo:

— Mi korda, mi korda...

Buzele i-erau albe.

Nimeni altcineva nu mai vorbea acum în Entrenationo, aşa că se pomeniră amândoi în liftul care cobora. Întâi dispăru faţa doctorului Bellows, apoi nasturii hainei sale şi ghetele – căci purta ghete!

— N-ai ce să-mi faci, n-ai ce să-mi faci! gemu domnul K.

— N-ai de ce să te temi, dacă n-ai niciun amestec în asasinarea fetiţei – îi răspunse D. Stai lângă mine, nu uita că am un revolver!

Porniră cot la cot pe Oxford Street. Deodată, domnul K. se feri în lături, şi un trecător se strecură între ei. Erau despărţiţi de mulţimea celor ce căscau ochii la vitrine. Domnul K. începu să alerge pe trotuar, în zigzag. Deşi mic de stat şi sprinten de felul lui, era miop şi se tot ciocnea de trecători, dar îşi urma drumul fără să se scuze. D. îl lăsă în voie, n-avea niciun rost să-l urmărească prin mulţime. Chemă un taxi şi-i spuse şoferului:

— Mergi cât mai încet cu putinţă. Undeva, în faţă, e un prieten beat; l-am pierdut în mulţime. Trebuie să-l iau pe sus înainte să dea de vreun bucluc.

Prin fereastra maşinii îl putu supraveghea pe domnul K.: acesta părea zdrobit de atâta alergătură. „Cu atât mai bine" – îşi spuse D. Domnul K. sărea de la dreapta la stânga, şi iar înapoi. Trecătorii se întorceau holbându-se la el. O femeie îl apostrofă:

— Ar trebui să-ţi fie ruşine!

Iar un trecător spuse:

— Nici nu ştiam că berea noastră e aşa de tare!

Ochelarii cu rame de oţel îi alunecaseră până la jumătatea nasului. Din când în când se uita înapoi; umbrela i se încurca

între picioarele trecătorilor; un copil începu să ţipe văzându-i ochii înroşiţi şi speriaţi. Făcea, într-adevăr, senzaţie. La colţul străzii South Audley se ciocni nas în nas cu un poliţist.

— Hei! îl dojeni acesta cu destulă blândeţe. Unde te trezeşti?

Domnul K. se zgâi la el, cu nişte ochi care nu vedeau mai nimic fără ochelari.

— Hai, du-te liniştit acasă – îl îndemnă poliţistul.

— Nu! Nu! izbucni domnul K.

— Vâră-ţi capul sub robinet şi culcă-te!

— Nu!

Domnul K. se aplecă brusc şi se repezi cu capul spre pântecele poliţistului, dar o mână mare şi indulgentă îl opri:

— Vrei să te duc la comisariat?

În jurul lor se strânsese o mică mulţime. Un individ cu pălărie neagră răcni, cu o voce cavernoasă:

— N-ai niciun motiv să te legi de el, omul acesta n-a făcut niciun rău!

— I-am spus numai... – începu poliţistul

— Lasă c-am auzit cu ce i-ai spus – îl întrerupse individul. Pe ce temei vrei să-l...

— Beat şi scandalagiu – zise poliţistul.

Domnul K. asculta, cu o expresie de speranţă pe faţa-i năucă. Acum nu mai părea de loc un scandalagiu.

— Absurd! exclama individul. N-a făcut nimic. Sunt dispus să-i fiu martor...

— Ia te uită! izbucni poliţistul, indignat. Ce atâta tărăboi? I-am spus doar să se ducă acasă să se culce.

— Ai insinuat c-ar fi beat.

— Păi chiar e beat!

— Dovedeşte-o!

— Dar ce te priveşte pe dumneata?

— Se pretinde că trăim într-o ţară liberă.

Poliţistul rosti, cu un glas plângăreţ:

— Aş vrea să ştiu cu ce-am greşit eu?

Individul cu pălărie neagră scoase din buzunar o carte de vizită şi-i spuse domnului K.:

— Dacă doreşti să-l dai în judecată pe acest poliţist pentru calomnie, sunt dispus să depun ca martor.

Domnul K ţinea în mână cartea de vizită cu un aer năuc, de parcă n-ar fi înţeles nimic. Deodată poliţistul îşi ridică braţele deasupra capului şi strigă către mulţime:

— Hai, circulaţi!

— Nu cumva! zise individul. Sunteţi cu toţii martori!

— O să mă faci să-mi pierd răbdarea – spuse, cu glas tremurător, poliţistul. Te previn, domnule...

— Mă previi? Pentru ce, mă rog? Explică-te!

— Încercare de a împiedica un poliţist să-şi facă datoria.

— Datoria?! îl îngână individul, sarcastic.

— Bine, dar eu sunt beat! exclamă domnul K., rugător. Sunt un scandalagiu!

Trecătorii izbucniră în râs.

Poliţistul se întoarse spre domnul K.:

— Iar începi?! Cazul dumitale nu ne interesează.

— Ba pardon! Ne interesează – protestă individul.

Pe faţa poliţistului se zugrăvi o suferinţă cumplită.

— De ce nu te urci într-un taxi, ca să te întorci liniştit acasă? îl întrebă el pe domnul K.

— Da, da, asta o să fac, răspunse domnul K.

— Taxi!

Taxiul se opri în dreptul domnului K., iar acesta apăsă fericit, clanţa şi deschise portiera.

— Intră – îi spuse D., zâmbindu-i.

— Şi acum, ce pofteşti de la mine, domnule... cum te-o fi chemând? i se adresă poliţistul individului cu pălărie neagră.

— Numele, meu este Hogpit.

— Ajunge cu gluma! se burzului poliţistul.

Dându-se înapoi pe trotuar, domnul K. miorlăi:

— Nu vreau taxiul ăsta! Nu mă urc în el!

— Mă numesc efectiv Hogpit – spuse individul.

Şi cum câţiva trecători începură să râdă. Adăugă cu mânie:

— Nu-i mai caraghios decât Swinburne[16].

Domnul K. se zbătea să-şi facă loc prin mulţime.

— Dumnezeule! exclamă poliţistul. Iarăşi dumneata?!

— În taxiul ăsta e cineva – explică domnul K.

D. coborî din maşină şi spuse:

— E-n regulă, domnule sergent. Dumnealui mi-e prieten. E beat, săracul. L-am pierdut pe drum, lângă „Carpenters' Arms"

Şi spunând acestea, îl apucă zdravăn de braţ pe domnul K. şi-l trase înapoi spre taxi.

— O să mă omoare! strigă domnul K.

Şi încercă să se trântească pe trotuar

— Fii bun, domnule sergent, şi dă-mi o mână de ajutor – spuse D. Am eu grijă să nu mai facă scandal.

— De acord, domnule. Sunt bucuros că mă scăpaţi de el!

Şi, aplecându-se, îl luă pe sus ca pe-un prunc şi-l depuse în interiorul taxiului.

Domnul K. gemu, cu glas stins:

— Vă repet că m-a urmărit...

Individul cu numele de Hogpit zise:

---

[16] Literal. *Hogpit* înseamnă în engleză „groapă de porci". *Swinburne* – numele unui cunoscut poet englez din sec. al XIX-lea – are o etimologie similară. (n. tr.)

— Cu ce drept procedezi astfel, domnule sergent? Doar ai auzit ce-a spus! De unde ştii că nu spune adevărul?

Poliţistul trânti portiera şi se întoarse cu faţa spre domnul Hogpit:

— Pentru că ştiu să judec... Şi acum, ce-ar fi să pleci şi dumneata, liniştit, acasă?...

Taxiul se urni. Trecătorii se dădură înapoi, gesticulând.

— N-ai reuşit decât să te faci de râs – îi zise D. lui K.

— O să sparg geamul! O să ţip!

— Dacă mă sileşti, o să fac uz de revolver – murmură D., ca şi cum i-ar fi destăinuit un secret.

— N-ai să îndrăzneşti! N-ai putea să scapi!

— E unul din argumentele folosite în romane, dar nu mai are nicio valoare în zilele noastre. Ne aflăm în război şi e puţin probabil că vreunul din noi va scăpa, cum zici, pentru multă vreme.

— Ce-ai de gând?

— Să te duc la mine acasă, ca să stăm de vorbă.

— Ce-înţelegi prin „acasă”?

D. nu-i mai răspunse. Taxiul traversă încet parcul. Lângă Marble Arch, obişnuiţii oratori, cocoţaţi pe câte o ladă, vorbeau în vântul rece, cu gulerele pardesielor ridicate peste mărul lui Adam.

De-a lungul drumului, o mulţime de filfizoni aşteptau în maşini, să agaţe fete, iar în umbră stăteau la pândă, zadarnic, prostituatele ieftine: şantajişti de profesie ţineau sub ochi iarba înaltă în care se săvârşeau, pe tăcute, păcate lipsite de satisfacţii.

Teoretic. În acest oraş domnea pacea. Pe un afiş se putea citi: „Senzaţionala tragedie din Bloomsbury”.

II

Domnul K. nu mai avea putere să lupte. Se-dădu jos din taxi fără să scoată o vorbă şi coborî treptele ce duceau spre subsol. D aprinse lumina în dormitorul-salonaş, apoi gazul din sobă. În timp ce stătea aplecat peste chibritul aprins, se întreba dacă va săvârşi aievea o crimă. Oricine ar fi fost această domnişoară Glover, nu prea avea noroc. Locuinţele oamenilor au un soi de inocenţă. Când faţada unei case bombardate se prăbuşeşte, dezvăluindu-ţi un pat de fier, câteva scaune, un tablou oribil şi o oală de noapte, ai senzaţia că asişti la un viol; a pătrunde în locuinţa unui necunoscut echivalează cu o siluire. Dar duşmanul te obligă totdeauna să-i imiţi metodele, să arunci aceleaşi bombe, să distrugi aceleaşi vieţi.

D. se întoarse furios spre domnul K.:

— Singur ţi-ai căutat-o!

Domnul K. se trase spre divan şi se aşeză. Deasupra capului lui se afla o policioară cu câteva cărţi legate în marochin moale – biblioteca sumară a unei femei pioase.

— Îţi jur că n-am fost acolo în clipa aceea! zise domnul K.

— N-ai să negi însă că ai încercat, împreună cu dumneaei, să-mi furi hârtiile?

— Fuseseşi destituit.

— Mi-ai mai spus asta – mârâi D. apropiindu-se de el.

Sosise momentul să-l pălmuiască, să se dezlănţuie: îi arătaseră, deunăzi, cum se bate un om. Dar simţi că nu-i în stare: a-l atinge pe domnul K. însemna a stabili o relaţie între ei.. Buzele îi tremurau de scârbă, când spuse:

— Singura dumitale şansă de a ieşi viu de-aici este să fii sincer. V-au cumpărat pe amândoi, nu-i aşa?

Domnului K. îi căzură pe divan ochelarii; începu să-i caute orbeşte, pipăind cuvertura artistic brodată. Apoi spuse:

— De unde puteam şti noi că nu ai fost cumpărat chiar dumneata?

— N-aveaţi cum să ştiţi, aşa-i?

— Dacă ar fi avut încredere în dumneata, nu ne-ar mai fi angajat pe noi...

D. îl asculta cu mâna pe revolver. Când eşti şi judecător, jurat – ba chiar şi procuror – trebuie să-i acorzi acuzatului toate şansele: trebuie să fii echitabil, chiar dacă toată lumea ar fi pornită împotriva lui.

— Continuă! îi spuse.

Domnul K. prinse curaj. Ridică privirea, încercând să-şi concentreze ochii înroşiţi. Se strădui chiar să zâmbească, mişcându-şi muşchii faciali.

— Şi apoi, trebuie să recunoşti şi dumneata că te purtai cam ciudat. De unde puteam şti că n-ai fi în stare să te vinzi, la un preţ convenabil?

— Adevărat.

— Fiecare trebuie să-şi vadă de propriile lui interese. Dacă te-ai fi vândut... noi nu ne-am fi ales cu nimic.

Era o viziune destul de oribilă asupra depravării omeneşti. Domnul K. fusese mai uşor de suportat când era speriat, cu spinarea încovoiată... Acum îşi recăpătase curajul.

— Nu-i plăcut să rămâi de căruţă. La urma urmei, nu mai e nicio speranţă...

— Nicio speranţă?

— N-ai decât să citeşti ziarele de astă-seară. Am fost înfrânţi. Doar ştii şi dumneata câţi dintre miniştrii noştri au trecut de partea cealaltă. Şi n-au făcut-o pe gratis, fireşte...

Domnul K. îşi regăsi ochelarii şi se aşeză comod pe divan. Frica îl părăsise aproape cu totul. Avea aerul unui bătrânel pişicher şi sprinţar.

— Mi-am spus că, mai devreme sau mai târziu, tot acolo o s-ajungem.

— Te sfătuiesc să nu-mi ascunzi nimic.

— Dacă speri şi dumneata un procent, n-ai să-l capeţi. Nici măcar dacă eu aş fi de acord...

— Nu cumva ai făcut prostia să te vinzi pe veresie?

— Doar nu erau să ofere bani, unuia ca mine...

D. nu ştia ce să creadă.

— Vrei să spui că n-ai primit nimic în schimb? întrebă el neîncrezător.

— Am primit doar o hârtie, semnată de L.

— Nu mi-aş fi închipuit că eşti atât de neghiob. Dacă n-aveai nevoie de altceva decât de promisiuni, ţi-am fi putut oferi şi noi destule...

— Nu e vorba de promisiuni, ci de o numire, semnată de către rector. După cum ştii, L. este rector acum. Pe vremea dumitale încă nu era.

Domnul K. îşi recăpătase aplombul.

— Ce fel de rector?

— Rector al Universităţii, fireşte. Iar eu am fost numit profesor la o facultate. Mă pot întoarce în patrie.

D. izbucni, fără să vrea, în râs, deşi-i era scârbă; aşadar, aşa va arăta civilizaţia de mâine, cărturarii viitorului!...

— E reconfortant gândul că, ucigându-te, îl ucid pe profesorul K. ...

Avu o viziune oribilă a unei lumi întregi de poeţi, muzicieni, savanţi şi artişti cu ochii înroşiţi înapoia unor ochelari cu rame de oţel şi cu creierii îmbâcsiţi de apostazie! Supravieţuind unei lumi străvechi şi epuizate, ei încercau să dea tineretului lecţii utile de trădare şi servilism.

— Mă-ntreb pe cine-au să numească în locul dumitale – zise D. scoţând din buzunar revolverul..

Ştia însă, că aveau de unde alege.

— Nu te juca aşa cu revolverul! E periculos!

— Dac-ai fi în ţară, ai fi judecat de un tribunal militar şi condamnat la moarte. Ce te face să crezi că, fiind aici, vei putea să scapi?

— Glumeşti – bâigui domnul K., încercând să râdă.

D. deschise încărcătorul: nu avea decât două cartuşe.

Domnul K. exclamă, patetic:

— Spuneai că dacă n-am niciun amestec în moartea fetiţei, n-o să păţesc nimic...

— Da! Ei, şi ce-i cu asta?

Trase la loc piedica.

— N-am omorât-o eu! N-am făcut altceva decât că i-am telefonat Mariei...

— Maria? A, da, administratoarea hotelului. Continuă!

— L. m-a pus să-i telefonez. M-a sunat de la ambasadă şi mi-a zis: „Spune-i că-i cer să facă tot ce se poate”.

— Şi pretinzi că nu ştiai ce înseamnă asta?

— Nu ştiam precis. Cum aş fi putut să ştiu? Ştiam doar că ea avea un plan... menit să ducă la expulzarea dumitale. În orice caz, nu se gândea că moartea fetiţei ar putea trece drept un asasinat. Abia când poliţia a descoperit jurnalul ţinut de fetiţă... şi-a dat seama că totul se brodeşte perfect. Jurnalul pomenea de promisiunea dumitale de-a o scoate de la hotel.

— Ştii o mulţime de lucruri.

— Maria mi-a povestit... după aceea. A avut un fel de revelaţie. La început, intenţionase să însceneze doar o mică hoţie. Dar fetiţa a fost... obraznică. „Ia s-o bag în sperieţi puţin” – s-a gândit Maria, dar pe urmă s-a înfuriat de-a binelea. Ştii că se aprinde repede, şi nu se poate stăpâni. Dar de loc!

Domnul K. se sili din nou să surâdă, apoi urmă:

— E vorba de-o fetiţă ca atâtea altele. La noi, mor cu miile, în fiece zi. Aşa-i în război!

Expresia feţei lui D. îl făcu să adauge, cam precipitat:

— Ăsta a fost argumentul Mariei.

— Dar dumneata ce i-ai răspuns?

— Eu am fost contra.

— Înainte, sau după?

— Da, adică nu... vreau să spun: după ce, m-am văzut din nou cu Maria...

— Povestea asta nu stă în picioare. Ştiai de la început ce-o să se întâmple.

— Jur că n-am fost de faţă...

— A, te cred. N-ai fi avut curajul. I-ai lăsat ei treaba asta...

— Ei trebuie să-i ceri socoteală!

— Am o prejudecată, care-mi interzice să omor o femeie. Dar îţi garantez că va suferi şi ea, când vei fi găsit mort... Sunt convins c-o să se frământe, c-o să stea cu urechea la pândă după

zgomote... Şi apoi n-am decât două cartuşe, şi nu ştiu de unde mi-aş putea procura altele...

Trase din nou piedica revolverului.

— Ne aflăm în Anglia! miorlăi omuleţul, ca şi cum ar fi vrut să se convingă pe sine.

Deodată se ridică şi răsturnă o carte de pe policioară; cartea căzu deschisă pe divan: era o culegere de imnuri pioase, cu „Dumnezeu” tipărit cu majuscule. Da, fireşte, se aflau în Anglia – Anglia era divanul acesta, coşul acesta pentru hârtii învelit în creton cu motive florale, pernele acestea şi harta Speed [17] înrămată. Atmosfera asta străină îl trăgea parcă de mânecă pe D., îndemnându-l să renunţe.

— Dă-te jos de pe divan! urlă el furios.

Domnul K. se ridică, tremurând:

— Lasă-mă să plec...

Anii de studiu academic pot face din cineva un bun judecător, dar nu şi un călău priceput.

— De ce nu-l pedepseşti pe L.? îl imploră domnul K.

— Mă răfuiesc eu şi cu el într-o bună zi! Dar el nu-i dintr-ai noştri.

Deosebirea era reală: nu puteai simţi aceiaşi furie împotriva unei piese de muzeu...

Domnul K. îşi întinse rugător mâinile pătate de cerneală:

— Dac-ai şti ce viaţă am dus, nu m-ai mai condamna! Când mă gândesc că unii scriu cărţi întregi despre sclavie!...

Şi izbucni în plâns, dar continuă să vorbească:

— Ţi-e milă de ea, când ar trebui să-ţi fie milă de mine, da...

— Intră pe uşa aceea!

[17] John Speed (1551-1639) – cartograf şi istoric englez. (n. hy.)

Baia nu putea fi văzută de afară: n-avea nicio fereastră, ci numai o gaură de ventilaţie. Mâna care ţinea revolverul începu să tremure, la gândul grozăviei iminente. Îl împinseseră de colo până colo ca pe-un pion... Acum îi venise şi lui rândul, dar iată că-l năpădea din nou teama – teama de suferinţa altora, de deznădejdile lor, de vieţile lor. Aidoma unui scriitor, era osândit să-şi privească cu simpatie personajele...

— Hai mai repede! îi spuse.

Domnul K. începu să se tragă spre uşă, poticnindu-se.

D. îşi scormoni creierii în căutarea unei glume cinice, în genul: „Nu-ţi pot oferi un zid de cimitir”... dar se lăsă păgubaş. Nu poţi glumi decât pe seama propriei tale morţi. Moartea altora e un lucru serios.

— Fetiţa n-a apucat să trăiască ce-am trăit eu... vreme de cincizeci şi cinci de ani. Pe deasupra, mi s-a spus că mai am de trăit numai şase luni şi că nu e nicio speranţă!...

D. se silea să nu audă. Oricum, nu înţelegea nimic. Îl tot împingea pe domnul K., ţinând în silă revolverul.

— Dac-ai şti că nu mai ai de trăit decât şase luni, n-ai prefera să duci o viaţă ceva mai confortabilă?

Ochelarii îi căzură de pe nas şi se sparseră. Suspinând, domnul K. bolborosi ceva, din care nu se înţelegea decât cuvântul „respect”. Apoi rosti, ceva mai clar:

— Totdeauna mi-am dorit ca, într-o bună zi, s-ajung la universitate...

Acum era în baie şi se retrăgea spre lavoar, privind năuc în direcţia unde presupunea că trebuie să fie D.

— Şi deodată doctorul mi-a zis că peste şase luni...

Vocea i se frânse într-un urlet de spaimă şi de jale, ca un schelălăit. Apoi continuă:

— Să mori înhămat... alături de dobitocul ăla de pe Oxford Street... bona matina, bona matina... să stai în frig... cu radiatorul veşnic defect...

Acum aiura, spunea tot ce-i trecea prin minte, ca şi cum ar fi simţit că, atâta timp cât vorbea, era în afara oricărui pericol. Dar toate cuvintele ce ieşeau din mintea lui chinuită şi încrâncenată evocau o singură imagine, oribila imagine a unei odăiţe cu radiatorul veşnic rece şi cu pereţii acoperiţi de planşe pe care scria: Un famil. gentilbono...

— ...Bătrânul ăla care umblă tiptil, cu tălpile-i de cauciuc... Când m-apucă durerile... trebuie să-mi cer scuze în Enternationo... altfel mă amendează... îmi taie raţia de ţigări pe-o săptămână!...

Cu fiece cuvânt pe care-l rostea, devenea tot mai viu, iar un condamnat nu trebuie să arate aşa: dimpotrivă, trebuie să pară mort cu mult înainte de pronunţarea sentinţei.

— Gata! Opreşte-te! îi strigă D.

Capul domnului K. se răsuci, ca un cap de ţestoasă: ochii miopi priveau în altă direcţie.

— Sunt, oare, de blamat, pentru c-am vrut să-mi petrec ultimele şase luni de viaţă acasă... ca profesor...?

D. închise ochii şi apăsă pe trăgaci... Împuşcătura îl luă prin surprindere, ca şi zguduitura puternică a armei. Se auzi un zgomot de sticlă spartă, apoi o sonerie.

Deschise ochii şi-şi dădu seama că nu nimerise. Oglinda lavoarului era spartă cu o palmă deasupra capului domnului K. Acesta stătea în picioare, clipind din ochi perplex... Se auzeau bătăi în uşă. Un cartuş fusese irosit...

— Să nu te mişti! îi porunci D. Şi să nu faci zgomot! A doua oară o să nimeresc!

Şi închise uşa în urma lui.

Se regăsi lângă divan, singur, ascultând bătăile în uşă Dacă era poliţia, ce putea face cu unicul cartuş ce-i mai rămăsese? Se aşternu din nou liniştea peste tot. Pe divan, cărticica rămăsese deschisă:

Lumina Domnului e-n raza
În care fluturaşii zboară
Şi-n lumânarea care arde
În casă noaptea când coboară

Absurdele stihuri i se întipăriră în minte ca într-o bucată de ceară. Pentru el, care nu credea în Dumnezeu, şi nici n-avea casă, erau ca incantaţia unui trib de sălbatici: până şi spectatorul cel mai civilizat rămâne impresionat auzind-o.

Toc, toc, toc! Apoi încă o dată soneria. Să fie, oare, vreun prieten al locatarei, sau poate chiar locatara însăşi? Nu, ea avea desigur o cheie. Trebuie să fie poliţia!

Străbătu încet încăperea, cu revolverul în mână. Uitase de revolver, întocmai cum prima oară uitase de brici. Deschise uşa cu sentimentul că-i definitiv pierdut.

Era Rose.

— Uitasem că ţi-am dat adresa – îi spuse el, privind peste umărul ei, ca şi cum s-ar fi aşteptai să vadă vreun poliţist, sau pe Forbes.

— Am venit să-ţi comunic ce mi-a spus Furt. A, da, da...

— N-ai făcut, sper, nimic... nesăbuit?

— Nu...

— Atunci ce-i cu revolverul ăsta?

— Crezusem că s-ar putea să fie poliţia.

Intrară în încăpere, închizând uşa în urma lor. D. se uita spre baie: nu mai era nimic de făcut – acum ştia că nu va mai putea să

tragă. Putea fi un bun judecător, dar călău nu va fi niciodată! Războiul îl înăsprise, dar nu chiar într-atâta.

D. purta pe grumaz, ca pe-un albatros mort[18], manuscrisul de la Berna, conferinţele despre literatura medievală, „Cântecul lui Ronald”...

— Dragul meu, cum te-ai schimbat! exclamă Rose. Arăţi mult mai tânăr...

— Mustaţa e de vină.

— Desigur. Îţi şade foarte bine...

— Ce ţi-a spus Furt? o întrerupse D., nerăbdător.

— Au semnat contractul.

— Bine, dar e contrar înseşi legilor voastre!

— N-au semnat contractul nemijlocit cu L... Există totdeauna mijloace de a ocoli legea. Cărbunii vor fi trimişi prin Olanda...

D. avea sentimentul unui eşec total; nu fusese în stare nici măcar să împuşte un trădător!

— Trebuie să pleci – îi spuse ea. Înainte să te găsească poliţia.

D. se aşeză pe divan, cu revolverul atârnându-i între genunchi.

— A semnat şi Forbes?

— N-ai ce să-i reproşezi. În sinea lui, nu e de acord.

D. simţi din nou ciudata împunsătură a geloziei.

— De ce-l aperi?

— Pentru că, în felul lui, e un om cinstit. Te poţi bizui pe el la greu.

— Mai am un cartuş – zise el gânditor.

— Ce vrei să spui? exclamă Rose, privind speriată revolverul.

---

[18] Aluzie la balada „*The Rime of the Ancient Mariner*” de Samuel Coleridge (1772-1834). După ce a împuşcat albatrosul, eroul poemului are remuşcări pentru că a „ucis pasărea care făcea să sufle briza mării.”

— A, nu despre asta e vorba. Mă gândeam la mineri. La sindicate. Dacă ar cunoaşte adevărata situaţie, n-ar putea oare să...

— Ce anume?

— Să facă ceva...

— Ce-ar putea face? Habar n-ai cum stau lucrurile la noi. N-ai văzut cum arată o aşezare de mineri, după închiderea minelor. Ai trăit în toiul unei revoluţii şi ai auzit prea multe aclamaţii şi urale, sub steaguri fluturânde. Eu am vizitat, împreună cu tatăl meu, o astfel de aşezare. Era un voiaj oficial, în care tata însoţea un membru al familiei regale. Te asigur că muncitorii sunt la pământ!

— Şi-ţi pare rău?

— Bineînţeles că da. Bunicul meu a fost...

— Cunoşti pe careva printre muncitorii din satul acela?

— Bătrâna mea doică-i acolo. S-a măritat c-un miner. Dar tatăl meu i-a făcut rost de-o pensie, aşa că trăieşte ceva mai bine decât mulţi alţii.

— Orice legătură mi-ar folosi, pentru început.

— Tot nu pricepi. Nu merge să vii acolo cu discursuri. Te-ar băga la închisoare numaidecât! Eşti urmărit...

— Încă nu mă dau bătut.

— Ascultă, am putea să te scoatem de-aici într-un fel sau altul. Cu bani se obţin multe. Ai putea pleca dintr-un port mic. Să zicem Swansea...

— Ţi-ar conveni? o întrebă el, privind-o cu luare-aminte.

— A, ştiu ce vrei să spui... Dar mie-mi plac oamenii vii, nu pot iubi un mort sau un bărbat închis în temniţă. Dac-ai fi mort, nu te-aş putea iubi nici măcar o lună. Nu-i genul meu. Nu pot rămâne credincioasă unor oameni pe care nu-i văd. Spre deosebire de dumneata...

D. se juca, distrat, cu revolverul.

— Dă-mi-l! îi spuse ea. Nu pot să sufăr...

D. îi înmână revolverul, fără să scoată o vorbă. Era prima dovadă de încredere pe care i-o dădea.

— Dumnezeule! exclamă Rose. Asta-i mirosul pe care-l simţeam! Ştiam eu că ceva nu-i în regulă. Ai folosit revolverul! Ai ucis...

— A. Nu! Am încercat, ce-i drept, dar nu mi-a mers. Presupun că-s un laş. N-am nimerit decât oglinda – semn rău, nu-i aşa?

— Ai tras cu puţin înainte de-am sunat eu?

— Da.

— Am auzit eu ceva, dar am crezut că-i un motor care păcăne.

— Din fericire, aici, la voi, nimeni nu ştie prea bine cum sună cu adevărat o împuşcătură.

— Unde-i victima?

— Acolo.

Rose deschise uşa de la baie. Domnul K. stătuse pesemne la pândă, cu urechea lipită de uşă, căci se prăbuşi în odaie, pe genunchi.

— Ţi-l prezint pe profesorul K. – zise D., morocănos.

Domnul K. se rostogoli pe podea, apoi încremeni, cu genunchii sub bărbie.

— A leşinat – spuse D.

Rose se aplecă asupra domnului K., privindu-l cu scârbă:

— Eşti sigur că nu l-ai nimerit?

— Absolut sigur.

— Te-ntreb, pentru că... e mort. Oricine-şi poate da seama!

III

Îl întinseră cu grijă pe divan; cărticica aceea pioasă era acum lângă urechea domnului K.

„Lumina Domnului e-n raza
În care fluturaşii zboară...”

Cu dunga aceea roşie, lăsată de ochelari deasupra nasului, arăta din cale-afară de insignifiant.

— Medicul îi dăduse încă şase luni de trăit – zise D. Se temea că moartea îl va surprinde ca profesor de Entrenationo. Era plătit cu doi şilingi pe oră.

— Ce ne facem acum?

— A fost un accident.

— A murit pentru că ai tras în el... Moartea lui poate trece drept un asasinat.

— Din punct de vedere tehnic?

— Da.

— Ea doua oară că mi se-ntâmplă. Ca să mai schimb, aş prefera să fiu acuzat de o simplă crimă premeditată...

— Totdeauna glumeşti când eşti direct implicat...

— Zău?

Rose părea din nou furioasă. Când se înfuria, era ca un copil care dă din picioare, răzvrătindu-se împotriva autorităţii şi a raţiunii. În asemenea clipe, D. simţea pentru ea o imensă tandreţe: i-ar fi putut fi tată. Oricum, Rose nu-i cerea o dragoste pătimaşă.

— Nu sta acolo ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic! îi spuse ea. Ce ne facem cu el... cu ăsta?

— M-am gândit bine – îi răspunse el calm. E sâmbătă seara. Locatara acestui apartament a lăsat un bileţel: „Nu iau lapte până luni”. Asta înseamnă că n-o să se întoarcă până mâine seară, cel mai devreme. Am, aşadar, un răgaz de douăzeci şi patru de ore. Crezi c-aş putea s-ajung până mâine dimineaţă în regiunea minieră, dacă prind un tren chiar acum?

— Te-ar aresta chiar în gară. Eşti urmărit. Şi apoi – adaugă ea, furioasă – e o pierdere de timp. Ţi-am mai spus că muncitorii sunt la pământ. Îşi târăsc zilele, atâta tot. M-am născut acolo. Cunosc bine locul.

— Merită să încerc.

— Dac-ai fi mort, nu m-aş sinchisi, dar nu pot suporta ideea că fiind viu, ai să mori...

Nu părea să aibă pic de ruşine: acţiona şi vorbea fără nicio reţinere. Îşi aminti cum o văzuse pe peronul învăluit în ceaţă, cu brioşele acelea. Era cu neputinţă să n-o iubeşti... într-un fel sau altul. La urma urmelor, aveau ceva comun. Amândoi fuseseră împinşi de colo până colo şi amândoi se revoltau împotriva pasivităţii lor din trecut, cu o violenţă ce nu le stătea, de fapt, în caracter.

— N-are rost să pretinzi, ca-n romane, că o faci pentru mine. Cunosc povestea!

— Aş fi în stare de multe pentru dumneata.

— Dumnezeule! Nu te mai preface. Continuă să fii cinstit. Tocmai de aceea te iubesc. Şi din pricina nevrozei mele – complexul lui Oedip, etcetera...

— Nu mă prefac de loc.

O luă în braţe: de data asta fu o îmbrăţişare mai reuşită, căreia nu-i lipsea decât dorinţa, ca să fie perfectă. Nu mai era capabil de dorinţă. Avea sentimentul că, de dragul poporului său, devenise un eunuc. Fiece amant este, în felul lui, un filosof: însăşi natura are grijă de asta. Un îndrăgostit trebuie să creadă în omenire, în miracolul naşterii. Mijloacele anticoncepţionale folosite nu schimbă nimic. Dorinţa rămâne un act de credinţă. Iar D. îşi pierduse credinţa.

— Ce-a păţit soţia ta?

— A fost împuşcată din greşeală.

— Cum aşa?

— A fost luată ca ostatecă în locul altuia. Aveau sute de ostatici. Pentru gardieni, toţi ostaticii erau, cred, la fel.

Se întreba ce-ar spune un om normal dac-ar asista la o asemenea scenă de amor, la un asemenea sărut schimbat în prezenţa unui mort şi în toiul unei conversaţii despre o soţie moartă. De altfel, sărutul nu era perfect reuşit. Un sărut dezvăluie multe, şi-i mai greu de falsificat decât glasul. Împreunate, buzele pot exprima un vid nemărginit..

— Mi se pare straniu să iubeşti un mort – spuse Rose.

— Şi totuşi, li se întâmplă mai tuturor. Mama dumitale, de pildă...

— A, n-am iubit-o! Sunt o bastardă, devenită fiică legitimă prin căsătoria tatălui meu. E un detaliu care n-ar trebui să aibă importanţă, nu-i aşa? Dar, în chip ciudat, e dureros să ştii că ai fost nedorit încă de la început...

E cu neputinţă să spui unde încetează mila şi unde începe dragostea, până nu le-ai încercat pe amândouă. Se îmbrăţişară din nou lângă cadavrul domnului K. Peste umărul ei stâng, D. zări ochii deschişi ai mortului, şi-şi desprinse braţele:

— Degeaba! Nu sunt bun de nimic! Am încetat să mai fiu bărbat. Poate că într-o zi, după ce se va isprăvi acest măcel...

— Dragul meu, sunt dispusă să aştept... câtă vreme te ştiu în viaţă.

În împrejurările date era o condiţie extrem de dificilă.

— Ai face mai bine să pleci acum – îi spuse el. Ai grijă să nu te vadă nimeni când ieşi de-aici. Nu lua un taxi înainte de te depărtezi cu cel puţin o milă.

— Ce-ai de gând să faci?

— La ce gară trebuie să cobor?

— E un tren care pleacă de la Euston pe la miezul nopţii... Dumnezeu ştie când ajunge acolo, duminică dimineaţă... Va trebui să te schimbi, deşi au să te recunoască, oricum...

— Arăt altfel de când mi-am ras mustaţa...

— Cicatricea ţi-a rămas. Tocmai asemenea semne caută oamenii... Stai puţin – adăugă ea.

Iar când el încercă să spună ceva nu-l lăsă.

— O să plec. O să fiu rezonabilă şi-o să fac tot ce spui Te las chiar să pleci, oriunde pofteşti. N-are rost să nu fiu rezonabilă. Dar aşteaptă o clipă.

Şi intră în baie, călcând în picioare ochelarii domnului K. Se întoarse peste câteva clipe, spunând:

— Slavă Domnului, gazda e o femeie prevăzătoare.

Ţinea în mână o bucată de vată şi un plasture.

— Stai liniştit – îi spuse. N-o să-ţi mai vadă nimeni cicatricea.

Şi întinzându-i vata pe obraz, o lipi cu plasturele.

— Pare plauzibil, parc-ai avea un furuncul.

— Bine, dar vata nu-mi acoperă cicatricea.

— Tocmai aici e şmecheria: plasturele îţi acoperă cicatricea, iar vata se întinde peste tot obrazul. Nimeni n-o să-şi închipuie că încerci să-ţi ascunzi bărbia.

Şi cuprinzându-i capul în palme adăugă:

— Nu crezi c-aş putea fi un bun agent secret?

— Eşti prea bună pentru aşa ceva. Un agent secret nu inspiră nimănui încredere.

Simţi deodată o imensă recunoştinţă la gândul că în această lume belicoasă, perfidă şi haotică, exista totuşi cineva în care putea să aibă încredere la fel ca-n sine însuşi. Era ca şi cum ar fi găsit un tovarăş, în teribila solitudine a unui deşert.

— Draga mea – îi spuse – iubirea mea nu prea mai poate fi de folos nimănui, dar atâta cât a mai rămas, îţi aparţine în întregime.

Dar chiar în timp ce-i vorbea astfel, continua să simtă împunsătura durerii statornice care-l lega de un mormânt.

Rose îi răspunse cu tandreţe, ca şi cum i-ar fi spus vorbe dulci:

— Ai o şansă. Engleza pe care-o vorbeşti e corectă, deşi exagerat de literară. Accentul e câteodată bizar, dar mai ales cărţile pe care le-ai citit te dau de gol. Încearcă să uiţi că ai fost vreodată profesor de limbi romanice.

Şi, spunând acestea, dădu să-i mângâie din nou faţa, dar în clipa aceea se auzi soneria. Rămaseră amândoi nemişcaţi în mijlocul acelei cămăruţe femeieşti: era ca într-un basm, în care moartea curmă brusc dragostea. Soneria se auzi din nou.

— Nu te-ai putea ascunde undeva? îi şopti D.

Nu exista însă, fireşte, nicio ascunzătoare.

— Dacă e poliţia, trebuie să mă acuzi numaidecât o dăscăli el. Nu vreau să fii amestecată în treaba asta.

— La ce bun?

— Du-te şi deschide uşa.

Îl apucă de umeri pe domnul K. şi-l întoarse cu faţa la perete, apoi trase cuvertura peste el. Fiind în umbră, cu greu îi puteai vedea ochii deschişi: domnul K. părea că doarme.

D. auzi cum se deschide uşa, apoi un glas:

— A, scuzaţi-mă. Numele meu este Fortescue.

Necunoscutul se furişă, timid, înăuntru; era un tânăr cam bătrânicios, cu un început de chelie, şi purta un fel de jiletcă groasă. Rose încercă să-i bareze drumul:

— Şi ce doreşti?

— Fortescue, repetă el, cu un zâmbet anemic.

— Cine naiba eşti?

Individul îi privea clipind din ochi. N-avea nici haină, nici pălărie.

— Locuiesc deasupra, ştiţi... Emily – adică miss Glover – nu-i acasă?

— E plecată până luni – răspunse D.

— Ştiam că trebuie să plece, dar când am văzut lumină... Dumnezeule, ce-i asta?

— Asta, cum te exprimi dumneata cu atâta haz, e Jack Owtram.

— E bolnav?

— O să cam fie. S-a îmbătat criţă. Am tras un chefuleţ.

— Extraordinar! Vreau să spun că Emily, adică miss Glover...

— A, zi-i Emily, doar suntem între prieteni...

— Ei bine, Emily nu organizează niciodată petreceri.

— Ne-a pus la dispoziţie apartamentul.

— Aha, înţeleg...

— Vrei să bei ceva?

„Merge prea departe! îşi spuse D. Apartamentul ăsta nu ne poate oferi chiar tot ce ne trebuie. Suntem noi, ce-i drept, nişte

naufragiaţi, dar odaia asta nu-i o epavă ca aceea în care Crusoe găsea mereu obiectul potrivit la timpul potrivit.

— A, nu, mulţumesc – răspunse domnul Fortescue. De fapt, nu beau niciodată.

— Imposibil. Nimeni nu poate trăi fără să bea.

— Numai apă. Apă beau, fireşte

— Zău?

— Vă asigur.

Iritat, individul aruncă din nou o privire spre trupul de pe divan, apoi spre D., care-l veghea ca o santinelă.

— V-aţi rănit la faţă?

— Da.

Tăcerea era o prezenţă reală, poate cea mai reală şi mai pregnantă, aidoma unui musafir preferat, care pleacă ultimul.

— Trebuie să plec – spuse domnul Fortescue.

— Aşa repede? îl întrebă Rose.

— De fapt nu mă obligă nimeni. Voiam doar să spun că n-aş vrea să vă stric cheful.

Căută din ochi sticlele şi paharele! Existau în încăperea asta nişte lucruri pe care nu le putea pricepe.

— Emily nu m-a prevenit – zise el.

— O vezi, se pare, des pe Emily...

Domnul Fortescue roşi:

— A, suntem buni prieteni. Amândoi din *Mişcare*...

— Care?...

— Mişcarea de la Oxford[19].

— Aha, ştiu... Reuniunile amicale de la Hotelul Brown din Crowborough...

---

[19] Grupul (sau Mişcarea) de la Oxford – organizaţie religioasă creată pe la 1921 de F. Buchman. Varianta ei din S.U.A. se numeşte „Mişcarea pentru reînarmarea morală”. (n. tr.)

Asociaţiile ei de idei erau de neînţeles pentru D. Nu cumva acest potop de cuvinte misterioase erau preludiul unei crize de isterie?

Domnul Fortescue se înveseli brusc. Faţa lui de adolescent bătrân era ca un ecran alb, pe care nu se pot proiecta decât filme bine selecţionate şi cenzurate cu grijă, pentru uzul familiilor respectabile.

— Aţi asistat vreodată? o întrebă el.

— A, nu, nu-i genul meu.

Domnul Fortescue începu din nou să se insinueze în încăpere îndreptându-se spre divan; avea un fel fluid de a se mişca şi trebuia să fii foarte atent cum discuţi cu el, altminteri te pomeneai că se revarsă în toată încăperea.

— Ar trebui să încercaţi. Avem tot felul de membri oameni de afaceri, sportivi din echipele studenţeşti... Odată am avut chiar şi un subsecretar, cel de la Ministerul Comerţului Exterior. Şi, natural, îl avem mereu pe Frankie...

Tot explicând cu foc, ajunse lângă divan.

— E ca o religie, dar mult mai practică. Te ajută să faci carieră, pentru că te învaţă cum să te porţi cu oamenii. În Norvegia am obţinut un succes grozav.

— Îmi pare bine! exclamă Rose, încercând să-i schimbe direcţia.

Aţintindu-şi asupra capului domnului K. ochii uşor ieşiţi din orbite, individul continuă să vorbească:

— Şi apoi, dacă te frământă unele chestiuni, ştiţi ce vreau să spun, nimic nu poate fi mai binefăcător decât discutarea lor pe faţă, în cadrul unei astfel de reuniuni... Ceilalţi sunt totdeauna înţelegători, căci au trecut şi ei prin asta.

Aplecându-se puţin peste divan, adăugă:

— Arată într-adevăr foarte rău... Sunteţi siguri că...

„Ce ţară fantastică! îşi spunea D. Războiul civil nu oferă nimic asemănător cu întâmplările fantastice petrecute aici în timp de pace. În război, viaţa devine mai simplă, oamenii nu mai gândesc nici la problema sexuală, nici la limbile internaţionale şi nici la cariera lor; se gândesc doar la masa următoare şi la un adăpost împotriva bombelor.”.

Domnul Fortescue îi întrerupse şirul gândurilor:

— Nu credeţi că s-ar simţi mai bine dacă... hm, ştiţi... dacă ar vomita?

— A, nu! protestă Rose. E mai bine aşa, să stea liniştit.

— Desigur – urmă smerit individul – nu prea mă pricep la lucrurile astea. La petreceri, adică. Presupun că dumnealui nu prea ţine la băutură. N-ar trebui să bea, cred că nu-i face bine de loc. Mai cu seamă că-i şi în vârstă. Iertaţi-mă că vă spun toate astea, poate că vă e bun prieten...

— N-are a face – zise Rose.

D. se întreba când o să plece odată pisălogul ăsta? Pesemne că avea o inimă fierbinte, dacă nu-l îngheţase purtarea glacială a Rosei.

— Ştiu că par, poate, plin de prejudecăţi. Vedeţi dumneavoastră, noi învăţăm, în Mişcare, să trăim ascetic – fireşte, într-o măsură rezonabilă... Ce-ar fi să urcaţi puţin până sus, la mine?.. Am pus la fiert un ceainic, şi coborâsem de fapt ca s-o invit pe Emily...

Deodată se aplecă peste divan şi exclamă:

— Dumnezeule! Are ochii deschişi!...

„Acesta-i sfârşitul” – îşi spuse D. Dar Rose rosti încet:

— Chiar ai crezut că doarme?

O bănuială teribilă miji în ochii domnului Fortescue, pentru a se spulbera numaidecât, negăsind un teren prielnic. În lumea lui blajină şi factice, nu era loc pentru crimă. Ceilalţi doi aşteptau să

audă ce-avea să mai spună – nu ştiau ce să facă. În sfârşit, individul zise în şoaptă:

— Mă gândesc cu groază că a auzit tot ce-am spus despre el.

— Ceainicul dumitale o să se verse pe podea! îl repezi Rose enervată.

Individul îşi plimbă privirea de la unul la celălalt... nu prea-i mirosea a bine.

— Aşa e, aveţi dreptate. Nu mă gândisem c-o să zăbovesc atâta.

Se uita mereu când la Rose, când la D., ca şi cum le-ar fi cerut să-l liniştească, altminteri avea să viseze urât în noaptea aceea.

— Da, trebuie să plec. Noapte bună...

Îl văzură urcând treptele ce duceau spre bezna familiară şi liniştitoare ca o certitudine. Ajuns la capătul scării, se întoarse cu faţa spre ei şi le făcu un semn evaziv cu mâna.

Partea a III-a

ULTIMUL CARTUŞ

I

Deasupra paşnicei câmpii a Midland-ului domnea încă bezna. Mica şi neînsemnata gară era luminată ca un obiect central într-o vitrină cufundată în întuneric: lângă sala de aşteptare ardeau câteva lămpi cu gaz, un podeţ de fier se răscrăcăra spre o altă flacără fumegândă, iar vântul rece prindea aburul locomotivei şi biciuia cu el peronul. Era duminică dimineaţa.

Deodată, farul din spate al trenului se smuci ca un licurici şi dispăru numaidecât într-un tunel invizibil. În afară de D., nu mai era pe peron decât un bătrân hamal care se întorcea, şontâc-şontâc, din locul unde se oprise vagonul de bagaje. Dincolo de un felinar, peronul cobora în pantă spre încâlcita reţea a liniilor.

De undeva, din apropiere, se auzi un cocoş; o lumină roşie, suspendată în văzduh, deveni verde.

— De-aici se ia trenul spre Benditch? întrebă D.

— De-aici – răspunse hamalul.

— Mai e mult de aşteptat?

— Preţ de-o oră... dacă nu cumva are întârziere.

D. începu să-şi lovească pieptul cu braţele, ca să se încălzească: tremura de frig.

— E cam mult – zise el.

— Nu-i nicio nădejde să vină la timp în zi de duminică.

— Vreun tren direct nu există?

— Erau odată, pe vremea când se lucra în mine, dar acum nu se mai duce nimeni la Benditch.

— E, cumva, vreun restaurant pe-aici?

— Un restaurant?! exclamă hamalul, aruncându-i o privire iscoditoare. Ce rost ar avea un restaurant aici, la Willing?

— Dar vreun loc unde să te poţi aşeza...

— O să vă deschid sala de aşteptare, dacă doriţi. Dar să ştiţi că-i cam frig înăuntru. Mai bine faceţi mişcare.

— Nu e foc înăuntru?

— S-ar putea să se fi stins.

Hamalul scoase din buzunar o cheie enormă şi deschise o uşă de culoarea ciocolatei.

— Nu-i chiar aşa de rău! zise el, aprinzând lumina.

Pereţii erau acoperiţi cu poze decolorate, înfăţişând hoteluri şi localităţi balneare; de jur-împrejur, lângă pereţi, erau fixate nişte banchete, iar în mijlocul sălii se aflau o masă uriaşă şi vreo două-trei scaune de lemn. Grătarul sobei emana o căldură vagă – amintirea unui foc. Hamalul apucă o găleată de fontă cu ornamente şi presără praf de cărbune peste tăciunii stinşi.

— Aşa, o să ţină.

— Dar masa? întrebă D., la ce foloseşte masa?

Hamalul îi aruncă o privire bănuitoare, înainte de a-i răspunde:

— Ca să te aşezi la ea. Da’ ce credeaţi?

— Bine, dar băncile sunt fixe!

— Asta aşa e... Ia te uită, fir-ar să fie! Lucrez aici de douăzeci de ani şi nu m-am gândit niciodată la treaba asta. Sunteţi străin, nu-i aşa?

— Da.

— Străinii-s isteţi la minte... De cele mai multe ori, călătorii se aşază pe masă – adăugă el, privind gânditor masa.

De afară se auzi un fel de muget, urmat de un nor de aburi: un scrâşnet de roţi în viteză, apoi un şuierat, şi se făcu iarăşi linişte.

— Asta-i trenul de cinci fără cinci – zise hamalul.

— Expres?

— Nu, marfar rapid.

— Cred că nu merge în regiunea minieră...

— A, nu! Transportă muniţii. Spre Woolhampton.

D. îşi împreună braţele pe piept, ca să se încălzească, şi făcu încet ocolul încăperii. Prin grătarul sobei ieşea o coloană subţire de fum.

Una din pozele de pe pereţi înfăţişa un debarcader: un domn îmbrăcat într-un veston „Norfolk" şi cu un melon gri pe cap, discuta, aplecat peste o balustradă, cu o femeie în rochie de muselină albă, cu pene de struţ la pălărie. În perspectivă, se vedea un şir de umbrele de soare... D. se simţi cuprins de o fericire stranie, ca şi cum ar fi ieşit cu totul din sfera timpului, integrându-se în istorie, alături de domnul cu melon; luptele şi violenţele încetaseră, războaiele se terminaseră într-un fel sau altul, suferinţa era de domeniul trecutului. Un imens edificiu gotic, purtând firma „Midland Hotel", se profila dincolo de nişte linii de tramvai, lângă statuia unui ins în redingotă de plumb şi lângă un closet public.

— Ceea ce vedeţi este chiar Woolhampton-ul – zise hamalul, răscolind cu un vătrai bont praful de cărbune. Am fost acolo în 1902.

— Pare un oraş plin de viaţă.

— Chiar aşa şi este. Iar hotelul ăla... nu se găseşte altul mai bun în tot Midland-ul. Loja[20] a dat acolo un banchet în 1902. Baloane colorate... o cântăreaţă... Hotelul are şi baie turcească.

— Am impresia că ţi-e dor de toate astea.

— De, ştiu şi eu? Fiecare loc are câte ceva bun; eu, unul, aşa socot. Fireşte că, de Crăciun, îmi cam lipseşte teatrul de pantomimă din Woolhampton; sala „Empire” de-acolo e vestită pentru pantomimă. Dar, pe de altă parte, e mai sănătoasă viaţa aici. Ajungi să te saturi de prea multe plăceri – adăugă el, scormonind pulberea de cărbune.

— Presupun că gara asta a fost cândva un important nod de cale ferată.

— Da, când lucrau minele... L-am văzut pe lordul Benditch aşteptând chiar aici, în sala asta. Şi pe fiica sa, honourable[21] Miss Rose Cullen.

D. îşi dădu seama că tresărise ca un tânăr îndrăgostit la auzul acestui nume.

— Ai văzut-o pe miss Cullen? întrebă el.

Undeva, deasupra încrengăturii de şine părăsite, răsună un şuier de locomotivă; altă locomotivă îi răspunse, întocmai cum câinii din mahalale se cheamă unii pe alţii.

— Ori c-am văzut-o! Ultima oară am văzut-o chiar aici, era cu o săptămână înainte de vizita dumneaei la Curte, unde avea să fie prezentată regelui şi reginei.

Gândul că nu luase parte câtuşi de puţin la intensa viaţă socială din jurul Rosei îl umplea de jale pe D. Se simţea ca un bărbat divorţat, al cărui copil a fost dat în grija unui custode mai bogat şi mai priceput decât el; un asemenea părinte află din

[20] E vorba de Loja Masonică. (n. tr.)

[21] Honourable – folosit ca titlu pentru anumiţi înalţi funcţionari, copii ai anumitor ranguri ale nobilimii. (n. tr.)

reviste despre progresele copilului său, din ce în ce mai străin. Se surprinse dorind intens să-şi revendice dreptul asupra ei. Îşi aminti ceea ce-i spusese Rose pe peronul gării Euston: „N-avem noroc. Nu credem în Dumnezeu, aşa că n-are rost să ne rugăm. Dar dac-am crede, eu aş bate mătănii, aş aprinde lumânări... aş face zeci de lucruri de acest fel! Din păcate, nu-s în stare decât de un lucru... să-ţi ţin pumnii...”.

În taxi, la cererea lui D., ea îi restituise revolverul, spunându-i: „Fii prudent, pentru numele lui Dumnezeu! Eşti atât de nebun! Adu-ţi aminte de manuscrisul de la Berna. Doar nu eşti Roland! Fereşte-te să treci pe sub scări... şi să răstorni solniţa...”.

— Maică-sa e de pe-aici – spuse hamalul. Umblă unele zvonuri...

D. izbutise, aşadar, să se izoleze pentru câteva clipe de monstruoasa lume din jurul lui. În această sală friguroasă, unde se simţea la adăpost, îşi dădea limpede seama cât de monstruoasă e lumea. Şi totuşi unii oameni mai au curajul să vorbească despre o forţă supremă care-ar călăuzi-o! Ce amestecătură absurdă! Vizita Rosei la Curte, împuşcarea soţiei lui D. în curtea unei închisori, fotografiile din „The Tatler”, bombele care cădeau... Şi, parcă înadins pentru a încurca definitiv totul, complicitatea lui cu Rose, când discutau cu Fortescue lângă cadavrul domnului K... Viitoarea complice a unui asasin fusese invitată la un garden party de la Curtea regală! D. poseda parcă forţa magică de a reconcilia elementele cele mai ireconciliabile. La urma urmei, chiar în propriul său caz exista o distanţă destul de mare între conferinţele sale despre literaturile romanice şi focul de armă tras orbeşte asupra domnului K., în baia din apartamentul de la subsol al unei necunoscute. Cum putea oare cineva să-şi rânduiască viaţa

potrivit unui plan, sau să privească spre viitor altfel decât cu teamă?

D. trebuia, totuşi, să privească spre viitor. Iată, acum se afla în faţa unei poze înfăţişând o plajă, cu cabine, cu castele de nisip, cu toată monotonia sordidă a unui stabiliment balnear reprodusă uimitor de veridic, încât aveai senzaţia că vezi până şi cojile de banane şi ziarele luate de vânt. Companiile de cale ferată fuseseră sfătuite să abandoneze fotografia şi să recurgă la serviciile artei...

„Dacă mă arestează – îşi spuse D. – nu va mai exista desigur niciun viitor. Atunci totul ar fi cât se poate de simplu. Dar dacă reuşesc, într-un fel, să scap şi să mă reîntorc în patrie, abia atunci încep să se pună probleme”... „N-ar mai avea niciun rost să te descotoroseşti de mine” – îi spusese Rose.

— Când era mică, dumneaei împărţea premiile pentru cea mai frumoasă grădină de gară din ţinut – urmă hamalul. Asta era pe vremea când mai trăia maică-sa. Lordul Benditch obişnuia să acorde puncte în plus pentru trandafiri.

Nu, n-o putea lua pe Rose, n-o putea sili să împartă cu el o astfel de viaţă – viaţa unui om suspectat, într-o ţară sfâşiată de război. De altfel, ce-i putea oferi? Viaţa lui era legată de un mormânt.

Ieşi din sala de aşteptare; dincolo de micul peron era încă întuneric beznă, deşi se simţea că, pe undeva, începe să se lumineze. Dincolo de marginea acestui glob rotitor parcă sunase, prevestitor, un clopot... sau poate mijise o lumină cenuşie... D. se plimba de colo până colo. Nu, nu exista nicio soluţie, în afara eşecului. Se opri în faţa unui automat care oferea, la alegere, stafide, bomboane de ciocolată, chibrituri sau gumă de mestecat. Vârî un gologan în orificiul sub care scria „stafide”, dar nu ieşi nimic. Hamalul, răsărit pe neaşteptate în spatele lui, îl apostrofă:

— Aţi pus un ban strâmb?

— Nu. Dar nu face nimic.

— Unii sunt grozav de şmecheri! Sunt în stare să scoată două pacheţele cu un singur gologan. Mă duc să caut cheia –, adăugă el după ce scutură aparatul.

— Lasă! Zău că nu face nimic!

— A, nu se poate! zise hamalul, depărtându-se şontâc-şontâc.

La fiece capăt al peronului ardea câte un felinar. D. merse din nou de la unul la celălalt şi înapoi. Zorile mijeau cu un soi de încetineală prudentă şi premeditată. Era ca un ritual: lămpile care se sting, cocoşii care cântă, cerul care devine argintiu... Un şir de vagoane marcate „Minele de cărbuni Benditch” se desprindeau cu încetul din beznă; şinele liniei de garaj se întindeau spre o barieră; o siluetă neagră deveni curând un şopron, dincolo de care se zărea o mirişte oribilă, învineţită de ger. Ieşiră ia iveală şi alte peroane, abandonate şi moarte.

Hamalul se întoarse şi deschise automatul.

— Aha! zise el. Umezeala e de vină. Celor de pe-aici nu prea le plac stafidele. Sertăraşul e ruginit.

Şi, scoţând un pliculeţ cenuşiu, adăugă:

— Poftim, ăsta este!

Pliculeţul era vechi şi jilav.

— Parcă spuneai că-i un climat sănătos...

— Aşa-i. I se şi zice „Midland-ul salubru”...

— Bine, dar umezeala?

— A, e din cauză că gara-i aşezată într-o văgăună, după cum vedeţi.

Întunericul se risipea ca o ceaţă, dezvăluind privirii o lungă coastă de deal. O lumină mohorâtă răsări înapoia şopronului şi a câmpiei, deasupra gării şi a liniei de garaj, şi începu să se caţăre pe deal, scoţând la iveală căsuţe de cărămidă şi cioturi de copaci,

care-i aminteau lui D. de un câmp de bătălie. Peste creştetul dealului se înălţa un obiect metalic bizar.

— Ce-i acolo? întrebă D.

— A, nimic. O toană de-a dumnealor.

— Urât mai arată!

— Urât? Da? Aşa vi se pare? Nu-mi dau seama. Omul se obişnuieşte cu orice Mi-ar lipsi dacă n-aş mai vedea-o acolo.

— S-ar părea că-i o sondă de petrol.

— Chiar aşa şi este. Îşi băgaseră în cap c-or să găsească petrol pe-acolo. Noi, cei de-aici, le-am fi putut spune că n-au să găsească nimic, dar dumnealor erau la Londra şi credeau că ştiu tot.

— Chiar n-au găsit de loc petrol?

— Ba da, atâta cât să umple lămpile astea... Nu mai aveţi mult de aşteptat; îl văd pe Jarvis coborând costişa.

Acum se vedea drumul până departe, în dreptul căsuţelor. Spre răsărit, cerul se împurpurase puţin, dar restul lumii era negru ca o vegetaţie muşcată de ger.

— Cine-i Jarvis?

— Unul care se duce în fiecare duminică la Benditch. Câteodată se duce şi-n alte zile.

— Lucrează în mină?

— Nu, e prea bătrân pentru asta. Îi place, cică, să schimbe aerul. Unii zic că se duce acolo ca să-şi vadă muierea, deşi Jarvis pretinde că nu-i însurat.

Pe cărarea de prundiş ce ducea spre gară venea cu paşi grei un bătrân în salopetă, cu nişte ochi albaştri cam saşii, străjuiţi de sprâncene stufoase şi cu bărbia acoperită de o ţăcălie albă.

— Cum merge, George? îl întâmpină hamalul.

— Putea să fie şi mai rău.

— Te duci să-ţi vezi baba?

Jarvis îi aruncă o privire piezişă, bănuitoare, apoi îşi întoarse faţa în altă parte.

— Dumnealui se duce la Benditch. E un străin.

— Aha!

D. avea senzaţia pe care-o încearcă probabil un bolnav de tifos în mijlocul unor oameni sănătoşi şi vaccinaţi, pe care nu-i poate molipsi. Bătrânii ăştia erau imuni la violenţă şi la grozăviile pe care le purta cu el. Simţi o sfârşeală de parcă în mijlocul acelor câmpuri muşcate de ger, în liniştea acestei gări părăsite, ar fi ajuns în sfârşit într-un loc unde se putea aşeza ca să se odihnească, aşteptând să treacă timpul. Glasul hamalului îi bâzâia în ureche:

— Gerul ăsta afurisit mi-a omorât toate...

Din când în când, Jarvis scotea câte un „aha”, fără să slăbească din ochi calea ferată. Deodată, într-o cabină de acar, sună de două ori un clopoţel. D. îşi dădu brusc seama că noaptea se spulberase, pe nesimţite. Zări în cabină silueta unui om cu un ceainic în mână; omul puse jos ceainicul şi trase de o manetă. Undeva un ac indicator coborî cu zgomot, iar Jarvis exclamă: „Aha!”.

— Vă vine trenul – zise hamalul.

La capătul liniei ferate, un mic rotocol de fum înainta ca un trandafir, care deveni curând o locomotivă, urmată de un şir de vagoane duduitoare.

— E mult până la Benditch? întrebă D.

— Păi, vreo cincisprezece mile, nu mai mult, nu-i aşa, George?

— Paişpe mile de la biserică pân’ la „Leul roşu”.

— Departe n-ar fi, dar sunt multe opriri – zise hamalul.

Un şir de ferestre îngheţate spărgeau parcă în mii de cristale soarele matinal. Câteva feţe nebărbierite îi scrutau lumina palidă. D. se urcă, după Jarvis, într-un compartiment gol: hamalul, sala

de aşteptare, oribila pasarelă de fier şi acarul cu ceainicul în mână rămaseră în urmă, ca nişte simboluri ale păcii. Dealurile scunde şi ferecate de ger închideau ca într-un cerc strâmt linia ferată: clădirea unei ferme, o pădurice jumulită ca o tocă veche de blană, băltoacele îngheţate de lângă terasament – peisajul acesta lipsit de măreţie şi de frumuseţe avea totuşi farmecul unei pustietăţi paşnice. Jarvis îl contempla fără să scoată o vorbă.

— Cunoşti bine Benditch-ul? îl întrebă D.

— Îhî!

— O cunoşti, poate, pe doamna Bennett?

— Pe care dintre ele? Pe nevasta lui George Bennett sau pe a lui Arthur?

— Pe aceea care a fost doica fiicei lordului Benditch.

— Aha.

— O cunoşti?

— Îhî.

— Unde locuieşte?

Jarvis îl privi lung şi bănuitor, cu ochii lui albaştri, rotunzi, apoi spuse:

— Ce treabă aveţi cu ea?

— Am să-i transmit ceva.

— Stă chiar lângă „Leul roşu”.

Pădurile şi iarba firavă dispăruseră, pe măsură ce înaintau de la o haltă la alta. Dealurile erau cam stâncoase; îndărătul unei halte zăriră o carieră de piatră, către care ducea o linie cu şinele ruginite; în iarba ţepoasă zăcea, răsturnat, un vagonet. Curând dispărură chiar şi dealurile, înlocuite de o câmpie lungă, presărată cu mormane de zgură, înalte cât dealurile O iarbă pitică se căţăra pe ele, aidoma unor flăcări anemice; linii minuscule de vagonet ieşeau ici-colo la iveală, fără să ducă nicăieri; şi chiar la poalele haldelor de zgură începeau casele:

şiruri de pietre sure, ca nişte cicatrice. Trenul nu se mai oprea: înainta, huruind, în câmpia informă, depăşind haltele botezate cu nume ca „Muntele Sionului” sau „Piscul castelului”; sub fiece deal de zgură te întâmpina câte o asemenea haltă. Ai fi zis că treci pe lângă o imensă rampă de gunoi în care fusese aruncat un întreg mod de viaţă: uriaşe lifturi de mină ruginite, hornuri negre, capele nonconformiste cu acoperişuri de ţiglă, rufe atârnate zadarnic la uscat pe frânghii, copilaşi care aduceau găleţi cu apă de la vreo cişmea publică. Parcă nici nu-ţi venea a crede că, la numai zece mile depărtare, se întindea câmpul şi că undeva, lângă o gară, cântau cocoşii.

Casele erau foarte dese acum; lipite de halde, se răsfirau în străduţe strâmte spre calea ferată: în dreptul fiecărei halde, câte o străduţă.

— Am ajuns la Benditch? întrebă D

— Nu. Suntem la Paradis.

Trenul trecu peste un pasaj de nivel, în umbra unui alt deal negru.

— Aici e Benditch?

— Nu. E Cowcumberill.

— După ce le deosebeşti?

— Deh!

Jarvis privea visător pe fereastră – să fi avut într-adevăr o „babă”, sau se ducea acolo ca să schimbe aerul? În cele din urmă, spuse în silă şi cu arţag parcă:

— Cowcumberill nu-i Benditch, asta o poate vedea oricine. Benditch e colo – adăugă el, arătând spre o nouă haldă neagră, sub care se întindea, fără nicio ştirbitură, lunga cicatrice a caselor cenuşii. Păi, în felul ăsta – urmă el, cu un soi de indignare patriotică lugubră – ai putea să zici că-i „Muntele Sionului” sau

„Piscul castelului!”. Ajunge să te uiţi ca să-ţi dai seama care-i Benditch!

D. privi pe fereastră. Era deprins cu ruinele, dar acum avu impresia că bombardamentele sunt o pierdere de timp: lumea poate fi distrusă la fel de uşor prin abandonare.

Orăşelul Benditch avea cinstea de a poseda o gară, nu o simplă haltă. Exista acolo chiar şi o sală de aşteptare pentru călătorii de clasa întâi: uşa ei era, ce-i drept, încuiată, iar geamurile erau sparte.

D. aştepta să coboare Jarvis, dar acesta nu voia să coboare înaintea lui, ca şi cum s-ar fi temut să nu fie spionat. Părea stăpânit de o candidă şi firească înclinare spre mister; orice mişcare îi trezea bănuielile, aşa cum un animal se teme de paşii sau vocile ce se apropie de vizuina lui.

Când ieşi din gară, D. avu dintr-o dată în faţa ochilor imaginea clară a acestui ultim câmp de bătălie al său: o stradă ducea drept spre haldă, făcând cruce cu o altă stradă, lipită de haldă – întocmai ca litera „T”. Casele erau, toate, la fel... Monotonia lor fiind întreruptă doar de firma vreunui han, de faţada vreunei capele sau de vitrina sărăcăcioasă a vreunei prăvălii. Întreaga aşezare părea îngrozitor de simplă, ca o construcţie de cuburi făcută de nişte copii. Cele două străzi erau ciudat de pustii pentru un orăşel muncitoresc; dar cum oamenii nu mai aveau unde să lucreze, nu era de mirare că stăteau acasă: în pat era, probabil, mai cald.

D. trecu prin faţa unei clădiri pe care scria „Camera de muncă”, apoi pe lângă alte case cenuşii, cu obloanele trase. Într-un loc întrezări o curte dosnică, îngrozitor de murdară, cu o privată larg deschisă. Era ca-n vreme de război, dar fără duhul de revoltă pe care-l stârneşte de obicei războiul.

„Leul roşu” fusese cândva un hotel. Pesemne că acolo trăgea lordul Benditch când poposea în localitate; în curte era un garaj, cu o firmă îngălbenită: Asociaţia automobiliştilor. Strada mirosea a gaz şi a latrină. Prin ferestre, o mulţime de ochi se uitau la D. ca la un străin, fără prea mare interes: era prea frig ca să iasă afară şi să facă schimb de amabilităţi.

Casa doamnei Bennett era întocmită din aceeaşi piatră cenuşie ca şi toate celelalte, dar perdelele păreau mai curate; când priveai pe fereastră în salonaşul ticsit de mobile, – dar veşnic nefolosit, aveai chiar o senzaţie de bunăstare. D. scutură ciocănelul de deasupra uşii – un ciocănel de aramă lustruită, în formă de scut cu blazon (blazonul lui Benditch, cumva?): un straniu animal cu pene ţinând în bot un fel de frunză. Blazonul părea ciudat de complicat în această aşezare simplă: ca o ecuaţie algebrică, reprezenta un sistem de valori abstracte, cu totul nelalocul lui printre casele de piatră ale acestei străzi concrete.

O femeie în vârstă, încinsă cu un şorţ, îi deschise uşa. Avea o faţă ofilită, zbârcită şi albă ca un os vechi, bine curăţat.

— Dumneata eşti doamna Bennett? o întrebă D.

— Eu sunt – zise femeia, blocând intrarea cu un picior pus de-a curmezişul.

— Am o scrisoarea pentru dumneata, din partea domnişoarei Cullen.

— O cunoşti pe domnişoara Cullen? întrebă ea cu un aer sceptic şi dezaprobator.

— Vei vedea ce-ţi scrie chiar dumneaei.

Femeia nu voi însă să-l lase să intre până ce nu citi, foarte încet, scrisoarea, lipind-o de ochii ei spălăciţi şi îndărătnici.

— Scrie că eşti un prieten bun de-al dumneaei. Intră, dacă vrei. Zice că să te-ajut... dar nu spune în ce fel.

— Scuză-mă c-am venit aşa devreme.

— E singurul tren, duminica. Nu puteai veni pe jos! George Jarvis era cu dumneata în tren?

— Da.

— Aha!

Salonaşul era ticsit cu bibelouri de porţelan şi cu fotografii în rame de argint extravagante. O masă rotundă, de mahon, un divan tapisat cu catifea, câteva scaune tari, cu perne de pluş şi cu spătarele îndoite, iar pe podea un covor acoperit cu ziare; ai fi zis că-i un decor pregătit pentru un spectacol care n-avusese loc niciodată şi nici nu putea să mai aibă loc de-aci înainte.

Doamna Bennett spuse cu asprime în glas, arătând spre o fotografie prinsă într-o ramă de argint:

— Cred c-o recunoşti...

O fetiţă albă şi durdulie ţinea în braţe o păpuşă, fără prea multă convingere.

— Mă tem că nu – zise D.

— A, vasăzică nu ţi-a arătat chiar totul! exclamă doamna Bennett cu un soi de triumf amar. Vezi perniţa asta de ace?

— Da.

— E făcută din rochia pe care-a purtat-o în ziua când a fost prezentată maiestăţilor lor. Întoarce-o puţin şi-o să vezi data.

Inscripţia, brodată cu fir de borangic, arăta anul în care D. zăcuse în închisoare, aşteptând să fie împuşcat. Fusese un an important şi în viaţa ei...

— Iar aici, o poţi vedea chiar în rochia aceea – urmă doamna Bennett. Fotografia asta ţi-e, desigur, cunoscută.

Uşor de recunoscut, deşi absurd de tânără şi foarte rigidă, Rose îl privea dintr-o ramă de catifea. Părea că umple întreaga încăpere.

— Nu, n-o ştiam nici pe asta – mărturisi D.

— De! Tot vechii prieteni sunt cei mai buni! zise doamna Bennett privindu-l cu satisfacţie.

— Dumneata eşti, desigur, o foarte veche prietenă.

— Cea mai veche! O ştiu de când avea o săptămână... Până şi lordul Benditch a văzut-o abia după ce împlinise o lună.

— Mi-a vorbit de dumneata cu multă căldură – minţi D.

— Te cred şi eu – zise doamna Bennett, scuturându-şi scăfârlia albă şi osoasă. Am făcut totul pentru ea după moartea maică-si.

E ciudat să afli de la altcineva biografia omului pe care-l iubeşti: e ca şi cum ai găsi într-un dulap familiar un sertar secret, plin de documente revelatoare.

— A fost un copil bun? întrebă el, amuzat.

— Era foarte vioaie, şi asta-mi ajunge – răspunse doamna Bennett.

Se plimba agitată de colo până colo, netezind perniţa de ace sau potrivind câte o fotografie. Deodată spuse:

— Nimeni nu se aşteaptă la recunoştinţă din partea altora. Nu că m-aş plânge de lordul Benditch... A fost foarte generos, cum se şi cuvenea... Altfel, nu ştiu, zău, cum ne-am descurca, acum, când minele sunt închise.

— Rose mi-a spus că-ţi scrie regulat. Vasăzică, îşi aminteşte de dumneata...

— Da, de Crăciun îmi scrie... Nu prea mult, dar ştiu, fireşte, că-i tare ocupată la Londra, cu tot felul de recepţii şi petreceri... Ar fi putut, totuşi, să-mi scrie ce i-a spus maiestatea sa, însă...

— Poate că nu i-a spus nimic.

— Ba da. Trebuie să-i fi spus ceva. Doar e o fată încântătoare!

— Da, încântătoare.

— Sper că-şi alege bine prietenii – zise doamna Bennett, aruncându-i o privire tăioasă, printre bibelourile de porţelan.

— Nu cred că se lasă uşor înşelată – răspunse D., gândindu-se la domnul Forbes, la detectivii particulari şi la sinistra atmosferă de suspiciune în care trăia Rose.

— Dumneata n-o cunoşti cum o cunosc eu. Ţin minte cum odată, la Gwyn Cottage, a plâns până i-au secat lacrimile. Avea numai patru anişori, iar Peter Triffen, un maimuţoi poznaş, a venit la ea c-un şoricel cu arc.

Faţa bătrânei se aprinse la amintirea acelei vechi bătălii.

— Pot să pun mâna-n foc că din băiatul ăla n-a ieşit un om de ispravă – adăugă ea.

Era ciudat că femeia asta o formase, într-un fel, pe Rose. Influenţa ei fusese la fel de puternică, probabil, ca şi aceea a maică-si, care murise. Poate că, dac-ar fi cunoscut-o mai bine pe Rose, D. ar fi desluşit pe faţa osoasă a bătrânei aceeaşi expresie.

— Eşti un străin, nu-i aşa? îl întrebă deodată doamna Bennett.

— Da.

— Aha...

— Domnişoara Cullen ţi-a scris, cred, că am venit aici cu treburi.

— Nu-mi scrie ce fel de treburi.

— Spunea c-ai putea să-mi dai unele informaţii în legătură cu orăşelul Benditch.

— De pildă?

— Aş vrea să ştiu cine-i fruntaşul sindical local.

— Nu cumva doreşti să-l vezi tocmai pe el?

— Ba da.

— Atunci nu te pot ajuta. Cu oameni de teapa lui nu prea avem de-a face. Şi n-ai să-mi spui că domnişoara Cullen vrea să aibă de-a face cu astfel de oameni. Cu nişte socialişti!...

— La urma urmei, mama ei...

— Ştiu eu cine-a fost maică-sa – îl repezi doamna Bennett – dar ea a murit, iar morţii sunt daţi uitării.

— Atunci, nu mă poţi ajuta de loc?

— Nu că nu pot: nu vreau!

— Nici măcar să-mi spui numele lui?

— A, poţi să-l afli şi singur, destul de repede. Îi cheamă Bates.

Pe sub fereastră trecu un automobil; auziră cum îi scrâşneau frânele.

— Ia te uită! exclamă doamna Bennett. Cine s-o fi oprit la „Leul roşu?”.

— Unde locuieşte?

— Pe strada Minei, în jos... Într-o bună zi – urmă doamna Bennett, lipindu-şi faţa de geam pentru a vedea automobilul – am primit vizita unuia din familia regală. Un tânăr atât de drăguţ şi simpatic! A intrat chiar în casa asta şi a băut ceai; voiam să-i arăt că există neveste de mineri care-şi ţin casa curată. Dumnealui voise să meargă la madam Terry, dar i s-a spus că-i bolnavă. Madam Terry s-a supărat foc când a aflat. Făcuseră curăţenie mare, măcar că nu prea avea ce curăţa: mai toate boarfele lor luaseră drumul casei de amanet, încât chichineaţa familiei Terry rămăsese goală ca un os ros de carne. Tocmai de-aia nici nu se făcea ca tânărul gentleman să fie dus acolo...

— Trebuie să plec.

— Poţi să-i spui Rosei că, după părerea mea, n-are ce să se amestece cu alde Bates.

Vorbea pe un ton mai mult amar decât autoritar – tonul unui om care, pe vremuri, putea porunci orice („schimbă-ţi ciorapii”, „nu mai mânca bomboane”, „înghite doctoria aia”), dar care a ajuns să se teamă că lucrurile s-au schimbat.

La „Leul roşu” se aduceau bagajele celui din maşină, iar strada se însufleţise. Strânşi în grupuri, oamenii stăteau în defensivă, cu

ochii la maşină, gata parcă să bată în retragere. D. auzi un copil spunând: „O fi vreun duce?” Se întrebă dacă lordul Benditch începuse chiar să acţioneze. Aşa de repede? Contractul fusese semnat abia ieri...

Deodată începu să se răspândească un zvon – nimeni n-ar fi putut spune cine-l scornise. Cineva strigă:

— Se deschide mina.

Grupurile se apropiară, devenind o mică mulţime; oamenii se uitau la automobil, ca şi cum pe caroseria lui lucioasă ar fi putut citi vestea cea mare. O femeie lansă o aclamaţie timidă, care se stinse în nehotărârea celorlalţi.

— Cine-a venit? întrebă D. pe cineva.

— Agentul lordului Benditch.

— Spune-mi, te rog, unde-i strada Minei?

— Mergi pân’ la capătul străzii ăsteia şi-o iei la stânga.

Acum toate casele se goleau de oameni. D. îşi croi drum prin talazurile tot mai înalte ale speranţei. O femeie strigă spre fereastra unui dormitor:

— Nell, agentul e la „Leul roşu”!

D. îşi aminti de ziua când, în capitala flămândă a ţării sale, se răspândise zvonul că sosise un transport de alimente: îi văzuse pe oameni îmbulzindu-se spre chei, întocmai ca aici. Nu sosiseră alimente, ci tancuri, iar, oamenii asistaseră la descărcarea lor cu o indiferenţă posacă, deşi aveau mare nevoie de tancuri.

D. opri un trecător şi-l întrebă:

— Unde stă Bates?

— La numărul 17... dac-o fi acolo.

Locuinţa lui Bates se afla dincolo de capela baptistă – o clădire simbolică de piatră cenuşie, cu acoperişul de ţiglă. Pe o placardă pusă la intrarea capelei se puteau citi aceste cuvinte enigmatice:

„Numai ochii obosiţi nu văd frumuseţea vieţii”.

D. bătu de câteva ori în uşa casei cu numărul 17. Nimeni nu-i răspunse. Pe stradă treceau fără încetare oameni în pardesiuri vechi, prea subţiri ca să-i apere de frig, şi în cămăşi prea des spălate ca să le mai poată ţine de cald.

Erau oamenii pentru care lupta D., cu toate că în clipa asta avea sentimentul îngrozitor că-i erau duşmani; doar venise aici anume pentru a se ridica în calea speranţelor lor.

Bătu de nenumărate ori în uşă, dar, neauzind niciun răspuns, merse la casa cu numărul 19. Spre surprinderea lui, uşa se deschise de îndată. Ridicând privirea, o văzu parcă pe Elsa...

— Ce doriţi? îl întrebă o fată chinuită, flămândă şi exagerat de tânără, stând ca o fantomă pe pragul acela de piatră.

Zguduit, trebui să o privească atent pentru a vedea deosebirile – un dinte lipsă, o cicatrice lăsată pe gât de extracţia unui ganglion... Nu era, fireşte, Elsa, ci doar o fată ieşită din matca aceleiaşi vieţi de foamete şi nedreptate.

— Îl căutam pe domnul Bates.

— Uşa de alături.

— Nu răspunde nimeni.

— S-o fi dus, pesemne, la „Leul roşu”.

— Oamenii par foarte agitaţi.

— Se spune că se deschide mina.

— Dumneata nu te duci?

— Cineva trebuie totuşi să rămână, ca s-aprindă focul!

Fata îl privea cu o vagă curiozitate.

— Dumneata eşti străinul care-a venit cu George Jarvis în tren?

— Da.

— Zicea că n-ai venit aici cu gând bun.

D. îşi aminti, cu spaimă, de răul pe care, fără voia lui, îl făcuse Elsei. Ce rost avea să transporte într-o altă ţară această povară a violenţei? Mai bine să se dea bătut la el acasă, decât să-i amestece şi pe alţii... Desigur, asta era o erezie: nu degeaba partidul său n-avea încredere în el.

— De altfel, nimeni nu ia aminte la vorbele lui George – zise fata. Dar de ce vrei să-l vezi pe Bates?

„Foarte bine – îşi spuse D. N-au decât să afle toţi!”. La urma urmei, ţara asta e o democraţie. Undeva tot trebuia să înceapă – aşa că putea începe chiar aici...

— Voiam să-i dezvălui unde vor merge cărbunii... şi anume la rebelii din ţara mea.

— Aha. Eşti unul din ăia?! făcu fata cu un aer obosit.

— Da

— Şi ce legătură are treaba asta cu Bates?

— Vreau ca muncitorii să refuze să coboare în mină.

— Să refuzăm noi?! exclamă fata, privindu-l cu uimire.

— Da!

— Pesemne că nu eşti în toate minţile! Ce ne pasă nouă unde se duce cărbunele?

D. îi întoarse spatele: acum era sigur că totul era zadarnic. Dacă până şi un copil...

Fata strigă după el:

— Eşti nebun! De ce să ne pese?

D. porni, îndărătnic, pe stradă; era hotărât să continue lupta, până-l vor aresta, spânzura, împuşca, până-i vor închide gura într-un fel sau altul, îngăduindu-i astfel să se lepede de povara lealităţii şi să se odihnească.

Oamenii adunaţi în faţa „Leului roşu” începuseră să cânte. Lucrurile păreau să se precipite. Probabil că se anunţase ceva precis.

Două cântece îşi disputau întâietatea – amândouă erau vechi: D. le auzise cu ani în urmă, pe când lucra la Londra. Oamenii săraci rămân credincioşi cântecelor vechi. Acum, lupta se dădea între „*Vâră-ţi grijile în sac*" şi „*Noi toţi îi mulţumim lui Dumnezeu*"... Cântecul laic sfârşi prin a ieşi victorios! Îl cunoşteau cei mai mulţi.

D. zări cum oamenii îşi trec din mână-n mână nişte ziare – erau ziarele de duminică. Pe bancheta din spatele maşinii se aflau, pare-se, teancuri întregi.

— Unde-i Bates? întrebă D. pe cineva, apucându-l de braţ.

— E sus, cu agentul.

Îşi croi drum prin mulţime. Cineva îi vârî un ziar în mână. Un titlu cu litere de-o şchioapă îl izbi în ochi:

„TRANZACŢIE PENTRU EXPORTUL DE CĂRBUNI! REDESCHIDEREA MINELOR".

Era un ziar de duminică, serios, dar lipsit de imaginaţie, deci cu atât mai convingător. D. intră în fugă în vestibulul hotelului; simţea nevoia să întreprindă grabnic ceva, înainte ca speranţa oamenilor să devină prea puternică. În vestibul nu era nimeni.. Pe pereţi atârnau nişte peşti împăiaţi, în borcane de sticlă – pesemne că odinioară, locurile acestea erau frecventate de pescarii amatori. D. urcă scările: nimeni. Pe stradă, oamenii aclamau, se petrecea ceva. Deschise o uşă mare, pe care scria „Salon", şi se pomeni în faţa propriului său chip, reflectat într-o oglindă înaltă, cu rama aurită; o bucăţică de vată îi ieşea din plasturele ce-i acoperea obrazul neras.

Printr-o mare fereastră deschisă, văzu un om care perora. Alţi doi erau aşezaţi la o masă, cu spatele la orator. Încăperea mirosea a catifea mucegăită.

— Toţi fochiştii, liftierii şi mecanicii sunt chemaţi urgent, mâine dimineaţă, la prima oră. Dar nu vă temeţi. În mai puţin de o săptămână veţi avea cu toţii de lucru! Pentru voi, criza s-a terminat! Puteţi să-l întrebaţi şi pe domnul Bates, al vostru. Pentru voi, săptămâna de lucru nu va avea patru zile, ci şapte, iar anul va avea trei sute şaizeci şi cinci de zile lucrătoare.

Vorbitorul, un omuleţ oacheş, cu o mutră şireată, se ridica ritmic în vârful picioarelor îmbrăcate în ghetre[22]: tipul clasic al speculantului de valori imobiliare.

D. străbătu încăperea şi ajungând în spatele lui, îi spuse:

— Scuză-mă, te rog, aş vrea să stăm puţin de vorbă.

— Nu acum! Nu acum! îi răspunse omuleţul, fără să-şi întoarcă faţa.

Apoi, adresându-se oamenilor:

— Acum duceţi-vă acasă şi veseliţi-vă! Până la Crăciun, veţi avea de lucru cu toţii. În schimb, nădăjduim că...

D. se adresă celorlalte două spinări:

— Care dintre voi e Bates?

Se întoarseră amândoi: unul dintre ei era L.

— ...nădăjduim că veţi munci cu tragere de inimă. Vă puteţi bizui pe compania minieră Benditch.

— Eu sunt Bates – zise celălalt.

D. îşi dădu seama că L. nu-l recunoscuse: părea nedumerit.

— Văd că ai şi luat legătura cu agentul generalului – îi zise D. lui Bates. A sosit momentul să spun şi eu un cuvânt.

L. se lumină la faţă: îl recunoscute, în sfârşit. Schiţă un zâmbet, o pleoapă începu să i se zbată... Oratorul se întoarse cu faţa spre ei:

---

[22] Învelitori de postav care se poartă peste ghete sau peste pantofi de către bărbaţi. (n. hy.)

— Ce se-ntâmplă aici?

— Comanda asta de cărbuni – începu D. – e destinată, chipurile, Olandei, dar nu-i adevărat!

Vorbind, nu-l slăbea din ochi pe Bates, un tinerel cu o chică melodramatică şi cu o gură moale.

— Ce mă priveşte treaba asta pe mine? întrebă el.

— Oamenii au încredere în dumneata, presupun. Spune-le să nu coboare în mină!

— Ascultă, omule! interveni agentul lui Benditch.

— Sindicatele voastre au declarat că nu vor lucra niciodată pentru ei! urmă D.

— Cărbunii aceştia sunt destinaţi Olandei – replică Bates.

— De ochii lumii doar. Am venit în Anglia ca să cumpăr cărbuni pentru guvernul legal al ţării mele. Omul acesta mi-a furat scrisorile de acreditare!

— E într-o ureche! protestă, fără convingere, agentul, săltându-se în vârful picioarelor. Domnul acesta este un prieten al lordului Benditch.

Bates bâigui, stânjenit:

— Ce pot face? E treaba guvernului!

L. vorbi, foarte calm:

— Îl cunosc pe omul acesta. E un fanatic şi, pe deasupra, e căutat de poliţie.

— Chemaţi un sergent! strigă agentul.

— Am un revolver în buzunar – zise D., fără să-l slăbească din ochi pe Bates. Ştiu că această comandă înseamnă un an de lucru pentru oamenii voştri, dar pentru ai noştri înseamnă moarte. Şi chiar pentru ai voştri ar însemna moarte, dac-aţi şti adevărul!

— De ce naiba aş crede într-o poveste ca asta? Cărbunii sunt pentru Olanda! izbucni Bates.

Vorbea cu un vag accent de şcoală serală. Era limpede că se ridicase prin propriile puteri şi că se silea să ascundă bornele acestui urcuş, fiindu-i ruşine de ele.

— E pentru prima oară c-aud povestea asta! adăugă el.

D. simţea însă că Bates era pe jumătate convins. Omul acesta cu buzele moi îşi purta chica rebelă ca pe-o mască, menită să sugereze violenţă, un radicalism de care era cu totul străin.

— Dacă dumneata nu vrei să le vorbeşti, le voi vorbi eu însumi! îl ameninţă D.

Agentul se repezi spre uşă dar D. îl opri:

— Stai jos! Vei putea să chemi poliţia după ce termin. Nu încerc să fug, precum vezi. Întreabă-l pe dumnealui câte capete de acuzare mi se aduc: paşaport fals, furtul unui automobil, port de armă fără permis... Nici nu le mai ţin minte pe toate. Acum voi adăuga încă o acuzaţie: instigare la violenţă...

Merse la fereastră şi vorbi tare:

— Tovarăşi!

În ultimele rânduri ale mulţimii îl zări pe bătrânul Jarvis, care-l privea cu o mutră sceptică. Afară rămăseseră vreo sută cincizeci de oameni: mulţi plecaseră, ca să ducă vestea cea mare.

— Trebuie să vă vorbesc! urmă D.

— Pentru ce? îl întrebă cineva din mulţime.

— Nici nu ştiţi unde vor merge cărbunii voştri...

Omenii păreau veseli, triumfători. Un glas rosti:

— La Polul Nord!

— Nu-s destinaţi Olandei – continuă D.

Oamenii începură să se împrăştie. D. fusese pe vremuri conferenţiar, dar nu şi orator public: nu ştia cum să-i reţină.

— Pentru numele lui Dumnezeu! urlă el. Trebuie să mă ascultaţi!

Şi apucând o scrumieră de pe masă, sparse geamul cu ea.

— I-ascultă! îl apostrofă Bates. Nu te atinge de bunurile hotelului!

Zgomotul de sticlă spartă îi făcu pe oameni să se întoarcă.

— Cărbunele extras de voi ar putea sluji la uciderea unor copii, urmă D.

— Ţine-ţi gura! răcni cineva.

— Ştiu că pentru voi e foarte important să aveţi de lucru. Dar pentru noi e o chestiune de viaţă şi de moarte.

Privind pieziş, zări în oglindă faţa lui L. – plin de satisfacţie, aştepta, nemişcat, ca el să isprăvească. Era sigur că nimic nu putea schimba situaţia.

— Pentru ce au nevoie rebelii de cărbunele vostru? răcni D. Pentru că minerii noştri nu vor să lucreze pentru ei! Chiar sub ameninţarea de a fi împuşcaţi, refuză să lucreze!...

Peste capetele mulţimii, îl vedeai pe bătrânul George Jarvis stând ceva mai retras, cu un aer misterios şi sceptic, de om care nu crede un cuvânt din tot ce i se spune.

— Să-l auzim pe Joe Bates! strigă cineva.

Iar strigatul fu repetat de multe voci:

— Joe Bates! Joe!

— Profită de ocazie şi vorbeşte! zise D., întorcându-se în încăpere şi adresându-se fruntaşului sindical.

Omuleţul cu înfăţişare de agent imobiliar mârâi:

— O să am eu grijă să capeţi şase luni pentru treaba asta!

— Hai, vorbeşte, stărui D.

Bates porni în silă spre fereastră. Învăţase de la mai marii lui să-şi scuture părul rebel – singurul element revoluţionar al persoanei sale...

— Tovarăşi! începu el. Aţi auzit o acuzaţie foarte gravă...

Să fi avut, totuşi, de gând să acţioneze?

Un glas de femeie strigă:

— Trebuie să ne fie milă întâi de noi înşine...

Bates continuă:

— Socot că lucrul ăl mai bun pe care-l putem face este să-i cerem trimisului lordului Benditch să ne asigure că aceşti cărbuni vor merge într-adevăr în Olanda, şi numai în Olanda.

— La ce-ar folosi aceste asigurări? întrebă D.

— Dacă ni le dă, putem merge mâine la lucru cu conştiinţa curată.

Omuleţul cu ghetre ieşi la vedere:

— Perfect! Domnul Bates are dreptate. Vă asigur, în numele lordului Benditch...

Vorbele lui fură acoperite de aclamaţii. D. se pomeni singur cu L., în timp ce aclamaţiile continuau, iar ceilalţi doi se depărtau de fereastră.

— Ar fi trebuit, precum vezi, să accepţi oferta mea – îi spuse L. Te afli într-o situaţie foarte penibilă... Domnul K. a fost găsit...

— Domnul K.?

— O femeie cu numele de Glover s-a întors ieri noapte şi l-a găsit. Avusese unele presimţiri, după cum a declarat la poliţie. Scrie în ziarele de azi.

— Cât despre individul acesta – urmă să vorbească omuleţul – e căutat de poliţie pentru furt şi înşelăciune...

— Poliţia – continuă L. – caută un individ pe care un anume Fortescue declară că l-a văzut în apartament împreună cu o tânără... Individul avea falca bandajată, dar poliţia e de părere că bandajul putea ascunde o cicatrice.

Deodată, Bates strigă:

— Oameni buni, faceţi loc sergentului!

— Nu crezi c-ar fi mai bine s-o ştergi? întrebă L.

— Mai am un cartuş.

— Mi-l rezervi mie, sau chiar dumitale?

— O, dac-aş şti până unde eşti în stare să mergi! exclamă D.

Ar fi vrut să se simtă obligat să tragă – să ştie, de pildă, că el dăduse dispoziţii ca Elsa să fie omorâtă; să-l urască, să-l dispreţuiască şi să-l împuşte. Dar L. făcea parte dintr-o altă lume decât aceea a fetiţei; era neverosimil c-ar fi putut da asemenea dispoziţii... Trebuie să ai ceva comun cu oamenii pe care-i ucizi – când nu e vorba de o moarte impersonală, ce se abate dintr-un avion sau dintr-un tun cu bătaie lungă.

— Urcă până aici, domnule sergent! strigă pe fereastră trimisul lordului Benditch; aidoma clasei lui sociale, avea convingerea naivă că un singur poliţist poate veni de hac unui om înarmat.

L. îi răspunse lui D.:

— Aş merge până-n pânzele albe... ca să mă întorc la...

Nu era nevoie să-şi precizeze gândul: înapoia acestui glas calm şi netulburat de spaimă stătea un întreg mod de viaţă – o casă cu coridoare lungi, o grădină bine îngrijită, o bibliotecă plină cu cărţi scumpe, o galerie de tablouri, o masă de birou cu incrustaţii, şi o suită de servitori bătrâni, însufleţiţi de admiraţie pentru stăpânul lor. Dar ce fel de „întoarcere” ar fi aceea întreprinsă alături de o fantomă care te-ar urmări ca o umbră, împiedicându-te să uiţi?... D. şovăi, cu mâna pe revolverul din buzunar.

— Ştiu ce gândeşti – îi spuse L. Dar femeia aceea era nebună, nebună de legat!

— Îţi mulţumesc. În cazul acesta...

Se simţi subit uşurat, ca şi cum nebunia ar fi adus un element normal în această lume şi i-ar fi luat de pe umeri o parte din povara răspunderii. Se îndreptă spre uşă, dar trimisul domnului Benditch strigă, depărtându-se de fereastră!

— Opriţi-l!

— Lasă-l să plece. – îi zise L. Poliţia...

D coborî în fugă scările; sergentul, un om în vârstă, tocmai intra în vestibul. Aruncându-i o privire iscoditoare lui D., îl întrebă:

— N-aţi văzut, dom'le...

— Sus, pe scară, domnule sergent! îi răspunse D. şi alergă spre curtea din spatele hotelului.

Trimisul lordului Benditch strigă peste balustradă:

— Sergent, ăla e! Prinde-l!

D alergă mai departe. Avea un avans de câţiva metri. Curtea părea pustie. Auzi în spatele lui o bufnitură: sergentul căzuse, alunecând. Auzi apoi un glas:

— Pe-aici, nene!

Fără să stea pe gânduri, intră într-o privată. Totul se petrecea într-un ritm prea rapid. Auzi pe cineva spunând:

— Ajută-l să se caţăre!

Şi se pomeni ridicat peste un zid. Căzu în genunchi, lângă o ladă de gunoi.

— Gura! îi şopti un glas.

Se afla într-o grădiniţă dosnică – vreo câţiva metri pătraţi de iarbă firavă, o cărare presărată cu zgură şi o bucată de nucă de cocos agăţată de o cărămidă spartă şi menită să atragă păsările.

— Ce faceţi? Ce rost are? întrebă D.

Ar fi vrut să le explice că toate astea n-aveau niciun rost, de vreme ce se afla probabil în curtea doamnei Bennett, care nu va face altceva decât să cheme poliţia... Dar nu mai avea cui să-i explice: rămăsese singur, ca un obiect azvârlit peste un zid şi uitat acolo. Dinspre stradă se auzeau strigăte. Vlăguit, D. şedea în genunchi, ca o statuie într-o grădină – ar fi putut sluji drept soclu pentru un bazin cu apă destinat păsărilor. Gândurile îi zburau de colo până colo şi se simţea îngreţoşat şi furios totodată; iarăşi era împins ca un pion. La ce bun? Era un om

sfârşit. Închisoarea îl atrăgea ca un liman de linişte. Luptase, într-adevăr, destul.

Îşi prinse capul între genunchi, ca să-i treacă ameţeala, îşi aminti că nu mai pusese nimic în gură de la serata dată la clubul Entrenationo.

Deodată auzi un glas şoptit:

— Scoală-te!

Ridică privirea şi zări trei feţe tinere.

— Cine sunteţi? îi întrebă.

Cei trei îl priveau amuzaţi. Toţi aveau nişte feţe flasce[23], neformate, anarhice. Cel mai în vârstă dintre ei nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani. Acesta zise:

— N-are a face cine suntem. Intră în şopron.

D. se supuse, ca într-un vis. În şopronul strâmt şi întunecos era cu greu loc pentru toţi patru; se ghemuiră care pe cărbuni, care pe lăzile sparte ce slujeau drept lemne de foc. O lumină slabă se strecura prin găurile nodurilor scoase cu degetul din scândurile pereţilor.

— Ce rost are? începu D. Doamna Bennett...

— Bătrâna nu vine după cărbuni duminica. E bisericoasă.

— Dar Bennett?

— E beat criţă.

— Poate că m-a văzut cineva...

— Nu! Am stat noi de veghe...

— Au să caute prin case.

— N-au cum, fără mandat. Iar judecătorul e dus la Woolhampton.

— Păstrează-ţi mulţumirile – zise băiatul mai în vârstă. Ai un revolver, nu-i aşa?

[23] Fără vigoare, fără forţă, lipsit de energie.

— Da.

— Banda are nevoie de el.

— Nu zău?! Cine-i Banda? Voi?

— Noi suntem comitetu' executiv.

Chirciţi în jurul lui, îi priveau cu aviditate.

— Ce-i cu sergentul, ce-a păţit? întrebă D., în doi peri.

— Banda a avut grijă de el.

Băiatul cel mai mic începu să-şi frece glezna, cu un aer visător.

— Rapid mai lucraţi!

— Suntem organizaţi, asta e – zise băiatul mai vârstnic.

— Şi avem poliţe de plătit...

— Joey a fost odată bătut cu nuiaua – explică băiatul cel mare.

— Înţeleg.

— Şase lovituri.

— Asta s-a întâmplat înainte de a ne fi organizat.

— Şi acum, dă-ne revolverul – zise cel mare. Nu mai ai nevoie de el. Te afli sub protecţia Bandei.

— Nu zău?!

— Am aranjat totul. Rămâi aici până se-ntunecă, iar când ai s-auzi că bate de ora şapte o porneşti pe strada Minei în sus. Toţi au să fie atunci pe la casele lor, ca să-şi bea ceaiul, afar' de ăi care-au să fie la biserică. Lângă biserică-i o străduţă. Ai s-aştepţi acolo autobuzul. Crikey o să-ţi facă semn.

— Cine-i Crikey?

— Unul din Bandă. Perforează biletele. O să aibă el grijă s-ajungi cu bine la Woolhampton.

— Văd că v-aţi gândit la toate. Dar la ce vă trebuie revolverul?

Băiatul mai vârstnic se strânse lângă el. Avea o faţă palidă şi aspră, iar ochii lui păreau goi ca aceia ai unui căluţ de mină. Nu puteai desluşi în ei nicio fărâmă de entuziasm, nicio pasiune:

pentru băieţii aceştia, anarhia nu însemna altceva decât refuzul anumitor constrângeri.

— Noi te-am ascultat – urmă băiatul.

— Ştim că nu vrei să se deschidă mina. O să-i oprim noi, în locul matale. Pentru noi e totuna.

— Părinţii voştri nu lucrează acolo?

— Nu ne pasă!

— Bine, dar cum?...

— Ştim unde-şi ţin dinamita. Nu ne rămâne altceva de făcut decât să spargem uşa depozitului şi să dăm foc dinamitei. N-au să mai poată lucra în mina aia luni de zile

Răsuflarea băiatului era acră. D. simţi că i se face greaţă.

— Nu lucrează nimeni acolo, acum? întrebă el.

— Nimeni.

Era, fireşte, de datoria lui să profite de această ocazie, dar nu se putea hotărî.

— Bine, dar de ce aveţi nevoie de revolver?

— Ca să spargem lacătul

— Ştiţi să trageţi?

— Fireşte că ştim.

— Nu mai are decât un singur cartuş...

Stăteau ghemuiţi unii într-alţii în şopronul strâmt; mâinile lor îi atingeau mâinile, o răsuflare acră îl izbea în faţă. Avea impresia că-i înconjurat de nişte animale, de nişte făpturi ale întunericului, cu simţurile adaptate la întuneric; pe când el nu putea vedea decât pe lumină...

— Pentru ce? întrebă el.

— Aşa, ca să ne distrăm – îi răspunse un glas indiferent.

O pasăre fâlfâi din aripi undeva, poate chiar deasupra mormântului lui... Pe D. îl trecură fiori.

— Dar dacă e, totuşi, cineva acolo?

— A, vom avea noi grijă N-avem de gând să-ajungem la spânzurătoare.

Nu era, însă niciun pericol să fie spânzuraţi, şi tocmai asta era grav: nefiind majori, băieţii n-aveau nicio răspundere. Totuşi – îşi spunea D. – era de datoria lui să accepte, chiar dacă s-ar produce un accident... În asemenea împrejurări, viaţa propriilor tăi compatrioţi atârnă mai greu în balanţă. Codul moralei absolute e abolit în vreme de război, îngăduindu-ţi să faci rău. Pentru binele cauzei.

D. scoase din buzunar revolverul şi, în aceiaşi clipă, mâna cleioasă a băiatului mai vârstnic îl şi înhaţă.

— Aruncaţi revolverul în mină, îndată după ce-l folosiţi – zise D. N-are rost să vă lăsaţi amprentele digitale.

— În regulă. Te poţi bizui pe noi.

D nu-şi dezlipea degetele de pe revolver, nu se hotăra să se despartă de ultimul lui cartuş.

— N-o să te trădăm – spuse băiatul. Banda nu trădează niciodată.

— Ce-or fi făcând ăia acum? Adică poliţia...

— Nu-s decât doi poliţişti. Unul dintre ei s-a dus cu motocicleta la Woolhampton ca s-aducă un mandat de arestare. Oamenii îşi închipuie că eşti la Charlie Stowe, iar Charlie n-o să-i lase să intre. Charlie are şi el o socoteală cu ei.

— După ce-o să spargeţi lacătul, n-o să vă rămână prea mult timp ca să aruncaţi dinamita şi să fugiţi.

— Aşteptăm până se-ntunecă.

D. lăsă din mână revolverul, care dispăru numaidecât în buzunarul unuia dintre băieţi.

— Nu uita – îi zise cel mare. La şapte, să fii lângă capelă. Crikey o să te-aştepte.

După plecarea băieţilor, D. se gândi că le-ar fi putut cere măcar ceva de mâncare. Când ai stomacul gol, simţi că timpul trece foarte încet. Deschise puţin uşa şopronului, dar nu zări decât o tufă uscată, o potecă presărată cu zgură şi bucata de nucă de cocos atârnată de-o sfoară murdară. Încercă să-şi facă un plan, dar la ce bun să-ţi faci planuri, când viaţa te ia pe sus ca un val şi te-azvârle cât colo?... Chiar dacă ar ajunge la Woolhampton, ar avea oare vreun rost să meargă la gară, care va fi desigur supravegheată?... Îşi aminti de bandajul ce-i ascundea faţa: şi-l smulse, pentru că nu-i mai putea folosi la nimic. Ce ghinion că femeia aceea descoperise atât de repede cadavrul domnului K.! De fapt, ghinionul îl urmărise din clipa când pusese piciorul în această ţară. O revăzu în gând pe Rose plimbându-se pe peron cu o brioşă în mână. Dacă n-ar fi acceptat un loc în maşina ei, oare situaţia ar fi fost alta? În orice caz, n-ar fi ajuns aşa târziu la Londra şi n-ar fi mâncat bătaie... Poate că domnul K. nu l-ar fi bănuit de trădare şi nu s-ar fi hotărât să se vândă el însuşi mai întâi. Iar administratoarea... era nebună, pe cât spusese L. Ce-o fi vrut să spună de fapt?... Pe orice făgaş şi-ar fi îndreptat gândurile, toate începeau, cu imaginea Rosei pe peron şi se sfârşeau cu imaginea Elsei moartă în camera de la etajul al treilea.

O păsărică – nu cunoştea numele păsărilor din Anglia – se cocoţase pe nuca de cocos şi ciugulea de zor: pentru ea era un prânz copios...

...Dacă ajungea la Woolhampton, să încerce să se întoarcă la Londra? Sau să plece în altă parte? Când se despărţise de Rose, acesta fusese gândul lui, dar între timp lucrurile se schimbaseră.

...Dacă era căutat de poliţie şi pentru asasinarea domnului K., urmărirea avea să fie mult mai aprigă decât până acum. Nu voia s-o vâre pe Rose în povestea asta – o compromisese destul! „O, ce

simplu ar fi totul, dac-ar apărea chiar acum un poliţist!” se gândi el, obosit... Deodată păsărica îşi luă zborul de pe nuca de cocos: dinspre poteca presărată cu zgură se auzi un zgomot de paşi. Ca şi cum ar fi mers cineva tiptil. D. aşteptă răbdător să fie arestat. Dar nu era decât o pisică: îmbrăcată parcă într-un costum negru, se uita la el prin lumina strălucitoare a acestei zile de iarnă, privindu-l de la egal la egal; ca pe o altă jivină; apoi se depărtă şi dispăru, lăsând în urmă un vag miros de peşte. D. se gândi atunci la nuca de cocos. Când o să se întunece, o s-o poată lua. Dar orele se scurgeau cu o încetineală îngrozitoare La un moment dat, simţi un miros de bucătărie; apoi îi ajunseră la ureche nişte înjurături de undeva, de la o fereastră de sus: „neruşinatule”, „bestie beţivă”... Probabil că doamna Bennett încerca să-şi dea jos din pat bărbatul. I se păru c-o aude spunând „Lordul Benditch”. Apoi auzi zgomotul unei ferestre trântite; ceea ce urmă după aceea se petrecu fără ştirea vecinilor, în teribila intimitate a unui cămin conjugal, în care era stăpân Bărbatul... Păsărica se întoarse la nuca de cocos, iar D o privi cu invidie: păsărica se folosea de ciocul ei ca un lucrător de un târnăcop. Ar fi vrut s-o sperie, ca s-o alunge. Lumina amurgului se abătu asupra grădiniţei.

Soarta revolverului îl îngrijora acum mai mult decât orice. Nu putea avea încredere în băieţii aceia. Toată povestea cu depozitul de dinamită fusese probabil născocită de băieţi, care nu doreau altceva decât să se joacă cu revolverul. Cine ştie ce se mai putea întâmplă! Băieţii ar fi fost în stare să tragă aşa de-al dracului – cu toate că, văzându-le feţele pământii, de copii nedoriţi, cu greu te puteai gândi la ştrengăriile copilăriei.

La un moment dat tresări auzind un zgomot ce i se păru a fi o împuşcătură, până-n clipa când zgomotul se repetă. Era, probabil, maşina agentului.

În cele din urmă, se întunecă. D. aşteptă până când nu mai zări nuca de cocos, apoi ieşi din şopron. Îi lăsa gura apă la gândul că se va înfrupta din rămăşiţele acelui ospăţ păsăresc Tălpile lui făceau să scrâşnească prea tare zgura de pe potecă; la o fereastră, cineva dădu la o parte perdeaua. Era doamna Bennett, care se holba la el. D. o vedea bine – era îmbrăcată de plecare şi-şi lipea nasul de geamul ferestrei de la bucătărie, arătându-şi, chiar lângă soba de gătit, faţa osoasă, pizmaşă, necruţătoare. D. rămase nemişcat; i se părea că e cu neputinţă ca ea să nu-l vadă, în ciuda întunericului din grădină. Totuşi doamna Bennett trase la loc perdeaua.

D. aşteptă o clipă, apoi îşi continuă drumul – spre nuca de cocos. Nu avu parte, însă, de regalul mult visat: nuca i se păru cam tare şi uscată. Se întoarse în şopron şi, ghemuindu-se la pământ, începu s-o mănânce fâşie cu fâşie: cum n-avea niciun briceag, îşi toci unghiile înfingându-le în carnea albă şi dură.

Dar chiar şi cele mai lungi aşteptări au un sfârşit. D. avusese timp să se gândească la tot – la Rose, la viitor, la trecut, la băieţii care-i luaseră revolverul; acum nu mai avea la ce să se gândească. Încercă să-şi aducă aminte de poezia pe care-o transcrisese în carneţelul furat de şoferul lui L.... „*Bătaia... inimii şi-a paşilor... o, cât de pătimaş şi implacabil*...”

Renunţă. Cândva aceste versuri însemnaseră foarte mult pentru el. Se gândi la soţia lui: faptul că legătura dintre el şi mormântul ei slăbea din ce în ce mai mult era un simbol al nimicniciei acestei vieţi... Oamenii ar trebui să moară împreună, nu separat.

Un orologiu bătu de şapte ori.

II

D. ieşi cu băgare de seamă din şopron, după ce-şi vârî în buzunar ceea ce mai rămăsese din nuca de cocos. Îşi dădu subit seama că băieţii nu-i spuseseră cum putea ieşi din a ceastă grădină dosnică. Aşa-s copiii: sunt în stare să pună la cale planuri grandioase, dar uită micile detalii practice. Fusese curată nebunie din parte-i să le încredinţeze revolverul. Îşi spuse că băieţii săriseră probabil peste zid, atât la venire cât şi la plecare. El însă, nu mai era tânăr: era un om de vârstă mijlocie, slab şi flămând. Ridică braţele şi văzu că ajung până la marginea zidului, dar simţi că n-aveau destulă putere ca să-l ţină. Încercă de câteva ori să se ridice, dar din ce în ce mai lipsit de vlagă.

O voce foarte tinerească îi şopti, din closet:

— Matale eşti, nene?

Prin urmare, nu neglijaseră acest detaliu practic.

— Da – şopti el.

— E acolo o cărămidă dezlipită.

D. pipăi zidul până ce-o găsi.

— Da.

— Sări repede.

D. căzu în picioare, chiar în locul unde-şi începuse evadarea. Un prichindel jegos îl examina cu un ochi critic şi-i spuse:

— Eu sunt plantonul.

— Unde-s ceilalţi?

Puştiul arătă cu capul spre muntele de zgura suspendată ca un nor de furtună deasupra aşezării.

— Or fi ajuns la mină.

D. simţi că neliniştea creşte-n el: avea senzaţia pe care-o încerca de obicei în cele cinci minute ce despărţeau alarma de primele bombe. I se părea că, undeva, pe aproape, era pe punctul de a se dezlănţui o stihie anarhică, aidoma trăsnetului pe-un deal...

— Du-te şi aşteaptă-l pe Crikey! îi porunci cu asprime în glas minusculul şi murdarul ipochimen.

D. se supuse – n-avea altceva mai bun de făcut. Lunga stradă cenuşie era slab luminată, iar «Banda» părea să fi ales bine momentul: nu se zărea nici ţipenie de om. Dacă n-ar fi fost lumina din ferestrele capelei, D. s-ar fi putut crede într-un oraş părăsit – o relicvă din era cărbunilor, arătată turiştilor. Se simţea vlăguit şi bolnav, iar temerile lui sporeau cu fiece pas ce-l făcea Şi parcă se ghemuia în sine, ca să nu fie surprins de bubuitura ce putea să sfâşie dintr-o clipă într-alta această mare linişte. Către nord-vest se zăreau pe cer luminile Woolhampton-ului: ai fi zis că-i un oraş în flăcări.

Capela baptistă era despărţită de casa de lângă ea printr-o alee îngustă, ceea ce-i conferea un soi de falsă demnitate şi independenţă în mijlocul acestei aşezări înghesuite. Cu ochii aţintiţi spre stradă, D. aştepta să apară Crikey şi autobuzul de Woolhampton. Singurul sergent rămas în orăşel păzea probabil locuinţa lui Charlie Stowe, în aşteptarea unui ordin de percheziţie. Chiar în spatele aşezării se înălţa muntele de zgură,

iar undeva în beznă băieţii se agitau acum în jurul depozitului de explozibili. Înăuntrul capelei, un cor de glasuri femeieşti afone intona un imn de slavă „Atotputernicului din ceruri”...

O ploicică măruntă se abătu dinspre haldele de zgură. Era amestecată cu praf de cărbune şi-ţi murdărea faţa ca o vopsea diluată. Un glas de bărbat, aspru şi tandru în acelaşi timp, răsună limpede în urechea lui D.:

— Să ne rugăm cu toţii!

Rugăciunea improvizată începu să se rostogolească, aidoma unui talaz grandios:

„Izvor al bunătăţii şi-al adevărului... te binecuvântăm pentru toate darurile ce ni le-împarţi cu atâta mărinimie...”

Frigul pătrundea prin pardesiul lui D., apăsându-i ca o compresă udă pieptul... Deodată i se păru că aude un motor de automobil, care păcănea cu furie undeva, în josul străzii. Merse cu băgare de seamă până-n pragul ascunzătorii lui, în nădejdea că-l va zări pe Crikey. Se retrase însă grabnic înapoi în întuneric: nu era autobuzul, ci o motocicletă, călărită de un poliţist. Se întorsese, probabil, de la Woolhampton, cu ordinul de percheziţie; în curând aveau să descopere că D nu se afla în locuinţa lui Charlie Stowe. Când o să sosească, oare, şi autobuzul? Desigur că au să caute şi-n autobuz... dacă nu cumva Banda, prevăzând şi acest lucru, ticluise vreun plan.

Se lipi de zidul capelei, spre a se feri cât mai mult de ploaia pătrunzătoare, şi auzi din nou rugăciunea. Parcă vedea interiorul luminat şi spaţios, dar lipsit de podoabe, cu panouri de brad pe pereţi, cu o masă simplă în loc de altar şi cu un radiator încins... Încercă să-şi închipuie în acest cadru, femeile îmbrăcate în rochiile lor de duminică... Doamna Bennett era desigur acolo... „Rugămu-ne. Fie-ţi milă de lumea noastră chinuită şi sfâşiată...

îndură-te de victimele războiului, de cei dezmoşteniţi şi lipsiţi de cămin”...

D. îşi spuse, cu un surâs amar:

„În clipa asta se roagă pentru mine, fără să ştie! Ce-ar gândi dac-ar afla?”.

Cei din capelă începură să cânte un imn: cuvintele ţâşneau, obscure şi dezordonate, din temniţa lor de piatră şi de carne: „Pătrunsă de iubirea de Dumnezeu, inima-mi de nimic nu se teme...”

D. se pomeni azvârlit pe celălalt trotuar al aleii şi căzu cu ceafa pe-o piatră. În timp ce deasupra lui zburau, ca nişte şrapnele, cioburi de sticlă spartă. Avu impresia că tot zidul de deasupra lui se îndoaie, gata-gata să-i cadă pe cap. Începu să urle... Era conştient de o explozie puternică, dar nu şi de zgomotul ce-o însoţise – acesta era prea puternic pentru a fi auzit. Abia după ce a încetat, începi să percepi un astfel de zgomot, auzind de fapt numai lătrăturile câinilor, strigătele oamenilor şi fâşâitul pulberii ce se scurge dintr-o cărămidă spartă. Acoperindu-şi faţa cu palmele, ca să-şi ferească ochii, D începu din nou să urle. Pe stradă alergau o sumedenie de oameni; nu departe, o armonică începu să cânte, ca o sfidare, dar D. nu o auzi: era din nou în pivniţa unei case năruite, lângă o pisică moartă, a cărei blană îi atingea buzele.

Cineva strigă:

— Uite-l!

Îl dezgropau, dar el nu se putea mişca fără să se lovească de muchia unei sape sau de vârful unui târnăcop; năduşind de spaimă, vocifera în limba lui maternă. Simţi atingerea unei mâini şi-şi aminti brusc de ceva: era din nou pe şoseaua Dover-ului, atins de labele brutale ale şoferului.

— Ia mâna de pe mine! zbieră el, furios.

— O fi înarmat?

— Nu.

— Dar ce are în buzunarul din dreapta?

— Ia te uită, ce nostim! E o bucată de nucă de cocos. E rănit?

— Nu cred. Doar speriat.

— Pune-i cătuşele, e mai bine aşa.

D. parcurse lungul drum ce ducea de la pisica moartă la orăşelul Benditch, trecând prin şoseaua Dover-ului. Simţi că mâinile îi sunt prinse şi că i se ia ceva de pe ochi. Zidul continua să spânzure deasupra lui iar ploaia măruntă cădea mereu; nimic nu se schimbase. Violenţa trecuse lăsând în urmă doar câteva geamuri spate. Doi poliţişti stăteau aplecaţi asupra lui, iar la intrarea aleii se strânsese o mică mulţime lugubră, care privea cu nesaţ. Auzi un glas:

— Această pildă a fost luată din Sfânta Scriptură...

— E-n regulă – zise D. vin şi singur.

Se ridică anevoie; căzând, se lovise zdravăn la spate.

— M-aş aşeza, dacă n-aveţi nimic împotrivă – se rugă el.

— O să ai destul timp pentru asta – îi răspunse unul dintre poliţişti.

Celălalt îl apucă de braţ şi porni cu el pe strada întunecoasă. Ceva mai încolo aştepta un autobuz pe care scria: Woolhampton. De pe scara autobuzului îl privea, impasibil, un tinerel cu o taşcă atârnată peste umăr.

— Ce acuzaţii mi se aduc? întrebă D.

— Au să fie destule, fii pe pace! îi răspunse poliţistul.

— Cred că am dreptul să întreb – zise D., privindu-şi mâinile încătuşate.

— Ai rostit vorbe menite să tulbure ordinea publică., ai pătruns prin efracţie într-o clădire, cu scopul de a comite un act criminal... Deocamdată ajunge.

D. izbucni în râs, fără să vrea:

— Aceste două capete de acuzare sunt noi. Pare-aş face colecţie...

La comisariat, îi dădură o ceaşcă de cacao şi puţină pâine cu unt, apoi îl închiseră într-o celulă.

De mult nu mai avusese-parte de o asemenea tihnă.

Îi auzi pe poliţişti telefonând la Woolhampton ceva în legătură cu el, dar nu desluşi decât vreo câteva cuvinte.

În curând, poliţistul mai tânăr îi aduse o strachină cu supă şi-i spuse:

— Eşti o captură grozavă, aşa-i?

— Zău?

— Eşti aşteptat la Londra, şi încă grabnic! Vor să-ţi ia un interogatoriu – adăugă poliţistul cu respect.

— În legătură cu ce?

— N-aş putea să-ţi spun, dar cred c-ai citit ziarul. Trebuie să te întorci la Londra cu trenul de la miezul nopţii. Te însoţesc. Află că nu-mi pare de loc rău să văd şi eu un pic Londra.

— Fii bun şi spune-mi... explozia aceea a făcut vreo victimă?

— Nişte ştrengari au aruncat în aer magazia de explozibili a minei, dar, ca prin minune, n-a fost nimeni rănit, în afară de George Jarvis, bătrânul... Naiba ştie ce căuta acolo! Moş Jarvis se plânge c-a suferit o comoţie, dar numai un cutremur l-ar putea zgudui pe unul ca el!

— Aşadar, paguba n-a fost prea mare?

— N-a fost nicio pagubă – afară de magazia aia şi de câteva geamuri sparte...

— Înţeleg.

Prin urmare, nici ultimul lui cartuş nu-şi nimerise ţinta.

Partea a IV-a

SFÂRŞITUL

I

Judecătorul avea un păr alb şi rar, purta pince-nez, iar ridurile adânci din jurul gurii îi dădeau o expresie de bunăvoinţă amară. Nervos, ciocănea mereu cu stiloul în sugativa de pe birou. Ai fi zis că interminabilele perifraze ale martorilor poliţiei sfârşiseră prin a-i frânge nervii, încordaţi peste măsură.

„Ne-am deplasat până la cutare”... „Potrivit informaţiilor primite”... Magistratul izbucni, iritat:

— Presupun că vrei să spui că...

Îi îngăduiseră lui D. să se-aşeze în boxa acuzaţilor. Din locul acela nu putea vedea decât puţini oameni – vreo câţiva avocaţi şi poliţişti, grefierul aşezat la o masă, sub pupitrul magistratului – toţi oameni necunoscuţi. Dar ceva mai înainte, când aştepta, la intrarea tribunalului, să fie chemat înăuntru, zărise o mulţime de figuri familiare: domnul Muckerji, doctorul Bellows, până şi domnişoara Carpenter... Înainte de a le întoarce spatele pentru a intra în boxa acuzaţilor le adresase un zâmbet chinuit. Cât de adânc miraţi trebuie să fi fost toţi – afară de domnul Muckerji, care avea desigur o teorie şi în această chestiune! D. se simţea nespus de obosit.

Ultimele treizeci şi şase de ore fuseseră deosebit de grele pentru el. Întâi, drumul până la Londra, în compania unui poliţist aţâţat care-l ţinuse treaz toată noaptea vorbindu-i despre un meci de box la care ar fi putut să asiste, la Albert Hall. Pe urmă, interogatoriul de la Scotland Yard. La început, îl amuzase – ce contrast bizar între acest interogatoriu şi cel care-i fusese luat într-o temniţă din propria-i patrie, cu ajutorul bâtei! Trei bărbaţi şedeau sau se plimbau de colo până colo prin încăpere; erau meticulos de corecţi, şi din când în când câte unul din ei îi aducea o tavă cu ceai şi cu biscuiţi – ceai foarte tare, dar de proastă calitate, şi nişte biscuiţi cam prea dulci. Îi oferiseră chiar şi ţigări, iar el le întorsese politeţea; ţigările lui, făcute dintr-un tutun negru şi tare, nu prea le plăcuseră, dar el observase, amuzat, cum îşi notau pe ascuns numele de pe pachet ca pe un detaliu care-ar fi putut deveni util ulterior.

Încercau, în mod vădit, să-i pună în cârcă moartea domnului K., iar el se întreba ce se întâmplase cu celelalte capete de acuzare – paşaportul fals, aşa-zisa sinucidere a Elsei şi mai ales explozia din orăşelul Benditch?

— Ce-ai făcut cu revolverul? îl întrebaseră.

Mai mult decât atât nu se apropiaseră nicio clipă de bizara scenă de la ambasadă.

— L-am aruncat în Tamisa, le răspunse el amuzat.

Ei îl luară, însă în serios – ar fi fost capabili să folosească drăgi şi scafandri... Le spusese atunci:

— De pe unul din podurile voastre... nu le cunosc numele la toate.

Anchetatorii ştiau totul despre participarea lui, împreună cu domnul K., la serata de la clubul Entrenationo; un martor declarase că domnul K. făcuse o scenă în plină stradă, pentru că era urmărit. Martorul se numea Hogpit.

— Nu eu îl urmăream – precizase D. Eu l-am lăsat în faţa clubului Entrenationo.

— Un martor cu numele de Fortescue te-a văzut împreună cu o femeie...

— Nu cunosc niciun Fortescue...

Interogatoriul durase ceasuri în şir. La un moment dat, sunase telefonul. Ţinând receptorul în mână, un detectiv îi spusese:

— Ştii, desigur, că toate aceste declaraţii sunt făcute de bunăvoie. Ai dreptul să refuzi să răspunzi la întrebări, în absenţa unui avocat.

— Nu doresc niciun avocat.

— Nu doreşte niciun avocat! repetase detectivul, agăţând apoi receptorul în furcă.

— Cine era? întrebase D.

— N-am habar – răspunsese detectivul.

Apoi, turnându-i lui D. a patra ceaşcă de ceai, îl întrebase:

— Două bucăţi de zahăr? Totdeauna uit.

— Fără zahăr.

— Scuză-mă, te rog.

Ceva mai târziu au urmat confruntările pentru identificarea lui. Era cam penibil pentru un fost profesor de limbi romanice să se vadă într-un asemenea context de figuri: însăşi alegerea lor părea a spune: „Nouă aşa ne apari!”... D. contemplase cu jale mutrele nebărbierite ce-l încadrau: mai toţi aceşti tipi din Soho[24] arătau ca nişte codoşi sau ca nişte chelneri de cafenea interlopă. Avea să constate însă, amuzat, că poliţia fusese echitabilă. Printr-o uşă ce dădea spre curte apăruse deodată Fortescue, ţinând o umbrelă într-o mână şi o pălărie-melon în cealaltă. Pornise de-a lungul şirului de mutre suspecte, aidoma unui tânăr politician

[24] Soho – cartier londonez rău famat. (n. tr.)

care trece în revistă o gardă de onoare: şovăise îndelung în faţa vecinului din dreapta lui D. – un individ care-avea aerul c-ar fi în stare să ucidă pentru un pachet de ţigări.

— Cred că... Ba nu... poate că... – bâiguise Fortescue.

Apoi, întorcându-şi spre detectivul de lângă el ochii tulburi şi neliniştiţi adăugase:

— Îmi pare foarte rău, dar, ştiţi, sunt miop, şi toate îmi par altfel aici...

— Altfel?

— Adică altfel decât în odaia lui Emily... adică apartamentul domnişoarei Glover.

— N-aţi fost chemat ca să identificaţi o mobilă – îl repezise poliţistul.

— Ştiu, dar omul pe care l-am văzut eu avea un bandaj, şi niciunul dintre cei de-aici...

— N-aţi putea să vă închipuiţi cum ar arăta fără bandaj?

— Fireşte – spusese Fortescue cu ochii la faţa lui D. – ar fi putut să fie omul ăsta cu cicatrice...

Dar cei de la poliţie fuseseră foarte corecţi şi nu luaseră în consideraţie această posibilitate. Îl expediaseră pe Fortescue şi aduseseră înăuntru un tip cu o pălărie neagră enormă, pe care D. îşi amintea vag că-l văzuse undeva.

— Domnule – îi spusese detectivul – îl recunoaşteţi pe omul pe care-aţi declarat că l-aţi văzut în taxi?

— Dacă poliţistul acela şi-ar fi făcut datoria în loc să încerce să-l aresteze pe aşa-zisul beţiv...

— Da, da, a fost o greşeală...

— După cum tot din greşeală am fost târât în faţa tribunalului sub învinuirea c-aş fi stânjenit circulaţia...

— La urma urmei, domnule, v-am cerut scuze.

— Bine, bine... Aduceţi-i pe oameni!

— Păi, sunt aici...

— Aha, ăştia?... Au venit de bună voie?

— Fireşte. Li se plăteşte pentru asta, tuturor... afară de inculpat.

— Şi care-i inculpatul?

— Păi, dumneavoastră trebuie să spuneţi...

— Da, da, desigur mormăise omul cu melon, trecând rapid prin faţa şirului de oameni, pentru a se opri, ca şi Fortescue, în dreptul aceluiaşi individ cu mutră de tâlhar.

— Asta e! exclamase el.

Sunteţi sigur, domnule?

— Sigur.

— Vă mulţumim.

După aceea, anchetatorii nu mai aduseseră pe nimeni. Socoteau, poate, că au atâtea capete de acuzare împotriva lui, încât pentru cel mai grav dintre ele îşi puteau permite să mai aştepte.

D. era complet apatic. Conştient de eşecul lui, se mulţumea să tăgăduiască tot. N-au decât să dovedească ei ce vor – îşi spunea. În cele din urmă, îl lăsaseră din nou singur într-o celulă, iar el adormise. Fusese un somn agitat, din pricina vechilor vise, care se întorceau, uşor modificate de data asta. Se făcea că discută cu o fată, plimbându-se cu ea pe malul unui râu. Fata îi spunea că manuscrisul din Berna era cu mult posterior celui de la Biblioteca Bodleiană[25]. Amândoi erau grozav de fericiţi să se plimbe de colo până colo de-a lungul râului domol. „Rose!” îi spunea el fetei... În jur, mirosea a primăvară, iar dincolo de râu, foarte departe, se ridicau, aidoma unor morminte, zgârie-norii... Un gardian îl trezise, zgâlţâindu-i umerii:

[25] Biblioteca universităţii Oxford. (n. hy.)

— Un avocat doreşte să vă vadă, domnule.

D. nu ceruse niciun avocat. Ar fi fost prea obositor.

— Cred că n-aţi înţeles bine – îi spuse el avocatului. N-am niciun ban. De fapt, ca să fiu corect, am două lire şi un bilet de întoarcere.

Avocatul era tânăr, agil şi vioi, dar cam snob.

— Despre asta să n-aveţi nicio grijă – îi răspunse el. Apărarea dumneavoastră a fost încredinţată lui sir Terence Hillman. Socotim că e necesar să dovedim că nu sunteţi, ca să zic aşa, lipsit de prieteni, şi nici de mijloace.

— Dacă socotiţi că două lire...

— Să nu mai vorbim despre bani. Vă asigurăm că suntem bine remuneraţi.

— Dar, înainte de a consimţi, trebuie să ştiu...

— Domnul Forbes are grijă de tot.

— Domnul Forbes?!

— Şi acum, să discutăm un amănunt. E evident că au reuşit să acumuleze o serie întreagă de capete de acuzare împotriva dumneavoastră. De unul dintre ele am scăpat totuşi: poliţia a recunoscut că paşaportul dumneavoastră este în perfectă regulă. A fost un noroc că v-aţi amintit de acel exemplar al lucrării dumneavoastră oferit Muzeului...

D. se gândi, biruindu-şi o clipă apatia: „Ce fată bună e Rose. Te poţi bizui pe ea când e vorba de reţinut un detaliu important şi de a-l folosi la timpul potrivit”.

— Dar moartea acelei fetiţe? întrebă D.

— A, în privinţa asta n-au avut niciodată vreo dovadă. Şi apoi, femeia a mărturisit. E nebună, fireşte. A avut o criză de isterie. Un indian care locuieşte în hotelul acela s-a apucat să-i descoasă pe vecini... Nu, acum avem de făcut faţă unor acuzaţii mult mai grave...

— Când s-a petrecut toată povestea asta?

— Sâmbătă seara. Ştirea a apărut în ultima ediţie a ziarelor de duminică.

D. îşi amintea cum, traversând Hyde Park-ul în taxi, zărise un afiş despre ceva senzaţional – „dezvăluiri senzaţionale în legătură cu tragedia din Bloomsbury”, parcă aşa suna absurdul anunţ. Dac-ar fi cumpărat un ziar, l-ar fi lăsat în pace pe domnul K. şi ar fi evitat astfel toate aceste necazuri. Ochi pentru ochi... dar o răzbunare nu implică neapărat doi ochi.

— Într-un fel – urmă avocatul – şansa noastră rezidă în însăşi multiplicitatea capetelor de acuzare.

— Acuzaţia de omor nu are prioritate?

— Mă îndoiesc că v-ar putea acuza, deocamdată, de aşa ceva.

Toate astea i se păreau lui D. grozav de complicate şi nu prea interesante. De vreme ce-l arestaseră, n-aveau cum să nu strângă dovezile necesare. Spera că Rose nu va fi amestecată în povestea asta; era bine că nu venise să-l vadă! Se întrebase dacă ar fi prudent să-i trimită un mesaj prin intermediul avocatului, dar îşi spusese că Rose era destul de deşteaptă ca să se ţină deoparte. Amintindu-şi de candida ei declaraţie: „Să nu-ţi închipui că te-aş iubi şi mort” – simţise o vagă şi absurdă ciudă la gândul că Rose nu va face, cu siguranţă, niciun gest imprudent.

Ea nu se arătase nici la proces. D. era sigur de asta – ar fi recunoscut-o dintr-o privire dac-ar fi fost în sală. Poate că dacă ea ar fi fost acolo, D. ar fi urmărit cu mai mult interes dezbaterile. Când eşti îndrăgostit (dar era, oare, îndrăgostit?), te sileşti să faci paradă de bravură sau măcar de vioiciune...

Din când în când, un tip mai în vârstă, cu un nas de papagal, se ridica pentru a lua la întrebări vreun poliţist. D, presupuse că acesta era sir Terence Hillman. Procesul se lungea. Deodată, însă, totul păru să se termine: sir Terence cerea un nou termen sub

cuvânt că clientul său nu avusese vreme să-şi strângă laolaltă probele... În spatele acestui proces se ascundeau unele lucruri încă foarte obscure, care nu-i erau clare nici măcar lui D.

Ce rost avea însă o amânare? Acuzaţia de omor nu fusese încă formulată împotriva lui... Cu cât poliţia avea mai puţin timp la dispoziţie, cu atât mai bine pentru el...

Dar avocatul poliţiei declară că nu are nimic de obiectat împotriva amânării cerute. Era un individ scund şi mediocru, cu o mutră de pasăre; rânji sardonic în direcţia distinsului său adversar, ca şi cum ar fi câştigat pe neaşteptate un punct datorită stupizeniei acestuia.

Sir Terence se ridică din nou, pentru a cere punerea în libertate pe cauţiune. Curtea începu o lungă dezbatere, care i se păru cu totul absurdă lui D. El, unul, ar fi preferat să rămână într-o celulă, decât într-o cameră de hotel... Şi, de altfel, cine-ar fi depus cauţiune pentru un străin atât de suspect şi indezirabil? îl auzi pe sir Terence spunând:

— Protestez, excelenţă, împotriva atitudinii poliţiei, care face aluzie la o acuzaţie şi mai gravă... S-o formuleze deschis, ca să vedem despre ce este vorba. Până-n prezent, acuzaţiile ce se aduc reprezintă o lungă listă de delicte foarte minore. Port clandestin de armă... refuzul de a se lăsa arestat – arestat sub ce motiv, mă rog? Sub o acuzaţie mincinoasă, pe care poliţia nici nu s-a ostenit s-o examineze temeinic!

— Incitare la violenţă – zise omuleţul cu cap de pasăre.

— Fără politică! exclamă sir Terence şi adăugă, cu emfază. Excelenţă, am impresiunea că în rândurile poliţiei se dezvoltă o tendinţă pe care sper că veţi găsi mijloacele de a o stăvili. Un om e aruncat în închisoare pentru vreun delict banal, şi între timp poliţia se străduie să adune dovezi în sprijinul unei alte acuzaţii: iar dacă nu reuşeşte, ei bine, omul e pus în libertate şi nu mai

auzim niciun cuvinţel despre acuzaţia aceea gravă... Iar acuzatului nostru nu i se dă nici măcar posibilitatea de a-şi convoca martorii...

Disputa continuă multă vreme. Magistratul zise deodată, enervat, înfigându-şi stiloul în sugativă:

— Sunt ispitit să cred, domnule Fennick, că e ceva întemeiat în observaţia lui sir Terence. Nu văd, efectiv, în acuzaţiile existente nimic care să mă împiedice să acord libertatea pe cauţiune. Dacă această cauţiune ar fi deosebit de substanţială, aţi mai ridica vreo obiecţie? În definitiv, sunteţi în posesia paşaportului inculpatului.

Discuţia reîncepu.

Ce fictiv părea totul! D. n-avea decât două lire în buzunar – adică nu chiar în buzunar, pentru că, fireşte, poliţiştii i le luaseră în momentul arestării.

— În acest caz – conchise magistratul – acord o amânare de o săptămână, punându-l pe inculpat în libertate provizorie, contra unei cauţiuni de două mii de lire, plătibile în două rate egale.

Pe D. îl pufni râsul: două mii de lire!

Un poliţist deschise boxa şi-l apucă de braţ, spunându-i:

— Pe-aici!

D. se pomeni din nou pe coridorul pardosit cu plăci de ceramică, din faţa sălii de şedinţe. Avocatul îl aştepta acolo, surâzător:

— Sir Terence le-a cam luat piuitul, nu-i aşa?

— Nu pricep de ce-a făcut atâta tărăboi. N-am bani pentru cauţiune, şi apoi mă simt destul de bine într-o celulă.

— Totul a fost aranjat.

— De către cine?

— De către domnul Forbes. Vă aşteaptă afară.

— Sunt liber?

— Liber ca, văzduhul. Dar numai timp de o săptămână. Sau atâta timp cât poliţia nu va strânge destule probe ca să vă aresteze din nou.

— Nu înţeleg ce rost are să le dăm atâta bătaie de cap?

— Deh! zise avocatul. Aveţi în domnul Forbes un prieten bun!

D. ieşi din tribunal, coborând treptele. Domnul Forbes, îmbrăcat în pantaloni sport croiţi dintr-o stofă ţipătoare, se plimba nervos lângă capota unui „Packard”. Se uitară unul la celălalt cam stingheriţi, fără să-şi strângă mâinile.

— Pe cât înţeleg – spuse D. – trebuie să-ţi mulţumesc pentru pledoaria unui avocat pe nume sir Terence şi pentru cauţiunea plătită în numele meu. Dar zău că nu era nevoie!

— Să nu mai vorbim despre asta – zise domnul Forbes, privindu-l lung şi melancolic, ca şi cum ar fi vrut să citească pe faţa lui vreo explicaţie a unui anumit lucru. Urcă, te rog, lângă mine – adăugă el. L-am lăsat pe şofer acasă.

— Va trebui să-mi găsesc un loc pentru dormit. Şi să-mi iau banii înapoi de la poliţie.

— Lasă asta acum.

Se urcară în maşină, iar domnul Forbes porni motorul, spunând:

— Vrei să te uiţi la indicatorul de benzină?

— Rezervorul e plin.

— Atunci e-n regulă.

— Încotro?

— Aş vrea să mă opresc puţin în Shepherd’s Market, dacă n-ai nimic împotrivă.

Pe drum nu schimbară nicio vorbă. Trecură aşa prin Strand, apoi ocoliră Piaţa Trafalgar şi Piccadilly. Când ajunseră în Shepherd’s Market, se opriră chiar în mijlocul pieţei, lângă un

mic scuar, iar domnul Forbes claxonă de două ori, privind spre o fereastră de deasupra unei pescării.

— Nu zăbovesc mai mult de-un minut – se scuză el.

În fereastră apăru o faţă nostimă şi grăsuţă, deasupra unui capot mov. O mână îi făcu semn domnului Forbes, care se scuză din nou, cu un zâmbet silit, şi dispăru pe uşa de lângă pescărie. Un cotoi impunător înainta în lungul rigolei şi, găsind un cap de peşte, îl lovi o dată cu ghearele, apoi îl lăsă şi se depărtă: nu era chiar atât de flămând.

Domnul Forbes reapăru şi se urcă la volan. Apăsă pe marşarier şi întoarse maşina.

— Nu-i o fată rea – spuse el, aruncându-i lui D. o privire piezişă.

— Nu?

— Cred că ţine într-adevăr la mine.

— Nu-i de mirare.

Domnul Forbes îşi drese glasul, în timp ce maşina cobora pe Knightsbridge. Apoi spuse:

— Dumneata eşti un străin. Sper că nu găseşti nimic ciudat în faptul că mă văd cu Sally, deşi... deşi sunt îndrăgostit de Rose.

— Nu mă priveşte câtuşi de puţin.

— Orice bărbat are dreptul la viaţă, iar eu nu credeam că am vreo şansă... până mai deunăzi.

— Aha – făcu D., spunându-şi în gând: „Am început să vorbesc ca Georges Jarvis”...

— E şi util în acelaşi timp – zise domnul Forbes.

— Nu mă-ndoiesc.

— Vreau să spun că, de pildă, astăzi, fata e dispusă să jure, la nevoie, că mi-am petrecut ziua cu ea.

— Nu văd de ce-ar fi nevoie.

Trecură prin Hammersmith în tăcere. Abia când ajunseră pe Western Avenue, domnul Forbes spuse:

— Am impresia că eşti cam nedumerit.

— Puţintel.

— Ei bine, îţi dai seama, desigur, că trebuie să părăseşti imediat această ţară, înainte ca poliţia să mai adune alte probe în legătură cu procesul ăsta nenorocit. Dacă n-ar fi decât revolverul, ar fi de ajuns...

— Nu cred că vor găsi revolverul.

— Nu-ţi poţi permite să rişti. Doar ştii că, din punct de vedere tehnic, a fost o crimă, fie că l-ai nimerit sau nu pe domnul K. Nu-mi închipui c-au să te spânzure, dar ai căpăta cel puţin cincisprezece ani.

— Nu mă îndoiesc. Uiţi însă cauţiunea.

— Eu răspund pentru cauţiune. Trebuie neapărat să pleci astă-seară. N-o să fie prea comod voiajul, dar chiar astă-seară un cargobot de ocazie, cu o încărcătură de alimente, pleacă spre ţara dumitale. Veţi fi, probabil, bombardaţi pe drum... asta te priveşte personal.

Vocea domnului Forbes se frânse în chip ciudat. D. aruncă o privire spre fruntea lui boltită, de semit, şi zări lacrimi în ochii lui negri, aplecaţi peste o cravată cam pestriţă.

Aşezat la volan, un bărbat în toată firea plângea, în plin Western Avenue.

— Totul e pregătit – urmă domnul Forbes. Vei fi introdus clandestin la bord, în largul Canalului, după ce vasul va trece de vamă.

— E foarte frumos din partea dumitale că-ţi dai atâta osteneală.

— N-o fac pentru dumneata. Rose m-a rugat să fac tot ce pot.

Aşadar, erau lacrimi de iubire!

Maşina coti spre miazăzi. Domnul Forbes spuse, tăios, ca şi cum ar fi răspuns la o învinuire:

— Natural, i-am pus anumite condiţii.

— Da?

— I-am cerut să nu te mai vadă. I-am interzis să vină la tribunal.

— Iar ea ţi-a promis că se va mărita cu dumneata, în ciuda legăturii cu Sally?...

— Da... Dar de unde ştii că ea ştie?

— Chiar de la ea – răspunse D.

Şi se gândi în sinea lui: „E mult mai bine aşa; tot nu-mi ardea mie de dragoste, iar până la urmă Rose o să-şi dea seama că „Furt" e tocmai bun pentru ea. Pe vremuri, nimeni nu se căsătorea din dragoste. Oamenii încheiau un fel de „pacte de căsătorie". În cazul de faţă, va fi tot un pact. N-am de ce să fiu îndurerat. Trebuie să fiu, dimpotrivă, bucuros, bucuros că mă pot întoarce din nou spre mormânt, fără să fi comis vreo infidelitate..."

— Am să te las la un hotel de lângă Southcrawl – îi spuse domnul Forbes. De-acolo vei fi transportat la cargobot cu o şalupă. Nimeni n-o să te remarce, e un hotel frecventat chiar în această perioadă a anului.

Şi adăugă, fără rost:

— Clima e la fel de plăcută ca la Torquay.

Îşi continuară drumul într-o tăcere lugubră, mergând spre sud vest: mirele şi amantul – dacă se putea socoti astfel. Abia mai târziu, în toiul după-amiezii, când ajunseră printre înaltele dune golaşe din Dorset, domnul Forbes rupse tăcerea:

— Ştii că te-ai descurcat binişor? Crezi că o să ai neplăceri când ai să ajungi acasă?

— N-ar fi exclus.

— Bine, dar ştii că explozia aceea de la Benditch a aruncat în aer contractul lui L.? Nu numai explozia, ci şi moartea lui K.

— Nu pricep.

— Nici dumneata n-ai făcut rost de cărbuni, dar nici L. Azi-dimineaţă, devreme, am ţinut consiliu şi am reziliat contractul: riscul era prea mare.

— Ce risc?

— Riscul unei intervenţii a guvernului după redeschiderea minelor. Nici măcar dac-ai fi cumpărat pagina întâi a ziarului *Daily Mail* n-ai fi putut să faci o mai bună publicitate întregii chestiuni. A şi apărut un editorial despre gangsterii din politică şi despre prelungirea războiului vostru civil pe pământul Angliei. A trebuit să alegem între a da în judecată ziarul pentru calomnie, sau a proclama sus şi tare că semnasem contractul sincer convinşi că era vorba de un transport de cărbune destinat Olandei. Aşa că am reziliat contractul.

Era, evident, o jumătate de victorie. D. se gândi, cu amărăciune că ea îi va amâna probabil moartea, lăsând-o pe seama unei bombe a inamicului, în loc să-i rezolve rapid toate problemele în faţa zidului din cimitir.

Ajunşi în creştetul unei coline, zăriră marea. D. n-o mai văzuse din seara aceea ceţoasă, de la Dover, prin care ţipau pescăruşii; marea era limita misiunii lui. Undeva, departe, spre dreapta, începeau vilele; se aprindeau lumini, şi un dig înainta în mare ca un cârcăiac[26] fosforescent.

— E Southcrawl – anunţă domnul Forbes.

Nicio lumină de vapor nu se zărea pe vasta întindere cenuşie a canalului.

[26] Mic animal miriapod care trăieşte în lacurile umede şi întunecoase. (n. tr.)

— E târziu – adăugă el, nervos.

— Unde trebuie să merg?

— Vezi hotelul acela, aşezat la vreo două mile de Southcrawl, spre stânga?

Coborâră încet colina. Pe măsură ce se apropiau de el, hotelul le apărea mai degrabă ca un sat, sau, mai precis, ca un aerodrom: o sumedenie de pavilioane din oţel cromat, dispuse în cercuri concentrice în jurul unui turn iluminat. Apoi, un câmp, dincolo de care se zăreau alte pavilioane.

— Hotelul se numeşte „Lido” – spuse domnul Forbes. E un tip nou de hotel popular. O mie de camere, terenuri de sport, piscine...

— Dar marea?

— Marea nu-i încălzită – glumi domnul Forbes, privindu-l cu coada ochiului. De fapt, sunt proprietarul acestui loc. În publicitatea pe care o facem pretindem că e o „Croazieră pe uscat”. Avem un secretariat special care organizează activitatea sportivă... Concerte... O sală de gimnastică... Tinerii, îndeosebi, sunt încurajaţi să vină: la recepţie nu-i întâmpină niciunul din funcţionarii ăia ursuzi care strâmbă din nas când văd vreun inel proaspăt cumpărat la „Woolworth”[27]. Dar cel mai mare avantaj este absenţa răului de mare. Şi costul foarte ieftin... Sally e încântată – adăugă domnul Forbes cu înflăcărare. Sally adoră educaţia fizică.

— Te ocupi personal de hotel?

— Uneori aş vrea să mă pot ocupa ceva mai mult. Orice om are o manie. Dar am adus aici un tip priceput, ca să studieze situaţia. A agonisit o mare experienţă în materie de hoteluri şi

[27] O mare firmă americană, cu sucursale şi în Anglia, care vinde tot felul de mărfuri ieftine. (n. tr.)

alte asemenea întreprinderi. Dacă ideea mea o să-i placă, o să-i încredinţez conducerea hotelului, cu un salariu anual de 1 500 de lire, plus spezele. Am dori ca hotelul să funcţioneze tot anul. Ai să vezi, sezonul de Crăciun a şi început...

Ceva mai încolo, domnul Forbes opri maşina şi spuse:

— Ţi-am reţinut o cameră pentru o noapte. Nu vei fi primul călător care-o şterge fără să fi achitat nota de plată. Vom reclama, fireşte, la poliţie, dar presupun că nu-ţi pasă de încă o acuzaţie măruntă. Camera dumitale are numărul 105 c.

— Sună ca numărul celulei unui puşcăriaş.

— Va veni cineva să te ia din cameră. Nu văd cum am putea da greş, totul e perfect. Nu te însoţesc mai departe. Te prezinţi la recepţie şi-ţi ceri cheia.

— Deşi ştiu că n-are rost să-ţi mulţumesc, totuşi...

Stând aşa, lângă maşină, D. îşi găsea anevoie cuvintele.

— Dă-i Rosei, din parte-mi, cele mai calde salutări. Şi felicitările mele sincere.

Se opri, surprinzând în ochii domnului Forbes o căutătură rea, aproape de ură. E penibil să fii acceptat ca soţ în condiţii atât de umilitoare... A primi o zestre e o treabă mai puţin personală.

— Rose nu putea avea un prieten mai bun – adăugă D.

Domnul Forbes se aplecă brusc şi porni cu furie motorul.

Maşina se urni în sens invers, iar D. apucă să mai vadă ochii înroşiţi ai domnului Forbes, plini, dacă nu de ură, în orice caz de durere.

Răsucindu-se pe călcâie, începu să coboare aleea ce ducea spre intrarea hotelului „Lido”, străjuită de două coloane luminate cu neon. Deasupra acestora fuseseră montate, din becuri electrice, două enorme pudinguri, dar instalaţia firelor era încă incompletă: pudingurile păreau negre, metalice, neapetisante.

Funcţionarul de la-recepţie ocupa o mică lojă chiar la intrare.

— A, desigur – spuse el – camera dumneavoastră a fost reţinută prin telefon încă de aseară, domnule...

Şi aruncând o privire într-un registru, adăugă:

— Domnule Davis. Presupun că bagajul dumneavoastră e pe drum.

— Trebuia să fi sosit deja. Am venit pe jos de la Southcrawl.

— Să telefonez la gară?

— A, nu, să mai aşteptăm o oră-două. Presupun că pentru dejun ţinuta de gală nu e obligatorie.

— Câtuşi de puţin, domnule Davis. Libertate deplină. Să vi-l trimit în cameră pe secretarul responsabil cu sporturile, ca să staţi de vorbă cu dânsul?

— Aş prefera ca în primele douăzeci şi patru de ore să respir puţin...

D. începu să se plimbe în jurul numeroaselor cercuri de crom. Fiece cameră avea câte o terasă pentru plajă. Bărbaţi în şort, cu genunchii uşor învineţiţi de frig, se fugăreau chicotind, în întuneric. O fată în pijama strigă către un tip cu chelie: „Ascultă, Spot, s-a făcut apelul pentru baschet?”.

Camera 105 c semăna cu o cabină de vapor: avea chiar un fel de hublou în loc de fereastră, iar lavoarul se strângea în perete, pentru a mări spaţiul. Aproape că-ţi puteai imagina un vag miros de ulei şi duduitul cazanelor. D. oftă: Anglia ţinea, pare-se, să-şi păstreze până-n ultima clipă o anumită bizarerie – excentricitatea unei ţări care, de două secole şi jumătate încoace, se bucura de pacea civilă.

Era destulă gălăgie în „hotel” – râsete zgomotoase, care trec drept o expresie a fericirii, precum şi rumoarea mai multor aparate de radio, deschise la posturi diferite. Pereţii erau atât de subţiri, încât puteai auzi tot ce se petrecea în camerele vecine. D. avu impresia că un locatar îşi azvârlea pantofii drept în perete.

Camera era supraîncălzită, întocmai ca o cabină de vapor. D. deschise un hublou, în care apăru aproape numaidecât capul unui tânăr.

— Cucu! strigă acesta. Cucu!

— Pe mine mă cauţi? bâigui D., care se trântise ostenit pe pat: semnalul acesta nu părea să fie cel pe care-l aştepta.

— A, pardon! zise tânărul. Credeam că-i camera Grăsunului.

— Ce se-ntâmplă, Gorilă? întrebă o voce de fată.

Capul tânărului dispăru; se auziră paşi pe prundişul de afară, apoi un glas spuse, în şoaptă:

— E un străin.

— Ia să-l văd şi eu!

— Nu fi proastă! Nu se poate!

— Nu, zău?!

O fată cu un nas ascuţit şi cu o clădărie de păr bălai ciufulit îşi vârî capul pe fereastră, dar şi-l retrase numaidecât, chicotind.

— Uite-l pe Grăsun! strigă cineva. Unde mi-ai fost, porc bătrân?

Întins pe spate, D. se gândea la domnul Forbes, care se întorcea la Londra pe întuneric: pe cine-o să vadă mai întâi, pe Rose sau pe Sally? Undeva, bătu un orologiu. Da, totul avea să se termine în sfârşit! Cu cât se întorcea mai repede acasă, cu atât mai bine; putea să înceapă să uite absurda şi ridicola imagine ce-l obseda – imaginea unei fete care aruncă o brioşă prin ceaţă...

Adormi, dar se trezi curând – după numai o jumătate de oră, potrivit ceasului său de mână. Cât mai avea de aşteptat? Merse la fereastră şi privi afară: dincolo de dunga de lumină a propriului său pavilion, nu era nimic... decât noaptea şi vuietul mării, care se izbea de prundiş şi se retrăgea mereu – suspinul lung al unei stihii înfrânte. În tot acest cerc de întuneric, nicio lumină nu arăta că vreun vapor se apropie de uscat.

Deschise uşa camerei. Nu existau coridoare – toate cabinele astea dădeau spre puntea bătută de vânturi. Turnul cu orologiul se legăna, ca o dunetă, printre nori; luna se retrăgea pe un cer de marmură; se stârnise vânt, iar marea părea foarte aproape. Ce senzaţie stranie, să nu fii urmărit! Pentru prima oară de când debarcase în Anglia, D. nu era „căutat” de nimeni; se bucura de existenţa legală şi sigură a unui om pus în libertate pe cauţiune.

Mergea cu paşi sprinteni prin seara răcoroasă, de-a lungul cămăruţelor luminate şi supraîncălzite. Se auzea muzică din Luxemburg, Stuttgart şi Hilversum – peste tot erau instalate aparate de radio. Varşovia suferea din pricina paraziţilor atmosferici; postul de radio Naţional transmitea o conferinţă despre „Problema Indochinei”. Sub turnul cu ceas, nişte trepte largi, cauciucate, urcau spre imensele uşi de sticlă ale „centrului de recreaţie”. D. intră înăuntru:, pe o masă din mijlocul sălii erau expuse, pentru vânzare, gazetele de seară; o farfurie plină de bani arăta că vânzarea se făcea pe bază de încredere. Într-un colţ, un grup de bărbaţi beau whisky, râzând zgomotos; altminteri, însă, enorma sală cu pereţi de oţel şi de sticlă era pustie, în ciuda numeroaselor măsuţe, fotolii, maşini automate şi mese de biliard din cuprinsul ei.

Exista chiar şi un „lacto-bar”, lângă uşa de serviciu.

D. îşi dădu seama că n-avea niciun ban în buzunar; domnul Forbes nu-i dăduse răgazul să-şi ia înapoi banii de la poliţie. În ce situaţie penibilă s-ar găsi dacă vaporul acela nu s-ar arăta!... Aruncă o privire spre ziarele de seară, spunându-şi că un mic furtişag nu mai conta, pe lângă atâtea alte delicte. Şi cum nu se uita nimeni într-acolo, şterpeli un ziar.

În clipa aceea auzi o voce cunoscută:

— E un spectacol formidabil!

„Dumnezeu e un hâtru bun de glume – îşi spuse D. Ce absurditate să străbaţi atâta drum, pentru ca la capătul lui să-l regăseşti pe căpitanul Currie!”. Îşi aminti că domnul Forbes îi vorbise de un tip cu experienţă în materie de hoteluri.

Momentul nu prea era prielnic pentru un schimb de amabilităţi. Deschise ziarul şi se ascunse înapoia lui. Auzi un glas, cam slugarnic:

— Scuzaţi-mă, domnule, dar cred că aţi uitat să puneţi banii în farfurie.

Era, pesemne, un chelner, care se furişase pe nesimţite, acoperit de râsetele acelea: vânzarea se făcea pe bază de încredere, dar farfuria cu gologani era ţinută sub supraveghere strictă, ceea ce nu era prea măgulitor pentru Grăsunul şi pentru ceilalţi clienţi ai domnului Forbes.

— Îmi pare rău, dar n-am mărunţiş – se scuză el.

— Nu face nimic, domnule, vă pot da restul.

D. stătea acum cu spatele la beţivii aceia, dar avu impresia că încetaseră să râdă şi că trăgeau cu urechea. Vârându-şi mâna în buzunar, spuse:

— Mi se pare că mi-am uitat banii în celălalt costum. O să plătesc mai târziu.

— La ce cameră staţi, domnule?

Dacă e adevărat că strângând ban cu ban poţi ajunge bogat, asemenea oameni îşi meritau averile.

— 105 c – răspunse D.

În aceeaşi clipă auzi vocea căpitanului Currie:

— Ia te uită!

N-avea rost să încerce să evite întâlnirea. La urma urmei, era pus în libertate pe cauţiune – Currie nu-i putea face nimic. Se întoarse cu faţa spre el, dar se simţi oarecum descumpănit la

vederea pantalonilor săi scurţi: căpitanul Currie adoptase, evident, obiceiurile locului.

— Nu mă aşteptam să te întâlnesc aici – îi spuse D.

— Te cred şi eu!

— Ne vedem, sper, la masă.

Şi porni spre uşă, cu ziarul în mână.

— A, nu! exclamă căpitanul Currie. Stai locului!

— Nu pricep.

— Băieţi, ăsta-i tipul despre care vă vorbeam.

Doi indivizi de vârstă mijlocie, cu nişte feţe năuce şi încinse de whisky, se uitară la el, îngroziţi.

— Nu se poate!

— Zău că da!

— Pe deasupra, a şterpelit şi-un ziar! zise unul dintre ei.

— E capabil de orice – spuse căpitanul Currie.

— Fii bun şi nu-mi sta în cale – îi zise D. Vreau să mă întorc în camera mea.

— Te cred şi eu c-ai vrea! rânji căpitanul Currie.

Unul dintre amicii săi îl avertiză, cu sfială:

— Atenţie, bătrâne, s-ar putea să aibă o armă!

— Domnilor – spuse D. – nu vă înţeleg. Nu sunt un fugar din calea justiţiei. Aşa se spune? Am fost. Pus în libertate pe cauţiune şi nicio lege nu-mi poate interzice să-mi petrec timpul oriunde poftesc.

— Ce-i mai turuie gura! exclamă unul dintre cei doi.

— Te sfătuiesc să o laşi mai moale! mârâi căpitanul Currie. De data asta ţi s-a înfundat! Credeai, desigur, că poţi s-o ştergi din ţară, dar Scotland Yard-ul nu se lasă dus de nas. E cea mai bună poliţie din lume!

— Nu pricep...

— Cred că ştii, totuşi, că faci obiectul unui mandat de arestare. Citeşte ştirile de ultimă oră. Eşti căutat în legătură cu o crimă.

D. aruncă o privire asupra paginii de ziar: aşa era! Sir Terence Hillman nu fusese în stare să-i amăgească mult timp pe cei de la poliţie: aceştia hotărâseră pesemne arestarea lui D. chiar în clipa când părăsea tribunalul. De atunci îl tot căutau, iar căpitanul Currie îl găsise şi-l supraveghea, triumfător, cu străşnicie, dar şi cu un soi de respect. Un asasinat nu-i totuna cu furtul unei maşini. Tradiţiile engleze cer ca urs condamnat să fie tratat cu blândeţe: micul dejun dinaintea execuţiei...

— Şi acum – spuse căpitanul Currie – suntem trei contra unu. Stai liniştit! N-are niciun rost să faci scandal.

II

— Aveţi o ţigară? întrebă D.

— Da, fireşte – răspunse căpitanul Currie. Păstrează tot pachetul.

Apoi, adresându-se chelnerului:

— Telefonează la comisariatul din Southerawl şi spune-le că l-am prins.

— Ce-ar fi să ne aşezăm? zise unul din amicii săi.

Stând aşa, între D. şi uşă, păreau cam stânjeniţi; se întrebau, desigur, dacă n-ar fi cazul să-i lege mâinile la spate sau să-i pună căluş la gură, dar în acelaşi timp se temeau să facă aşa ceva într-un local public: nu voiau să se dea în spectacol. De aceea răsuflară uşuraţi când D. se aşeză; se aşezară şi ei, în jurul lui.

— Ia spune, Currie – propuse unul dintre ei – ce-ar fi să-i oferim tipului ceva de băut? E, poate, ultima lui băutură... (Adaosul acesta i se păru inutil lui D.).

— Ce-ai dori să bei? îl întrebă Currie.

— Un whisky cu sifon.

— Scotch?

— Da.

Când chelnerul se întoarse, Currie îi spuse:

— Un scotch. Ai telefonat?

— Da, vă rog. Mi-au spus că vor fi aici în cinci minute şi că să-l păziţi pân-atunci.

— Sigur că-l păzim. Doar nu suntem proşti! Ce-şi închipuie dumnealor?

— Credeam că în Anglia oamenii sunt socotiţi nevinovaţi atâta timp cât nu li se dovedeşte vinovăţia – spuse D.

— Da, da, aşa e – răspunse Currie. Numai că poliţia nu arestează pe nimeni fără un motiv temeinic.

— Înţeleg...

— Voi, străinii, faceţi mereu greşeala asta – urmă căpitanul Currie, turnându-şi sifon în whisky. La voi în ţară vă omorâţi unii pe alţii şi nu vă cere nimeni explicaţii, dar în Anglia, dacă faci aşa ceva, trebuie să dai socoteală.

— Îl mai ţii minte pe Blue? îl întrebă unul din cei doi pe Currie.

— Tony Blue?

— Da, ăla care a jucat atât de prost în meciul dintre Lancing şi Brighton, în 1921. A ratat cinci goluri.

— Cei cu Blue?

— S-a dus în România, odată. Şi a văzut, cică, un tip trăgând într-un poliţist, pe stradă.

— Blue era un mincinos fără pereche...

— Aţi avea ceva împotrivă dacă m-aş duce în camera mea să-mi iau lucrurile? întrebă D. Unul dintre dumneavoastră m-ar putea însoţi.

I se năzărise că, odată ajuns în camera lui, ar putea... când va sosi omul de legătură... Acesta nu-l putea găsi aici.

— Mai bine aşteptăm până vine poliţia – zise amicul lui Blue. Nu ne putem permite să riscăm.

— Ar putea să lovească şi s-o şteargă.

— N-aş putea ajunge departe – replică D. Anglia-i o insulă!...

— Nu vreau să risc – spuse Currie.

D. se întreba dacă nu cumva omul de legătură intrase deja în camera 105 c, găsind-o goală. Îl auzi pe Currie spunând:

— Băieţi, voi doi staţi cu ochii la uşă o clipă, am ceva de discutat cu el între patru ochi.

— În regulă, bătrâne.

Currie se aplecă peste braţul fotoliului său şi-i spuse în şoaptă:

— Ascultă, eşti un gentleman, nu-i aşa?

— Nu ştiu... e un cuvânt englezesc...

— Uite ce vreau să spun: sper că n-ai de gând să-ţi dai drumul la gură mai mult decât e nevoie. Nu e cazul ca o fată cinstită să fie amestecată într-o asemenea istorie.

— Nu prea pricep...

— E vorba de femeia care era cu dumneata în apartamentul de la subsol, când Forester ăla...

— În ziar am citit „Fortescue”...

— Da, da, Fortescue.

— A, îmi închipui că femeia aia era o prostituată, dar nu ştiu nimic precis.

— Tocmai asta voiam să aud. Eşti un băiat de treabă! exclamă căpitanul Currie.

Şi adăugă, adresându-se celorlalţi:

— Nu, ultima oară ai plătit tu. Acum e rândul meu. În regulă, băieţi! Ce-ar fi să mai bem un rând?

— E rândul meu – zise prietenul lui Blue.

— De fapt, e al meu – zise celălalt.

— Nu, tu ai plătit înaintea lui.

— Hai să tragem la sorţi!

În timp ce discutau aşa, D. privea peste bariera de netrecut a umerilor lor, spre uşile mari de sticlă. Reflectoarele erau aprinse, aşa încât, dincolo de o fâşie îngustă de gazon, nu se vedea nimic afară. Hotelul se înălţa acolo ca să fie văzut de lume, dar lumea însăşi rămânea invizibilă. Undeva, în această zonă invizibilă, trecea cargobotul care se îndrepta spre ţara lui D. Aproape că-i părea rău că-şi lăsase revolverul în seama acelor ştrengari din Benditch, cu toate că ei izbândiseră, într-un fel. Acel ultim cartuş ar fi putut pune capăt unei aventuri foarte plicticoase, prelungită peste măsură.

Un grup de fete îşi făcu apariţia, aducând puţină răcoare în sala supraîncălzită. Erau gălăgioase şi exagerat de fardate, dar cam dădeau greş în strădania lor de a imita manierele unei clase mai privilegiate decât a lor.

Strigară toate într-un glas:

— Uite-l pe Crai-căpitan!

Currie roşi până la rădăcina părului şi spuse:

— Ascultaţi, fetelor! Ce-ar fi să vă duceţi să beţi în altă parte? Aici e o reuniune intimă.

— Pentru ce, Craiule?

— Avem de discutat lucruri importante.

— Or fi lucruri de ruşine. Spune-ne şi nouă!

— Nu, zău, fetelor, nu vă mint!

— De ce te-au poreclit Crai? îl întrebă D.

Currie roşi din nou.

— Prezintă-ni-l şi nouă pe-acest străin seducător – zise o fată durdulie.

— A, nu, e imposibil. Absolut imposibil.

În clipa aceea, doi indivizi în mantale de ploaie descinseră uşa şi cercetară din priviri sala „centrului de recreaţie”. Unul dintre ei spuse:

— E cineva aici cu numele de...?

— Slavă Domnului! exclamă Currie. Sunteţi de la poliţie? Cei doi se uitară la el, din pragul uşii.

— Da – răspunse unul dintre ei.

— Acesta-i omul pe care-l căutaţi.

— Dumneata eşti D?

— Da – zise D., ridicându-se în picioare.

— Avem un mandat de arestare, sub acuzaţia de...

— Lăsaţi, ştiu despre ce este vorba – îl întrerupse D.

— Orice vei spune...

— Bine, bine! Hai să mergem – zise D.

Şi adăugă, adresându-se fetelor, care rămăseseră lângă masă, cu gura căscată.

— Acum Craiul vă aparţine.

— Pe aici – spuse poliţistul. Avem o maşină la poartă.

— Nu-mi puneţi cătuşe?

— Nu cred că va fi nevoie – răspunse poliţistul, zâmbind misterios. Hai, mişcă-te!

Unul dintre ei îl apucă de braţ, fără brutalitate. Ai fi zis că-s trei prieteni care pleacă dintr-un local, după ce-au băut câteva pahare. „Legile englezeşti – îşi spunea D. – sunt aplicate cu un tact remarcabil: locuitorii acestei ţări au oroare de scandal”.

Noaptea îi învălui. Reflectoarele ştergeau stelele, pentru a scoate în relief extravagantul capriciu al domnului Forbes. Undeva, în largul mării, strălucea o lumină – era, poate, vaporul cu care D. ar fi trebuit să plece din această ţară, ca s-o cruţe de morbul lui molipsitor, ca să-şi scutească prietenii de neplăceri, de dezvăluiri periculoase sau de reticenţe inoportune. Se întreba ce va spune domnul Forbes când va afla din ziarele de dimineaţă că D. nu plecase...

— Hai mai repede! îi porunci poliţistul. N-o să pierdem toată noaptea!

Trecură cu el dincolo de luminile de neon, salutându-l cu mâna pe funcţionarul de la recepţie. La urma urmei, acuzaţia de a fi plecat fără să plătească nu se va adăuga la celelalte... Maşina aştepta discret la bordura peluzei, cu farurile stinse: ar fi fost, desigur, neplăcut pentru hotel ca o maşină a poliţiei să fie văzută la intrare. În această ţară, contribuabilul era protejat.

La volan stătea un alt poliţist, care porni motorul de îndată ce-i văzu, şi aprinse farurile. D. se aşeză în fund, între ceilalţi doi. Maşina făcu un ocol şi ajunse pe şoseaua ce cobora spre Southcrawl.

Unul dintre cei doi începu să înjure, ştergându-şi fruntea năduşită:

— Dumnezeul mă-si!

Maşina coti spre stânga, pe un drum lateral, depărtându-se de Southcrawl.

— Când mi s-a spus că eşti păzit, am crezut că leşin! zise cel care înjurase.

— Nu sunteţi de la poliţie? întrebă D.

Nu simţea nicio bucurie, căci se gândea că totul o să înceapă din nou.

— Bineînţeles că nu suntem! Am tras o spaimă... Credeam c-ai să-mi ceri să-ţi arăt mandatul. N-ai mirosit nimic?

— Ştiam că poliţia-i pe drum.

— Dă-i bătaie, Joe!

Maşina gonea în zigzag pe un drum plin de hârtoape, care cobora spre vuietul mării. Vuietul acesta se auzea din ce în ce mai tare: larma valurilor ce se izbeau de stânci.

— Eşti un bun marinar? îl întrebă unul dintre ei.

— Cred că da.

— Musai să fii! E o noapte cumplită. Iar în golf o să fie şi mai rău.

Maşina se opri. Farurile ei luminau o potecă scurtă şi bolovănoasă, de calcar roşu; după care urma neantul. Ajunseseră la marginea unei faleze joase.

— Haide, trebuie să ne grăbim. În curând au să descopere totul!

— Oricum, le rămâne posibilitatea de a opri vasul.

— Au să ne trimită două-trei radiograme, iar noi o să le răspundem că nu te-am văzut. Crezi c-au să trimită o escadră după dumneata? Nu eşti o persoană chiar atât de importantă.

Îl conduseră pe treptele tăiate în faleză, în golfuleţul de dedesubt, o şalupă se legăna pe apă, legată de un lanţ.

— Dar maşina? întrebă D.

— Nu-ţi face griji din pricina ei.

— N-au să-i găsească urma?

— Da, s-ar putea s-ajungă până la dugheana unde-a fost cumpărată azi-dimineaţă, cu douăzeci de lire. Cine-o s-o ia, n-are decât! N-aş mai conduce o asemenea rablă pentru nimic în lume! Nici de m-ar plăti cu aur!

Destul aur fusese, pare-se, cheltuit de către domnul Forbes.

Din clipa când ieşiră din golfuleţ, fură întâmpinaţi de stihia dezlănţuită a mării, care-i izbea cu o forţă duşmănoasă. Nu era ca o forţă impersonală. Înaintând în valuri lungi, ritmice: era ca un nebun care agită o secure, izbind când într-o parte, când într-alta. Îi atrăgea parcă într-o albie liniştită, pentru a abate apoi, pe neaşteptate, asupră-le, un potop de lovituri. După care intrau iar într-o zonă calmă. N-aveau răgazul, nici posibilitatea de a privi înapoi; o singură dată, în timp ce săltau pe ceea ce părea a fi culmea universului, D. întrezări, în bătaia lunii, silueta fantomatică a hotelului scăldat în lumină.

Le trebui peste o oră ca s-ajungă la vapor – un vas de coastă, negru şi murdar, cu un deplasament de circa trei mii de tone şi arborând pavilionul olandez. D. fu zvârlit pe punte ca un balot şi depus numaidecât în cală. Un ofiţer îmbrăcat într-o tunică uzată şi nişte pantaloni jegoşi de flanelă cenuşie îi spuse:

— Rămâi acolo o oră-două. E mai bine aşa.

Cabina strâmtă era lipită de sala maşinilor. Cineva fusese prevăzător şi pregătise o pereche de pantaloni vechi şi un impermeabil: D. era ud leoarcă. Hubloul era astupat, iar pe peretele de oţel de lângă cuşetă se plimba o libarcă.

„Sunt ca şi acasă – îşi spuse D. Am scăpat de primejdii... dacă pot gândi astfel; am scăpat de-o primejdie ca să mă-ndrept spre alta.”.

Se aşeză pe marginea cuşetei – era ameţit. „La urma urmei – îşi spunea – sunt prea bătrân pentru acest gen de viaţă”. Se simţi înduioşat de soarta domnului K.: acesta visase în zadar o existenţă paşnică într-o universitate departe de linia frontului; oricum, e bine că nu murise într-o chichineaţă a clubului Entrenationo, în prezenţa vreunui oriental feroce ca doctorul Li, care s-ar fi supărat foc dacă ar fi fost întrerupt dintr-o lecţie plătită anticipat. Se gândi apoi la Elsa.: pentru ea, teroarea luase sfârşit, era scutită de toate grozăviile care-ar fi putut să i se mai întâmple. Morţii sunt de invidiat. Numai cei vii au de suferit de pe urma singurătăţii şi a suspiciunii.

Se sculă – simţea nevoia să respire aer curat.

Puntea fiind descoperită, vântul îl plesni peste gură, cu biciul lui de apă. Se aplecă peste parapet şi văzu cum înaltele talazuri spumegânde luau cu asalt luminile vasului şi se prăbuşeau apoi în abisul fără fund. Undeva, departe, un far se tot aprindea şi se stingea – să fi fost Land’s End? Nu, nu puteau să fi ajuns deja atât

de departe de Londra şi de domnul Forbes, care gonea cu maşina prin întuneric, spre Rose... sau poate spre Sally...

Deodată auzi un glas familiar:

— Luminile astea sunt ale Plymouth-ului.

D. nu se întoarse; nu ştia ce să spună. Inima încetă o clipă să-i bată, întocmai ca inima unui adolescent. I-era frică.

— Domnul Forbes... – bâigui el.

— Furt m-a alungat – îl întrerupse ea.

D. îşi aminti de lacrimile de pe Western Avenue, de privirea plină de ură din preajma Southcrawl-ului.

— E un sentimental – urmă ea. A preferat să facă un gest frumos. Bietul Furt!

Câteva cuvinte îi ajungeau ca să se despartă definitiv de el: domnul Forbes dispărea cu zece noduri pe oră în bezna sărată şi zgomotoasă.

— Sunt un om în vârstă – zise D.

— Dacă, mie nu-mi pasă, ce contează că eşti sau nu în vârstă? replică ea. A, ştiu că eşti fidel, dar ţi-am spus că n-aş putea să iubesc la nesfârşit un mort...

D. o privi pe furiş – părul ei era ud, parcă lins. Arăta mai în vârstă şi mai simplă decât îi apăruse vreodată. S-ar fi zis că ţinea morţiş să-l asigure că în această aventură a lor nu intra niciun element romantic.

— Când vei fi mort, te vei putea întoarce la ea. Atunci nu voi mai putea rivaliza cu ea, şi, de altfel, toţi vom fi morţi de mult.

Luminile dispărură la pupa vasului; în faţă se zărea doar spuma valurilor, ce se pierdeau, clipocind, în beznă.

— Vei muri curând, ştiu, nu trebuie să mi-o spui, dar în clipa asta...

Versiune eBook: v1.1 hy_22/04/2011